ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՔՆԱՐ

ԾԱՂԿԱՓԱՂ ՀԵԼԼԷՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԷՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ



ԱԹԷՆՔ, 1949

Экземпляр библиотеки
1963 университета
2238

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»Ի, ԱԹԷՆՔ — ԹԻ 1

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՔՆԱՐ

(ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՀԵԼԼԷՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵՆԷՆ)

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ



ՏՊԱԳՐ. «ԱԶԱՏ ՕՐ»

ԱԹԷՆՔ, 1949

ՁՕՆ

«ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՔՆԱՐ»Ը ՅԱՐԳԱՆՔՈՎ ՈՒ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՁՕՆԵՄ ԵԳԻՊՏԱԲՆԱԿ ԳՐԱՍԷՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԻՍ՝

ՏԻԱՐ ՄԵԼՔԻ ԳԸԼԸՃԵԱՆԻՆ՝

ՈՐՈՒՆ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՊԱՐՏԻՄ ԱՅՍ ՀԱՏՈՐԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ։

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉԸ

Նախադրանի տեղ

Պատերազմին առաջ, հեղինե ծանօթ ու սիրելի բանաստեղծ Բուլխ Ադերխ, այս գրքի թարգմանիչին գործակցութեամբ, հայ գրականութիւնը հեղինե ժողովուրդին ծանօթացնելու հաւար, հայ բանաստեղծներու գործերեն հատընտիրներ թարգմանեց ու հրատարակեց «Արմենական Մուսա» անուն հատորով մը, որ իսկապես անկախութենց ընդունելութիւն մը պատաւ հեղինե մտաւորականութեան ու ժողովուրդին կողմե, մեկ խանի տարուան ընթացքին արժանանալով երկրորդ տպագրութեան։

Այսօր, երբ միութադարձաբար հեղինե շատագոյն բանաստեղծներու ստեղծագործութիւնները հայ ժողովուրդին ծանօթացնելու նպատակով ի լոյս կ'ընծայեմ աւելի խան տարընտիր տարրերու վաստակիս արդիւնք «Հեղինեական Քնար»ը, անկեղծօրեն կը յուսամ թե՝ նոյնիսկ չերմ ու արտագին ընդունելութիւն մըն ալ ա'լ պիտի գտնե, հայ մտաւորականութեան եւ ընթերցող հասարակութեան կողմե, աւելի' եւս ամրապընդելով պատմական ու բախտակից այս երկու ազգերու միջեւ հինեն ի վեր գոյութիւն ունեցող բարեկամական կապերը։

Միայն կը ցաւիմ որ, էջերու սակաւութեան հետեւանքով ստիպուած եղայ հատորիս դուրս ձգել կարգ մը բանաստեղծներ՝ որոնք նոյնիսկ ստաւոր ու սիրելի են ինծի։

Այս առթիւ անհրաժեշտ կը նկատեմ շեշտել՝ թե բանաստեղծութեանց ընտրութիւնները կատարած եմ տարեկան մը հեղինեական ծաղիկներեն, շատ անձնական մաս մը միայն առնելով ուղղակի հեղինեականներու հատորներեն։ Թարգմանութիւններուս մեջ, հատորեն յարգած եմ բնագրերուն ձեւերը՝ ան մեծագոյն մասին մեջ նոյնիսկ պահած եմ չափերը (հատածները)։ Ընդհանրապես հնարատ արուեստին գոհելու միտքեն ինքնաւիրած եմ, չուզելով արդարացնել՝ «ով թարգմանէ՝ դաւաճանէ» հին ասացուածքը։ Հատորը սկսած եմ հեղինե ժողովրդային բանաստեղծութեան ա՜յնքան հարուստ գանձերու մեկ խանի նմոյշներով, ու բանաստեղծներու դասաւորումին մեջ նախընտրած ժամանակագրական կարգը՝ 18-րդ դարեն ասդին հեղինե բանաստեղծութեան աստիճանական զարգացումը ցոյց տալու մտածութեամբ։

ԹԱՐԳՄԱՆԻՉԸ



ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԲԱՆԱՀԻԱՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԵՐԳԸ

Վայելեցէք դուք զիրար, աղուո՜ր կոյսեր, պարմաննե՛ր,
Ձեր զաւակները դուք ալ՝ կորաքաղա՜կ ծերուկներ:
Երէկ առուոյ լուանալու մօտ իմ տեսած երազին
Նըմանակ է այս աշխարհին, ափսո՜ս, աշխարհը այս սին:
Մեզմէ առաջ, ուրիշնե՜ր կային այստեղ ու անցան.
Վաղը՝ մենք ալ պիտ՝ երթանք եւ ուրիշնե՜ր պիտի գան:
Լեռներն են լոկ բարեբախտ, որ երբեք չեն ծերանար.
Կաննաչաւէտ են ամառն ու ձմեռն ալ ձիւնափառ.
Ու կը սպասեն գարունին եւ գեղեցիկ ամառուան
Որ ծառ՛երը կանաչին՝ ու բողբոջներ նոր բանան,
Հօտերն՝ ելլեն լեռները, հովուուհիներն ալ ելլեն,
Հովիւներն ալ անոնց հետ՝ անոյշ սըրինգ սուլելէն:

ԿԱՐՄԻՐ ՇՐՔՆԵՐ

Կարմրուկ շըրթներ համբուրեցի՝ իմիններս ալ ներկըւեցան.
Թաշկինակով սըրբեմ ըսի՝ թաշկինակն ալ ներկըւեցաւ.
Տարի գետին մէջ լըւալու՝ գետին ջո՛ւրն ալ ներկըւեցաւ.
Գետը գնաց հասաւ ի ծով՝ ծովուն պորտն ալ ներկըւեցաւ.
Արծիւն իջաւ ջուր խմելու՝ թեւերն անոր ներկըւեցան.
Ներկըւեցաւ արեւն՝ կիսով իսկ լուսընկան ամբողջութե՜ամբ:

ԿԱԽԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԻՆ

Անապատի ծիծեռնակներ սեւորակ
Ու ծովափի աղաւնիներ ըսպիտակ,
Որ հայրենի դէպի երկիրն իմ կ՚երթաք,
Հընձորենի կայ բակիս մէջ, հոն իջէք՝
Եւ, իմ կընոջն, իմ սիրածին դուք ըսէք,
Կ՚ուզէ՝ թող վա՞նք մտնէ, կ՚ուզէ՝ կարգըւի,
Կ՚ուզէ՝ ներկէ թող հագուստներն, սե՞ւ հագուի.
Ա՛լ չըսպասէ ինծի, ճամբուս չընայի:
Հայաստանի մէջ, այստեղ, զիս կարգեցին.
Կախարդ աղջիկ մը, Հայուհի՞ մը տըւին.
Որ, կը հրմայէ ամբողջ աստղերն ու երկին.
Կը հրմայէ գետերն՝ եւ ա՛լ չեն հոսիր,
Կը հրմայէ թռչուններն ու չեն գար թիւռ.
Կը հրմայէ ծովն ալ՝ ու չի՞ վէտվէտիր։
Կը հրմայէ նաւերն՝ ու չե՞ն նաւեր ալ,
Կը հրմայէ զի՛ս ալ ու չե՞մ կըրնար գալ։
Ճամբայ կ՚ելլեմ՝ ծիւն ու անձրեւ կը տեղայ.
Կը դառնամ ետ՝ պայծառ արեւ կը շողայ
Կը թամբեմ ձիս՝ թամբը վըրան չի կենար.
Կը կապեմ սուրըս՝ կը քակուի՞ կ՚իյնայ վար,
Գըրիչ կ՚առնեմ գըրելու՝ գրե՛լ չեմ կըրնար...:

ԵՐԴՈՒՄ

Աղջիկէն պագ մ՚ուզեցի՝ ըսաւ իրեն երդուըննամ.
Երկինքին վրայ երդուընցայ՝ պատասխանեց թէ՝ «բա՛րձր է».
Ծովուն վըրայ երդուընցայ՝ պատասխանեց թէ՝ «խո՞ր է».
Ժամուն վրրայ երդուընցայ՝ ըսաւ թէ՝ «կիր ու քար է».
Պատկերին վրայ երդուընցայ՝ ըսաւ՝ «տախտակ ու ներկ է».
Ծաղիկ կեանքովս երդուընցայ՝ «ստախօս ես» ըսաւ ան:

ՍԻՐԱԿԱՆԻ ԳՈՎՔ

Երկնի բոլոր աստղերին՝ մէ՛կ հատն է լոկ քեզ նըման.
Այն որ կ՛ելլէ ծագելու երբ մօտ է լո՛յսն առտուան:

×

Հասակագե՞ղ իմ շոճի, ո՞ր ակէն ջուր կը խըմես
Որ ծաղկալի ու դալար ես դուն այդպէս մշտապէս:

×

Ի՞նչ պէտք ունի տան մէջ մայրդ լոյս ու ճրագի՝ իրիկուան,
Քանի այնտեղ է արդէն Օգոստոսեա՞ն լուսընկան:

ՍԻՐՈՑ ՅԱԻ ԵՒ ՎԻՇՏ

Կը տեսնե՞ս լեռն որ կըրակ առած կ՛այրի՞, կը մըխայ.
Մէկուն սիրածն է կորեր ու հոն նըստեր է կու լայ:

×

Բուժիչ բոյսերն ու դեղերն մարմնին համար են միայն.
Սըրտին վէրքերը կ՛ուզեն՝ ուրի՞շ բըժիշկ ու դարման:

×

Կարելի չէ որ խոցուած սիրտ մը բուժուի, աղէկնայ.
Զորցած ծառին պէս այլեւս պտուղ չի՞ տար անիկա:

ՏԵՆՋԵՐ

Թէ զիս սիրելդ երազ է՝ թող չարթըննա՞մ յաւիտեան,
Որովհետեւ՝ քու սիրո՞վ կ՛ուզեմ մըտնել գերեզման:

×

Դաշտին մէջ ծա՞ռ ըլլայիր՝ լերան վըրայ ես ալ ծիւն,
Հալէի՞, ջուր տայի ես քու պապակած ճիւղերուն:

×

Քու շըրթունքներդ են շաքար, այտերդ՝ խընձոր անուշակ,
Կուրծքդդ՝ դըրա՞խտ լուսեղէն, մարմինդ՝ շուշա՞ն ըսպիտակ.
Համբուրէի՞ շաքարներն. խնձորներն ալ խածնէի՞,
Մէկէն դրախտը բացուէր՝ ու շուշանի՞ն փարէի:

ՀԱՄԲՈՅՐՆԵՐ

Հիւանդ մարդը բժիշկէն կը խնդրէ դեղ ու դարման.
Ցեզմէ՝ պաչիկ մ'ուզեցի՝ ու նեղուեցար դուն այնքան:

×

Ով որ պաչիկ մը առնէ սիրականէն առաւանց՝
Մարմինին մէջը կը զգայ Մայիսի զո՞վն օրհնուած:

×

Գերի եմ, մէկ պաչիկով զիս թաղիդ մէջ կը ծախեն.
Պաչիկը տո՛ւր սիրական եւ ազատէ՞ զիս նորէն:

×

Գարո՛ւն, շատ մի պարծենար ծաղիկներովդ անհամար,
Պիտի բոլորն ալ թոռմին՝ վաղը՝ երբոր գայ ամառ:

ՀԱՄԲՈՅՐ

Պագտուեցանք երբ, աղջի՛կ, գիշեր էր, ո՞վ տեսաւ մեզ.
— Տեսաւ աստղը գիշերուան ու՝ լուսընկա՞ն ալ տեսաւ.
Լուսինը՝ վա՞ր հակեցաւ ու ծովակին խօսեցաւ,
Ծովը՝ ըսաւ թեւճակին ու թեւճակն ալ՝ նաւազին
Ու նաւազը՝ զայն երգեց դրանը իր սիրածին:

ՏԷՐՏԷՐԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Կըտոր մ'ոսկի, կըտոր մ'արծաթ
Երկնէն փըրթաւ եւ ինկաւ վար:
Ոմանք ըսին՝ թէ ամպ է ան
Իսկ ուրիշներ՝ թէ մառախուղ:
Բայց, ամպ չէ՛ ան, ո՛չ ալ մըշուշ:
Ան՝ աղջկնա՞կն է տէրտէրին,
Որ, այգիէն կը դառնայ տուն,
Գոգնոցին մէջ խընձոր ունի,
Թաշկինակին մէջ ունի նուռ:
Երկու խընձոր ուզեցի ես,
Ան՝ երեք հատ տըւաւ ինծի.
«Թոռմածներն ի՞նչ ընեմ, ըսի,
Մըշկահոտանե՞րը ծոցիդ՝ տո՞ւր:

(Կոմս) Տիոնիսիոս Սոլոմոս

Հելլէն բանաստեղծութեան հայրը եւ ազատութեան անմահ երգիչը: Ծնած է Զաքինթոս՝ 1798ին: Նախնական կրթութիւնը ծննդավայրին մէջ ստանալէ յետոյ, անցած է Իտալիա ուր յառաջադիմութիւն ուսանելով՝ իտալական վկայական ստացած է: Ծանօթացած է իտալացի գրագէտներու հետ եւ իր առաջին բանաստեղծութիւնները գրած իտալերէնով: 1818ին հայրենիք վերադառնալով, նուիրուած է գրականութեան, մտերմանալով Ն. Մանծարոսի հետ, որ եղանակաւորած է իր լաւագոյն գործը «Երգ Ազատութեան» բանաստեղծութիւնը՝ (58 տուն) որ Հելլէն Ազգային Երգն է, գրուած 1824-ին, հելլէն յեղափոխութեան առթիւ: Իր ամէնէն սիրուած կտորներն են, վերոյիշեալէն զատ, Ազատ Պատառուածները, Լամպրոսը, Պորճիրասը, Փառքը եւ Թուրնաւորուած կոյրը:

Սոլոմոսի գործին մասին տարբեր կերպով գիրեր եւ ուսումնասիրութիւններ գրուած են:

Մեռած է Ֆորճուի մէջ 1857ին: Մարմինը փոխադրուած եւ թաղուած է իր ծննդավայրին Ս. Մարկոսի հրապարակը, ուր եւ կը բարձրանայ իր անդրին:

ԵՐԳ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

... Գալու այդ օրը կ'ուշանար,
Եւ ամէն ինչ էր լռին,
Զի՝ ահռելի սարսափը կար,
Կը ճրնշէր լո՜ւծն օտարին:

Օ՜ դուն դըժբա՛խտ: Իբր յետնագոյն
Մընաց ըսփոփ քեզ միայն,
Յիշել քու փառքն անցեալմոյն
Ու լալագին պատմել զայն:

Կը սպասէիր, կը սպասէի՜ր
Ազատատենչ կանչին յար,
Եւ ծեռուըներդ կը զարնէիր
Դուն իրարու, յուսատպար:

Եւ կ'ըսէիր. ա՛հ, ե՞րբ արդեօք
Վերցնեմ գըլո՛ւխս աւերէն,
Շրղթա՞յ, կապանք, լաց ու մորմոք՝
Ձայն կու տային քեզ վերէն:

Վերցուցիր ա՛չքդ, այն ժամանակ,
Պղտո՞ր, աղօ՞տ՝ արցունքով,
Եւ ներկուեցաւ հանդերձդ համակ՝
Հեղձնական արիւնով:

Արիւնամած հանդերձով քու
Գիտե՛մ, ծածուկ կ'ելլէիր,
Օտար վայրի մէջ փընտռելու՝
Ուրիշ ձեռքեր քաջ ու ժիր:

Մինա՞կ ելար ճամբայ, մինա՞կ
Վերադարձար Դուն կըրկին.
Դուռերը մի՛շտ են ամրափակ՝
Կը բախէ ձեռքն երբ Հարկին:

Մէկը՝ կուրծքիդ վըրայ լացաւ.
Ո՛չ մէկ շըշունչ մէկալէն.
Մին՝ օգնութիւն քեզ խոստացաւ՝
Ու քեզ խաբե՞ց վատօրէն:

ՓԱՌՔԸ

Փաարայի մըթին ժայռի կատարին
Ման գայով Փառքը, մինա՞կ ու լըռին,
Կը յիշէ ինկած կըտրիճներն ահեղ:
Վարսերուն վըրայ դըրած է պըսակ
Մ՝հիւսուած այն քիչիկ խոտով որ այնտեղ
Մընացեր է դեռ իբրեւ յիշատակ...:

ՀՈԳԵԱԿԸ

Ծաղկանոցին մէջ
Ջով ու անուշիկ
Փըչող սիւքին պէս,
Տըղան այն պըզտիկ
Փըչեց մեղմագին՝
Իր շունչը վերջին:

Եւ հոգեակն անոր
Սըլացաւ դէպ՝ վեր,
Յուշիկ ու անդորը
Դէպի ջինջ եթեր.
Փոքրիկ, դողդոջուն՝
Կայծի՞ մը հանգոյն:

Աստղերը բոլոր՝
Կը կանչէին վայն.
Եւ շըփոթ, մոլո՞ր,
Կ'երկարէր ձեռքն ան՝
Չի չէ՞ր գիտեր թէ՝
Որո՞ւն մէջ մըտնէ:

Բայց, հրեշտակ մ'ահա՝,
Տըւաւ ըղձագին
Համբոյրը անմահ
Անոր երեսին,
Որ շողաց յանկարծ՝
Որպէս այգաբա՞ց:

ՋԱՏԿԻ ՕՐԸ

Մաքրամաքուր արեգակ մը կ'աւետէր՝
Այն զովանոյշ յետնագոյն ա'ստղն առուրեան.
Ամպ ու մըշուշ՝ ո'չ մէկ տեղ չէ՞ր երեւեր
Անդորրածուփ երկընքին մէջ անսահման
Ու մեղմահեւ, անկէ գալով կը փըչէր
Երեաներուն հովիկն ա'յնքան հեշտական՝
Որ, կարծես թէ, կ'ըսէր՝ սիրտի թերթերուն
Անո՞յշ է կեանքն, իսկ մահը՝ թո՞յն դառնագոյն:

«Քրիստոս Յարեա՞ւ»: Ծերե՞ր, տըղա'ք, աղջիկնե'ր,
Պատրաստուեցէք ամէնքըդ, մեծ ու պզտիկ,
Տաճարներուն մէջ դափնիով յորդաբեռ,
Հաւաքուեցէք խինդի լոյսով երջանիկ.
Խաղաղալիր բացէք անբիծ դուք գիրկեր,
Սուրբերուն դէմ համբուրուեցէք, ով մարդիկ,
Համբուրուեցէք ըներան-բերնի՞, քաղցրահամ,
«Քրիստոս Յարեա՞ւ» ըսէք, ոսոխ-բարեկամ:

Դափնի՞ ունի գերեզմանի ամէն քար,
Եւ ամէն մայր՝ գըրկին մանո՞ւկ մը աղուոր.
Ու նայելով պատկերներուն ծեռանկար
Դպիրները կ'երգեն ձայնով քաղցրոլոր:
Կը շողշողայ արծաթն՝ ոսկին ալ փառփառ՝
Լոյսէն զոր վար կ'հեղուն լամբերը բոլոր,
Կը փալփըլայ ամէն մէկ դէմք քաղցրօրէն
Քրիստոնեայ մարդոց ձեռքի մոմերէն:

ԱՆԴՈՐՐ

Չի լըսուիր ո'չ մէկ ալիք
Ծովափունքին վրայ ամայ,
Երկրի ծոցին մէջ, յուշի՞կ,
Կարծես, ծո՞վն ալ կը քնանայ:

ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ ԿՈՅՍԸ

Դուն կը կարդայիր բոլո՜ր իմ երգերս,
Այս մէ՛կը միայն պիտի չըկարդաս,
Այս ե՜րգը միայն պիտի չըլըսես.
Ա՛հ, վըրադ մահուան սեւ քարն է իջած:

Եթէ արտասուքն, ո՛վ կոյս, կարենար
Մեռեալին բաշխել իր կեանքը կըրկին,
Ա՛յնքան լաց եղայ ես քեզի համար,
Որ, ունենայիր պիտ՝ շունչըդ նախկին:

Վա՜յ ինձ։ կը յիշեմ, նըստած էիր դուն
Ծովս ի վեր այն օր, այնպէ՜ս դալկադէմ.
«Ի՞նչ ունիս» ըսի — եւ դուն դողդոջուն
Պատասխանեցիր, «Ծո՜յն պիտի առնեմ»։

Անգութ ձեռքերով առիր Ծոյնն աղի՜,
Գեղանի՛ աղջիկ, եւ մարմինը այն՝
Որ հարսնազգեստի էր լոկ արժանի՝
Հիմա կը կրէ պատա՜նքը մահուան:

Արդ, այնտեղ, խորունկը գերեզմանին
Անբիծ կուսութիւնդ է զա՛րդը մարմնիդ —
Վատ մարդիկ ի զուր քեզ կ՛անպատուէին
Խօսքերով այնքա՜ն դառն ու չարամիտ:

Այդ խօսքերն եթէ իմանայիր դուն,
Շըրթունքներդ արդեօք ի՞նչ պիտ՝ ըսէին,
«Ըմպած Ծոյնս, անոր ցաւերն անպատում
Ինծ չըթըւեցան այսքան դառնագին»:

Սըտախօ՛ս աշխարհ, անբախտ աղջիկներն
Իրենց ողջութեան դուն կը հալածես,
Եւ անոնց պատի՛ւն իսկ չես խընայեր՝
Երբոր ալ մեկնա՞ծ են այս աշխարհէս:

Լըռէ՞ եւ յիշէ՝ թէ այլոց նըման
Նաեւ դո՛ւն ունիս՝ աղջի՞կ, կին ու քոյր
Լըռէ՞, դամբանին մէջ կը նիրհէ ան,
Կը նիրհէ որպէս կոյս մաքրամաքուր:

Վերջին օրը, ան պիտի արթըննա՞յ.
Դատուելու համար աշխարհի առջեւ:
Ս.րարիչին դէմ համեստ պիտ՝ կենայ
Եւ պայծառ ձեռքը շարժելով ըսէ,

«Հո՛ս, աղիքներո՛ւս նայէ, ո՞վ իմ Տէր,
Ճի՞շտ է, ես զանոնք թունաւորեցի,
Առանց խորհելու թէ այդ սխալ էր,
Քանի որ զանոնք դուն շինած էիր,

«Սակայն, անգամ մը նայէ անոնց լաւ,
Որ իրենց մեղքը կու լան, եւ ըսէ՛.
Ըսէ՛ աշխարհին, որ ինչե՞ր չըսաւ,
Թէ ատոնցմէ զատ կա՞ն ուրիշ խոցեր»:

Ս.րարչին առջեւ ձեռքերը ձիւնէ
Շարժելով, այսպէ՞ս խօսի պիտի ան:
Լըռէ ով աշխարհ, հիմա կը նիրհէ,
Կը նիրհէ իբրեւ կո՞յս ազնըւական:

ԱՆԾԱՆՕԹՈՒՀԻՆ

Արդեօք ո՞վ է սա
Որ կամաց-կամաց,
Սպիտակ հագած,
Սարն ի վար կու գայ:

Եւ հիմա որ այս
Աղջիկը կու գայ՝
Դալարը կ՝ըլլայ
Ծաղի՞կ հեզանազ:

Ու լուսապայծառ
Դէմքն իր կը բանայ,
Ու գըլխիկն, ահա՛,
Կ՝օրրէ հեզաբար:

Ու սիրահարեալ
Անոր կ՝աղերսէ.
Որ, զինք չանտեսէ՞,
Կոխոտէ՞ զինքն ալ:

Կարմրուկ ու սիրուն
Շուրթեր ունի ան,
Տերեւին նըման
Նրոնենիներուն:

Կը բացուի երբոր
Ալգն արեւողող
Զովանոյշ ջինջ ցօղ
Կ՝ուղարկէ անոր:

Եւ իր ծամերուն
Հեղե՞ղը դեղձան
Կը շողայ վըրան՝
Կրծքին փաթիլատուն:

Ժըպտուն ու ադուոր
Աչքերն ալ ջընջին,
Ճիշտ գոյնը ունին՝
Երկնին հեռաւոր:

Արդեօք ո՞վ է սա,
Որ կամաց-կամաց
Ըսպիտակ հագած,
Սարն ի վար կու գայ:

◆

ԵՈՒԱՆՆԻՍ ՎԻԼԱՐԱՍ

Ծնած է Եանիճա՝ 1771ին: Իտալիոյ մէջ բժշկութիւն ուսած՝ եւ եղած է իր ծրջանի թուրք փաշայիին բժիշկը: Գրած է ճեմարերգական բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ եւ եզոբոսի ու ալոր հետեւորդներու նմանողութեամբ՝ առակներ: Ունի նաեւ լեզուաբանական եւ գրական այլեւայլ բազմաթիւ գործեր, ինչպէս եւ թարգմանութիւններ՝ հելլէն հին գրողներէ: Վիլարաս եղած է իր ժամանակաշրջանի ամենէն լուսաւոր ու յառաջադէմ գրագէտներէն մին: Մեռած է 1823ին:

ՀԱՌԱՉԵՑԷՔ, Ո՞Վ ՎԱՐԴԵՐ

Հառաչեցէ՛ք, ո՞վ վարդեր, արտասուեցէ՛ք մըրտենիք,
Ողբացէ՛ք դուք, սիրէննե՞ր ու պարտէզնե՞ր ծառախիտ.
Կորսըւեցա՞ւ սիրականս, հանգեցաւ լո՞յն իմ կեանքին,
Խաւարեցաւ արեգակն՝ ու մո՞ւթ պատեց իմ չորս դին:

Սե՞ւ հագուեցէք, նարգիանե՛ր, շուշաննե՛ր սե՞ւ հագէք դուք,
Ու թող ամէն մէկ ծաղիկ թափէ թունոտ արտասուք:
Բարբարոս մահն անօրէն, որ միշտ արիւն կը ծըծէ
Իր անողորմ մանգաղով հընձեց ծաղիկն իմ, բաբէ՞:

Որբացած սէ՛ր իմ, աւա՞ղ, ո՞ւր էր աղեղը քուկին,
Նիզակդ ո՞ւր էր ապրատուր, քու նետերը ո՞ւր էին:
Ահաւոր օ՛ր անպատում, ո՞վ անիծեալ ու սեւ ժամ,

Սարսափելի՞ մահագոյժ, որ այս պահուս ինձ եկար:
Մեռա՞ր ուրեմն, ո՛վ հոգիս, գեղեցկութիւնդ մահացա՞ւ.
Թառամեցա՞ն հըմայքներդ: Ա՞հ, իմ կեա՛նքս ալ չըքացաւ:

ԿՐԱԿ, ՋՈՒՐ, ՊԱՏԻՒ

Ուխտ կընքեցին հին ժամանակ,
Պատիւը, ջուրն ու կրակ՝
Որ իրարու ըլլան ընկեր՝
Ու միասին բախտ փընտռեն:

Իրենց ճամբան երբ կ'երթային,
Ցանկարծ, կեցան հարց տուին,
Թէ՝ երբ զիրար կորսընցընեն
Արդեօք ինչպէ՞ս պիտ՝ գտնեն:

— Եթէ երբեք ես կորսըւիմ՝
Կրակն ըսաւ — ծեր չորս դին
Ուրտեղ որ ծուխ մը նըկատէք՝
Ես այնտե՛ղ եմ, իմացէք:

Ջուրը յարեց իրեն կարգին.
— Տեղս որոշ է ամէնքին.
Ուր որ տեսնէք մարգ մը դալար՝
Ես այնտե՛ղ եմ անպատճառ:

Կարգը եկած էր պատիւին.
'Ի արծան անոր յարեցին,
— Մենք, մեր տեղերը յայտնեցինք,
Ըսէ՛ քու տեղն ալ նայինք:

Պատիւն ըսաւ, — Մէկ ըսկիզբէն
Սիրելիներ ձեզ ըսեմ,
Որ չըլլա՞յ թէ —լա՛ւ ուշ դըրէք —
Օր մը զիս կորսընցընէք:

Որովհետեւ, եթէ երբեք
Հեղ մը ձեռքէ զիս հանէք՝
Թէ թափառիք արար-աշխարհ,
Ա՛լ զիս գտնել չէ՞ք կըրնար:

Աթանասիոս Խրիսթոբուլոս

Ծնած է 1772ին, Քասթորիայի մէջ: 19րդ դարու սկիզբը մեծ յարգ ու պատիւ վայելած՝ ու «Նոր Աճակրէոն» կոչուած է: Ուսած է Պուխրէսի, Պուտապէշտի եւ Բատուայի մէջ: Եաշի մէջ, դատաւորի պաշտօն վարած է երկար ատեն: Գրած է «Աֆիլլեւս» անուն տրամ մը, լեզուաբանական գործներ ու ֆիլոսոփայական բանաստեղծութիւններ:

Փ Ո Խ Շ Ը

Պարտէզ իջած Էրոսին հետ, շընորհները կ'ընտրէին վարդ,
Իրենց համար բուրումնաւէտ պատրաստելու պըսակ ու զարդ:
Էրոսն՝ ուրա՞խ կը ցատկըռտէր, մէ՛յ մը ասդին, մէյ մը անդին,
Ինք իր ձեռքով կը փըրցընէր, կը նըւիրէր՝ մէկին-միւսին:

Խենդ տըղու պէս անուշադիր, այսպէս, երբոր կը յօտէր ան՝
Յանկարծ, անոր մատը ծակեց՝ պըտըլիկ փո՜ւշ մը անպիտան:
Մէկդի նետեց վարդերն իսկոյն, ու յօտոցն ալ ծըգեց ձեռքէն,
Եւ ցոյց տըւաւ մատիկն անոնց՝ աղիողո՜րմ հեկեկալէն:

Օ՜հ, օ'հ, տեսա՞ծ էք, շընորհնե'ր, տեսա՞ծ էք դուք - անոնց ըսաւ -
Որ պըտըլիկ փուշ մը՝ ա'յսքան պատճառէ խոր ու անհուն ցաւ:
Ինչո՞ւ այդքան կը զարմանաս — ըսին անոնք — չե՞ս գիտեր թէ
Ջու պզտիկ նետն ալ երբ խոցէ՝ սաստիկ ցաւե՜ր կը պատճառէ:

ՋՈՒՐՆ ԱՆՄԱՀԱԿԱՆ

Կուսական շուրթէդ ջուրն անմահական
Կը հոսի վըճիտ՝ աղբիւրի՜ նըման.
Ու թող չըվախնայ մահուան սըլաքէն.
Ով որ զովացնէ շըրթունքն այդ ակէն,
Եթէ մահանայ իսկ մարմինն՝ հոգի՜ն՝
Պիտ՝ յաւէտ ըզգա՜յ քաղցրութիւնն այն հին:

Անտրէաս Քալվոս

Ծնած է Զաքինթոս 1792ին: Կեանքին մեծագոյն մասը ապրած է Իտալիա եւ Անգլիա՝ ուր եւ մեռած 1869ին: Եղած է մտերիմը՝ նմանապէս Զաքինթոս ծնած Իտալացի նշանաւոր քանաստեղծ Ուկո Ֆոսոլոյի: Գրած է երկու ազբերգութիւններ (անտիպ) եւ 20 տաղեր՝ բոլորովին ինքնատիպ տաղաչափութեամբ մը: Իր երգերու նիւթերը, ընդհանրապէս հայրենասիրութիւնը, ազատութիւնը, արդարութիւնը եւ առաքինութիւնը եղած են:

ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Ո՞վ Հայրենի՛ք սիրասուն,
Հրաշագեղ ո՞վ կըզգի.
Ո՞վ Զաքինթոս, ինձի շունչ՝
Ու ոսկեղէն ընծաներն
Ապոլոնի, Դո՞ւն տըւիր,

Այս երգն ալ՝ Դո՞ւն ընդունէ:
Կ'ատեն անմահ աստուածներն՝
Երախտամոռ գաւակց
Հոգին. ու շանթ կը տեղան
Գլուխներուն վրայ անոնց:

Ես՝ քեզ երբե՞ք չըմոռցայ.
Երբե՛ք - նետեց քախտը զիս
Հեռո՞ւ քեզմէ. զիս տեսաւ,
Ազգերու մէջ այլանուն՝
Մէկ հինգերո՛րդը դարուն:

Այլ՝ երջանիկ թէ անբախտ,
Կը պարուրէր լոյսն երբոր
Լեռ ու ալիք համօրէն՝
Քե՞զ ունէի մշտապէս
Իմ աչքերուս առջեւ ես:

Դո՛ւն - երբ գիշերն իր մըռայլ
Շըղարշներով կը սքօղէ
վարդենիներն երկնային -
Դո՛ւն ես քերկրանքը միակ
Երազներուն իմ բոլոր:

. . . . . .

Կըլիմադ մո՞ւշկ կը բուրէ,
Սիրասուն ո՞վ Հայրենիք,
Ու կ՛ողողէ ծովերն ալ՝
Բուրումներովն անանուն
Կիտրոններուն ոսկեգոյն:

. . . . . .

Բարեբա՞խտ ես, այլ՝ ըզքեզ
Գերերջանի՞կ կ՛անուանեմ՝
Որովհետեւ, չըճանչցա՞ր
Դուն խարազանն անողորմ՝
Բրռնակալի՛ն, ոսոխին:

Նըսեմնս՝ օտար հողի վրայ
Թող մահանալ չըտայ ինծ.
Մահն՝ անո՞յշ է, մի՛միայն,
Երբ կը փակենք մեր աչքեր՝
Հայրենիքի գըրկին մէջ:

ԵՈՐԿԻՈՍ ՋԱԼՈՔՈՍՔԱՍ

Ծնած է Սիրաքոյի մէջ (Եպիրոս) 1805ին: 1814ին Իտալիա անցած եւ հոն մնացած է մինչեւ 1821, երբ Յունաստան վերադարձած եւ մասնակցած է Մեսոլոնկիի կռիւներուն: Մեռած է Աթէնքի մէջ 1858ին:

Ջալոքոսքաս գրած է բազմաթիւ հայրենասիրական ու ճառերգական բանաստեղծութիւններ, որոնցմէ մաս մը իր ժամանակին արժանացած է գրական մրցանակներու:

ՀԱՄԲՈՅՐԸ

Հովուուհի մը սիրեցի, աղջընակ մը դիւթական,
Եւ սիրեցի զայն անհո՜ւն —
Անխօս էի դեռ թրոչուն՝
Տղեկ մը տա՜ս տարեկան:

Նըստած էինք օր մ'երբոր, խոտերուն վրայ այն դալար
— Մարօ՛, բան մը պիտ՛ ըսեմ,
Ըսի, քեզ շա՜տ կը սիրեմ
Կը խենթենամ քեզ համար:

Մէջքէս բըռնեց՝ ու բերնէս համբուրելով զիս ուժգին՝
Ըսաւ, «սիրոյ վիշտերուն,
Հառաչներուն համար, դո՛ւն,
Շա՜տ փոքրիկ ես տակաւին»:

Մեծցա՜յ եւ զայն կը ցանկամ, սիրտն ուրիշինն է հիմա,
Մոռցած է որքն այս թըշուառ:
Այլ՝ ես երբե՞ք չեմ մոռնար
Իր այն համբոյրն հընօրեայ:

Ալեքսանդրոս Ռանկավիս

Ծնած է Պոլիս 1809ին եւ մեռած՝ Աթէնքի մէջ, 1892ին: Գրագէտ, գիտնական ու դիւանագէտ միաժամանակ: Հելլէն ճարահատաս պետութեան կազմաւորման մէջ խաղացած է կարեւոր դեր, իբրեւ ուսուցչապետ, նախարար, դեսպան, պետական խորհուրդի անդամ եւն եւն: Գրած է անթիւ բանաստեղծութիւններ եւ թատերական երկեր: Թարգմանած է հելլէն հին գրողներէն Էսխիլէսի, Սոփոկլէսի եւ Արիստոփանոսի տրամներր, ինչպէս նաեւ Շէյքսփիրի, Լեսինկի, կէօթէի եւ Շիլլէրի գործերէն ամանիկ: Գրած է նաեւ պատմուածքներ, հնստխօսական գործեր, հելլէն գրականութեան պատմութիւն, բառարաններ եւն եւն:

ԽՆԴՐԱՆՔՆԵՐ

Մազերուն մէջ ոսկեգունակ՝
Կարմիր ծաղիկ մ'ունէր աղջնակն.
— Ինծի՞, ինծի՞ - ըսի - տուր այդ,
Բա'ն չեմ ուզեր ես ատկէ զատ:

Շիկնոտ՝ ինծի երկարեց ան,
Ձեռքով՝ ճերմա՞կ որպէս շուշան.
— Ինծի՞, - ըսի - ինծի՞ տուր այդ՝
Բան չեմ ուզեր ես ատկէ զատ։

Տըւաւ ինծի ձեռքն ըսպիտակ
Ձըգելով վըրաս՝ անո՞յշ հայեացք.
— Նայուա՞ծք մը տուր - ըսի - միայն,
Եւ չեմ ուզեր ես ուրիշ բան:

Ուղղեց նայուածք մ'ինձ հոգեգրաւ՝
Ու շուրթին, ժպի՞տ մը ծաղկեցաւ.
— Համբոյր մը տուր - ըսի - միայն,
Եւ չեմ ուզեր ես ուրիշ բան:

Մեզրոտ շրթներն երբ տրաւ ինձ՝
Շողշողաց ծիւն կո՛ւրծքը անբիծ,
— Ա՞հ միայն կուրծքդ տուր ինձի -
Ա՛լ ուրիշ բան պէտք չէ, ըսի:

Ան՝ շոճիի պէս ճրկեցաւ
Ու գըրկիս մէջ տապալեցաւ:
— Հիմա՝ ի՞մս ես, քեզ բրոնեցի,
Ա՛յ ուրիշ բան պէտք չէ՞ - ըսի: -

Անտրէաս Լասքարաթոս

Ծնած է 1811ին Փեճալոնիա կղզիի Լիխուրիի մէջ: Փարճալի եւ Բիզայի մէջ իրաւագիտութիւն ուսանելով փաստաբանութեան ասպարէզը ընդգրկած է: Գրած է գլխաւորաբար երգիծական բանաստեղծութիւններ: 1856ին հրատարակած է «Փեճալոնիոյ գաղտնիքները» խորագրով գիրք մը, ուր այն տեսնուած կողեակցութեան կեղծպարիտութիւնն ու ամէն տեսակ այլասերածութիւնը նկարագրած է: Եկեղեցիին կռիմէ բանադրուելով եւ հալածանքի ենթարկուելով, անցած է Զահինթոս եւ անկէ Անգլիա: 1886ին, հրատարակած է «Ահա՛ Մարդը» ընդհանուր խորագրով՝ նկարագիրներու շարք մը:

Լասքարաթոս միշտ եւ այսօր կը նկատուի Յունաստանի ամենէն ընթերցուեստ եւ սրամիտ երգիծաբանը:

Մեռած է Աթհոսքոլիի մէջ (Փեճալոնիա) 1901ին:

Տ Ի Կ Ի Ն Ս

Ամէն անգամ, երբ բրոնէ ցա՛ւը գըլխուն՝
Կինըս ճակտին քիչ մը քացա՞խ կը դրնէ:
Ա՞հ, չափազանց փափկակենցաղ ըլլալուն,
Գըլխացաւը յաճախակի՞ կը բրոնէ:

Ամէն առտու, ան իր վարսերը յորդուն,
Մազերն իր ծով՝ ծիթաիւղո՞վ կ՛օծանէ.
Ու պահարանն ամէն բանալ-գոցելուն՝
Սոխ մը կ՛առնէ եւ ախորժով կը խածնէ:

Սոխով աղցանն՝ իրաւ թէ, շա՞տ կը սիրեմ.
Այնպէս որ, երբ տիկինըս դէմըս կըլլայ՝
Բերնիս ջուրերը չեն կենար՝ կը վազեն,

Ու ներսիդիս բուրմունք մ՛անճառ կը լեռնայ:
Իսկ երբ կուգայ ու կը նստի ան իմ դէմ
Կարծես թէ՝ ա՛լ պընա՞կն է որ կը լըզեմ:

ԻԼԻԱՍ ՓԱՆՓԱԼԻՏԻՍ

Ծնած է Կ. Պոլիս 1818ին, ուսումը սացած է ծննդավայրին եւ Զմիւռնիոյ մէջ: 1840 ին Աթէնք գալով՝ մտած է Ազգային համալսարան եւ հետեւած գրականութեան նիւղին: 1845ին վաղահասօրէն տեսողութիւնը կորսնցնելով հանդերձ, մինչեւ մահը՝ (1876) եղած է դասախօս Հալիքի Աստուածաբանական վարժարանին:

Գրած է բանաստեղծական երկու հատորներ, գրաբարով, եւ կարգ մը արձակներ:

ԱՆԱԿՐԷՈՆԵԱՆ

Աղուոր գինին երբ կ'ըմպեմ ես,
Հոգերս ամէ՞ն կը մոռնամ.
Վիշտի՛, ցաւի՞ համար այլեւս՝
Ձեմ յոգնեցներ միտքս անգամ:

Քանի որ դուն ուզես-չուզես,
Պիտի անցնի կեանքդ երթայ՝
Շիտակ ճամբան ի՞նչ պիտ՝ ընես.
Լըրջութենէն ի՞նչ շահ կայ:

Է՜հ, Բագոսի ուրեմն, անուշ
Հեղուկն, եկուր, մենք կուլ տանք,
Չի՛ խեղճութի՞ւն, ցա՜ւ, դա՛ռն յուշ,
Կը ցընդին՝ երբ արբենանք:

Արիստոթելիս Վաևաօրիթիս

Ծնած է Լէվֆաթա 1824ին: Ուսումը սացած է Քոռճուի մէջ եւ ապա Եւրոպա անցնելով, հետեւած բնական գիտութեանց, օրէնսգիտութեան եւ գրականութեան: Աթեն մը խաղաբականութեամբ զբաղած՝ ապա բոլորովին բանաստեղծութեան նուիրուելով, գրած է ազատագրական պայքարի դէմերէն ու դէպերէն ներշնչուած բազմաթիւ հայրենասիրական երգուածներ, դիւցազներգութիւններ, եւ ճարտական բանաստեղծութիւններ: Իր ամբողջական գործերը հրատարակուած են սեռւարածաւալ երեք հատորներով:

Մեռած է ծննդավայրին՝ Լէվֆաթայի մէջ, 1879ին:

ԺԱՅՌՆ ՈՒ ԱԼԻՔԸ

«Ճամբայ բաց, ժա՛յռ, որ անցնիմ»: Ապառաժին ափունքի
Կ՛ըսէ Ալիքը պղտոր, ըմբոստացա՜ծ, ամեհի:
Ճամբա՛յ տուր, այս կուրծքին տակ որ անկենդան էր ու սառ՝
Հիւսիսահո՛ղմն է նըստեր, սեւ փոթորի՞կն եկեր թառ:
Փըրփուր չունի՞մ որպէս զէնք, ո՛չ սին ժրխոր ահաբեր,
Ունիմ արի՞ւն գետի պէս, զիս անէ՞ծքն է մեծցուցեր,
Աշխարհին՝ որ զզուեցաւ, աշխարհին՝ որ կ՛ըսէ արդ
— Ո՛վ ժայռ, իյնա՞ս պիտի ալ, ահաւասիկ հասաւ ժամդ:
Առաջ, երբ որ կուգայի, դանդա՞ղ, երկչոտ ու վարան,
Լըզելով ո՞տքըդ լըւալ հէք ըստրուկի մը նըման՝
Կը դիտէիր զիս գոռոզ եւ կ՛ըսէիր աշխարհին,
Որ նուաստանքը դիտէ իմ գետնասո՞ղ փըրփուրին.
Սակայն, այնտեղ, մինչ համբոյր կուտայի քեզ, ծածկաբար
Կը կըրծէի՞ քու մարմինն, կը պեղէի՞ անդադար,
Եւ խոցն ու փոսը, զորս ես կը բանայի ապահով՝
Կը պահէի աւազին մէջ սէզերո՞վ ծածկելով:
Ծրռէ՛, ծովու յաւակին դիտէ արմատդ արդ ու տես՝
Հիմերդ ամէն կերայ, քեզ՝ սընամէջ քա՞ր մ՛ըրի ես:
Ճամբայ տուր ժա՛յռ, որ անցնիմ, ըստրուկին ո՛տքը հիմա՝
Պիտի չոքի՞ կոկորդիդ: Այլեւս առի՞ւծ արթընցայ:

Կը քնանար ժայռն հանգիստ: Մըշուշին մէջ պահուած ան,
Զգայաթա՞փ էր կարծես, պատանըըւա՜ծ, անկենդան:
Կրնճիռներով ակօսուած ճակատն անոր կը շողար,

Ծոլքերուն տակ նըւաղուն՝ լուսընկայի՞ն դալկահար:
Երազնե՞ր, սե՞ւ անէծքներ կը թեւէին շուրջն անոր,
Հողմապտոյտին մէջ ոգիք կը շրջէին ահաւոր,
Գիշակերներն ինչպէս որ թեւերն իրենց կը զարնեն՝
Երբ այերին մէջ յանկարծ՝ դիակներո՞ւ հոտ առնեն:
Գոռ մըռընչիւնն Ալիքին, անոր սարսափն հոգեցունց՝
Որ կ'որոտար զայրագին, ժայռն, եթերին մէջ վաղո՞ւց,
Հազա՞ր անգամ էր լըսած, բայց, արթընցած չէր երբեք.
Այլ՝ այս անգամ սարսըռա՞ց, պիտ՝ նըւաղէր ահաբեկ:
— «Ալի՛ք, ինծմէ ի՞նչ կ'ուզես, կը վախցընես զիս ինչո՞ւ.
Դուն ո՞վ ես որ, կը ժպրհիս՝ փոխանակ զիս թըրջելու,
Փոխանակ քո՞ւնս օրրելու, քաղցրացնելո՞ւ քու երգով՝
Եւ կըրունկներս լըւալու ջուրերովդ այդ սառնազով՝
Փըրփրապսակ, ահատես, կանգնիլ իմ դէմ կը զօրես.
Իմացի՛ր՝ ո՛վ ալ ըլլաս՝ թէ դիւրաւ չե՞մ մեռնիր ես...»
— «Ժա՛յռ, իմ անունն է Վըրէժ: Նախատինքով ու մաղձով
Զիս ժամանակն յագեցուց: Զիս դիեցուց Վիշտը ծով:
Ա.րցո՛ւնք էի ատենօք, սակայն, հիմա, տե՛ս արդէն
Անհունածիր ծո՞վ եմ ալ, ծունկի՛ եկուր դուն իմ դէմ:
Ընդերքներուս խոր նայէ՛ չունի՞մ այլեւրս սէզեր
Ջարդ կուտամ հետս հոյլ մ'հոգի, դատակընի՞ք ու աւեր:
Զարթի՛ր, հիմա կը կանչեն քեզ երախներն անդունդիս:
Դո՛ւն՝ զիս դագա՞ղ դարձուցիր: Դիակներո՞վ լըցիր զիս...
Զիս տար ափեր նետեցիր: Հոգեվարքիս վրայ շատե՞ր
Ծիծաղեցան: Իսկ իրենց ողորմութեամբ ուրիշներ
Թո՞յն խառնեցին գաղտնօրէն տանջանքներուս իմ անբաւ:
Ճամբայ բաց, ժա՛յռ, որ անցնիմ: Անդորրն այլեւրս անցա՞ւ:
Ցործանապտոյտ մըն եմ ես, քու թըշնամի՞ն քինախանձ՝
Հըսկայ՝ դիմացդ եմ կանգնած:»
Պապանձեցաւ Ապառաժն: Իր խոյանքին մէջ անսանձ,
Ալիքն ընդհուպ տապալեց անոր մարմինը փըրտած:
Ընկղմեցա՞ւ, հալեցաւ անդունդին մէջ անսահման՝
Կարծես, ծիւնէ՞ ըլլար ան:
Անոր վերեւ, մըռընչեց, պա՛հ մըն ալ ծովը փըրփրած
Ու փակուեցաւ քիչ յետոյ: Այն վայրին վրայ ուր կանգնած
Էր ուրուականն՝ ոչի՞նչ կայ հիմա, ի բաց Ալիքէն՝
Որ շիրմին վրայ կը ծըփա՞յ՝ կապո՞յտ-ճերմա՞կ, վեհօրէ՞ն:

Եաքովոս Բուլուս

Ծնած է Փերիւրա 1826ին եւ մեռած 1896ին: Սոլոմոսի աշակերտներէն եւ մեր մեծերէն: Եղած է հրապարակագիր ու երեսփոխան: Մեծ դեր ունեցած է Օթթ կղզիներու միացման մէջ:

Բոլիւս կը նկատուի՝ հիմնադիրը հելլէն նորագոյն բննադատութեան: Քաջածանօթ եւրոպական գլխաւոր լեզուներուն՝ յունարէնի թարգմանած է հին հելլէն գրականութեան եւ եւրոպական նորագոյն գրականութեանց, գլուխ գործոցները: Իր հմտագիր գործերն են «Մտածումներ», «Մեր Գրական Լեզուն» «Պատմուածքներ» եւն:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՐՕՐ ՄԸ

Աղուաքընքուշ ու սիրասուն դէմքիդ վրայ՝
Կախարդական տրժգունութիւն մ'է իջեր,
Եւ յօնքերուդ ու շրթներուդ վրայ գծուեր՝
Ջինջ կուսութեան համեստութիւնն հոգեհմայ:

Խոկումներէն՝ գլուխդ հակա՞ծ կը մընայ.
Հոգիդ՝ քեզ հե՛տ լոկ կը խօսի սիրաջեր,
Երբ աչուրներդ բարձրացընես պահ մը վեր՝
Հոն՝ անբիծ սէ՞ր, երկնի անդո՞ր կը ցոլայ:

Երբոր քալես՝ սիրապատար աչուրներ.
Ձու անուշի՞կ շարժումներուդ մէջ ամէն՝
Հոգւոյդ ժրպի՞տը թովչական կը տեսնեն:

Իսկ, երբ սրբտիդ ծայնով խօսին քու շրթներ՝
Ըսփոփանքի անոնք շիթե՞ր կը տեղան
Տառապակոծ սրտերու մէջ տրտմական:

Երասխմոս Մարքորան

Ծնած է Բեճայոնիա 1826ին: Հրատարակած է «Ուխտ» խորագրով դիւցազներգա-ճարտական բանաստեղծութիւն մի՝ ներշնչուած Կրեէի ազատագրական արիւնոտ պայքարներէն. ինչպէս նաեւ բանաստեղծական ուրիշ երկու հատորներ, «Բանաստեղծական Գործեր» եւ «Պզտիկ Ճամբորդութիւններ» մակագրութեամբ:

Մարմրաս եղած է Գերագոյն Ատեանի նախագահ եւ Փորճուի երեսփոխան: Մեռած է 1891ին, Փորճուի մէջ:

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱԿԱՆ

Իրիկուան ո՛ւշ ժամուն, լեռնուտ վայրերէն,
Ադամ կու գար դանդաղաքա՜յլ, յոգնաապառ.
Աչքն՝ առաջին յառած աստղին, տրտմօրէն,
Որ իր դիմաց ականակի՞տ կը շողար:

Հայեացքն ինչո՞ւ չէր հեռացներ այդ կողմէն.—
Հրեշտակներու յիշած էր գե՛ղը պայծառ
Եւ իրիկուան հովուն կ՛ըսէր մեղմօրէն,
— Ե՞րբ վերըստին պիտ՝ տեսնեմ ցո՛ւրն անոնց վառ:

Սակայն, յանկարծ, երբոր կ՛իջնէր, դառնութեան
Անհետացան սըրտէն հետքե՛րը խորին.
Հայեացքը պիշ՝ մընաց կէտի՞ մը վըրան:

Եւա՞ն էր հոն, նըստած խոտէ անկողնին,
Որ, առաջին անգամ իրեն կը ցուցնէր՝
Անթեւ հրեշտակ մ՛որ հանգիստ՝ կա՞թ կը ծըծէր:

ԹԽՈՐԱԿ ՍԻՐՈՒՆԻ ՄԸ

Թո՞ւխ է թէեւ քու դիմագիծ՝
Բայց, գեղեցի՞կ նոյնատեն,
Չի՛ կորանցներ ան, հաւտա՛ ինձ,
Ոչի՞նչ՝ իր վա՞ռ հըմայքէն:

Շուշա՛ն ես, բայց, քեզ բընութիւնն
Ըստեղծելու ժամանակ,
Չետեղեր է ճերմակութիւնն՝
Հոգիիդ մէջ ո՛վ հրեշտակ:

Ախիլլեւս Բարասխոս

Ծնած է Նաւբլիոն 1838 ին: Եղած է Ֆարոս, հիւպատոս եւ էլեւմրտական նախարարութեան պատասխանատու: Իր ժամանակաշրջանի ամենէն շատ սիրուած ու փնտռուած բանաստեղծը եղած է: Ամբողջական գործերը հրատարակած է երեք հատորներով: Մահէն յետոյ, իր անտիպները հրատարակուած են առանձին հատորով: Մեռած է Ալէնի, 1895ին:

Կ' ՈՒԶԵՄ

Կ'ուզեմ որ՝ ան՝ շընչաւոր ու անշունչ բա՜ն չըսիրէ.
Ո՛չ իսկ թըռչուն ու ծաղիկ եւ կամ ալ ա՛ստղ մը հըրէ:
Ինչ որ ես չեմ՝ չըցանկա՜յ եւ չըսիրէ երբեք ան:
Իր գիշերներն ու օրերն՝ համօրէն ի՛մըս ըլլան:
Եւ քաղցրանոյշ քունն երբոր փակէ աչքերն յամրագին
Սիրատարփիկ երազի մէջ՝ զի՜ս տեսնէ իր հոգին:

Կ'ուզեմ՝ աշխա՛րհը մէկ կողմ ու զիս՝ մի՜ւս կողմը դընէ՝
Եւ ընտրութիւնն իր ընէ...:

ՏԱՂԻԿ

Փակուեցէք, աչքեր իմին փակուեցէ՜ք,
Մութին մէջ անհուն.
Ո՛վ ձեռքերս, կուրծքիս վըրայ խաչուեցէք,
Ա՛լ հանգըստացէք.
Հասա՜ւ իրիկունն...

Կանգ առէք դուք ալ, ոտքե՜ր պարտասած
Աւասի՛կ դամբանն.
Հանգիստ պառկեցէք հիմա պատանըւած,
Խեղճո՜ւկ ու լըքուած.
Ա՛լ բաւ է ճամբան:

Ջընացի՛ր, ո՜վ սիրտ, քընացի՜ր լըռին
Երկրի ծոցին մէջ.
Կոծերդ ու տրտինեերդ՝ ա՛լ պիտի դադրին
Հողին մէջ ցըրտին:
Հանգչէ՛ դուն անվերջ:

Միքելիս Աւլիխոս

Ծնած է Լիխուրիի մէջ, 1844ին: Ուսումը Պերնի մէջ ստանալէ յետոյ, շրջած է եւրոպական բազմաթիւ երկիրներ, անոնց գրականութիւններր ուսումնասիրելու համար: Եղած է հայրենասէր ընկերվարական մր: Գրած է բազմաթիւ ճառերգական եւ երգիծական բանաստեղծութիւններ, ցրուած հոս ու հոն:

Մեռած է 1917ին:

ՍԻՐԱՑԻՆ ՆԱՄԱԿ

Ինձ հետ ունեցած կըռիւս երէկուան,
Չիս ա՛յն աստիճան ծանծրացուց կեանքէն՝
Որ մըտածեցի ըլլալ ինքնասպան,
Առանց վախնալու սըրտիս խորունկէն:

Ըսի՝ հոդին մէջ ա՛լ ցաւեր չըկան.
Առի ածելին՝ որ խորհածս ընեմ.
Ու պիտի մըխէի կոկորդիս մէջ զայն,
Որպէսզի դադրին ա՛լ հոգերն ամէն:

Սակայն, չեմ գիտեր ի՛նչպէսն ու ինչո՛ւն.
Ցաջագործութիւնն այս ընելու տեղ՝
Նըստայ՝ եւ սկսայ ածիլուի՛լ իսկոյն.

Եւ անդորրեցաւ փոթորիկն ահեղ:
Ու զիս փոխանակ տեսնելու մեռած՝
Պիտ՝ գամ՝ որ պաչես՝ դեռ նո՞ր ածիլուած:

ՎԱՐԴԵՆԻՆ

Վարդենիի մ'որ իմ ծաղկուն
Պարտէզիս զա՛րդն է սիրական՝
Ջու անուշիկ տըւի անունն:
Եւ, ինչպէս այս չի՞ գիտեր ան,
Դո՛ւն ալ իմ սէ՞րըս չես գիտեր.
Դո՛ւն՝ որ ունիս ոսկուն մազեր:

Ո՞վ իմ դշխոս: Փոքր ու չընչին
Այս երգա՝ համբո՞յր մ'է վեհերոտ.
Որ թիթեռնիկն ինչպէս ծաղկին՝
Ջեզի՞ կու գայ սիրակարօտ,
Լսելու քեզ՝ իմ սէ՞րը վառ
Թէ՝ կը մեռնի՞մ քեզի համար:

ԵՈՐԿԻՈՍ ՎԻԶԻՒՆՈՍ

Ծնած է Թրակիա 1852ին: Գերմանիոյ մէջ փիլիսոփայութեան դասընթացքներու հետեւելէ յետոյ Աթէնք հաստատուած է: Գրած է ճարտարգական նուրբ ու զգայուն բանաստեղծութիւններ, որոնք գիտէ մինչեւ այսօր, հիլլէն բանաստեղծութեան մէջ բարձր դիրքի մը վրայ կը պահեն: Եղած է հիլլէն պատմուածքի հիմնադիրներէն: Փարիզի մէջ գրած է «Մօրս Մեղքը» խոշոր պատմուածք մը, յուզարէն եւ քրանսերէն, ինչպէս նաեւ ուրիշ պատմուածքներ: Վիզիինոս ուղեղային խանգարում ունենալով դրուած է հոգեբուժարան մը, ուր մեռի յանկարծական պայծառութեան պահերուն գրած է մէկ քանի գեղեցիկ հերքուածներ:

Մեռած է 1892ին:

Մ Ա Ղ Ի Կ Ն Ե Ր Ը

Մաղիկները որ տըւիր ինծի՝
Ջրթօշնեցան տակաւին.
Անոնք՝ քեզմէ չա՞տ աւելի
Հաւատարիմ մընացին:

Ձանոնք դալար պահեցի ես
Համբոյրներուս անհատնում,
Լուռ արցունքներս, ցօղերու պէս,
Կ'ըմպեն անոնք անդադրում:

Երբոր անոնք ալ քսպառին՝
Ա՜հ, այն ատեն միմիայն,
Վարդ ու շուշան պիտի թոռմին՝
Մըտնեն ինծ հետ գերեզման:

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Տե՞ս, ջուրերուն վրայ ինչպէ՞ս
Կ'իյնայ արծաթ լուսընկան,
Ու կը ցանկայ տենչակէզ՝
Առնել համբո՞յր մը միայն:

Տ՞ես, թէ ալիքը ի՞նչպէս
Սփոնքն յուշի՞կ կը գըգուէ,
Եւ կը ցանկայ խեղճի՞ պէս՝
Առնել համբո՞յր մը անկէ:

Սւազուտքէն, տե՛ս, ինչպէ՞ս
Հեռացաւ հո՛վը թեթեւ,
Եւ կ'օրօրէ ճիւղերն հեզ,
Տալով համբո՞յր մ'ըղձահեւ:

Տե՛ս, տերեւները ճիւղին
Ջիրար ինչպէ՞ս կը գըրկեն,
Սյսինքըն՝ կը սիրուըտի՞ն
Կը համբուրուի՞ն քնքշօրէ՛ն:

Տե՞ս, սա բոյնին մէջ փափուկ
Տերեւուտքին տակ ըստուար՝
Կ'երգէ զոյգ մը ճընճըղուկ,
Կը համբուրուի տենչավառ:

Տե՛ս, սիրակա՞ն իմ սիրուն,
Տե՛ս՝ ու գըթա՛ վերջապէս.
Եւ, անոնց պէ՞ս ըրէ դուն.
Տո՞ւր ինծ համբոյր մ'անոնց պէս:

Արկիրիս Էֆթալիօթիս

Իւրն անունով՝ Փլէանթիս Միխայիլիտիս: Ծնած է Միտիլլի 1849ին: Եղած է թուղդ աշխարհաբարեան մը: Գրած է պատմուածքներ, բանաստեղ ծութիւններ եւ պատմական ու գրական բազմաթիւ յօդուածներ: Հեղինակն է նաեւ «Ուրուականներ» անունով թատերգութեան մը: Իր «Պանդուխտի երգեր»ը արժանացած են գրական մրցանակի: Թարգմանած է Հոմերոսի «Ոդիսական»ը:

Էվթալիօթիս մեռած է Քրանսայի մէջ 1923ին:

ՋԱՇՐԱԿԻՆ ԵՐԳԸ

Անցիր արա՜գ, իմ մագոգ, նուրբ թելերով մետաքսեայ,
Որ սիրականս Զատիկին գալուն փոխանորդ ունենայ:
Թա՛քու, թա՛քու ջահրակ իմ.
Թա՛քու, կու գա՜յ իմ սիրելին:

Թաշկինակ չէ՞ մընացեր օտարութեան մէջ, լալէն,
Հարուստ կոյսեր կ'ուզեն զայն, վի՞ս կը տենչայ ան նորէն,
Թա՛քու, թա՛քու մինչեւ տուն
Գայ իմ թրոչո՞ւնը սիրուն:

Ես հէնքն ըլլամ, թող ան ալ թեթեւ իլի՞կը ըլլայ՝
Որ կըտաւին մէջ մրտնէ՝ ու դուրս ելլել չկըրնայ:
Թա՛քու — պագ ու պըսակի
Համար շուտո՞վ կը հասնի:

Թըռի՞ր, մագոգս իմ արա՛գ, զա՞րկ, ո՛վ իմ սանտր ոսկեղէն,
Թող անհատնում Մեծ Պահքը՝ հատնի, երթա՜յ մէկ օրէն:
Թա՛քու, թա՛քու իմ ջահրակ
Կու գայ սիրածս անուշակ:

ԳԻՆԵՏԱՆ ԵՐԳԸ

Դանա՜կ առ դուն, կըտըրտէ՜ զիս, եւ կըտորներն իմ միսերուն՝
Ո՜վ իմ սիրուն,
Նետէ ծովո՜ւն մէջ փըրփրահեր.
Այն օրէն՝ երբ լըքեցիր զիս, այս աշխարհէն ես գանեցա՜յ
կործանեցա՜յ.
Եւ, ա՛լ բարիք չե՜մ ըսպասեր։

Ա՜, ճերմակնե՛րդ կը հագնիս այժմ, ոսկի՜ զարդերըդ կը շարես,
Որքա՜ն չար ես,
Օր պիտի գայ որ պիտ՝ զղջաս,
Ու շիրմիս քով պիտ գաս, տըրտունջդ ըսել անծկաւ.
Ա՛յլ՝ զիս անցա՜ւ
Պիտի գըտնես, ո՛րքան ալ լաս։

Կըրա՜կ առ դուն ու վառէ զիս, եւ աճիւնիս հետ ծովերուն
Տուր իմ անհուն
Ատելութիւնս ալ հըրակէզ.
Մեղքըս քեզի թող չըհասնի, ո՜վ նազելիս, ես հարցուցի՝
Ըսի՜ն ինծի
Թէ՝ դուն ուրի՜շ մը կը սիրես։

Արիսթոմենիս Բրովելենկիոս

Ծնած է 1850ին, Սիքճոյի մէջ: Ուսումը կատարելագործած է Գերմանիա: Եղած է գրականութեան դասախօս, երեսփոխան եւ համալսարանի հաղտուղար: Հրատարակած է ինարերգական, դիւցազներգական եւ ողբերգական բազմաթիւ գործեր, ինչպէս՝ «Թիսեւսը» «Կուսախնձորը», «Ադամ ու Եւան», «Լիմնոսի Աղջիկը», «Արհաւ», «Անուշակին վերադարձը» եւ «Նիֆիճորոս Քոհաս»ը: Թարգմանած է Կէօթէի «Faust»ը եւ Լեսինկի «Laokoon»ը:

Բրովելենկիոս մեռաւ 1936ին:

ՍԷՐ ՓՐԿՍՐԱՐ

Շատ անգամներ, այգուն-այգուն, ամպամա՜ծ,
Խրոո՜վ մրտրով անկողինէս կ'ելլեմ վեր:
Կուրծքիս ներքեւ ո՛չ մէկ շառայլ չի թեւեր,
Ո՛չ մէկ հրրճուանք, կարծես վաղուց է ցամքած:

Ինծ կը թրւի՝ թէ աքսորի մէջ համ ես —
Անիծապարտ մէկ անկիւնը աշխարհի,
Ուր ամէն դէմք անհարազա՜տ է ինծի,
Եւ ամէն սիրտ՝ պա՜ղ, լերան ձի՛ւնը ինչպէս:

Այն ժամանակ, առանց երբեք գիտնալու,
Հանդարտաքայլ կ'առնեմ ճամբան քու տունին,
Եւ անոր դէմ ես կը նրստիմ առանձին,
Ողբատն ինչպէս՝ պալատին դէմ լոյսերու:

Պատուհաններդ, արեւուն դէմ կը շողա՜ն,
Երդիդ վրայ՝ կը դայլայլե՜ն թրոչունները,
Եւ այգային մեղմ հովիկէն, ցօղաբեր
Ծաղիկներդդ յուշիկ-յուշի՜կ կը դողան:

Իւրաքանչիւր գիծը ծիծաղուն նրկարին,
Որ հայեացքիս մէջ կը սուզի, դիւթական,
Ջիս կը յուզէ, շեշտին նըման դաշնութեան,
Պայծառ լոյսով կ'ողողէ սի'րտն իմ մըթին։

Ու կ'երեւի երբոր քու դէմքը խընդուն
Լուսամուտին մէջ, հո'ն, պահի՞կ մը միայն,
Տիեզերքի հորիզոննե'րը համայն,
Լուսապըսակ կը տեսնեմ դէմս յանկարծոյն։

Օ՜, ի'նչ հըրճիւ, անդորրութի՞ւն, օրհնութի՞ւն,
Այդ սըրբաբոյր մըթնոլորտին մէջ աղու։
Քանի՞ անգամ, այդպէս, առա՞նց գիտնալու,
Աստուածային ինձ պահեր ես բաշխած դուն։

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Հո'ն, հեռակայ դաշտի սըրտին,
Դալարաւէտ լերան դիմաց,
Ուր կը խաղայ լոյսի ոսկին
Բընութեան մէջ շըքեղապանծ,

Ուր լըռո՜ յթը կ'իշխէ չորս դին,
Եւ կ'երազէ հողը կարծես,
Վարդեղ Մայիս, համբո՜ յրն հովին,
Ու կը սարսռայ ընդերքին մէջ,

Երիտասարդ մըշակ մ'այնտեղ
Կը հերկէ ա՜րտն իր հայրենի,
Բրոնած արօրն ափով ուժեղ,
Թեքած՝ հասակն ալ սրլացրկի։

Կը հետեւի անոր ժըպտուն,
Յորեանն աջ-ձախ սերմանելէն,
Շրնորհազարդ կի՜ն մը գարուն,
Տիմիթրայի դուստր ոսկեհեր։

Որպէս խորհո՜ւրդ մը երկնային,
Ցոլք մը կ'իջնէ ծիրանեթոյր,
Այդ լոյսին մէջ կը հանդիպին՝
Անոնց սիրող նայուածքներն հուր։

Եւ աւելի՜, արօրն ուժգին
Կը մըխըրճէ հողին մըշակն,
Ու կը ցանէ՜, կը ցանէ՜ կինն՝
Ամառուան յոյս, գարնան հըրճուանք։

Ալեքսանդրոս Բալլիս

Ծնած է Բիրէա՝ 1851ին: Ատեն մը գրականութեան դասախօսութեանց հետեւելէ յետոյ, մնայուն կերպով հաստատուած է Անգլիա, ուր եւ մեռած 1935 ին Գրած է «Երգեր՝ Տղոց Համար» եւ «Փուճ Ընկոյզներ» խորագրով բանաստեղծական հատոր մը: Գլուխ գործոց մը կը նկատուի Հոմերոսի «Իլիական»ի իր չափածոյ թարգմանութիւնը, աշխարհաբար: Թարգմանած է նաեւ Եւրիպիտէսի «Կիկլոպա»ն, Թուխիտիտէսի առաջին գիրքը եւ Շէյքսփիրի «Վենետիկի Վաճառականը»:

ՄԵՍՈԼՈՆԿԵՑԻՆ

Անվըրէպ զէ՞նք մ'ունէի, խըրոխտապանծ ծիու նըման,
Որ ամիաներ անրնդհատ չինկաւ ծեռքէս մըսաթափ,
Եւ մազերուս չափ աչքեր ոտխներու կերաւ ան —
Բաւական էր: Նետեցի՛, առի դանա՞կս հապըշտապ:

Պապենակա՞ն դանակ մ'էր, հաւատարի՛մ որպէս շուն,
Որ, սովոր էր հայդուկեան տարիներէն անցեալի,
Դրուժան սիրտերն հարուածել: Տեսայ խուժանն երբ անհուն՝
Զայն մըխեցի սըրտին մէջ՝ իմ Տեսբոյի՞ն անծկալի:

Տեսբոյի՞ն՝ որ ինծի հետ մրնաց ծարաւ ու նօթի,
Որ, սար ու ձոր կը վառէ՞ր գեղեցկութեամբն իր անբաւ:
Բայց ի՞նչ: Ձէնքերն ու Տեսբո՞ն հիմա ողբամ ես պիտի:
Անոնց համար չէ՞ իմ լաց: Մեսոլոնկի՞ն կորսուեցաւ:

ՔԱՆԱՐԻՍ

Աւագներու խորհուրդն ողջ, ամբարտաւին բոլորուն՝
Ըսաւ թէ՝ հո՛ն, ցամաքի՞ն պիտ՝ ըսպասէ թուրքերուն:
Ֆէ՛աս հանեցի այն ատեն,

Եւ երկու խօսք ըսելու ելայ մէջտեղ խրոխտօրէն:
«Անօգուտ է, իշխաննե՛ր, փըրկութիւնն նա՛ւն է միայն»:
Երբոր խօսքերըս լըսեց մեծ գլուխներէն մէկը այն՝
Բորբոքած թո՛յնն իր թափեց.

«Ի՞նչ է անունն այդ մարդուն, որ խըրատներ կուտայ մեզ»:
Փսաւրան՝ այդպէս կորսուեցաւ: Կըրակը ձեռքս առի ես՝
Եւ Քիոսի ուղղութեամբ արշաւեցի՜ վրիժակէզ,
Եւ այնտեղէն մռնչեցի՜ — չըդիմացա՞յ — դառնայոյզ,
«Ահա՛՝ թէ ի՞նչ է անունս»:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Դըրան մէջ մայրս էր կանգնած եւ իր շըրթները գունատ,
Ցերեւի պէս, ծուկի՞ պէս, կը սարսռայի՞ն անընդհատ:
«Երթաս բարով», կ՛ըսէր լինձ, թաշկինակով. քոյրս անգին,
Մերթ շարժելով ու մերթ ալ՝ զայն տանելո՞վ իր աչքին:

Իսկ եղբայրս հե՛տըս եկաւ մինչեւ անկիւնը ճամբուն,
Ուրախ դէմքով, անխրո՞վ, աչքերով ջինջ ու ժըպտուն,
Բայց, ըզգացի թէ կըտո՞ր-կըտո՞ր իր սի՛րտը կ՛ըլլար՝
Երբոր թեւերն իր բացաւ ու զիս գըրկեց խօլաբար:

Եորկիոս Սուրիս

Ծագումով Քիոսցի, ծնած է Սիրա 1853ին: Աթէնքի մէջ հետեւած է գրականութեան: Իր բանաստեղծական առաջին գործերը հրատարակուած են «Արիսթոփանիս» երգիծաթերթին եւ հետագային՝ ուրիշ թերթու մէջ: 1884-ին հիմնած է «Ռոմիոս» չափածոյ երգիծաթերթը, որ երեսուն տարի անընդհատ հրատարակուած է խինդ ու ծիծաղ սփռելով: Իր լաւագոյն գործերը ի լոյս ընծայած է 6 հատորնոցով: Սուրիս գրած է նաեւ տրամաթիւ գործեր: Թարգմանած է Արիսթոփանիսի «Ներփելոն»ը որ գլուխ գործոց կը նկատուի իբր թարգմանութիւն: Մեռած է Աթէնքի մէջ, 1919ին;

ՏԻԿԻՆ ՄԸ

Տիկին մը շատ էր վըշտահար՝
Իր բացակայ էրկանն համար:

Դրացուհիները անո՛ր ըսին՝
Ինչո՞ւ կու լաս դուն առանձին,
— Դո՛ւն որ ունիս խրնծոր այտեր —
Ու բարեկամ մը չես ճարեր
Որուն պատմես քուկին ցաւեր:

Ցաւն ուրիշին երբ ըսուի՝
Կը թեթեւնա՞յ, կը կիսուի

Անասց. եւ շատ չանցած առեն,
Դըտաւ ընկեր ցաւին իրեն.
Հիմա՝ կու լան միասնաբար,
Անոնք, բացակայ էրկանն համար:

ՄԱՅԻՍԻՆ

Երբ կուգայի՞ր ժամանակին,
Ծաղիկներո՞վ, բուրմունքներո՞վ,
Անմիտներու գունդ մ'ահագին
Ինձ կ'ընդունէր ի՞նչ երգերով:

Սակայն, հիմա այլեւս անցան
Փառքի օրերդ երազային,
Ու քեզ՝ երգիչ գեղգեղածայն
Աւանակնե՞րը մընացին:

ՄՈՒԼՈՒԹԻՒՆ

Գործի՝ չունի՞մ ախորժակ
Ա՛լ ծո՞յլ եղած եմ շիտակ.
Մահճիս վըրայ երկարած ,
Կը զգամ մարմինս ծանրացած.
Ու տիեզերքն իսկ անծայր,
Արդ նե՞ղ կու գայ ինծ համար:

Գէշը՝ աղէ՞կ կը կարծեմ.
Աչքերըս վար կը դարձնեմ,
Կը նայիմ հեղ մ'ալ անդին,
Այս աշխարհի երեսին՝
Կարենայի չապրիլ, ո՜հ,
Սակայն,— առա՞նց մեռնելու:

ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Դըրացուհի մը կ'ըսէ այն միւսին՝
— «Ահ, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ քու ամուսինն
Առանց պաշտօնի երբեք չի մընար,
Իսկ իմըս՝ գործէ զըրկըւած է յար.

Տիկի՛ն, ինծի ալ ցոյց տուր միջոցներ»:
Եւ ան՝ որ մարդոց մէջ դիրք մը ունէր,
Կը փսփսայ գաղտնիք մ'անո՜ր ականջին՝
Որուն անգործ էր անքա՜խտ ամուսինն:

Ի՞նչ ըսաւ արդեօք: Այդ մարդ չի գիտեր:
Բայց, անոր էրիկն ալ անկէ ի վեր,
Ամէնուն նըման պաշտօն մը գըտաւ՝
Ու խեղճին բախտը քի՜չ մը բացուեցաւ:

◆

Անտոնիոս Մանուսոս

Ծնած է Քարճու 1828ին եւ մեռած Վենետիկ՝ 1903ին: Գրած է բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ՝ որոնց մէջ ակնբախ է զգացումի անկեղծութիւնն ու արտայայտութեան ազնուութիւնը: Մանուսոս գրած է նաեւ Իտալերէն:

ԲԱՐԻԼՈՅՍ ՄԸ

Գեղեցկացա՞ւ մէկէն աշխարհը այսօր,
Եւ ամէն ինչ՝ կը շողշողա՞յ իմ չորս դին.
Երկինքները վա՞ր կը հակին սիրաւոր
Եւ տարերքին հետ ըղձակաթ կը գըրկուին:

Միտքըս, այսօր, ըստացաւ թա՛փ մ՛անսովոր,
Ու մարմինս ալ՝ առուգութիւնն իր նախկին.
Ո՛չ ոքի չե՞մ նըման այլեւըս այսօր.
Դրախտի՛ մը մէջ կը ծըփծըփայ իմ հոգին:

Այսօր, ոսոխս նայիլ ինձի չի՞ կըրնար,
Հոգիէս դուրս ճառագայթներ կը ժայթքին
Եւ շըրթներէս՝ կ՛ելլեն սիւքեր բուրավառ:

Այսօր, լեզուս կը դայլայլէ դաշնագին,
Այսօր, ա՛ն՝ որ տարիներով զիս տանջեց,
Ինձի՝ քաղցրիկ «Բարի լո՞յս» մը շնորհեց:

Սթեֆանոս Մարծոքիս

Ծնած է Զաֆիրոս՝ 1858ին: Հայրը՝ Իտալացի, ուսուցիչ եւ բանաստեղծ, նմանապէս եղբայրը՝ Ալճեէաս:

Մարծոքիս իբրեւ բանաստեղծ առաջին անգամ հրապարակ եկած է Իտալերէն երկու բերթողագրերով: Հետագային է որ հրատարակած է «Գեղօրներ», «Նոր Բանաստեղծութիւններ» եւ «Հնչեակներ» հատորները, յունարէնով:

Մարծոքիս մեռած է Աթէնք 1910ին:

ԵՐԲՈՐ ՄԵՌՆԻՄ

Մի՞ մոռնար զիս, երբոր մեռնիմ; սիրակա՛ն
Օր մը այցի եկուր շիրմիս հեռակայ,
Հողակոյտիս տալու համբոյր մը, նախ քան
Որ զայն հովերը տարածեն երկրի վրայ:

Ա՛լ չըլսես պիտ՝ հառաչներս տրրտմածայն,
Ոչ ալ հոգիս պիտ՝ եթերին մէջ ըլլայ,
Պիտի տեսնես՝ դուն սրրտիս լո՞յսը միայն
Որ, պիտի հոն զերթ ուրուական երեւայ:

Տառապակ ու խո՞տ պիտի իմ սէրը ըլլայ,
Ու բընութիւնն ա՛լ ծայն չըտայ պիտի քեզ,
Շիրմիս մէջ, ա՛ն ալ պիտի մահանայ:

Միայն, ըզգա՞ս պիտի թաւշեայ ծեռք մ՛որպէս,
Ձու աչքերուն, շրթունքներուն, մազերո՞ւն
Վրայ, շունչն որ՝ յանձնեցի՞ ես հովերուն

ԼՈՒՍԱԾԱԳ

Կը փախչըտի դալկատեսիլ Լուսընկան,
Շապիկով մը միայն մարմինն ըսքօղած,
Բընատ աչքերն իր պըղտորած են այնքան,
Եւ շըրթունքներն՝ համբոյրներէն բորբոքած:

Գիշերն ի բուն աչքերը չէ՞ փակած ան
Մահիճին մէջ — ամբողջ կրակով ողողուած —
Մահկանացու սիրականին կ'երեւա՞ն,
Հետքերը դեռ, դէմքի՛ն, մարմնի՞ն դրոշմըւած:

Աչքերն հոս-հո՞ն կը դարձընէ սարսափով,
Երբ դալկահար, եղբա՞յրը միտքը կու գայ
Ամպերուն տակ կը պահուըտի ըշտապով.

Բայց, զայրոյթէն շիկնած՝ Արեւը ահա՛
Արագ-արագ դէպի բարձունք կը վազէ
Որպէսզի՝ բրոջ անլուր ամօ՞թը ծածկէ:

ՁԵՐՄԱԿ ՄԱԶԵՐ

Ձերմա՞կ մազեր — ծիծաղելէն
Ըսաւ աղջիկը ինծի —
Տըրտմութիւնո՞վ կը նկատեմ
Ձու սեւահե՞ր գըլուխին:
Ա՛լ ծերացար դուն, գոչեց ան,
Համբուրելով շըրթունքներս,
Միշտ սիրեցի որպէս պարման՝
Բայց, իբրեւ ծեր՝ կ'ատե՞մ քեզ:

Տարինե՞րն չե՞ն — զայն իմ գըրկին
Խորն բանտելով, ըսի ես —
Որ զիս այսպէս ծերացուցին,
Հապա՝ վիշտերս ու ցաւերս:
Ու թէ գըլխուս վըրայ ճերմակ
Բանի մը թել կը տեսնես,
Այդ՝ տարիներն են, ա՛նառակ,
Որ դո՛ւն ինծմէ խըլեր ես:

ՀՆԱՄԵՆԻ ՀՈՎՈՒԵՐԳ

Բարա՛կ, բարա՛կ, ծիւնն ամէն դի ահա կու գայ,
Ծածկելով խո՛տը դաշտերուն.
Կը նըմանին, ծիւնոտ ծառերը, ո՛վ Աննա,
Ծաղկածիծաղ նըշիներուն:

Ջի՛ երեւիր այլեւս հիմա արահետն այն,
Որ տո՛ւնըդ զիս կ'առաջնորդէր,
Այլեւս ոչի՛նչ կը տեսնեմ ես, սէ՛րը սակայն,
Քայլերս դէպ՝ քե՛զ կը բերէ դեռ:

Ոչինչ այլեւս կը տեսնեմ ես: Յանկարծօրէն
Թէեւ երդիքդ է ծիւնածածկ
Բայց, վերը, հո՛ն, կը սաւառնին թեւթափելէն՝
Ջուխտ մ'աղաւնի մաքրաճերմակ:

Անդ-րրանքին մէջ սառնաշունչ, համաճերմակ՝
Ճերմա՛կ հագած, յայտնըւէ՛ դուն,
Ո՛վ բաղցր Աննա, տեսնել արեւն, որ ըսպիտակ
Ամպերէն դո՛ւրս կու գայ ժըպտուն:

Համատարած ճերմակութեան մէջ այս անծիր
Ձիւնասպիտակ կարապ որպէս,
Կու գամ երգել քու գիրգ գըրկին մէջ հեշտալիր՝
Ամենաջինջ իմ երգը ես:

ԲՈՆՍՔԱՆԹԻՆՈՍ ՍՔՈՔՈՍ

Ծնած է Սքէճ 1856ին: Գրած է բանաստեղծութիւններ, fոճիկներ, ճամբորդական տպաւորութիւններ եւն, եւն, մեծ մասը՝ Սատանայ կեղծանունով: Հրատարակած է «կաղնին եւ Լեւոնին» խորագրով այլաբանական չափածոյ մը, եւ «Գարուն», «Ճառագայթներ ու Ոյդեր» fերթողագրեր եւ ուրիշ հատոր մը՝ որ, բանաստեղծական մրցման մը մէջ առաջին գնահատանքի արժանացած է, ունի նաեւ՝ «Ինչո՞ւ Երջանիկ Չենք» խորագրով բնկերային ուսումնասիրութիւն մը:

Բայց, աւելի աւելի Սքոքոս ուշ գրաւ է, իր սրամիտ էքիկրամներով:

ՀՈՎՈՒԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ծանօթացան երբ անոնք նոր,
— Սիրոյ այն ի՞նչ կըրակ էր վառ —
Ան՝ կը խօսէր մեղմ ու անդորր,
Նէ՝ հրմայուած ականջ կու տար։

Յետոյ, երբոր նրշանուեցան՝
— Ամէն մէկ խօսքն ի՞նչ անուշ էր —
Նէ՝ կը խօսէր հրրաշածայն,
Ան՝ հիացիկ մրտիկ կ՚ընէր։

Բայց, այն օրէն որ կարգուեցան,
— Օ՜; տանջանքներ, ցաւե՞ր ամէն —
Երկո՞ւքը մէկ կը պոռպռան՝
Ու դըրկիցնե՞րն մրտիկ կ՚ընեն...։

ԳԵՂԱԴԷՄ ՀԻԱՆԴԱՊԱՀՈՒՀԻԻ ՄԸ

Այս վիրաւոր մարդոց մէջ
Ի՞նչ կը փընտռես, ա՛նաստուած։
Դարմանելու տեղ մէկ վէրք՝
Հազար վէրքե՞ր կը բանաս։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ - ԱԿՆԱԲՈՅԺԻ ՄԸ

Իբրեւ քերթող մը քընքո՜յշ՝
Աչքե՜ր, աչքե՜ր երգեցիր,
Սակայն, իբրեւ ակնաբոյժ՝
Անթիւ աչքե՜ր կուրցուցիր:

ԿԱՐԳՈՒԱԾԻ ՄԸ

Վաթսուն տարի ապրեցաւ
Լըմա՛ն, խեղճուկն ու չըւեա՜ց.
Ըսան տարի իբրեւ մարդ,
Ըառասուն տարի՝... կարգըւա՜ծ...:

ՁԱԽԱՒԵՐ ԴԱՇՆԱԿԱՇԱՐԻ ՄԸ

Ըու ծեռուըները ա՛յնքան
Ըրիատոնէաբար կը գործեն՝
Որ, լուր չունի՜, բարեկա՛մ,
Աջը՝ ձախին ըրածէն:

ՀՕՐ ԱՆՈՒՆՈՎ ՍՈՆՔԱՑՈՂԻՆ

Ինչո՞ւ այդքան կը սոնքաս՝ իրաւ որ չե՜մ հասկընար
Արդեօք անոր համար որ՝ կը կըրես քե՞ռ մ'ուսիդ ծանր,
Կըրածդ օտար փա՜ռք մըն է, մի՛ կասկածիր այս մասին,
Բեռնակի՜ր ես, պարզապէս, հօրեղբայրակա՜ն անունին:

Շ Ո Ւ Ք Ի Մ Է Զ

Տապարն անգութ՝ լայնաշուք
Կաղնին հըսկայ կը զգետնէ,
Եւ այսպէս, թո՜ւփը խեղճուկ՝
Արեւու լո՜յս կը տեսնէ:

Նիքոս Քամպաս

Ծնած է Միտիլլի 1858ին: Աքէնի հասմալսարանի իրաւագիտութեան ճիւղը աւարտելէ յետոյ, ատեն մը լրագրութեամբ եւ գրականութեամբ զբաղած ու գրած է բաւական գողտրիկ էերբուածներ: Շատոնց է որ գրական ասպարէզէն հեռացած է եւ փաստաբանութեամբ կը զբաղի:

ԿԵՑԻ՛Ր

— Այո՛, քեզի՛ հետ, ա՛լ չունիմ ես կապ,
Հսաւ բարկութեամբ,
Ու պահանջեց որ, ես ե՞տ տամ իրեն՝
Նուէրներն ամէն։

— Ահա՛ նամակներդ, ահա՛ եւ մազերդ,
Կեցի՛ր, մի՞ վազեր,
Կեցիր որ առնես, նըշենի՞ ծաղկեալ՝
Ե՞տ՝ համբոյրներդ ալ:

ՅՈԳՆԵՑԱՅ

Ամէն տեղ ու միշտ՝ ա՛հ, նո՞յնն յաւիտեան:
Քընացած ըլլամ՝ թէ ըլլամ արթուն՝
Խաղի՛ մէջ՝ եւ կամ թէ սերտողութեան,
Միտքըս կը վազէ, քեզի ի՞մ սիրուն:

Նըման եմ, երկո՞ւ տարեկան մանկան,
Որ, ո՛ւր որ երթայ՝ եւ ի՞նչ որ ընէ,
Մի՛շտ, շըրջագգեստին ծայրէն իր մօրկան՝
Պըտըլիկ ձեռքով ամո՞ւր կը բռնէ։

Բայց, ես յոգնեցա՞յ քովդ ի վեր ա՛յսքան
Ատեն վազելէ, անդուլ, անդադար:
Մայրի՞կ, ոտքերըս փըրթա՞ն, լըմընցա՞ն,
Ա՛հ, քըչիկ մըն ալ զիս գի՛րկդ դուն առ:

ՔՈՍՏԻՍ ԲԱԼԱՄԱՆ

Նոր ժամանակներու հիմնէն մեծագոյն բանաստեղծը: Ծնած է Բաբերան՝ 1859 ին: Գրած է բանաստեղծութիւններ, պատմուածքներ, թատերգութիւններ, ճնշադատական ուսումնասիրութիւններ, գրական ու հասարակագիտական յօդուածներ եւ այլ արձակներ: Իր գրական վաստակը ամփոփուած է աւելի քան 40 հատորներու մէջ: Լաւագոյն գործերը կը նկատուին՝ «Անճարժ կեանքը», «Քաղաքն ու Մենութիւնը», «Դամբանը», (գրուած իր զաւկին մահուան առթիւ), «Քայքայուղն Մարը», եւն.: Այս վերջիններէն մաս մը, թարգմանուած են եւրոպական լեզուներու:

Բալաման եղած է ամենամտերիմ բարեկամը Տիգրան Երկաթին, որուն նուիրած է «Հայրենիքներ» ընդհանուր խորագիրը կրող ինչեականներու շարքը եւ ուրիշ մը՝ գրուած Երկաթի մահէն յետոյ:

Բալաման մեռաւ Ալէպի մէջ, 1943 Փետրվար 27-ին:

ԱՅՍՊԷՍ ԱՆՋԱՐԴ...

Այսպէս անզա՞րդ, ըշտապո՛վ,
Ըզքեզ՝ մահուն չե՞մ տար ես:
Կեցի՞ր, ծաղկի ջուրերով
Լրւամ աղուո՞ր քու երես:

Ոսկեդրբուազ սանտրերով,
Յարդարանքը յետնագոյն
Թող տան ծեռքերը ձեր մօր,
Մետաքս մազե՞ր ծրփծրփուն:

Գուցէ, մահուն, սիրելի՛ս,
Երբ ծրոի դէմքդ դիտէ,
Դուն անշընո՞րհ երեւիս՝
Ու քեզ անկի՞ւն մը նետէ:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՈՐ...

Ճամբորդութեանն որ, հիմա,
Սեւ հեծնորդին հետ կ'երթաս,
Նայէ՛, ձեռքէն իր չըլլա՞յ
Դուն քան մ'առնես, ո՞վ տրդաս:

Մի՛ խըմներ, թէ ծարաւիս,
Դուն այն մէկալ աշխարհի
Ջո՛ւրն ուրացման, սիրելիս,
Պոկուած աննուխաս աղածրի:

Մի՞ խըմեր դուն, որ չըլլա՞յ
Ըզմեզ մոռնաս մըշտապէս,
Նըշաննե՛ր դիր անցքիդ վրայ՝
Որ ետ-դարձիդ՝ շո՞ւտ գըտնես:

Եւ ինչպէս որ թեթեւ ես,
Ու պըտըլի՞կ՝ զերթ ծիծառ,
Մէջքիդ շուրջ ալ, քաջի պէս,
Չէնուզարդ չի՞ պըսպըղար,

Մոլորեցո՞ւր կամացուկ
Մը դուն սուլթա՛նը ցայգուն,
Ու թրոիր վար, ու գաղտուկ՝
Եկուր մեր քով, ո՞վ սիրուն:

Ու տրնակին մէջ թաւիուր
Թաւիառելով, սիրակա՛ն,
Ելիր հովիկ՝ ու մեզ տո՛ւր
Քու համբոյրներդ ըղձական:

ՄԵՌԵԼԸ

Մեռելի մ'հոգի՞ն կը շընչեմ այստեղ,
Եւ շէ՞կ է մեռելն, անմօրո՞ւս կըտրիճ.
Տան մէջ ալ, նո՞ր շէկ շողիւն կը շարժի
Ու կ'անցնին՝ ժամե՞ր. օրե՞ր, տարինե՞ր,
Ու տան մէջ է դեռ հոգին մեռելին.
Չերթ դառն անդորրանքը շուրջն այն նաւուն
Որ ճամբա՞յ երթալ՝ փոթորի՞կ կ'ըղձայ:
Դէմքերն ամէնուն, կարծես, մոմերէ՞ն
Աղօտած դէմքեր են, աչուըներ՝ ալ՝
Դագաղի՞ վըրայ սեւեռուն աչքեր:
Կը թրթռան շըրթներն վերջի՛ն համբոյրին
Թօրելով, կարծես, դառնութի՞ւնը դեռ:
Ձեռքերն՝ աղօթքի՞ համար կ'ելլեն վեր,
Կարծես, ոտքերն ալ՝ յուղարկի՞ կ'երթան,
Եւ մերկութի՞ւնը, պատերուն, ճերմակ,
Ու ճոխութի՞ւնը սեւ. ըզգեստներուն՝
Նըւա՞զն է անջատ նըւա՛գարաններու:
Թեթե՞ւ կը քալեն տըղաքն ալ, կարծես,
Զուզելո՞վ յուզել նի՛նջը մեռելին,
Ծերերն՝ զերթ փոսի մ'ափին վըրայ հակ՝
Կը յենուն ուսին կոյսերուն, Բախտե՞ր
Գոգցես, ըսփոփի՞չ, հաճոյակատար:
Իսկ պարմանինեն, կարծես, ընթերցմա՞ն
Մէջ կ'որոնեն ճա՛րը մոռացումին.
Եւ թաղարներու ծաղկունքն ալ մահուան
Զարդեր են կ'ըսես, փակ փեղկերուն մօտ.
Ճեղքէն ներս ինկած ճաճանչն ալ՝ այստեղ,
Մեռելոցի մո՞մ ըլլալ կը թըւի:
Կ'առկայծի կանթեղը պատկերին քով,
Եւ հոգեվա՞րք է ճըռինչն իր կարծես,
Եւ երբեմն-երբեմն, նաշխա՞ւն թիթեռնիկ,
Իյնալով, թեթե՞ւ, մարմինին վըրայ

Կու տայ ողջո՞յնը թըռած հոգիին:
Մեռելապաշտ տունն ալ, սակայն, որքա՞ն
Կը սիրէ, կ'ըղծա՞յ մեռե՞լը իրեն
Այն շիկագանգուր ու կտրիճ տըղան:
Եւ կարենալու համար զայն պատրել,
Զայն ընդմի՞շտ, անզի՞ղջ իրեն մօտ պահել՝
Այլակերպուեցաւ ու եղաւ դամբան:

ՎԱՐԴԻ ԲՈՒՐՄՈՒՆՔ

Այս տարի զիս անգթօրէն ծեծեց ձըմե՞ռը ցըրտին,
Որ զիս գըտաւ անկըրա՞կ ու ծերացած, զառամած,
Ու, ժամէ ժամ, ակընդէ՞տ, կը սպասէի որ փըրուի՛մ՝
Ձամբուն վըրայ ծիւնամած:

Սակայն, երէկ, խրախուսեց երբ զիս ժըպի՞տը Մարտին,
Ու գընացի թափառկիլ արահետներն հընօրեայ,
Արտասուեցի՞ն աչուըներս՝ աղու բոյրէ՞ն առաջին՝
Ջընքուշ վարդի՛ մ'հեռակայ:

ՀԱՐԻՒՐ ՁԱՅՆԵՐ

Վեշտասնամեայ էի դեռ՝
Եւ սիրեցի ես Արքունի՜ն, մանկուհի՜ն,
Նըւիրեցի օր մը անոր, իմ պատկերն՝
Ոսկեդըրուագ սըրտի մը մէջ թանկագին:
Նըւէրս առաւ իմ մանկուհի՜ն, Արքունի՛ն,
Ու դալուկ գե՜ղն իր վարդացաւ հրրճուանքէն:
Յետո՞յ: Պատռե՜ց, տըւաւ պատկե՜րըս հովին,
Եւ իբրեւ զարդ՝ կախեց սըրտիկն իր կուրծքէն:

×

Ձամբան՝ լրացա՜ւ, ա՛լ հասանք: Կըղզեակն աղուոր՝ աւասի՛կ:
Կըրկնա՜կ ափեր: Ահա՛ մին՝ լայնատարա՜ծ, լուսալիք,
Փլատակներով նըրբագիծ, տարմհաւերո՜վ լիալի:
Մի՛ւսն՝անտառնե՜ր մըրտենի եւ պարտէզներ սըմբուլի:
Եւ ճիւղերուն տակ ծաղկած նարընջենւոյն, ո՛վ շուքեր.
Սէրերն անոյշ կը զրուցեն, կը դէմխօսե՜ն սոխակներ:
Մէկ ափունքն՝ հո՜ս՝, միւսն ալ հո՜ս եմ կը կանչէ անդադար.
Նաւա՛կ, ո՞ւրտեղ խարըսխենք, ո՞ր դին երթանք, նաւավա՛ր:

×

Մի՛ ըսպասեր, մեր տան բակի՜ աղբերա՛կ,
Որ. ա՛լ շըրթունքըս շըրթունքին կը մատչին.
Ինչպէ՜ս խըմեմ ջըրիկդ: Բիւրե՜ղ իմ բաժակն
Եղաւ կըտո՜ր-կրտոր, բաժակ ա՛լ չունիմ:
Ջըրիկդ ինչպէ՜ս խըմեմ, ձեռքերս են ադտոտ,
Ու շըրթունքնե՛րըս կ՛այրէ տե՜նդ մ՛այնտեսակ՝
Որ կը վախնամ՝ թէ՝ երբոր գան շուրթիդ մօտ՝
Քու զովութիւնն ալ չորցընեն, աղբերա՛կ:

Մ Է Կ

Աշխարհի մէջ, մէ՞կ հատ ես, բիւրերու մէջ՝ մէ՞կ հատիկ,
Երբոր կ'անցնիս՝ սըրտերու մէջ կը հանես փոթորիկ,
Եւ հոգւոյս մէջ — անդորրին խորն ընկղմած ովկէան —
Կ'արթընցընէ երազներս՝ ա՛նցքըդ ծեւքի՞ մը նըման:

Երկրի վըրայ միւս բոլոր աղուորները քու դիմաց
Ո՞յր կ'արձակեն զերթ ծաղիկ՝ հողերո՞ւն մէջ մրխըճած.
Եւ կը կապուի՞ն, քա՞ղ չկայ գան երբ յայտնըւին քու առջեւ,
Մինչ՝ քու ամէն մէկ շարժումդ՝ է սաւառնո՞ւմ լուսաթեւ:

Կը նըստիս, վե՞ր կը կանգնիս՝ եւս առաւել թեւաւոր
Կը մաշի՞ լամբն, աւելի՞ կ'ըլլայ բոցն իր մեծազօր,
Տարրերուն հետ կը սուրա՞ս, այերային ո՛վ ոգի,
Երջանկութեա՞ն, հովի՞ն պէս եւ դեռ՝ նըմա՞ն փայլակի:

Ըլլա՞յ թէ դուն բարեմիտ դիցուհի մ'ես, որ անհուն
Բաղցր երազներ կը սըփռէ՝ արշալոյսի՞ պահերուն,
Երբ՝ նինջը մեզ կը պահէ անկողինին հետ կապած
Դալար վարդի թերթերէն ա՛լ աւելի փափկայած:

Անցողակի նայեա՞ծ մ'ես որ այստեղէն կը մեկնիս
Դէպի շըքեղ մոլորակ մ'եւ կամ աշխարհ մը ուրիշ.
Թէ՝ ըզքեզ մի՞տքն ըստեղծեց լոկ վայրկեանի մը համար,
Գոլորշիէն կորսըւող եւ փըրփուրէն լուծուող յար:

Թէ՞ արձան մ'ես հընամի, եւ կամեցաւ Աստուած մ'որ
Կեանքի հեւքով խըռովէ քու այդ լանջերը անդորր.
Եւ կամ՝ ժայռի կարիատեան՝ որ փախ տըւաւ այնտեղէն,
Եւ ետ եկաւ վերըստին օտարական ափերէն:

Փառերգելու համար քեզ՝ կը զգամ իմ մէջ տենչ մ'անմար
Եւ սըփռելու ճամբուդ վրայ՝ շո՛ւրջդ ու առջեւդ, անդադա՞ր
Ծունկի եկած եւ անտես, ծեռուըներովըս, խունկե՞ր,
Բոյրե՞ր, հալուէ՞, պըսակնե՛ր եւ լուսաթե՞ւ տատրակներ:

ԱՐՔԱՅԻՆ ՍՐԻՆԳԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

... Ջանի տեսան, ըզգացի՞ն եւ չե՛ն մոռնար զայն այլեւս,
Ջի ամէն տեղ ծըգեց հետք՝ կայծակնային անցքն իրեն:

. . . . . .

Արմենական լեռներէն մինչեւ ափերն Իտալեան,
Անմահ անո՛ւնը անոր փառքը առած կը սուրայ,
Դանուբի մէջ կը նաւէ այգուն, կ՛երթա՞յ իրիկուան,
Ջուրերո՛ւն մէջ Եփրատի՝ կը յայտնըւի՞, լի՞ւղ կու գայ:

ՏԱՂԻԿ

Սիրոյ տան մէջ հանդիպեցանք օր մը մենք,
Ու միասին եղանք խաղի՛ ընկերներ.
Եղա՛նք ընկեր. Տըւի ես սի՞րտս աննենգ,
Իսկ դուն՝ միայն վարդանըմա՞ն քու շըրթներ:

Երբ կըռուելով օր մ՛իրարմէ զատուեցանք՝
Մենք ուզեցինք մեր դըրածներն առնել ետ,
Բայց, գիտե՞ս որ, խաղերու մէջ այս տեսակ,
Ինչ որ դըրուի՝ կ՛առնէ զայն սէ՞րն առ յաւէտ:

Կորսընցուցինք երկուքս ալ, բայց — երնէ՞կ քեզ —
Դուն՝ լոկ համբոյր, երջանկութի՞ւնս ամբողջ, ես:

ՏՈՒՆ

Կ'ուզեմ տընա՜կ մը շինել ես,
Մենութեան մէջ եւ լռութեան.
Գիտեմ բըլուր մը դալարուն՝
Այնտեղ պիտի չը շինեմ զայն:

Մեծ քաղաքին մէջտեղ գիտեմ՝
Պերճափարթամ պողոտան լայն,
Պալատներո՜վ, պարտէզներո՜վ,
Այնտեղ պիտի չը շինե՜մ զայն:

Գիտեմ ծովափն ալ ցընծալի,
Զոր կը պաչէ ալիքն անծայն,
Աւազո՜ւտքն է շուշանազարդ,
Այնտեղ պիտի չըշինե՜մ զայն։

Ճեղքած՝ խոպան դաշտ մ'ընդարձակ
Կերթայ ճամբայ մը անվախճան,
Զոր կը ծեծէ քամին վայրագ,
Ու կը խանձէ արեւն ալ զայն,

Ճամբայ մ'հազար անգամ կոխուած,
Որ՝ հեծնորդը խոնջ ու նօթի,
Եւ ուղեւորը ծարաւած,
Կը խեղդէ մէ՜ջը փոշիի։

Այնտե՛ղ շինեմ պիտ՝ տունն իմ ես,
Բակին՝ աղբի՜ւր մը սա՜ռ, պարզկայ,
Պիտի ծըխա՜յ օճախն անվերջ՝
Դրռնակն ալ մի՛շտ՝ բա՜ց պիտ՝ ըլլայ:

ՏՈՒՆՆ ՈՒՐ ԾՆԱՅ

Տո՛ւնն ուր ծընայ՝ — թող հիմա հոն օտարնե՞ր բընակին —
Ոգի՞ է, գիս կը կանչէ ու կը սպասէ՞ ինծ կըրկին:

Տո՛ւնն ուր ծընայ՝ — միեւնո՞յնը միեւնոյն ճամբուն վրայ —
Աչքերուս դէմ կը յառնէ, իր թարմութեա՞մբ հընօրեայ:

Տո՛ւնն՝ ի՞նչ փոյթ թէ փոխեր են անոր հին ծեւն ու գոյնն ալ—
Առաջուա՞ն պէս անվըթար՝ ի՞նծ կը սպասէ հոն դարձեալ:

Հնամի պսակն իր դըրան, օ՜, բայց կամա՛րն ալ ահա՜:
Միայն լարե՞րն են պակաս՝ որ ան կիթա՞ռ մը դառնայ՝

Ու ծայնակցի, տընակին ցընծուն երգին, տղուն համար:
Ե՞տ կը դառնամ ահա՛ ես մատղաշ ծաղիկն իր դալար,

Կ՛երթամ բոյնի՞ս, թաղարի՞ս, արշալոյսի՞ս, մագնիսի՛ն,
Իմ մայրիկի ջերմութեան, հայրենական սուրբ յարկին:

Ծերոյթն եկած՝ ու սահա՞ծ թող տարիները ըլլան,
Աւերումէն փոփոխման ու փոշիէն կորըստեան՝

Դա՛րծեալ անեղծ ու անհուպ ա՛ն՝ բախտին դէմ կը կանգնի՝
Ու պարտէզէն ինծ համար թարմ պըսակնե՞ր կը բանի,

Զո՞ւր ժամանակն ու հոգեր եւ սըրտերու առթած խոց,
Աչքերս ուրիշ՝ եւ ուրի՞շ են աչուըներն ալ մարդոց:

Մուտքի դուռէն ըստուերոտ, դէպի դահլի՞ճը լուսեղ,
Թանկ ժամացոյցն ոսկեղէն, ապակիի՛ն մէջ բիւրեղ.

Դըրուած ամէնն համաչափ, տօնավայե՞լ յարդարուած,
Դէմքե՞րն, իրե՞րն համօրէն, ի՞նծ կը սպասեն կարօտած:

Հաւատարիմ աղախնին քով արքունի իմ հանին,
Աշխատանքի դըշխուհի՝ մայրս, ո՞վ խընծիղն իմ սըրտին,

Վերջնածիլ պտո՞ւղը գըրկին: Ու թուղթերու մէջ անդին՝
Բիւր հոգերով կըլանուած՝ ուրուակա՛նն իմ հայրիկին.

Ու բոյրերուն մէջ անոյշ, վարդենիի՞ն, աննուխին,
Եղբա՞յրս, բանուորն ու մըշակն՝ հայրենակա՞ն պարտէզին:

Ա՛հ, ծածո՞ւկ, պարտէզին մէջ աղջընակ մ՛է կանգնած,
Ա՛հ, ծածո՞ւկ, պարտէզին մէջ աղջընակ մ՛է կանգնած,

Առջի իղձիս գուշակումը սըրբաբո՞յր ու մաքուր,
Արշալոյսիս մէջ ծիծա՞ղ, վերջալոյսի՞ս մէջ՝ սարսուռ:

Տո՛ւնն ուր ծընայ՝ թող հիմա օտարնե՞րը բընակին,—
Ոգի՞ է, կեա՞նք կու տայ ինծ ու կը սպասէ ինծ կըրկին:

ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ

Աղուո՞ր մեռեալ, դուն մենակալն աստեղածին իմ երկինքին
Խորհրդաւոր, եկա՞ր դարձեալ.
Ցայգը բերաւ ըզքեզ, ո՛վ սուրբ ուրուականն իմ պաշտելիին,
Թըշուառ գըրկիս մէջ որբացեալ:
Եւ սեղմեցի քեզ կուրծքիս դէմ, ինչպէս զաւակն իր առաջին
Դեռ փայփայած չէ ո՞չ մէկ մայր,
Եւ տարերկրիկ ցաւի մը շունչն իր տըրտմաւէտ փալփլումին
Մէջ սըրբացուց դէմքըդ պայծառ:
Եւ գեղեցի՞կ էիր, ինչպէս՝ չեզա՞ն սէրերս պարմանական
Անցեալասոյզ տարիներուն,
Եւ էիր լո՞ւռ, ինչպէս երբեք իմ սըրտին մէջ չըխօսեցան՝
Սոխակները քերթողներուն:

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Երկուքըս, տո՛ւնն էինք նըստած իրիկուան,
Ինչպէս ամէն ատեն, եւ ես՝ իր դիմաց,
Լըռիկ հակած էի գըրքի՜ մը վըրան,
Իսկ ան ալ՝ ի՜՞ր գործին վըրայ էր կըքած:

Եւ այդ գիրքը, երգամատեան մըն էր պերճ,
Հոգի՝ համակ ներդաշնուԹի՜ւն ու փաղփղում,
Եւ, էջին վրայ, զոր ըստ բախտի բացի ես,
Գըրուած գըտայ սա՛ բառը՝ «երջանկուԹիւն»:

Ո՞ր երկրին մէջ կը բողբոջիս, ո՛վ ծաղիկ,
Ո՜վ մարգարիտ, ո՞ր ծովերու ափունքին,
Ո՞ր կողմերուն լոյս կու տաս դուն, ո՜վ աստղիկ,
Ո՞ր սըրտերուն, ո՜վ դուն շընո՜րհ երկնայինն:

Ջու Թեւերն ո՞ւր կը ծալլես, ո՜վ Ջերովբէ,
Ո՜վ Նայեատ, ո՞ւր կ՛առնես լոգանք արդեօք դուն,
Ա՛հ, չը հալող աղամա՞նդ ես դուն միԹէ,
Թէ մառախուղ՝ ու կը ցըրուի՜ս դուն իսկոյն:

Դըժոխքի՞ն մէջ Թէ՝ Իրրախտի՜ն կը մընաս,
Ժողովուրդի՞ն Թէ՝ ամայքին մէջ հեռուն,
Ա.պարանքի՞՝ Թէ խըրճիԹի՜ մը մէջ պարզ,
Ըսէ՛ ինծի, երջանկուԹի՜ւն, ո՞ւր ես դուն:

Ա.ռանց աչքերը իր գործին վըրայէն
Վեր առնելու, հանդա՜րտ, «Ա.յատե՜ղ» երբ ըսաւ,
Նըւագ մ՛անճառ, բաղցրաԹըրԹիւռ իր ձայնէն՝
Ա.մբողջ տան մէջ յանկարծօրէն լեցուեցաւ:

Եւ տըրուիլ ըսկըսաւ սի՛րտս սաստիկ,
Ու համակեց հոգիս՝ յուզո՜ւմ մը անբաւ,
Որովհետեւ, ինծ Թըւեցաւ՝ Թէ Ն՛յինքն
ԵրջանկուԹիւնն էր որ մէկէն խօսեցաւ:

Եորկիոս Տրոսինիս

Ծնած է Աքէնֆ, 1859-ին: Մէկը՝ Յունաստանի ամենաստուած ու վաւերական բանաստեղծներէն: Հրատարակած է բազմաթիւ բանաստեղծական հատորներ, ինչպէս «Անդորր»ը, «Լուսեղ Մթութիւններ», «Փակ Աւետարանութիւններ», «Դաղթող Ծիծառներ», եւն. եւն.: Գրած է նաեւ պատմուածքներ, տպաւորութիւններ, յուշեր եւ ուրիշ շատ մը գործեր: «Ամարիլլիս» եւ «Սիրոյ Բուժախոտը» պատմուածքները թարգմանուած են ոսար լեզուներու: Տրոսինիս հրատարակած է գրական պարբերականներ, տարեգիրքեր, օրաթերթեր, եւն.: Եղած է կրթական նախարարութեան դիւանապետ:

Տրոսինիս եւս, Բալամասի պէս, եղած է Տիգրան երկաթի եւ ընդհանրապէս հայութեան անկեղծ բարեկամը: Համիտեան բռնակալութեան շրջանին, Յունաստան ապաստանած յեղափոխականներուն օգնելու համար կազմակերպած է յանձնախումբեր, միջինկներ եւ գրած է հայանպաստ յօդուածներ:

ԿԵԱՆՔԻ ՀԷՔԵԱՔԸ

Մանկութեանըս՝ կ'օրօրէի՞ր հէքեաթներով
Ձիս ծունկերո՞ւդ վըրայ, ով մա՞յր իմ սիրական,
Եւ կ'աւարտէր երբոր հէքեաթը հոգեթով՝
Կը ծըգէիր՝ որ քովդ ի վեր ես յընանամ:

Հո՛ն ուր հիմա կը քընանա՞ս յաւերժապէս,
Մա՞յր, քարշ կու տամ ես իմ ծունկերը յոգնասպառ,
Ջու քովն ի վեր քընանալո՞ւ առաջուան պէս:
Կեանքի հէքեաթն՝ ա՛լ վերջացա՞ւ ինծի համար:

ԻՆՁ ՈՐ ՁԸՍԱՒ ՏԱՆԲԷ

(«Դժոխք»ի 5-րդ գլուխի 138-րդ տողէն ետք)

Ֆըրանչե՛սքա, մեծագոյն ցա՛ն իսկապէս,
Վերյիշումն է երջանկութեան օրերուն,
Երբ՝ ա՛լ ամէն երջանկոյթէ զրկուած ես:

Բայց, աւելի՞ պիտի ըլլար ցաւն անհուն,
Թէ ըլլայիր, մինակ, զաւուա՛ծ ընկերէդ,
Ան փընտռէր քեզ՝ ու փընտռէի՞ր զայն ալ դուն,

Եւ հանդիպման չունենայի՛ք յոյսն յաւէտ:
Անբաժան էք արդ: Ըսփոփուէ՞ այսքանով,
Յաւերժական դժոխքին մէջ տըրտմաւէտ՝

Դրախտի կըտո՞ր մը կ՛ըմբոշխնէք երկուքով:

ԵՐԿՈՒ ՁԵՌՔԵՐՍ

Հաւատարիմ ու սիրելի
Ձեռքերուդ մէջ ձեռքերն իմին՝
Զոյգ ճիւղերու պէս բաղեղի՝
Միացան. մահուա՞մբ պիտի զատուին

Եւ եթէ օր մը բաժնըւին՝
Պիտի մընան տարածուած յար,
Որպէսզի քե՞զ օրհնեն լըռին,
Եւ՝ աղօթե՞ն քեզի համար:

ԱՄԱՆՈՐԻ ՆՈՒԷՐ

Կը հարցընես թէ ի՞նչ կ'ուզեմ որ ինծ տաս՝
Ո՛վ իմ պըզտիկս։ Բայց, ա՛յնքան բան կ'ուզեմ որ,
Կը վախնամ թէ՝ յանկարծօրէն անանկանա՞ս
Եթէ ինծի տաս ուզածներն իմ բոլոր։

Կ'ուզեմ անոյշ կասկենագոյն աչուկներդ,
Կ'ուզեմ՝ մազերդ քու այդ անսանձ ու արծակ,
Կ'ուզեմ՝ նրբբին, մըշտաժըպիտ շրթունքներդ,
Փափկաքընքուշ կ'ուզեմ քու գի՛րկը այդ տաք,

Կ'ուզե՞մ...։ Բայց ի՞նչ...։ Կը նեղանա՞ս։ Ըսպասէ՛
Ի՞նչ. կ'արտասուե՞ս։ Ա՛հ ո՞չ, կատա՞կ էր այնպէս։
Խընդա՛ նորէն, խընդա՛ սըրտա՞նց, ա՛հ՝ ժըպտէ՞,
Լոկ այս նուէրը կը խընդրեմ քեզմէ ես։

ԳԻՇԵՐԸ, ԽՈՐՈՒՆԿ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ԱՆԴ...

Գիշերը, խորո՞ւնկ կէս գիշերէն անդ,
Երազին ազատ, հո՞ւր թըռիչներով
Կը սուրայ հոգիս, ըստրո՞ւկ անկաշկանդ՝
Դէպի անհունին ափերն անխըռով։

Եւ հոն կը տեսնէ այն աներեւոյթ
Իրերն, որ խաւրդաչ օ՞րը կը ծածկէր,
Գիշերուան օդին մէջ վըճիտ, անքո՛յթ,
Կը լըսէ չըսուա՞ծ, չըլըսուա՞ծ քաներ։

Կը տեսնէ ցոլքերն գերեզմաններուն,
Աշտարակներուն ոգիներն ալ լոյս,
Կը լըսէ՝ աճո՞ւմն անդուլ, ծառերուն,
Պըտո՞յտն աստղերուն՝ պայծառ ու քընքուշ։

Ա՛Հ, ՄՆԱՍ ԲԱՐՈՎ

Մեր այս կեանքը ա՛հ, շա՜տ գէշ է ըստեղծուած,
Վարդերուն քով՝ կը ծլլի փո՜ւշը դըժնեայ
Եւ սիրտն ինչ որ կ՛ակընկալէ կարօտած՝
Գալէ առաջ, կը մարմըրի՜ ու կ՛երթայ:

Աչքերուդ մէջ տեսեր էի խի՜նդ մ՛անմար
Եւ ես ինծի հիւսեր աղու երազներ,
Ա՛հ, ճնաս բարով, լա՛ւ պիտ՝ ըլլար թէ ըլլար՝
Ա՛հ, ճնաս բարով, մեզ՝ այդ բա՛խտը տըրուած չէր:

Կը շըրջէի, նըժդեհ, երկրէ երկիր ցարդ,
Եւ իմ սիրտը միայն ատել էր սորված.
Երջանիկ պահ մը յուսացի լուսազուարթ
Ցանկարծօրէն երբ երեւցար իմ դիմաց:

Քաղցր ու տաքուկ գըրկի մը մէջ սիրավառ,
Պիտի սիրտն իմ տառապակոծ, կազդուրուէր,
Ա՛հ, ճնաս բարով — լա՜ւ պիտ՝ ըլլար՝ թէ ըլլա՜ր,
Ա՛հ, ճնաս բարով — մեզ՝ ա՛յդ բախտը տըրուած չէ՜ր:

Կ՛երթան ամպերն ու կը տուէէ չար քամին,
Անձրեւն՝ հովիտ ու լեռ ամէն կը խեղդէ,
Սե՜ւ կը թըւի, յար հւ նըման երկինքին՝
Այս պահն, երբոր աշխարհ ըզմեզ կը զատէ:

Ինծի ի՛նչ ալ ըլլայ, բարի եւ կամ չար,
Ո՛ւր ալ երթամ՝ պիտի սիրեմ ըզքեզ դեռ.
Ա՛հ, ճնաս բարով — թէ ըլլար՝ լա՜ւ պիտ՝ ըլլար,
Ա՛հ, ճնաս բարո՜վ — մեզ՝ այդ բախտը տըրուած չէր:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

— Լսէ՞ ինծի, ո՛վ նժդեհ, որ կը շրջիս առանձին
Այս ցրտաշունչ երկիրներն, հայրենիքդ ո՞ւր է քուկին:

— Իմ հայրենիքն հեռուն է, զայն կը տեսնե՞մ հոգեւին.
Այնտեղ՝ օրերը կեանքին օրհնութիւնով կը սահին.
Հո՛ն, քա՞ղցր է մահն, ու երբոր մեռնի մարդ օ՞ր մը այնտեղ,
Շիրմին վերեւ կ՛ունենայ՝ խա՛չ մը, կնդրո՞ւկ ու կանթեղ:

Իմ սիրելի գիւղիս մէջ, կայ միշտ ժպիտ ու բերկրանք,
Երգի ձայներ՝ կալին մէջ, այգիին մէջ՝ քըրքըջանք,
Ու, Զատկի օրը, երբոր հոն կտրիճները պարեն՝
Կը թրթռայ սրի՛նգն՝ ու թմբուկը թո՛ւնդ կ՛ելլէ քաղցրօրէն:

Հայրենիքիս մէջ աղուոր, շնորհագե՞ղ ու բուրեան
Է ամենէն խոնարհ ծա՛ռն, դալկահար խո՛տը անգամ,
Նշենիի ճիւղերը ծաղիկներով կը յորդին
Շո՛ւտ կը բերեն ծիծառներն՝ այնտեղ գարունը անգին:

Լանջերուն վրա՛յ մարմարեայ, իր լեռներուն մոգական
Կը գեղգեղեն կաքաւնե՞ր, կու լան բուերը գուժկան,
Փրփուրներով կը պատէ արծաթացոլ ծովը զայն,
Կ՛ըլլայ երկինքն աստղազարդ՝ անոր պրսա՞կ հրաշազան:

Իմ հայրենիքս, երբոր դեռ, բարբարոսէն չէր գերուած՝
Կը պանծար իր քաջութեամբ, իմաստութեա՞մբ գերազանց:
Սակայն, կրկին արիւնով ոռոգուած սե՛ւ իր հողէն
Ազատութիւնը ծընա՛ւ, առաջուայ պէս, վեհօրէն:

— Բաւակա՛ն է: Ա՛լ տեսա՞յ, ճանչցա՛յ երկիրն այդ աղուոր,
Ո՛վ նժդեհ, ի՞մս ալ է արդ քո՛ւ հայրենիքդ հեռաւոր:

ՆՇԵՆԻՆ

Ցընցե՞ց պըտրլիկ իր ձեռուըներով
Ծաղկած նըշին ան,
Եւ, կըռնա՞կը, ծո՞ցն ու մազե՛րն ալ ծո՞վ
Ծաղկով լեցուեցան:

Ա՜հ, խեղթուկն երբոր տեսայ ծիւնամած՝
Տըւի պագ մ՛անոյշ,
Ու գըլխէն ծաղկունքն ես թափ տալով ցած՝
Ըսի սըրտայոյզ,

— Ինչո՞ւ կը շտապես, խեղթո՛ւկ, այդքան շուտ
Գըլխուդ բերել ծիւն.
Օր մ՛արդէն պիտ՝ գայ ա՜հ, ծըմե՛ռը ցուրտ,
Այդ չե՞ս խորհիր դուն.

Ի զուր պիտ՝ յիշես դուն այն ժամանակ
Ծաղերդ, անիրաւ.
Ակնոցներ հագած, մազերով ճերմակ
Կարճըլի՜կ պառաւ...:

ԵՐԿՈՒ ՊԱՐՄԱՆՆԵՐ

Երկու պարմաններ կըռիւի կ՛երթան,
Մէկուն բոցավառ երեսին վըրայ՝
Կը տեսնեմ թովչանքը պարմանուհեան:
Յաղթանակն անոր դիւրին պիտ՝ ըլլայ:

Միւսին աչքերուն մէջ անլո՜յս, մըթին,
Եւ դալուկ դէմքին վըրայ առնական,
Սրհամարհանքը կը տեսնեմ ահին՝
Եւ անագորոյն վճի՜ռը մահուան:

Լորենթոս Մաւրիս

Ծնած է Իթակէ 1860-ին, Սպանական ծագում ունեցող հօրմէ: Կարճ ատեն մը Աթէնքի համալսարանը յանախելէ յետոյ, անցած է Պաւարիա ուր եղած է փիլիսոփայութեան դասախօս, միաժամանակ նուիրուելով լեզուաբանական ուսումնասիրութեանց եւ սանսկրիտերէնի սերտումի, որմէ թարգմանած է «Տալաս եւ Տամայանթի» ճոխ կական դիւցազնավէպը: Ընդլայնով հաջողուս լեզուագէտ թարգմանութիւններ կատարած է նաեւ՝ Շիլլէրէն, Շիլլերէն, կէօթէէն, Թենիսընէն, Տանթէէն եւ Ֆռանսուայէն: Լատիներէնէ թարգմանած է Վիրգիլիոսի Եընէականի առաջին եւ երկրորդ գիրքը:

Մաւրիսի ստեղծագործութիւնները կը ներկայացնեն 50 տրբաբանդակ հնչեակներ, որոնց մէջ դրած է իր մելամաղձութիւնը եւ աւելի գեղեցիկ ու ազնիւ կեանքի մը գաղափարականին հանդէպ իր սէրը:

Մաւրիս իմկած է պատուոյ դատին վրայ 1912 Նոյեմբեր 28 ին, հելլէնօրուրք պատերազմի ընթացքին, կարիպալեանները գունդի իրեւ հարիւրապետ կռուելով:

ՄՈՌԱՑՈՆՔ

Բարեբախտ են մեռելները որ կը մոռնան
Դառնութիւնները այս կեանքին. մայրամըտի
Արեւն երբոր ու գայ իրկո՛ւնն անդորրալի՝
Մի՞ լար զանոնք, ցաւերդ ինչքա՞ն ալ խոր ըլլան:

Հոգիները՝ այդ պահերուն կը ծարաւնան
Ու քիւրեղեայ կ՛երթան աղբիւրն մոռացումի
Բայց, տիղմը ջուրն կը մթագնէ՝ թէ հոն կաթի
Անոնց համար, արցունքի շիթ մը տըրտմական.

Ու պղտոր ջուրն եթէ խըմեն՝ կը վերյիշեն
Շըրէզներու ծործորներէն երբոր դառնան,
Հին-հին ցաւեր՝ որ իրենց մէջ դեռ կը նիրհեն:

Թէ ըստիպուած ես արտասուել երեկոյեան՝
Թող ողջերուն համար աչքերդ լան տրտմաբար,
Անոնք այնքա՞ն կ'ուզեն մոռնալ, բայց, չե՞ն կրընար:

Շ Ա Յ Ր Ե Ն Ւ · Ք

Դա'րծեալ կ'արթընցնէ հովիկը գարնան
Բնութեան մէջ թաքուն սիրոյ քաղցրութիւն,
Երկիրն՝ որպէս հարս բի'ւր ծաղկով օժտուն,
Կը փայլի՞, մինչ ա'ստղն կը մարի առտուան:

Թիթեռնիկները՝ ջուխտ-ջուխտ թի՞ռ կու գան,
Հո'ս՝ պիծակն, անդին՝ կը բըզզա՞յ մեղուն,
Բնութիւնը գըտայ իր քա'ղցրը պահուն,
Կեանքը՝ կը խայտա՞յ չորս դին դիւթական:

Ամէն մէկ բուրմունք եւ ամէն մէկ թոյր,
Թըռչնակի ամէն դայլայլանք անոյշ՝
Կ'արթընցնէ սըրտիս մէջ բաղձանք ու յոյս

Վերհամբուրելու՝ հո՞ղըդ սըրբաբոյր,
Եւ տեսնելու՝ քո՞ւ Մայիսդ ալ կըրկին,
Աղուոր ու անոյշ հայրենի՞ք անգին:

ԿՈՒՐՔԵՐ

Իմ անխինդ խընդում, խեղճո՜ւկ իմ երգեր,
Կեանքիս՝ սիրական պարծա՜նքը ծածուկ,
Ազնիւ խըմորէ շաղուռւած էք դուք,
Եւ ո՛չ թէ բախտի բերումով ծըներ:

Անհամ ու անմիտ ծայներ չէք հաներ
Երգերուն նըման սիրողին խեղճուկ,
Բայց, գըգրոցէ՛ն ալ դուրս չէք ելեր դուք
Կանգունն այսքանի՝ փընտռելու գնորդներ:

Չի՝ դուք մարմիններն, հոգեակնե՜րն էք իմ
Ցաւ ու տենչերուս, որոնք միշտ ու միշտ
Ա՛յնքան դառն թոյներ ինծի խըմցուցին,

Խինդերը՝ կո՜ւռք են, ճըշմարիտը՝ վի՜շտ
Կեա՜նքն է ճըշմարիտ, բայց ի՜նչ փոյթ ինծ ա՜հ,
Կը նայիմ ձեզ ու՝ վիշտըս, մե՜ղր կ՛ըլլայ:

ԵՈՒԱՆՆԻՍ ԲՈԼԵՄԻՍ

Ծնած է՝ 1862-ին: Հրատարակած է «Ձիւնծաղիկներ», «Նշապաստեր», «Նշխարներ», «Ձնաշխարհիկներ», «Ծեր Ջուբակ», «Փշրուած Մարմարներ», «Իրիկնային» հերթողագրերը եւ տասի մօս ողբերգութիւններ: Եղած է գեղարուեստից վարժարանի հարտուղար:

Բոլեմիս եղած է նախորդ սերունդի ամենէն ժողովրդական բանաստեղծներէն մէկը: Իր բանաստեղծութիւններէն շատեր՝ եղանակաւորուած են եւ մինչեւ այսօր կ'երգուին:

Մեռած է 1925-ին:

ՋՐՈՏԱԾ ԳԻՆԻՆ

Կորսընցուց ի'նչ որ ունէր, կի՞ն, զաւակնե՞ր, ըսուացուա'ծք,
Իբրեւ վերջին ըսփոփանք բան չը մընա՞ց ալ իրեն,
Հեռացաւ ցաւը մըտքէն՝ յոյսն ա, սըրտէն աւերակ,
Ու բարացաւ կըրծքին տակ համբերանքը ծանրօրէն:

Թափօրներու պէս դանդաղ, կ'անցնի՞ն օրերն յամրընթաց,
Ու կ'ապրի խե՞ղճը այսպէս, առանց «ինչո՞ւ»ն գիտնալու.
Գինետան մէջ օրն ի բուն իր բաժակին դէմ նըստած՝
Ի զուր այնտեղ կը փընտռէ մոռացօնքն իր ցաւերուն:

«Անիծապա'րտ խանութպան, գո՞ղ, աւազա'կ գինեպան,
Գինին ինչո՞ւ կը ջրուտես, որ, կը խմեմ դեղծանէն,
Կարմրագոյնէն կը խըմեմ ու տակառէն ալ լըման,
Եւ չե՞մ հարբիր երբ նո'յնիսկ՝ կը խըմեմ բա՞րկ մըրուրէն:

«Ո'չ խըրախի եւ ո'չ ալ տօնի համար եկեր եմ,
Մոռացօնքը գըտնելու՝ եկայ քովի'կը մահուան...»:
Գինեպանն ալ, լեցնելով անոր բաժակը նորէն,
Ջրմծիծաղով մը թախծուտ, կու տայ անոր պատասխան,

— «Իմ մեղքս ի՞նչ է, երբ թափած արտասուքներըդ անյոյս
Բաժակիդ մէջ կը հոսին կաթիլ-կաթի՞լ ու պըղտոր,
Եւ կը ջրուտեն քու գինին ու կը խըմես զայն անհոյզ,
Թէ չես հարբիր, թէ կու լաս, ե՞ս եմ մինէ յանցաւոր»:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Երջանկութեանն, ես յաճա՞խ կը հանդիպիմ ճամբուս վրայ,
Կը բարեւեմ ազնուօրէն եւ ինծի մո՞տ ան կու գայ՝
Կ'երկարէ ձե՛ռքն իր ինծի, կ'ըսէ՝ թէ զիս կը սիրէ՞,
Թէ՝ կը խորհի՞ իմ մասին, ու դեռ՝ կ'ըսէ՞ ու կ'ըսէ՞...:

Խրթախուսուա՞ծ օր մ'անոյշ իր խօսքերէն, ես այսպէս
Տըւի հարցում մը իրեն.— Եթէ ձանձրոյթ չըլլար ձեզ,
Կ'ուզէ՞ք գալ հետս ու ըլլալ ինծի ընկեր անբաժան:

Երջանկութիւնն՝ որ սակայն, չի՛ կենար տեղ մ'յաւիտեան,
Ըսաւ ինծի.— Ա՜հ, ե՛ս այ կը փափաքիմ, բայց, գիտէ՞ք,
Ձե՞մ ուզեր որ զիս տեսնեն մարդիկ՝ երգչի՞ մը հետ հէք:

ԿԱՂԱՄԱԽԻՆ ՏԱԿ

Հիւրընկալեց մեզ՝ թըրթըռուն
Իր շուքին տակ կաղամախին,
Եւ ձայնով մե՞ղմ ու քաղցրագոյն
Մեզ շոճիներն օրօրեցին.
Ո՛չ մէկ անցորդ, ո՛չ մէկ թռչուն,
Ամէն դի լո՜ւռ, ամայութիւն:

Դալարն եղաւ մեզ անկողին,
Մենք՝ պառկեցանք գգուանքներով
Ու քնացանք քո՞ւն մ'այգային
Բերան-բերնի ու քովէ քով.
Կը դալարէր հեռուն այգին,
Ու կ'երազէ՞ր լեռը անդին:

Մետաքսաթել մազերուդ հետ
Կը խաղար հո՞վը խենթօրէն,
Կ'առնէր համբոյր անուշաւէտ
Ու կը փախէր հեռուն նորէն.
Ես ալ մեղմիւ՝ ինչպէս հիմակ
Բռնած էի ձե՞ռքդ ճերմակ:

Եւ արթնցանք երբոր կրկին՝
Դուն քու երազն ինծի ըսիր.
«Դահլիճի մէջ էի, անգին,
Լայնածաւա՞լ ու լուսալիր.
Եւ ունէի ես գե՞ղ, գոհա՞ր,
Եւ ամէն ոք՝ զի՞ս կը ցանկար»:

Աչուըններով արտասուաթոր,
Ե՛ս ալ երազս ըսի այսպէս.
«Հիւղի մը մէջ էի, բոլոր
Շուրջս էր պարապ ու միայն քե՞զ
Ունէի ես. բայց՝ փառք, գոհա՛ր,
Լոկ մէկ համբոյրդ ինծի կուտար»:

Խնդացինք՝ ու շուքն օրրելով՝
Լռիկ խնդաց կաղամախին.
Շոճիներն ալ անոյշ ձայնով
Մեր բոլորտիքը խնդացին.
Ո՛չ մէկ անցորդ, ո՛չ մէկ թռչուն,
Ամէն դի լո՞ւռ, ամայութիւն:

Բաւլոս Նիրվանաս

Բուն անունով Բեթրոս Աբոսթոլիսիս: Ծնած է 1866-ին Ռուսիոյ Մարիանուբոլ քաղաքին մէջ: Գրած է. բանաստեղծութիւններ, պատմուածքներ, թատերգութիւններ, հոգիկներ, ճամբորդական տպաւորութիւններ, գրադատական ու գեղագիտական ուսումնասիրութիւններ եւ ուրիշ բազմատեսակ յօդուածներ թերթերու եւ հանդէսներու մէջ:

Հրատարակած է «Երգող Աղբիւր» անունով բանաստեղծութեանց հատոր մը, եւ «Ձարտարապետ Մարթան», «Ծիծեռնակը», «Երբ կապանքներ փշրէ», «Մարիա Բենետոթիսա» եւ այլ ողբերգութիւններ: Ասանցմէ զատ Նիրվանաս ունի ուրիշ բազմաթիւ հատորներ, պատմուածքներու, հոգիկներու, գիտական նիւթերու շուրջ:

Նիրվանաս ներկէ պատերազմի ճակատամ. ընդհ. բժշկապետ էր:

Մեռաւ 1937 ին:

ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Ադակինները՝ սառած
Օճախը՝ մո՜ւր ու մարած
Ադակինները՝ սառած:

Կը կաթկըթի պատն ի վար՝
Ջովութիւն մը թունաւոր.
Կը կաթկըթի պատն ի վար:

Կ'ոգեվարի յամրագին
Լամբ մը վըրան սեղանին...
Կ'ոգեվարի յամրագին:

Անկերպարան մահճին վրայ՝
Կատուն մինակ կը խաղայ,
Անկերպարան մահճին վրայ:

Փայտին խորո՞ւնկ սըրտին մէջ
Կը բանի ո՛րդը անվերջ
Փայտին խորո՞ւնկ սըրտին մէջ:

Եւ երդիքին վրայ հիմա՝
Զարագուշակ բուն կու լայ,
Երդիքին տակն ալ հիմա

Զոյգ մ՛աչուըներ կ՛արթըննան
— Կ՛երգէ ծղրիթ մ՛աղուական —
Ա.յդ աչքերուն յանդիման՝

Գարուն մը լի՞ վարդերով
Կը բողբոջի հոգեթով,
Գարուն մը լի՞ վարդերով:

ՀՈՎԸ ԿԸ ՓԸՉԷՐ...

Նուրբ մազերուդ մէջ հովը կը փըչէր՝
Ու կը խառնակէր զանոնք շոյելէն,
Ու կըրակի՞ պէս էին քու թուշեր՝
Վառ համբոյրներուն անոր՝ հետքերէն:

Հո՞վը կը փըչէր, հո՞վը կը խօսէր,
— Ո՛վ գիտէ, ինչե՞ր կ՛ըսէր քեզի ան —
Սառնաշունչ հովը, որ միշտ կը փըչէր,
Ու քեզ կը գրգռէր ծեռքի՞ մը նըման:

Եւ սողոսկեցաւ ծոծրակէդ ներս, ան,
Տարփատենչական սարսուռով մը խոր,
Ու քու գըրկին մէջ առըցուց աշնան
Ա.զազո՞ւն, դալուկ տերեւներն բոլոր:

Եւ ծըմրան, ըզքեզ կորսընցուցի՞ ես,
Իրիկնամուտի պահերուն օրուան,
Ու դեռ կը փըչէ՞ հովը մրշտապէս,
Եղէգնուտին խորն, երկա՞ր, տըրտմաձայն:

ՄԱՇՈՒԱՆ ԲԵՐԿՐԱՆՔ

Առագաստները շուտով պարզեմ պիտի, շո՛ւտ պիտ՝ գամ
Քեզ համբուրել քաղցրօրէն, ծովափունքին վրայ մահուան:
Տարաշխարհիկ ո՞վ հովիկ, փըչէ՛, փըչէ՞ ա՛հ այսպէս.
Պիտի այգուն պըսակուիմ, այգուն՝ մեռնիմ պիտի ես:

ԿԵԱՆՔԻՆ ՍՏՐՈՒԿԸ

Ո՞ր նաւակով փախար դուն, այգուն-այգուն, վաղ այսքան:
Տունս անտէրունջ եւ օճախըս թողուցիր անկըրակ:
Հոգիս կ՛ուզէ թըռի՛լ գալ քու ետեւէն, հովի՛ նման,
Բայց կապկըպեր են կեանքի զայն շղթանե՛րը հիմակ:

ԿԵԱՆՔԻ ԵՐԱԶ

— Հայրենիքդ ո՞ւր է թըռչուն, ո՛ր օդին մէջ կը նաւես.
— Իբրեւ մայր՝ ծովը ունիմ եւ հայր՝ երկի՛նքն անսահման.
— Ուրկէ՞ կուգաս եւ կ՛երթաս ալիքէն շուտ՝ ո՞ւր այսպէս.
— Ջով ու դալար բոյնէ մը դէպի շիրիմ մ՛աղուական:

ՏՐՏՈՒՆՋ

Տարիներով մինակ էր դաշտին մէջ ծա՛ռ կեանքիս,
Եւ իմ դիմաց, ըսպիտա՛կ ծաղիկ, աշնա՞ն բացուեցար:
Ինչ փոյթ եթէ դուն գարուն կ՛աւետես մութ հոգիիս,
Աւա՞ղ, գալու ուշացար եւ ծանր է շուքս հիմա, ծանր:

ՔՈՆՍՔԱՆԹԻՆՈՍ ԽՐԻՍՔՈՄԱՆՈՍ

Ծնած է Աքէնի 1867: Պատմագիտութիւն ուսած է Վիեննայի մէջ ուր եւ դասախօս եղած է: Գերմաներէնով հրատարակած է բանաստեղծութիւններու հատոր մը եւ գեղագիտական ուսումնասիրութիւններ: Յունաստանի մէջ տարաբախտ բանաստեղծութեան վերածնունդը եռազելով՝ 1901-ին հիմնած է «Նոր Բեմ»ը: Եղած է Յունարէնի դասատուն Աւստրիոյ Էլիզապէթ թագուհիին որուն մասին հրատարակած է «Էլիզապէթ Թագուհիին Գիրքը» անուն հատոր մը, Գերմաներէն, Ցրանսերէն եւ Յունարէն լեզուներով: Գերմաներէնով գրած է նաեւ ուրիշ վէպ մը եւ պատմական գիրեր: Իր «Մոմէ Պուպրիկը» Յունական նոր վեպագրութեան գլուխ գործոցներէն մէկը կը համարուի:

Մեռած է 1911-ին:

ԼՈՒՍՆԱԿԸ

Ծաղիկները՝ կը նընջեն...
Տուտերն՝ ամէն կը քնանան...
Շաւիրակներուն վրայ թաւշէ, սաղարթներո՞ւն մեւսաքսէ՝
Առա՛նց հեւքի
Հովիկները կը նիրհեն...
... Ու լուսընկան կը նայի
Վերէն՝ քնացած պարտէզին...
Բարձրէն դալուկ լուսընկան
Թախծատրխուր կը նայի
Ո՞ր քընացող պարտէզին
Ականջ տալով լըռութեան...
Ու չի՞ կըրնար
Հեռացընել աչուըներն...
... Ու յամրաքայլ կը մեկնի
— Բայց, չի՞ կըրնար
Հեռացընել աչուըներն
Անդորրանինջ պարտէզէն...
(Լուսնա՞կ, լուսնա՞կ —
Դուն առկա՞խ եւ արծաթէ արտասուք...)։

ՆԱԻԱԿԸ

— Ծովուն մէջ ահա՛, կարմիր առագաստ. —
Իրիկնային ծովուն մէջ, ա՛հ, կարմրաւուն առագաստ...
Ալիքներուն վրայ յոգնա՞ծ, քընացած...
Նաւա՞կ, նաւա՞կ —
Տե՛ս, առագաստն ինչպէ՞ս կ՛ուռի...
Ի՞նչպէս արագ կը հեռանայ...
Նաւա՞կ, նաւա՞կ,
Վա՞յ ինձ, հեռուն ո՞ւր կ՚երթաս
Ու չե՞ս նայիր ետ
Եւ չե՞ս դառնար ա՛լ...
Ա՜հա՛, ալ գընաց
Գընա՞ց, գընա՞ց, գընա՞ց...
Արեւ արքային կարմիր համբոյրներն
Խինդի ծիծաղն ալ
Հետն առաւ ամէն — եւ առագաստները իրեն ներկեց...

ՔՈՍԹԱՍ ՔՐԻՍԹԱԼԼԻՍ

Ծնած է Եպիրոսի Սիրրահոնի մէջ 1868-ին: Իր ուսանողական տարիները ապրած է Եանինայի մէջ եւ հասն տարեկան եկած Ալբէնի, ուր երկու տարիի չափ աշխատած է իբրեւ գրաշար, յետոյ եղած է պարբերաթերթի խմբագիր ու երկաթուղային պաշտօնեայ: Իր ապրած զրկալից կեանքին պատճառով, թոքերու հիւանդութեան ենթարկուած ու 1894-ին մեռած է Աւրթայի մէջ: Հրատարակած է «Գեղեցի Ստուերներ», «Գեղջկական» ու «Գիւղի եւ Գոմի Երգիչը» բանաստեղծական հատորներն ու պատմուածքներ:

ՔԱՐԱՑԱԾ ԱՐՔԱՅԱԶՈՒՆԸ

Ապարանքի մը մէջ փակ, անբըննելի՜, կործանած՝
Արքայազուն մը սիրուն՝ քա՜ր է դարձած, քընացած:
Մէգն ու ծրմեռն կը ծեծեն անդուլ պալատն այդ ամայ,
Այլ՝ մարմարն ո՛չ կը խօսի՝ ոչ ալ աչուի՜ն կը բանայ:
Կը շողշողայ արեգակն, կը դայլայլեն սոխակները,
Սակայն, այսպէս ան քանի՜ տարի անշա՜րժ, մո՜ւնջ է դեռ:
Ամայութեան հուրի մը, կախարդ աղջի՜կ մը վայրի՝
Զայն ա՛նգթօրէն անիծեց, ու փոխուեցաւ ան քարի՜:
Կործանեցաւ ապարանքն, անտառը զայն ըսքօղեց,
Անցնիլ անկէ՝ մարդկային դեռ ոչ մէկ ոտք չըզօրեց,
Լոկ ժամանակն որ դրոնէն անոր կ՛անցնի օրն ի բուն
Մարմարին վրայ քանդակեց քանի մը բառ եւ անունն.
«Երնէ՜կ աղուոր այն աղջկան, որ բախտին մէկ ժըպիտով՝
Պիտի գըտնէ երկաթխոտն՝ ու բանայ դուռն այս շուտով.
Ու գըրկելով մարմարիոնն՝ պիտի անոր քով մընայ
Քառասուն-երկու օր-գիշեր, մինչեւ քնացողն արթըննայ»:
Թափո՜ւր, փակուած ամրօրէն, պալատ մըն է իմ սիրտս ալ՝
Ուր կը մընայ բանտարկուած՝ իմ սէրս քընա՜ծ, քարացեալ:
Երնէկ աղուոր այն կոյսին՝ որ պիտի սիրտն իմ բանայ՝
Ու, մարմարին հետ շըրթունք շուրթի՝ գըրկուի՜, միանայ:

ԲԱՂՁԱՆՔ

Հովի՞ւ մ'ըլլալ կ'ուզէի, վահանակիր մը ըլլալ՝
Երթալ գոմին մէջ ապրիլ, անտառին մէջ, ամայքի՛ն.
Ունենալ հօ՛տ մը ոչխար, հօտ մ'ալ այծեր ունենալ,
Եւ գամբռերու խումբ մ'ամբողջ, արօտավա՜յր մ'ահագին.
Սմառն, ապրիլ լերան վրայ իսկ ծըմեռը՝ հովիտին,
Մացառապատ ունենալ բակ ու փարախ ընդարձակ,
Կաղնեփայտէ հի՜ւղ մըն ալ, բարձրը լերան գագաթին,
Աղջիկներուն հետ հովիւ ընել խըրա՛խ ու կատակ,
Ունենալ՝ սրի՜նգ ու երգել, արձագանգ տան հովիտներ,
Սղոտը աղջիկ մ'ունենալ, կեանքի ընկեր մ'ունենալ,
Որ, ինծ օգնէ իրիկուան երբոր բերեմ իմ հօտեր.
Ու երբ զանոնք շուքերուն տակ տարածենք մենք դարձեալ,
Գետափունքի դալարին ան երկընա՛յ ինծի հետ
Համբոյրներով օրրելով՝ զիս կուրծքին դէմ թարմաւէտ։

ՓՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՍ ՀԱՃՈԲՈՒԼՈՍ

Ծնած է Ադրիանոպի մէջ 1868-ին, եւ մեռած՝ դէպի Իտալիա ճամբորդութեան ընթացքին, Նաւուն մէջ, 1920-ին: Գրած է պատմուածքներ, գրաղատականներ եւ բանաստեղծութիւններ: Հրատարակած է «Առաւօտ» պարբերականը, որ ժամադրավայրը եղած է այն ատենի բոլոր երիտասարդ ու արժէքաւոր գրողներուն: Իր բանաստեղծութիւնները ամփոփուած են՝ «Մեղուքեան Երգեր», «Ողբերգներ եւ Հովուերգներ», «Իրիկնային Հէքեաթներ» եւ «Պարզ Եղանակներ» հատորներուն մէջ: Գրած է «Անուն» անունով վէպ մը եւ պատմուածքներու մէկ քանի հատորներ: Թարգմանած է «կէօթէի Ֆաուստը» եւայլն:

ՁԳԷ՛ ՆԱԻԱԿԴ...

Ձըգէ նաւակդ ալիքին, թող ո՞ւր կ՛ուզէ քըշէ զայն,
Թող որ հովերը վարեն առագաստն ու ղեկն անոր,
Թեւերըդ քա՜ց լայնածիր, չունի՞ աշխարհը սահման,
Միշտ անծանօթ ափունքներն են աւելի՞ դիւթաւոր,
Ցօ՞ղ է կեանքը միմիայն, ալի՞ք մըն է, թող տանի,
Ուրտեղ որ հովը գիտէ, ուր որ ալի՞քը կամի:

Թող հովիտները փոխուին, անտառներո՞վ, ժայռերո՞վ,
Աշտարակնե՞ր, հիւղակի ծուխեր՝ քովէդ թող փախի՞ն,
Թէ՝ բընութիւնն ըլլայ շուրջդ հովուերգութիւն հրաշաթով,
Թէ՝ փոթորիկ ու մըրրիկ երկընքէն վա՞ր առկախուին՝
Մի՛ կարծեր թէ պիտ՝ վարել առագաստներդ կարենաս,
Ո՛ւր որ ալիքը կամի՝ դուն անոր հետ պիտ՝ երթաս:

Միթէ գիտե՞ս թէ դուն ի՞նչ կ՛ուզես եւ ի՞նչ կը փընտռես,
Ցանկացածներդ երբեւէ ձեռուըներով բըռնա՞ծ ես.
Միթէ չարիք չե՞ս հրնծեր՝ հոն ուր բարի՞ք կը ցանես
Հարցուփներու չե՞ս բախիր, ինչ բանի որ կը հարցնես.
Ինչ որ ըզքեզ հրմայած ու չարաչար է խաբած,
Մինա՞կըդ ես շահած զայն, դուն ի՞նքդ ես լոկ պատրաստած:

Զգէ՛ ուրեմն, որ ալիքն իր ուզած տեղը փըշրի,
Արբեցուհները թող որ կուրօրէն սիրտըդ տանին.
Ու թէ մըռա՞յլ է երկինքն ու կ՛ոռնայ ծովը վայրի,
Տեղ մ՛արեգակն, ափունքի մը պիտ՝ ժըպտի՞ հըրճուագին.
Եւ դառնահամ արտասուք մ՛եթէ հոգիդ կը կիզէ՝
Տեղ մը, հըրճուանք մը պահուած՝ արդէն անո՞ր կը սպասէ:

ԿԸ ՅԻՇԵՄ ՈՐ, ՀԱՆԴԻՊԵՑԱՐ...

Կը յիշեմ որ, հանդիպեցար առաջին
Անգամ ինծի՝ յուզելով սի՛րտն իմ հանդարտ.
Չէ՞ր բողբոջեր դէմքիդ գարո՞ւնը նախկին
Չէ՞ր փալփլար գեղեցկութիւնը հրպարտ.
Այլ՝ թաքթաքուր աղուորութիւն մը ներքին՝
Հայլիացած՝ հայեացքիդ խո՞րը կախարդ,
Եւ ըզգացի, որ քեզ բա՞խտն էր ինծ ղըրկած
Աստուածային որպէս Ապրի՞լ մ՛ուշացած:

Շոպեցի՛ր զիս, բայց, ո՛չ ինչպէս խօլ քամին,
Փոթորիկի ծարաւ հոգին մանկունակ,
Զովացուցի՞ր դուն զիս, որպէս գարնային
Անձրեւն յուռթի կը ջըրէ հո՞ղը ցամաք.
Պարզուկ ու հեզ, այլ՝ պերճալիր դուն ինքնին,
Եկար կեանքի՞ մը մէջ անլոյս ու տրնանկ,
Եւ արեւուն ու անդորրի՞ն բացիր զայն,
Զորս սիրածին կու տայ երկի՞նք իր միայն:

Ու քովդ ի վեր, անցան այնքա՞ն տարիներ
Զորս հոս ինչպէ՞ս ես չ՝անուանեմ հեշտալիր,
Թէ՝ անպըղտոր են հաշտութիւնը եւ սէր
Խորունկ իմաստն անոնց ինձ դո՞ւն ուսուցիր,
Թէ՝ անվախճա՞ն, անբսպառ է կեանքը մեր՝
Ամենագեղ պըտուղն անոր՝ դո՞ւն տըւիր,
Օ՞, մէկ հայեացքդ անդորրաւէտ, մէջս ինչքա՞ն
Հանդարտեցուց փոթորիկներ մոլեկան:

Օրհնեա՞լ ըլլայ թող այն վայրկեանը բարի
Որ, բերաւ քեզ, շընորհազարդ ու շըքեղ,
Ու բացիր դէմս անուշ խորհուրդն աշխարհի,
Աստուածային խինդի ճաճանչ զերդ բիւրեղ.
Հունտը՝ քո՞ւկդ է, ինչ որ իմ մէջ կը խլըրտի,
Քո՞ւկդ է հըրճուանքն՝ կը փըթթի ի՞նչ որ այնտեղ,
Օ՞, թող իմ քո՞վ թողու քեզ բախտն յարաժամ
Ինչպէս ղըրկած էր զերթ Ապրի՞լ անթառամ:

Միքիաէիս Մաէսքասիս

Ծնած է Մեսոլոնկի 1870-ին: Հրատարակած է «Բեկորներ», «Պահներ» «Երեկոյեան կոչնակներ», «Շրէզներ», «Սիրույին» եւ այլ հերթողագրերը եւ «Ձակատագիր» անունով երազատրամ մը: Մալամասիս կը նկատուի Յունաստանի ամենէն տաղանդաւոր ու իմքնատիպ ճարտերգակը: Ատեն մը Փարիզ բնակելով եղած է մտերիմներէն մէկը Ժան Մորէասի, որուն գործերէն թարգմանութիւններ ունի: Մալամասիս բարեկամ եղած է նաեւ Տիգրան Երկաթին ու մեր ազգին՝ եւ հիացողներէն՝ մեր բանաստեղծութեան:

Մեռաւ 1943 Մայիսին:

ԵՐԱԶ

Կիսախուփ աչքով, սօսիի մը տակ
Պիտ՝ ընկողմանիմ եւ այերային
Նրագին մէջքն պիտ՝ ըմպեմ անյագ՝
Հըրճուա՞նքը մահին:

Պիտի սաւառնի, սուրա՞յ իմ հոգին,
Որպէս թէ ըլլար տըպազի վըրայ,
Երկնային տրուիներ զայն պիտ՝ հո՛ն տանին՝
Ուր՝ իրկուն չըկա՞յ:

ԳԱՐՈՒՆ

Հիմա, ծաղկունքն երբոր կըրկին
Զովօծուն են, բուրաւէտ,
Առաջուան պէս, դուն ինծի հետ
Վազէ՞ դաշտերն առանձին:

Առաջուան պէս եղիր նորէն,
Քաղէ ծաղիկ գոգերով,
Եւ զարդարէ՞ զիս անոնցմով՝
Մեռելն ինչպէս կը պըճնեն:

ԵՐԿՈՒ ԱՉՔԵՐՈՒ

Աչուըներ մե՜ծ, տարերկրիկ, բիւրեղի մէջ անալիք՝
Ծոյց չըտըւի՞ք դուք երբեք ուրախութիւն մ՚երկրային,
Մ՚ըշտօրէն ամպ մը միայն, անդորրասահ, անմըրրիկ,
Երկինքներէն ձեր երկու կ՚անցնի անձայն ու լըռին:

Աշնանային սարսուռներ կը հրպին ձեզ, աշխարհնե՜ր
Ցուզելով մերթ գեղեցիկ, սակայն մըռա՜յլ, տըրտմական,
Եւ թարթիչները ձերին, տատասկածեւ ըստուերները,
Պըզտի՜կ, պըզտիկ շրէզներէ՝ պըսակներու են նըման:

Եւ ես որ ձեր վրա՛յ հակած՝ կը գուշակե՜մ սակաւիկ
Մը գաղտնիքները ձերին, ո՜վ աչուըներ սըրբածին,
Աքերուսեան ձեր լըճին մէջ կը տեսնեմ, աւասիկ,
Արշալոյսի մ անծանօթ՝ վարդածագո՜ւմն առաջին:

ՊԱՐ ՄՈՒՍԱՆԵՐՈՒ

Ֆառեակներովը երգին ու կըշռոյթին շընորհով
Ըսպասեցի ձեզ այնքա՜ն,
Որ ճիւղին վրայ դուք բերէք թանկագին վարդն հոգեթով
Այլ, այնքան շա՜տ ուշացաք եւ եկաք ա՛յժըմ միայն:

Արդէն քիչ ետք, ո՜վ սէրեր, պիտի աքլորը ձա՛յն տայ
Եւ լոյսին հետ այգայինն՝
Արբեցութիւնն ըզգայնիկ պիտի նորէն վիշտ դառնայ
Եւ հովիկն ալ խամրեցնէ՝ քընքուշ ծաղիկն իմ ձեռքին:

ՊԶՏԻԿ ԵՐԳ

Կը յիշե՞ս, աղուո՜ր իրիկուն մըն էր,
Իրիկուն մ'ամառ,
Եւ ծաւի երկնին մէջ կը նըշուլէր՝
Մահի՜կն ոսկեվառ:

Եւ, սէրն հանդիպի թէ նոր լուսինին՝
— Վա՜յ ինծ — չապրիր ան։
Կը յիշե՞ս, աղուոր իրկուն մ'էր, լըռին՝
Կը դիտէինք զայն:

"ՓՈՓՈԽԱԿՆԵՐ,, ԷՆ

Ուրեմն այսպէս, ամէ՜նքն ալ ցընորական ճամբորդներ,
Կ'անցնինք այսպէս, ըշտապո՜վ,
Կարծես թէ՝ ձե՜ռք մը անգութ անցած ու նո՜ր բերկրանքներ,
Կը հալածէ՜ մըտրակով:

Դաշտե՜ր, լեռնե՜ր ու գետեր, նո՛յնիսկ ծառերն ալ կ'երթան
Կարծես երա՜խն անդունդին,
Բայց, միայն ի՜նծ կ'ողջերթեն երբ կը սուլէ մեքենան
Ու, կանգ չառած՝ կը մեկնիմ...:

Տ Ա Ղ Ի Կ

Սարբինային մէջ կը խաղայ
Լուսինն այնպէ՜ս՝
Որ բաժակով մը բիւրեղեայ
Ըմպե՜մ կ'ըսես:

Եւ ո՛չ այնքան սարբինային
Մէջ խաղալուն՝
Որքան սիրուած պատուհանին
Մօ՜տ շողալուն:

ԱՆՅՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

Այսպէս, երանգ մը իբրեւ վերջալուսեան ու տարտամ,
Որպէս ծաղիկ մահացող խաւարին մէջ, անբարբառ,
Առանց ճիչի, անձկութեան եւ տըրտունջի, քա՜րշ կու տամ
Ես ինքըս ինծ մոռացման դէպի անդունդն յամրաքար:

Աւրցունքս՝ իբրեւ անծրեւի թըրթռուն կաթիլ մարգարտեայ,
Կը սըրսըփա՜յ անմըրմունջ, աղօտաշող լոյսին տակ.
(Տառապանքներն անշըշուկ լացող հոգւոյն ո՞վ կը զգայ)
Եւ կը մաշէ զիս այստեղ ծածուկ իմ ցաւն անյատակ:

Իրա՛ւ, ինչպէ՞ս փոխուեցան օրէնքներն ու կըշռոյթները,
Աշխարհն ամբողջ օ՞, ինչպէ՞ս յանկարծօրէն փոխուեցաւ.
Ուրիշ ոչի՞նչ կը մընայ այս սեւ ժամուն տըրտմաբեր՝
Բացի՝ շուրջիս ամայքի վրհատանքէն այս անբաւ:

Ինչպէս եկար անծանօթ, այնպէս գընա՜, ո՛վ հոգի
Ճամբորդութեանը անդարձ, եղերական, տըրտմագին.
Շիջի՛ր վարդի մը հանգոյն պարտէզին մէջ ամայի,
Որպէս երանգ մը մոռցուած՝ երկընքի մը մէջ մընին:

ԼՈՒՍՆԱԿԻՆ

Ջեմ համբուրած ես քնաւ
Քու նուրբ վարսերն ոսկեգոյն,
Ո՛չ ալ գըգուած՝ հոգեգրաւ
Քու երեսնե՜րը տըժգոյն:

Միայն, գըրկին մէջ հովին
Երբոր կ՛անցնիս յուլօրէն,
Ես կը ծըռիմ՝ եւ առուի՜ն
Մէջէն ըզքեզ կը ծրծե՜մ:

ԱՂՋԿԱՅ ՏԵՆՋԱՆՔ

Օր մը առաւ իր մօր ծեռքէն դողահար
Եւ զայն անցուց իր մատին վրայ մանկական.
«Նայէ ինծի, կը վայելէ՞, բարի մայր»
Եւ այտերուն վրայ անոր ծիւնանման
Վարդ կուսութիւնը նրկարեց իր թաքուն
Երազանքնե՞րը, վըրծինի մը հանգոյն:

— Մի՛ ըշտապեր այժմէն, պզտի՞կ սիրական,
Մատանի՝ օ՞ր մը պիտի դուն ալ կըրես.
Եւ թող օրհնեալ ըլլայ, զաւա՛կս, ժամը այն:
Բայց իբրեւ մայր քեզի վըշտա՞վ կ՛ըսեմ ես՝
Թէ մատանին այս շողշողուն չէ՞ այնքան
Որքան որ քեզ կը թըւի, քաղցր իմ շուշան»

ԱՐՋԱԳԱՆԳ

Լըռասոյզ ջուրին ընդմէջէն կ անցնին
Հազա՞ր երկինքներ,
Գոյներն՝ հո՛ն ծընունդ կ՛առնեն, կը մեռնին՝
Երբ ըլլայ գիշեր:

Ա՛լ չեմ ըսպասեր խըռովքներու նոր,
Ո՞վ լիճ — պէտք չունի՞մ,
Ծանօթ կըրկնոյթ մը, գիրք մըն ես այսօր,
Սիրելի՞ եւ հին...

ԱՂՋԿԱՆՍ

Շնորհալի՛ դէմք, գըրքին առջեւ, շողշողուն
Դուք աչուըներ յափըշտակմամբ խոնարհած՝
Երազներու նաւուն մէջ, ո՞վ իմ սիրուն,
Կը ճամբորդես ահա բացերն ոսկեմած:

Երջանի՞կ ես: Զըխըռովէ՞ շունչս անգամ
Թող ուշը քու: Ի՞նչ, կը ժըպտի՞ս դուն արդէն.
Կը գուշակեմ թէ պիտի՝ տենչդ անպայման
Հասնի խինդի հանգըրուան մը լուսեղէն:

Հասա՞ր: Վազէ՛ ալ վերջապէս, հոս եմ, տե՛ս.
Բարի գալուստն ինչպէ՞ս ըսեմ ես քեզի.
Պատմէ՛ ինչ որ կարդացիր դուն, եւ այնպէս
Ըրէ՝ որ կըրկի՞ն մենք ճամբորդենք միասին...:

ԼՌՕՐԷՆ

Լըռութիւնն ո՞րքան է մեծ. եւ ի՛նչքան քիչ բան կ՛ըսեն՝
Անակընկալ կորուստին ըսփոփանքի բառերն յար:
Աչքերն ինչպէ՞ս կը խոցեն, երբոր լըռիկ կ՛արտասուեն,
Եւ ո՞րքան ցաւ կը ծորեն անոնք սըրտի խորքն ի վար:
Քա՞ր իսկ կըրէր եթէ մարդ կուրծքին ներքեւ, ան նորէ՞ն
Արմատախիլ հէք իմ սէր, պիտի փըխրէ՞ր, մոխրանա՞ր:

ԼԱՄՊՐՈՍ ԲՈՐՖԻՐԱՍ

Պարիսակեցիր ծովն ամբողջ, ի բաց առեալ զայրոյթէն
Հոգիիդ մէջ վըշտահար,
Որպէս անտուն թափառիկ, ծովափին էիր մըշտօրէն
Հեծքովն երգիդ դաշնալար:

Հիմակ, անխօս, վեհանդորը — կը պահանջէ ինչպէս որ
Մեծաշուք պահն այս անեղծ —
Մարմարին մէջ կը կանգնի՞ս, արեւազօ՞ծ, փառաւոր,
Արժա՛նապէս, բանաստեղծ:

Եւ, ըստուերներն ու հովիկն երեկոյեան, երբ ծովուն
Վըրայ նետեն սեւ քօղեր՝
Դա՛րձեալ, հեռո՞ւ պիտի քեզ պահէ ճաճանչն արեւուն՝
Ժամանակէն մահաբեր:

Ալեքոս Ֆոթիատիս

Ծնած է Ադեհանդրիա 1870 ին, երկար տարիներ ապրած Զմիւռնիա, ուրկէ Փոհրատիական ազէտէն յետոյ եկած է Աթէնք: Հրատարակած է «Խաց Գաղտնիքներ» խորագրով հերթուածներու հատոր մը, որմէ դուրս կը մնան բազմաթիւ երգեր, ցրուած զանազան պարբերաթերթերու մէջ:

Ֆոթիատիս մեռաւ Աթէնք՝ 1940 ին:

Ո Ւ Խ Տ Ե Ա Կ Ն Ե Ր

Երթա՞նք, ճամբէն սա պըզտիկ, դէպի այն ժա՛յռը կըրկին
— Ուր. առջի հեղ, կը յիշե՞ս, գացինք երկուքս առանձին —
Այժմ երբ միրգերը կ'իյնան ու տերեւներն կը թօշնին՝
Ոսկեծիծաղ աշունին սարսուռին հետ առաջին:

Երթա՞նք լսել ծորակի ջըրաղացքին ճըռընչիւնն,
Հարուածները՝ կացինին. զի՛լ ձայները՝ ճպո՛ւռներուն
Եւ ճամբուն վրայ, դիտենք մենք, արեւմուտքի պահերուն՝
Մեր ըստուերներն քով-քովի, վերադարձին դէպի տուն:

×

Հոգմածըփուն ո՛վ հիւղակ, ինձի ինչե՞ր չի պատմեր
Իրիկուան ծուխդ յամրօրօր եւ այդ երդիքդդ ցածլիկ:
Ըզքեզ պատող ամայքին մէջ յաւիտեան անընկեր,
Գաղտնածածուկ ցաւիդ հետ կ'ապրիս մոռցուա՞ծ, անոքիկ:

Օր մ'երբոր բախտը կ'անցնէր, մըշտաթափուր քու ճամբէն
— Ափին ու գոգնոցն առլըցուն բարիքներով անսահման—
«Հի՛ւղ, քեզի բա՞ն չի պակսիր — մըրմընջեց ան մեղմօրէն.
Չի՝ աթոռա՞կ մ'իսկ չունիս՝ որ նըստի վի՞շտը վրան:

×

Կախարդուհին՝ տեսայ իր պարտէզին մէջ ծաղկահմայ:
Կը թըրթռային կամարներն սաղարթներուն՝ ի՞ր վըրայ,
Միջօրէի տապերուն, երբ աղբիւրին քով ծաղկուն
Այծտերեւին մէջ կորած՝ կը բըզզար քա՛ղցըր մեղուն:

Իջաւ՝ լոգանք առնելու աւազանին մէջ մարմար,
Ջուրերն յըստակ յուզելով իր կըրունկով ծիւնափառ.
Ու ջուրերն որ սարսռացին անոր գեղէն աննըման
Հիւսեցին բիւր պըսակներ անոր գըլխուն կուսական:

ԳԻՒՂԻՆ ԵՐԳԸ

Յուշիկ-յուշիկ մարեցան
Ցանցառ լոյսերը գիւղին.
Ա՛լ չի լըսուիր ոչ մէկ ձայն,
Միայն, հաչիւնն է շունին:

Կը քընանայ գիւղը՝ խո՞ր:
Ուրուականի մը նըման,
Կը հրսկէ լեռը խոժոռ
Անոր վըրայ լըռելեան:

Ջինջ է երկինքը անբաւ,
Մարեցաւ ա՛ստղ մը ահա՛,
Որո՞ւն հոգին էր թըռաւ
Այս գիշերչին մէջ պարզկայ:

Գիւղի մէկ տո՞ւնը միայն
Չի քընանար, արթուն է։
Ամէնուն, լոյսին մէջ տարտամ
Ահ, այդ որո՞ւն ըստուերն է,

Որ կը շարժի անդադար։
Աղջի՞կ մըն է ան արդեօք
Որ սիրածին իր համար
Կար կը կարէ արտորնօք։

Թէ՞ ոչ՝ մըշակն է եւած
Ու կը նայի եզներուն
Որ, կ'որոճան, մակաղած
Արիշին տակ օրօրուն։

Աղջիկը չէ՛, մշակը չէ՛
Որ կ'երթայ իր եզներուն,
«Մէկ հատիկ» մը կը նընջէ՝
Ուր, վըրան մա՞յրն է արթուն։

Միխայիլ Արեւորբուլոս

Ծնած է Զմիւռնիա 1862-ին: Աթէնքի համալսարանի իրաւագիտութեան ճիւղին հետեւած ու փաստաբանի վկայական ստացած է: Մինչեւ 1922-ի Փոքրասիական աղէտը ապրած ու գործած է իր ծննդավայրին մէջ, իբրեւ փաստաբան ու հաղոմագէտ: Աղէտէն յետոյ Աթէնք ապաստանած եւ շարունակած է իբրեւ արհեստ ի գործ դնել փաստաբանութիւնը եւ զբաղիլ հաղոմականութեամբ ու գրականութեամբ: Եղած է, բազմիցս, երեսփոխան եւ խորհրդարանի փոխ նախագահ: Հրատարակած է բանաստեղծութիւններու մօս տասը հատորներ: Թարգմանած է Սաատիի «Կիւլիստանը» (չափածոյ):

Միխայիլ Արեւորբուլոս եղած է Հայերու ամենալաւ ու անկեղծ բարեկամը իր երիտասարդութեան օրերէն մինչեւ իր մահը, 4 Յունիս 1949:

Մ Ա Տ Ա Ն Ի Ն

Մատնին այս՝ որ կու տամ քեզի,
Ձեռքի կապանք մը չէ՛ միայն.
Այն՝ ամենո՛ւր գըտնես պիտի,
Նո՛յնիսկ մատին վըրայ մանկան:

Մատնին այս, որ կու տամ քեզի,
Հոգիի կա՞պ մըն է միայն.
Գոհարին մէջ գըտնես պիտի
Բոցավառ սէ՞րն իմ անսահման:

Ա՛ռ, քո՞ւկդ է ան, ո՛վ սիրական:
Ծո՛ւկդ՝ այս սիրտն ալ, թըշուառ այնքան,
Բաժանման մէ՞ջ ալ անբաժան...:

Թէ կորսընցնես պիտ՝ մատնին այս՝
Ամայքին մէջ նետէ մահուան,
Այն օրն՝ երբ զիս պիտի մոռնաս:

ԳԵՂՋԿՈՒՀԻՆ

— Զոյգ յօնքերուդ հոգեգըրաւ,
Քանի՞ կ'արժեն աղեղներ.
— Ո՞վ է տեսեր, ծախեր ըլնաւ,
Զոյգ մը հատնող լուսիններ։

— Քանի՞ կ'արժեն քու այդ սիրուն
Վըզիդ ծիւներն աննըման.
— Հարցուր արծուին, որ լեռներուն
Կ'ապրի կատա՜րն յաւիտեան:

— Կուրծքիդ այդ զոյգ փրփրասպիտակ
Քանի՞ կու տաս կիտրոններ.
— Կըշիռն անոնց՝ է լոկ պըսակ,
Ժամն ալ՝ զանոնք ծախող տէր:

— Գեղեցկուհեանդ՝ ու շուշանին
Պատիւիդ, գինն ո՞րքան է.
— Անոնք անգին են, գին չունին,
Միտքէդ այդ բանը հանէ՛։

— Ու քանի՞ կու տաս մինչէ
Շուրթիդ շաքարը անոյշ.
— Ո՛վ անցորդ, չեմ ծախեր եթէ՝
Տա՜ս ինծ հազա՛ր իսկ զուրուշ։

— Աչուըներուդ քանի՞ կ'արժեն
Ադամանդներն աստղանման.
— Աստղերն հեռուէ՜ն լոկ կը դիտեն
Ու կը զմայլին անոնց վրան:

— Վարդերն հապա՞ թարմ ու բոսոր,
Ջու կուսական այտերուն.
— Ժողվէ՛ երկրի վարդերն բոլոր՝
Ու կ՛իմանա՞ս գինը դուն։

— Իսկ՝ մազերուդ եբենոսն այդ
Դուն քանիի՞ կը ծախես.
— Գիշերն ո՞վ է գըներ, ո՞վ մարդ,
Որ զայն քեզի ծախեմ ես...:

ԲԱՆՏ

Եթէ տանջանք տըւիր ինծ, քա՞ղցր է տանջանքն այդ այ՞նքան
Եւ շողշողուն պալատէն՝ բանտս աւելի՞ սիրելի,
Ջի՝ ապարանքն է թափուր եւ հոն իժե՞ր ման կու գան,
Իսկ՝ բանտս, անո՞յշ քու սիրոյդ արեգակո՛վն է առլի:

ՄԵՌԵԼԻ ԿԱՆԹԵՂ

Իրիկուընէ, ո՞վ իմ սէր, աչուըներս քեզ կորուսին,
Ու խաւարը՝ կարծես թէ խաւարեցա՞ւ աւելի:
Եւ կապոյտին մէջ անծիր յայտնըւեցաւ երբ լուսինն՝
Երկիրն՝ դամբան իսկ լուսնակն՝ եղաւ կանթե՞ղ մեռելի:

Անկելոս Սիմիրեոթիս

Ծնած է Զմիւռնիա 1871 ին: Հրատարակած է «Մահացու», «Սեւ Շուշաններ», «Երազներու Ստուերներ», «Բանի Չէ Մթնած» հերթապծներու հատորները: Պարբերականներու եւ թերթերու մէջ գրած է գրական ու դաս-տիարակչական յօդուածներ: Առանձին հատորներով հրատարակած է նաեւ երեք թատերական երկեր եւ վէպ մը: Սիմիրեոթիս վարպետ թարգմանիչի իր կարողութիւնները ցոյց տուած է Ֆրանսացի բանաստեղծներէ կատարած իր գեղեցիկ թարգմանութիւններով:

Մեռաւ Աթէնքի մէջ 1943-ին:

ԵՂՐԵՒԱՆԻՆ ԿԸ ԲՈՒՐԷ

Եղրեւանին կը բուրէ, եւ ծաղկայորդ նըշենին՝
Ջուրերուն մէջ լըճակին հարսի՞ նման կը փայլի:
Գեղադալար լեռներուն ու մըթաստուեր անտառին
Մէջ, ամէ՞ն դի թարմութի՞ւն, կեանք ու բերկրանք է առլի:

Երկընքին ու երկիրին Ապրի՞լ է, մեր սըրտի՞ն ալ:
Յաւերժակա՞ն ըլլար, ա՛հ, գարնան այս տո՞նը պայծառ,
Մեր հոգիները երնէ՛կ, կարենային թեւ բանալ՝
Այս տօնին մէջ թի՞ռ գալու համար անխո՞նջ, անդադար:

Ձըլըռէի՞ն սոխակնե՛րը Մայիսի, շա՞րունակ
Քաղցրօրէն սէ՞ր երգէին, սաղարթներուն ընդմէջէն,
Ձմեռնէի՞ն թըռչուններն ու վարդերն ալ անուշակ
Եւ սիրելու համար սիրտն՝ ապրէ՞ր անվերջ, մըշտօրէն:

ԱՆՅՈՒՍՈՒՔԻՒՆ

Ա՜հ, երկրի վըրայ ո՞վ կ'ապրի անյոյս։
Օր մը, քեզի հետ, Գարնան աղուաւոյս
Պարտէզներուն մէջ, պիտի ո՞վ հոգիս,
Երթանք հաւաքել՝ յաւմի՞կ, գիրկերով.
Ծաղիկները ծանրը ու քաղցրը բոյրով,
Ցակինթ, այծտերեւ ու ոսկենարգիս։

Պիտ՝ վարդ ու շուշան ժողվենք, անհամա՜ր
Մեխա՛կ, մանիշակ ու մուշկ եւ անփառ
Մեր այս խուցին մէջ, ապա ես ու դուն
Փակուելով, տեսնենք պիտի լըռասոյզ,
— Ա՜հ, այս երկրի վրայ, ո՞վ կ'ապրի անյոյս —
Բացուի՞լը, հոգի՛ս, մեր թըռիչներուն։

ԵՈՒԱՆՆԻՍ ՂՐԻՓԱՐԻՍ

Ծնած է Սիճճոյի մէջ 1872-ին: Ուսումը սացած է Պոլսոյ եւ Աթէնքի մէջ: Եղած է կրթական նախարարութեան Գեղեցիկ Արուեստներու ճիւղի դիւանապետ եւ Ազգային թատրոնի տնօրէն: Պարբերականներու եւ այլ հրատարակութիւններու մէջ ցրուած իր բանաստեղծութիւնները ի լոյս ընծայած է «Բզէզներ եւ Թիրակոթներ» անուն հատորով: Թարգմանած է Էսկիլէսի եւ Սոփոկլէսի ողբերգութիւնները ինչպէս նաեւ հատընտիր գործեր՝ Ֆրանսացի եւ մասնաւորաբար Գերման բանաստեղծներէ եւ գրողներէ:

Մեռաւ Աթէնքի մէջ 1939-ին:

ԸՆԿՈՒՉԵՆԻԻ ՍՏՈՒԵՐԻՆ ՏԱԿ

Մանիշակագոյն երկընքին խորչէն,
Վարդերանգ ամպեր կ'անցնին ու կ'երթան,
Հոգւոյս ըսպիտակ մառախուղներչէն՝
Մո՞ւթ ուրուականներ կ'անցնին ու կ'երթան:

Անոնք՝ հըրճուանքներն են որ չեն խընդար.
Ցաւե՞րն են անոնք՝ որ չեն գիտեր լալ,
Որ ճակատագրի գըրին նըման համր,
Անոնք չեն խընդար, չե՞ն լար ասոնք ալ:

Ո՞ր կախարդուհին պիտ՝ վարպետօրէն
Իմանայ անունն անոնց երբ կ'երթան,
— Մանիշակաթոյր երկընքի խորչէն՝
Վարդագոյն ամպեր կ'անցնին ու կ'երթան...:

Մ Ա Զ Ը

Բարո՞վ թող գայ, երբոր գայ ժամն յետնագոյն
Իմ աչուրներն յաւերժապէս փակելու.
Եւ ե՛րբ ըլլայ, այսօր՝ կամ օ՞ր մը հեռու,
Բաւ է, չըգա՞յ խօլ մըրրիկի մը հանգոյն:

Անշուշտ, նորէն ըլլայ այժմո՛ւ պէս գարուն,
Ու մայրամուտ մը՝ անուշիկ ու աղու,
Յուշիկ ելլէ եղեմաշունչ հովիկ մ'ու՝
Զիւնասպիտակ ծաղիկին պէս խընձորւոյն՝

Իյնայ հոգիս, եւ ո՞ւր ալ որ զայն հանէ
Վըճիտ առուակն, որ կը հոսի յուլօրէն
Թաւուտներո՞ւ., ածուներո՞ւ ընդմէջէն,

Ո՞ւր որ տանի, եւ դեռ ո՛ւր որ կանգ առնէ՝
Հին ծայներէն թող ան լըսէ գլգլածայն
Աղբերակին թովիչ ողջո՞յնը միայն...

Ն Ի Ն Ջ

Եկուր, ո՞վ նինջ ու տար դուն զիս: Մահիճին
Մէջ ուր քեզի կու տամ մարմին եւ հոգի,
Ո՞վ մըխիթար, ըրէ՞ որ քիչ մ'ամոքի՞
Կուրծքիս ներքեւ փըրփըրող ցաւը խորին:

Ցեզմէ խընդրած իմ խորախոր անդորրին
Մէջ, թող կարծեմ թէ զիս եղբա՜յրդ կը տանի.
Ու թող ինծի մընայ կեանքէն ցանկալի,
Ա՛յնքան՝ որքան կայ մէջն աղո՜ւ շուշանին:

Կարկուտի՜ պէս անապական շուշանին,
Որ, նրշուլող նորոգ լոյսին մէջ երբոր
Երկինք-երկիր կը սարսռան ճրճուագին,

Հոգի՜ մը գայ պիտի թերթերը անոր
Համբոյրով մը արշալոյսին դէմ բանալ՝
Ցօղի կայլակ մը ծոցին մէջ արփափայլ:

Նիքողոսոս Բեքմեզաս Լաւրաս

Ծնած է 1873-ին Ադէնի: Հելլէն բանակի հանգստեան կոչուած հազարապետ է: Եղած է նաեւ Ատիկէի նահանգապետ: Գրած է պատմուածքներ, բանաստեղծութիւններ եւ ֆոնիկներ: Հրատարակած է բանաստեղծութիւններու երկու հատորներ:

Ա Պ Ա Ժ Ա Մ

Նորէ՞ն կը բերեմ քեզի ծաղիկները,
Նորէն կը գըրեմ քեզի տաղիկները,
Սեւ մազերդ, ի՞նչ փոյթ, թէ ճերմըկեցան
Եւ ինչ փոյթ թէ պա՞ղ է գի՛րկդ ալ այնքան:

Իմ ամէն մէկ երգըս կըսկի՞ծ մըն է
Որ քովդ ապրած կեա՛նքս կը յիշեցընէ.
Ամէն մէկ ծաղիկ ուրբերուդ ներքեւ
Կ՛արթընցնէ անցեալ պահիկ մ՛հեշտահեւ:

Երազով ապրէ՛ գարունդ առաջին,
Անցած պահերուն ըստուերն ես ինքնին.
Որ երազին հետ կ՛երկըննա՞յ, կ՛երթա՞յ,
Եւ կ՛ըլլայ մորմոք ու լալի՞ւն կ՛ըլլայ:

Ինքնամոռ՝ դեռեւս, կանգնած քու դիմաց
Զովութիւն կ՛ըղծայ բերանս պապակած.
Աղբի՞ւր՝ որ այնքան զովացք կու տայիր.
Աղբի՞ւր՝ որ առա՞նց ջուրի մընացիր:

ԴԱՍՏԱՌԱԿԸ

Երեկոյեան, եկեղեցի ցա՛ւդ ըսելու համար եկար,
Աղօտափայլ կանթեղէն լո՛յս մը սակաւիկ, կը դողդղար
Շագանակի գոյն ծամերուդ՝ թաշկինակիդ ալ սեւածիր,
Ու փոքրիկին վրայ, հէք կին, զոր կուրծքիդ դէմ սեղմած էիր:

Ու թրւեցաւ ինծ, մօտեցար երբ Տիրամօր՝ դանդաղաքա՛յլ
Թէ՝ Տիրուհին հանեց գլխէն իր այն պսա՛կը լուսափայլ,
Ու զայն դրրաւ տառապահար, չըւառական քու գըլուխին՝
Եւ, պատկերին մէջ անցուց քե՛զ, քու որդեակին հետ միասին:

Ու քիչ յետոյ՝ եկեղեցւոյն լուսաստուերին մէջէն տարտամ,
Որպէս տեսիլ ու դաստառակ՝ ըզքե՛զ տեսայ կրկին անգամ.
Եւ. մերթ քեզի՛ կը նայէի, մերթ ալ Կոյսին, լո՜ւռ, ցաւաբեկ,
Մինչեւ որ դուն ու Տիրամա՛յրը միացաք ու եղաք մէկ:

ԲԱՆ Մ'ՈՐ ԱՌԵ՞Ր ԵՆ ԻՆՁՄԷ...

Այլեւս ամա՞ռը անցաւ: Եւ ուշանայ թող ծմեռն,
Մընացի՛ր, մեղմ ո՛վ աշուն, եւ դո՛ւն, դալո՜ւկ Հոկտեմբեր.
Իրկուններուն մէջ մեղրէ՜, վերջալոյսին ծեր լըռին՝
Վերագըտնել կը ճըգնի՝ կորսուած բա՛ն մ'իմ հոգին:

Բա՞ն մ'—անունն իր չե՛մ գիտեր, կորսըւած է վաղուց ան—
Ճիւղին վրրայ, յաստիկի ճերմակ թերթի՞ է նըման,
Ու նըման է վարդ-ամպի: Բան մը — զոր ես կը սպասեմ
Որ վերըստին ինծ բերեն — բա՞ն մ'որ ինծմէ առե՞ր են:

ԿԻՊԱՐԻՍՆԵՐԸ

Բակերո՞ւն մէջ, պատերուն կից, ճամբաներո՞ւն
Վըրայ եւ շուրջը սըրբաբոյր տաճարներուն՝
Կը բարձրանան կիպարիսնե՞րն հեզաճկուն։

Եւ այգուն հետ, արեւծագէն քիչ մը առաջ,
Կը պարուրուին մարմիններըը անոնց կանաչ՝
Շըղարշներու մէջ նըրբահիւս, վարդաճաճանչ։

Ու գիշերին, երբ յամրաքայլ կը դառնամ տուն,
Ես կը տեսնեմ, սեւ խաւարէն խաւաչագո՞յն
Ջանոնք կանգնած՝ քովն հընամի՝ փլատակներուն։

Եւ հովն անոնց երբ կը ճըկէ կատարը ցած՝
Հընամենի երդիքներուն հետ փոշեմած՝
Անոնք կը սկսին՝ իրենց զըրո՞յցը մոռցըւած։

ԵՈՐԿԻՈՍ ՏԵԼԻՍ

Ծնած է Ռումանիոյ Պրայլա քաղաքին մէջ 1874-ին: Վիեննայի մէջ բժշկութիւն ուսած ու երկար տարիներ հոն բնակած է: Եղած է նաւատորմի բժիշկ: Հրատարակած է ֆերթուածներու երեք հատորներ, որոնցմէ վերջինը՝ Ակադեմիի առաջին մրցանակը սացաւ տարիներ առաջ: Տելիս ապրող հեղինակներուն մէջ բացառիկ դիրք մը կը գրաւէ:

ՇՈՒՇԱՆԱԹՈՅՐ ՄԱՀԻՃԻ ՄԷՋ...

Շուշանաթոյր — երբոր հասնի ժամը Նինջին —
Մահիճի մէջ ընկողմանիմ թէ սուր քարի՝
Ճամբամիջին գըտնէ շընորհդ վիս վերջին,
Թէ վիհափին երբոր իմ քա՛յլը դեգերի՝

Թաքուն ըսփոփ մը այժմէն իսկ կ՚ըսէ ինծի
Թէ աչուընե՞րս ալ, ո՞վ կեանք, դո՛ւն պիտի փակես,
Եւ զիս տանիս պիտ՝ առանց ցա՞ւ ու կըսկիծի
Ցայգուն անդարձ ու հեռաւոր երկիրն անտես:

Ու ծայնդ ինծի պիտի հընծէ՞ երազային
Անոյշ խօսքեր, խաւարն երբոր զիս համակէ.
Եւ ձեռքերուդ գըգուանքն յուշիկ, եթերայի՞ն,
Դէմքըս վարդի թերթերու պէ՞ս պիտի ծածկէ:

ՈՒՇ ԻՐԻԿՈՒԱՆ...

Ուշ իրիկուան, քընաթաթաւ, պատուհաններս երբ կը փակեմ,
Ցետին հայեացք մը նետելով իրիկունին անդորրաւէտ,
Բաժանման պէս, թախիծ մը զիս կը համակէ, ու կը կարծեմ
Թէ կը լքեմ ճամբուն վրայ՝ քան մ'որ կ'երթայ խաւարին հետ:

Բա՞ն մը, կարծես, խըլուած կեանքէ՞ս, յափըշտակուած իմ հոգիէս,
Որ կը մարի՞, կը կորսըսի, խաւարին մէջ դանդաղաքայլ,
Որ; կ'անհետի՞, կը հեռանա՞յ հուսկ անցորդին հետ յամրաւէս,
Իբրեւ ըստուեր՝ քիւրեղին մէջ հայելւոյ մ'աղօտափայլ:

ԿԵԱՆՔԻ ՋՈՒՐԵՐՈՒՆ ՄԷՋ...

Կեանքի ջուրերուն մէջ արծաթաման,
Ըսպիտա՞կ նաւակ, թեւերով շուշան՝
Կը նաւեմ անվախ.
Ո՞ւր երթալս հովուն ես չեմ հարցներ,
Կը սուրամ իր հետ, ճեղքելով ջուրեր,
Ցընծուն եւ ուրախ:

Ճամբորդութենէն նըպատակաւոր
Գիտած եմ այլեւս, ոչ ալ լիանդորր
Ափեր ես կ'ըղծամ:
Թող մըշուշ ըլլայ իմ դէմ ու ետեւ,
Թող առագաստներն տանին զիս թեթեւ՝
Ո՞ւր որ կամենան...:

ԿԵԱՆՔԻՆ

Երբեք, ո՛վ կեանք, չըդողացի քու առջեւ,
Ոչ ալ փախայ։ Կուրծք-կուրծքի դէմ քաջաբար
Պայքարեցայ տարրերուդ դէմ բազմածեւ,
Ես՝ առանձին, անոնք անթիւ, անհամար:

Բազմահամա՜ր անոնք եւ ա՛յնքան մեծդի
Ու զերազօր եւ անունով մեծափառ:
Խոնարհեցայ մահուան առջեւ, բայց, քեզի
Հետ, պայքարին մէջ դուրս եկայ հաւասար:

Եթէ ճակատս դաւինիներ չեն պրճներ,
Ոչ ալ կըրնամ ցոյց տալ պատկներ յաղթութեան.
Սակայն, կըրնա՜մ սեղմել ծեռքերդ. անվեհեր,
Անպարտելի ո՛վ կեանք, պահուն բաժանման

§

Սթելիոս Սէֆէրիատիս

Ծնած է Զմիւռնիա 1873-ին: Իրաւագիտութիւն ուսած է Փրանսա, ուր բազմիցս օրէնսգիտական մրցումներու մէջ մրցանակներ շահած է: Յունաստանը ներկայացուցած է Միջազգային բազմաթիւ խորհրդաժողովներու մէջ: Եղած է Միջազգային իրաւանց դասախօս Ազգային համալսարանին մէջ: Փրանսերէն եւ Յունարէն լեզուներով հրատարակած է օրէնսգիտական բազմաթիւ գործեր: Պարբերականներու եւ տարեգիրքերու մէջ ունի բազմաթիւ բանաս-եղծութիւններ:

ԿԱՂՆԻՆ ՈՒ ԵՂԷԳԸ

Լերան կատարին վրայ, հո՛ն, կաղնի մը խըրոխտապանծ՝
Վիթխարահրակայ ճիւղերն է բացեր այերին դիմաց:
Այնտեղ, անոր քով չըկայ ուրիշ ծառ, եւ ան, մի՞ս-մինակ,
Ճըղարծակելով՝ մեծցաւ տօթերուն ու ձիւներուն տակ:

Երկաթանըման մարմինն՝ որդերու երբեք չեղաւ կեր.
Սաղարթներուն մէջ գիշերեցին լոկ ճարպիկ բազէները:
Նոխազները չե՞ն երթար իր շուքին, միայն վախն ի վախ
Իր թաքըստոցէն ելլելով կ'երթայ հոն երբեն յաճախ:

Եւ հազարամեայ ծառին՝ որ կանգնած է հոն անտարբեր,
Վայրագ փոթորկին ու կայծակին դէմ անթիւ տարիներ,
Ճահճին ջուրերուն մէջէն, — տօթերէն եղած — գարշահոտ,
Դալկահար, անոք եղէգը այսպէս կ'ըսէ վեհերոտ.

— «Շնորհներդ անթիւ-անհամար են, ծա՛ռ, բարիքդ ալ անհուն.
Այնքա՞ն մօտ ես դուն երկնի աստղերուն,
Այգուն շոյանքներն ու յակինթները նախ դո՞ւն կ'ըմբոշխնես,
Եւ կ'երկըրպագէ ոսկի՞ վերջալոյսն առջեւդ կարծես,
Շընորհներդ անթիւ-անհամար են ծա՞ռ, բարիքդ ալ անհուն»:

«Մեծափառ ես դուն ու վիթխարակերպ, կոյս ու քաղցրագոյն
Համբոյրները դո՛ւն կ'առնես արեւուն,
Ցու քով՝ ես աղկա՞դկ, կարճակեաց ծի՞լ մը կ'ըլլամ միայն ես».
Եւ կաղնին կ'ըսէ անոր, թախծադէմ արքայի մը պէս —
— «Այլ՝ անզուգական շընո՞րհ մը ունիս: Սըրի՞նգ կ'ըլլաս դուն...»

ԻԼԻԱՍ ՎՈՒՔԻԷՐԻՏԻՍ

Ծնած է Ռումանիոյ Սուլինա քաղաքին մէջ 1874-ին: Հրատարակած է պատմական «Պատերազմական Օրագոյց» հատորը, «Ամպեր», «Ուխտաւոր», «Գաղտնի Պատարագներ», եւ այլ բանաստեղծական հատւածոներ եւ «Մարիոս» ու «Երբ կը Սիրենք» վէպերը: Թարգմանութիւններ կատարած է ճելլէնի հին գրողներէ եւ եւրոպացի գրագէտներէ: «Մեր Կեանքն ու Գրականութիւնը» ճնշադատական գործը եւ «Գիտութեանց Յառաջդիմութիւններ»ը: Վուքիէրիտիս գրած է նաեւ «Հելլէն Նոր Գրականութեան Պատմութիւն» երկա հրատարակութիւնը:

Ո Ղ Բ Ե Ր Գ

Ա.

Ո՞ր հեռաւոր համբորդութեան կ'երթաս դուն
կեցի՛ր, անգամ մ'ալ աչուըներդ համբուրեմ,
Եւ այդ վերջին համբոյրին մէջ ես փակեմ՝
Մարած շողին յիշատա՞կը ոսկեգոյն:

Պարմանութեանդ գեղեցկութիւնը մեռած,
Թող զարդարեմ ծաղիկներով ձիւնագոյն,
Եւ անոնցմէ՝ փրոեմ վրրա՛ն ալ ճամբուն,
Ուր դուն անգամ մըն ալ ահա՛ կ'աղուորնա՞ս:

կեցի՞ր, ո՛վ իմ անոյշ մանկիկ, հաւաքեմ
Բեզի համար մուշկե՞ր, սըրտիս թերթերէն,
Ու ծաղկաջուր արտասուքներըս ընեմ.

Որ, քաղցրանօթդ ըլլայ լեցո՞ւն մըշտօրէն:
Ո՞ւր կ'երթաս դուն, որ կ'ողջերթեմ քեզի ես
Աչքունքներո՞վ՝ յորդահոսուն գետի պէս:

Բ.

Նայուածքս հիմա կ'իյնայ որքա՜ն տըրտմաւէտ
Իրերուն վրայ, տան մէջ, քեզմէ՜ մընացած:
Ի՛նչ որ երբեմն հըմայուեցաւ ձեռքերէդ,
Ի՛նչ որ կու տայ անուշիկ յո՛ւշդ անմոռաց,

Մենք մեր վըշտին հայելին ենք ըրած զայն:
Դառն ցաւերու ինչ որ աղբիւր է եղած՝
Ջերթ պատկերի՝ կ'իյնայ մեր խոկը վըրան.
Եւ կոծումներն են իր աղօթքն ամպամլաց:

Ամէն տեղ ուր՝ մըտածումով կ'ողջըննաս՝
Արտասուազօծ մեր աչքերն քե՜զ կ'որոնեն.
Ու տակաւին չե՜ն հաւատար թէ չըկաս:

Կը լըսենք, մեզ կ'ըսե՜ն իրերը ամէն
Թէ՝ մեր կեանքէն կորսուած է բան մը, զոր մենք
Հիմա տունին մէջ ապարդի՜ւն կը փընտռենք:

ՔՈՆՍՏԱՆԹԻՆՈՍ ԳԱՎԱՖԻՍ

Ծնած է Կ. Պոլիս 1876 ին: Ուսումը ստացած է Անգլիոյ մէջ: Գրեթէ ամբողջ կեանքը ապրած է Եգիպտոսի Աղեքսանդրիա քաղաքին մէջ: Աշխատակցած է Եգիպտոսի եւ Յունաստանի գրական կարեւոր հանդէսներուն՝ իր արուեստով ու խորհով ինքնատիպ բանաստեղծութիւններով, զորս ատենը հեղ մը պրակ-պրակ հրատարակելով ձրի բաժնած է բարեկամներու եւ հետագային այդ պրակները գրքի վերածած: Իր շուրջ 40 տարուան գրական հունձքը կը կազմեն մօտ 120 բանաստեղծութիւններ:

Գաւաֆիս մեռաւ 1935-ին:

ԾԵՐՈՒՆԻ ՄԸ

Աղմկալից սրճարանի ներքնամասին
Մէջ սեղանի մը դէմ նըստած է առանձին,
Լըրաթերթ մը իր առաջին՝ մարդ մ'ալեհեր:

Արհամարհուած ծերոյթին մէջ թըշուառական,
Կը մըտածէ՝ թէ վայելեց, ահ, քի՛չ որքան
Տարիներն, երբ դեռ գեղեցիկ եւ ուժով էր:

Գիտէ՛, կը զգայ եւ կը տեսնէ թէ ծե՛ր է շատ.
Բայց, երէ՛կ էր կարծես ատենն, երիտասա՛րդ
Էր երբոր ինք: Ի՛նչ կարճ միջոց, ի՛նչ կարճ շըրջան:

Կը խորհի թէ՝ զինք խաբած է Յոհեմութիւնն
Որուն ինք միշտ կը վըստահէր — ի՛նչ խենթութիւն—
Ու խաբեբան կ'ըսէր, «վա՛ղը, Շա՛տ օրեր կան»:

Զըսպուած կիրքեր միտքը կու գան. եւ ո՛րքան խինդ
Զոհուած երբեմն, Զեռքէ հանուած ամէն առիթ՝
Յոհեմութիւնը իր անխելք կը հեգնէ արդ.

... Բայց խորհելէն ու յիշելէն ան չափազանց՝
Ա՛լ թըմրեցաւ: Ու սեղանին վըրայ ինկած
Կը քընանայ հիմա քունով մը խո՛ր, հանդարտ:

ԱՌԱՋԻՆ ՍԱՆԴՈՒՂԸ

Օր մը եւմենէս թերթողը պարման
Թէոկրիտոսին մօտ կը սըրտընջար.
«Երկա՜ւ տարի է որ ես կը գրեմ՝
Ու մէկ հոմուերգ եմ հիւսած տակաւին:
Իմ ադդիական միա՛կ երկս է ան:
Ա՜ւա՜ղ, շա՛տ բարձր է, հիմա կը տեսնեմ,
Շա՜տ բարձր է սանդուղը քերթողութեան.
Եւ այն առաջին սանդուղէն, ուր եմ,
Ա՛հ, դժբախտս երբեք վեր պիտի չելլեմ»:
Ըսաւ Թէոկրիտոս. «Այդ խօսքերն ամէն՝
Անվայել են քեզ ու նախատինք են ծանր,
Թէ սանդղամատին ըլլաս առաջին՝
Պէտք է քեզ հպարտ, երջանի՜կ զգաս.
Զի՝ հոն ուր հասար՝ աննըշան բան չէ,
Այսքանն որ ըրիր, գիտցիր, մեծ փառք է.
Նոյնիսկ սանդղամատը այս առաջին՝
Հասարակ երկրէն բա՜րձր է այնքան:
Այս սանդղամատին կոխելու համար՝
Պէտք է որ ըլլաս դուն քաղաքացի
Գաղափարներու պայծառ ոստանին:
Եւ դըժուար ու շատ հազուադէպ է որ,
Քեզ այդ քաղաքին քրնակիչ գըրեն:
Օրէնըսդիրներ կը գտնես շուկան
Ջորրս բախտորոք խաբել չի կըրնար,
Հոս՝ ուր որ հասար, գիտցիր, քիչ բան չէ,
Այսքանն որ ըրիր, գիտցիր, մեծ փառք է»:

ՄՈՄԵՐԸ

Մեր ապագայի օրերն ըղձական
Մոմերու նման մեր դէմ են շարուեր.
Շարք մը բոցավառ մոմերու նման,
Ոսկեթոյր, ջերմիկ ու կեանքոտ մոմեր:

Անցեալի օրերն՝ ետեւ կը մրնան.
Տըխրաշուք շարք մը՝ մոմերու շիջած.
Մօտակաները դեռեւս կը մըխան.
Մոմեր կորացած, սեւցած ու հալած:

Ջեմ ուզեր տեսնել, զիս կը յուզէ՞ տեսքն,
Կը յուզէ զիս յուշն առաջին լոյսին:
Կը նայիմ առաջ, վառած մոմերուս:

Ջեմ ուզեր դառնալ, տեսնել, սարսափիլ,
Թէ մութ գիծն որքա՞ն կ'երկարի արագ,
Ո՞րքան շուտ՝ մարած մոմերն կը շատնան:

ՀԵՌՈՒ

Այս յիշատակը, ես պատմե՛լ պիտ՝ ուզէի...
Բայց, մարած է... անկէ, գրեթէ, ալ ոչի՞նչ կայ.
Գանզի՝ հեռո՞ւն, երիտասարդ տարիներուս մէջ կը հանգչի:

Մորթը կարծես թէ՝ յաստիկէ՞ շինուած ըլլար...
Այն իրիկունն Օգոստոսի — Օգոստո՞ս էր —
Աչքերն՝ հազի՞ւ կը յիշեմ արդ: Կապո՞յտ էին,
Այո՛, կապո՛յտ, շափիւղայի՞ նման կապոյտ...:

ԱՂՕՓՔ

Ծովն իր խորքին մէջ նաւազ մը տարաւ —
Մայրն որ այս բանը չի՛ գիտեր բընաւ՝

կը վառէ մեծ մոմ մը Տիրամօր դէմ
Որ, տըղան շո՞ւտ գայ, լաւ օդեր ընեն —

Եւ ականջն հովուն դէմ կը լարէ յար:
Բայց, մինչ կ'աղօթէ ան սըրբաբարբառ՝

կը լըռէ՞ Պատկերն, խոհուն, տըրտմական,
Գիտնալով որ ա՛լ պիտ չըգա՞յ տըղան:

«CHE FECE... IL GRAN RIFITUO»

Կարգ մը մարդոց համար, կու գա՞յ օրը երբոր
Պէտք է որ մեծ «Այո»ն կամ՝ մեծ «Ոչ»ը ըսեն:
Եւ երեւան կու գայ իսկոյն ան՝ որ արդէն
«Այո»ն իր մէջ ունի պատրաստ, եւ անմոլոր՝

Ըսելով տէր կ'ըլլայ պատուին եւ համոզման:
Ժըխտողը՝ չի՛ զըղջար: Եթէ հարցընէին՝
Ան կըրկին «Ոչ» պիտի ըսէր: Բայց ողջ կեանքին
Մէջ կը տանջէ ալ զինք այդ «Ոչ»ը իրական:

ՊԱՐԻՍՊՆԵՐ

Անխորհո՞ր դաբար, առա՞նց կակծալու, առա՛նց ամօթի
Շուրջըս պարիսպներ հիւսեցին բարծըր ու հրսկայական:
Եւ հիմա նրստած այստեղ իմ հոգին կը յուսահատի
Այլ բան չե՞մ խորհիր: Միտքըս կը կրծէ այս բախտը դաժան:

Որովհետեւ դուրսն՝ ընելիք շա՞տ բան ունէի ես դեռ,

Ա՛հ, ի՞նչպէս ես ուշ չըդըրի երբոր պարիսպն հիւսեցին:
Բայց, բանուորներու երբեք չիմացայ աղմուկ ու ծայները.
Անըզգալաբա՞ր դուրսի աշխարհէն զիս անջատեցին:

ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Սենեակը անշուք էր եւ անգեղեան,
Պահուած՝ վատանուն գինետան վըրայ.
Պատուհանէն կ՛երեւէր փողոցն՝
Անմաքուր եւ նեղ: Մերթ կը լսուէին
Ձայները քանի մը բանուորներու՝
Որոնք վարն. ուրա՛խ, թո՞ւղթ կը խաղային:

Եւ հոն անպաճոյճ, ռամի՛կ մահճին մէջ
Ունէի սիրոյ մարմի՛նն հեշտաւէտ.
Եւ վարդ շրթունքները արբեցուքեան —
Վարդեզէ՞ն շուրթերն արբեցումի մ՛որ
Այժմ՝ երբոր քերթուածն այս տարիներ ետք այսքան կը գրեմ
Մենակեացի իմ խուցիս մէջ, կ՛արբենա՞մ դարձեալ:

Ե Կ Ո՜Ւ Ր

Եկո՛ւր յաճախ, եւ համակէ զիս
Ո՛վ զգայնութիւն սիրելի, եկո՛ւր եւ համակէ զիս.
Յիշատակները երբ մարմինին մէջ կը զարթնուն
Եւ հին տենչերը արիւնին մէջէն կ՛անցնին.
Երբոր շուրթերն ու մարմինը կը վերյիշեն
Եւ կը սարսռան մատներն անոնց վերհրպելով,

Եկո՛ւր յաճախ, եւ համակէ զիս.
Երբոր շուրթերն ու մարմինը կը վերյիշեն:

Ի Ն Ն Է Ն

Տասներկու եւ կէս: Ի՜նչ շուտ անցաւ ժամանակն,
Իննէն ի վեր, երբ ճրագըս վառեցի՝
Եւ նստայ հոս: Նստայ՝ առա՜նց կարդալու
Եւ անխօսուն: Ես որո՞ւն հետ խօսիմ հո՛ս՝
Այս միամինա՜կ տանը մէջ:

Մարմնոյս կուռքը նոր,
Իննէն՝ երբոր ես ճրագըս վառեցի՛
Եկաւ եւ զիս գտաւ ու ինծ վերյիշեցուց՝
Բուրումնաւէտ սենեակները փակ.
Եւ հաճոյքներ անցած: Ինչ խե՜նթ հաճոյքներ:
Նորէն աչքիս առջեւ բերաւ՝
Ճամբաներ, որ, հիմա դարձան անծանօթ
Եւ կեդրոններ եռուզեռ, որ, վերջացան,
Սրճարաններ եւ թատրոններ՝ որ կային
Ժամանակին:

Կուռքը իմ սեւ մարմինիս՝
Եկաւ եւ ինծ բերաւ ցաւոտ
Գոյժն ընտանիքիս: Բաժանումներ,
Հզգացումներ անիրաւ, ըզգացումներ
Մեռելներու, ա՛յնքան նուա՜զ յարգըւած:
Տասներկու եւ կէս: Ի՜նչ շուտ անցաւ ժամանակն:
Տասներկու եւ կէս: Տարիներն՝ ի՜նչ շուտ անցան:

Աբոսթոլոս Մամելիս

Ծնած է Պուսայի մօտակայքը՝ 1876-ին: Միջնակարգ կրթութիւնը Պոլսոյ մէջ սկսնալէ յետոյ անցած է Գերմանիա՝ բժշկութեան հետեւելու համար: Գրած է գիտական ուսումնասիրութիւններ եւ «Խաւարէն Դէպի Լոյս» «Մարդկայինները» Անդին», «Շունչ եւ Արուեստ» «Ծովեղէնի» (ձուկերու եւ ոստրէներու մասին գրուած բանաստեղծութիւններ) բանաստեղծական հատորները: 1914 ին Մամելիս դժբախտութիւնը ունեցած է տեղութիւնը կորսնցնելու:

Մամելիս մեռաւ Աթէնքի մէջ 1935-ին:

ՀՈՎՈՒԵՐԳԱԿԱՆ

Կեռասենիի մը վըրայ փոքրիկ,
Դեղձանի կոյս մը նըստած հանդարտիկ՝
Թարմ ու ցօղաւէտ կեռաս կը քաղէ:

Իր դէմ, կեռասի մը վըրայ, թառած
Է խառնիճ մը փոքր — կարծե՛ս թէ գըծուած —
Որ կը շընչէ բոյրն ու լուռ կը դիտէ:

Կ'երկարէ աղջիկն իր ծեռքն, ու զանի
Կը բռնէ վախով, կը սեղմէ մեղմիւ,
Եւ մատիկն իրեն կ'արիւնի՜ ահա:

Կու լայ աղջնակն ու ա՛լ չի քաղեր:
Փախ կու տայ խառնիճը՝ նըթերն ի վեր,
Մինչ՝ խայթուած մատին ցաւը կը շատնայ:

Լալիւնին ծայնէն կու գա՜յ հեւ ի հեւ.
Հովիւ մը պարման,* վառվռուն ու թեթեւ,
Որ բուժել գիտէ վէրքեր անքընին:

Մոգական դեղեր կը դընէ իակոյն
Մատին վրայ փոքրիկ եւ կոյսը սիրուն՝
Կը զգայ մեղմացումն ահաւոր ցաւին:

Կը նայի հովուին սիրո՜վ առլըցուն,
Եւ կը հարցընէ թէ արդեօք բուրուն
Կ'ուզէ՞ ճաշակել կեռասներէն այն:

Կը ժրպտի՜ հովիւն անոյշ ժըպիտով,
Եւ կ'րսէ, «Շրթննե՜րդ ամենէն համով
Կեռասներ են» ու հո՛ն՝ կը համբուրէ զայն:

Մ Ո Ւ Բ Ի Կ Ը

Մուրացկա՜ն եմ: Սըրտիդ դրռնակը գըտա՜յ.
Բախեցի մեղմ ու կը սպասեմ տրխտրօրէն.
Բա՛ց եւ ինծի բաշխէ սիրոյդ հոգեհմայ
Ըմպելին, ո՛վ աղջիկ, այնքա՜ն ծարաւ եմ:

Գիշեր եղաւ: Ա՛լ ես կերթամ: Ցէ՜ր ընդ քեզ՝
Բայց, չըմոռնաս, արշալոյսին, երբ հեռուէն
Կոչնակի մը դուն ղօղանջիւնը լըսես՝
Իմ մեռելին ողորմիլ՝ ջի՜նջ քու սըրտէն:

Զախարիա Բաբանտոնիու

Ծնած է Քարփենիսիի մէջ 1877-ին: Գրած է բանաստեղծութիւն, պատմուածք, ճամբորդական նկարագրութիւններ. Հռոմեսի ճնշադատութիւն եւ վարած է ազգային Բենաճոքէֆի տնօրինութիւնը: Իր հանրածանօթ վերջին գիրերն են «Ազատամարտի Պարգեւներ»ը, «Ալիոն Oroս»ը, «Պատմուածքներ»ը եւ «Բիւզանդական Լուսաբաց»ը, որոնք կը կազմեն իր հատուն մտիին վերջին արգասիքը:

Բարանոսնիու, որպէս բիւզանդական բաղմահարրութեան հիացող մը, ջերմօրէն կը գնահատէր Հայ Մտքի ստեղծագործ կարողութիւններ:

Մեռաւ՝ 1940ին:

ԲԱՐԵՍԱՀՈՒԹԻՒՆ

Զաքինդոսի մէջ էր...: Գաղջ ու գըրգանոյշ այն կէսօր:
Խոր ծմրան մէջ կը շընչէր դեղձան ամառն հեշտածոր:
Սրեան՝ ոսկի՞ սրփոցներ ծիթենեաց վրայ կը փրոէր,
Որթատունկերն՝ ծիրանի կը կախէին խաղողներ.
Ցանկերուն՝ ուր կ'ելլէինք անեմոններ քաղելով
Կը խաղար կա՛յծը լոյսին, թըռչնոց դայլայլն հոգեթով:

Եւ որսկանը նշան առաւ ու պայթիւնովն հրազէնին,
Որ գեղեցիկ օրուան մէջ կը դաշնըւէր հովիկին
Հեշտանըւա՞ղ շունչին հետ, յանկարծօրէն իր առջեւ
Ինկան թըռչնոյ սեւաթոյր երկու թեւեր թըրածեւ:

Երանաւէտ մահ մը, վա՛ր, հողերուն վրայ նետեց այն
Սուրգ սարեակն անգիտակ, ճի՛շդ այն պահուն երբոր ան
Կը մրխըրճէր յամպարէշ շողուն կրտուցն իր նըրբին՝
Հասուն մըրգի՞ մը մեղրին:

ԿԻՆԸ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Անդորրաւէտ պարտէզէն անցաւ տիկինը հասուն,
Ուղղամբարձիկ ծառերուն մէջէն, հանդա՜րտ, վեհագնաց:
Ոսկեծիծաղ ծառուղին նետեց անոր ոտքերուն՝
Տերեւներ չոր, եւ մենք ալ — մեր խորհուրդները խամրած:

Կինն է որ շա՜տ է լացեր: Ազնըւագոյն հատնումին՝
Թարթիչներուն վրայ անոր, իջեր է շո՛ւքն յամրօրէն:
Ալ յափրացեր են ցաւէն արցունքներն իր լիովին
Եւ սափորն ան լեցուցեր է՝ փղձկումի աղբիւրէն:

Ժամանակին համբուրուած՝ շրթները փա՜կ ամրօրէն,
Տերեւներու վրայէն գօս, կ'անցնի ժժգոյն, մարմրուն,
Մոռցուելու՝ բոյրերուն մէջ, զորս յուշիկ կը սփռեն
Մայրամուտին, անծրեւէն խոցուած ճիւղերն ծառերուն:

Եւ ես, որ ա՛լ հրաժեշտ կու տայի սի՜ն աշխարհին՝
Ջայն տեսնելով հրծծեցի «դեռ կանուխ է, պիտ՛ կենամ»:
Կրնամ յանծնել ես անոր իմաստութեան եւ ցաւին,
Անցեալմոյն եւ այժմեան իմ արցունքներս դառնահամ:

Պիտի սուզուինք այն ատեն, անդորրանքի մը մէջ խո՜ր
Մենք որ յոգնած ենք, հասո՛ւկ եւ ամէն ոք հրնօրեայ
Պիտի պատմէ դառնաւէտ ձախողանքներն իր բոլոր,
Ճաշակելով համբոյրներ՝ որ ալ խամրա՜ծ են հիմա:

Կեանքի աշո՜ւն քաղցրանոյշ, պահ իմաստո՜ւն, անխրոով,
Երջանկանալ գիտե՛ս դուն, ըմպելով թո՛յնը ցաւին.
Ճաշակելով սէրն՝ ինչպէս ոսկի պըտուղ մը համով,
Ծա՛նրը՝ մեղրէն հոյզերուն, սարսուռին տակ անծրեւին:

Հասուն տիկինն ալ տենչաց միեւնոյն փա՛ռքն աշնային,
Տեսաւ երբ զիս. եւ իր սիրտն, այնպէս, վայրկեան մը միայն
Խոցուած թեւերն իր խոովեց, ապա՝ կըրկին ծանրագի՜ն,
Համբերութեան մէջ նախկին՝ զանոնք ծալլեց լըռելեայն:

Եւ մենք անցանք իրարու քովէ երկչո՜տ, անբարբա՜ռ,
Խօսքն որ արդէն ըսելու չէր սահմանուած, թառամած
Ջերթ գօս տերեւ մը փայլուն ինկաւ ծովուն մէջ անծայր,
Անհատոյցին՝ որ ինծմէ այնքան բաներ է պահած:

Թ Ո Ւ Թ Ա Կ Ը

Սորվեցաւ «բարի իրիկուն»ն երբոր՝
Թուխթակը, հըպարտ, ըսաւ ինքնիրեն,
«Իմաստուն եմ ես, գիտեմ Յունարէն,
Ինչո՞ւ տակաւին հոս կը մընամ կոր»:

Հագաւ իր բաճկոնը կանաչագոյն
Եւ թըռչուններու գընաց ժողովին՝
Յայտնելու համար կարծիքն իր անգին:
Դիրք մ'առաւ՝ սանկ քի՜չ մը լուրջ ու խոհուն
Զոր հազ մը հագաց, նայեցաւ հեռուն,
Եւ ըսաւ անոնց «բարի իրիկո՜ւն»:

Խօսքն ընդունուեցաւ հիացմունքով խոր,
Ըսին՝ զարգացած է Թուխթակն ո՜րքան,
Շա՜տ մեծ իմաստուն մ'ըլլալու է ան
Ռանի որ մարդու պէս կը խօսի կոր:

Հընդհատանէն է, ո՞վ գիտէ որքա՞ն,
Որքա՞ն գիրքեր է իր հետ բերեր ան.
Ի՞նչ գիտուններու հետ խօսած՝ ու դեռ՝
Գրողներու լեզուով գիտէ ի՞նչ բաներ:

«Պիտ՝ բախտն ունենա՞նք մենք, պարո՛ն թութակ
Լրսելու խօսքիդ շարունակութիւնն»:
Թութակը հազաց նորէն չոր-ցամաք՝
Ուրիշ ի՞նչ, կըրկնեց՝ «բարի իրիկուն»:

ՔԻՄՈՆ ՔԱՐՔԷՈՍ

Ծնած է Աթէնք 1878 ին: Բուն անունն է Փլէանտրոս Լամբոս: Սպայից վարժարանը աւարտելէ յետոյ, ուսած է նաեւ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ: Տարիներով եղած է հելլէն բանակի բնդհ. Սպ"յակոյտի անդամ: Ներկայիս հանգստեան կոչուած է:

Հրատարակած է «Կղզիին Երգեր» եւ «Ցած Ձայնով» էջերնանները: Թարգմանած է Սերվանթէսի «Տոն Քիշոթ»ը, Օսքր Ուայլտի «Իդէալին Բարեկեալը», «Տորիան Կրէյը» եւ Շէյքսփիրի ողբերգութիւններէն շատեր: Պարբերաթերթերու մէջ գրած է լեզուաբանական բազմաթիւ յօդուածներ:

ԳԻՆՈՎԻՆ ԵՐԳԸ

Երազներն որ մեծցուցինք մեր սիրտերուն արիւնով՝
Այլեւս գացին, կորսուեցա՜ն, կեանքի յորձքին մէջ խառով.
Բայց, մինչէ մենք յաւիտեան պիտի ա՛նհա՜սը ուզենք.
— Լեցուցէ՛ք խրմիանք.

Անցեալն արդէն շիջեցաւ եւ չըմրնա՜յ պիտ՝ ներկան.
Մեր շուշաններն ամենէն ճերմակ, խոզի՜ կեր եղան.
Բայց, յաւիտեան մեռելնե՜րն ողբուկոծենք պիտի մենք —
— Լեցուցէ՛ք խրմիանք:

Նաւակը մեր, եղբայրնե՜ր, մեզ կը սպասէ ծովափին.
Ուղեւորներըս բոլոր, եկէք խրմենք միասին՝
Աւրունքին քով հրրճուագին զըւարճանանք ու երգենք —
— Լեցուցէ՛ք խրմիանք:

Արդեօք, ա՛ն որ չի հարբիր ու չի՞ երգեր, կամ, ո՛վ որ
Փուշերու վրա՛յ կը քալէ, ան չըլլըքէ՞ պիտի օր
Մ՚այս մեր կզակին սիրելի, որուն հողը կը կոխենք,
— Լեցուցէ՛ք խըմենք:

Ըսէ՛ ինծ, մարդն ո՞ւր կ՛երթայ երբ՝ աշխարհէն կը մեկնի,
Ծուխն ո՞ւր կ՛երթայ. ըսէ՛ ինծ, ո՞ւր հո՛ւրն՝ երբոր կը մարի.
Երազներու ըատուերներ, մենք անցաւո՞ր ամպեր ենք,
— Լեցուցէ՛ք խըմենք։

Բաժակին մէջ մեր յորդուն, հո՛ն է գրուա՞ծ ամէն բան.
Ծո՞ւխ են օրերը գալիք, փըրփո՞ւր՝ անցեալը միայն,
Ծո՛ւխ է, փըրփո՞ւր մեր ժըպիտն մեզի պէս, որ արդ կ՛երգենք
— Լեցուցէ՛ք խըմենք:

Ո՛վ նաւավար, լսէ՛, մենք մեկնելու փոյթ չենք ըներ.
Սակայն, թէ ժա՛մն է, ըսէ՛, քեզմէ շնորհ չենք հայցեր.
Մինչեւ երթալդ թէ կ՛ուզես, քե՛զ ալ գինի հրամցընենք՝ —
— Լեցուցէ՛ք խըմենք։

ՄԱՐԹԱՅԻ ԱՄՈՒՍԻՆԸ

Գընդակ մը զայն տապալեց.
Կ՛ոգեվարի՞ յամրաքար,
Զառանցելով — ծիւնին մէջ —
Իբր երազի մէջ ըլլար,

Կընոջ անունը կու տայ.
«Դո՞ւն ես, Մարթա, ա՜հ, վէ՜րքըս...
Մի՛ լար, շատ չը ցաւեցայ...
Ա՛հ, Մա՜րթա, սիրունիկըս...»։

Ըընացա՛։ Դիշերը հասաւ
Փաթթեց վինուորը մօր պէս.
Ձայն պատանքի մէջ դըրաւ,
Անհոգնաբաւ ծիւնին մէջ:

«Ըընացի՛ր, քաջ իմ տըղայ,
Պիտի մարմինըդ պահեմ
Փետուրի՜ մէջ, որ չըլլա՜յ
Գան ու այտեղ քեզ գըտնեն:

Զգըտնեն՝ որ չաղէկնա՜ս
Եւ չըսես սիրելիս,
Թէ Մարթադ ո՞վ էր գըրկած՝
Ու յուզումէդ դուն մեռնիս»։

Լամպրոս Բորֆիրաս

Հելլէն բանաստեղծներէն ամենէն տաղանդաւորներէն եւ սիրուածներէն: Ըուն անունով Տիմիթրիոս Սիփսոմոս: Ծնած է Պիռսի մէջ 1879-ին: Ուսումը սացած է Աթէնք: Հրատարակած է «Սուերներ» խորագրով երթուածներու հատոր: Իր մահէն յետոյ եղբայրը հրատարակեց հանդէսներու մէջ հոս ու հոն ցիրուցան մնացած իր երթուածները, «Ծովու Ձայներ»հատորով:

Բարճիրաս մեռաւ 1932-ին:

ՄԱՐՈՂ ԻՐԵՐՈՒՆ

Շուշաններուն կը խորհիմ, դեղնադալո՞ւկ, թարշամա՞ծ,
Արտասուքովն ողողուած՝
Արշալոյսին կարեկից.
Վարդերուն՝ որ թափեցին խորը խորշի մը անտես,
Երկրի ծոցին մէջ, իրենց
Ծաղկի արիւնը անքիծ:

Տերեւներո՞ւն, ամպերո՞ւն, որ կը մեռնին ու կ'երթան,
Ծառերուն՝ որ կը տոկան
Ճակատագրին իրենց սին.
Անշարժ մնացող իրերուն, ամէն ինչի որ կ'իյնայ,
Նուիքարներուն վաղամահ՝
Հայելիին մէջ լըճին,

Եւ տակաւին, կը խորհիմ ես խորհուրդով մը դըժնէ
Ձեռուըներո՞ւն կերոնէ,
— Ո՛վ թաքթաքուր կրակըծանք —
Եւ աչքեր ծե՞զ, որ հանդարտ, թարթիչներուն տակ ծերին,
Ջուրերուն մէջ ծեր մըթին՝
Հանգեցաւ լո՞յն անուշակ,

ԲԱՐԵՒ, ԵԿԱՐ ԸՍԵԼՈՒ...

Բարե՞ւ: Անծրեւ աշնային, նորէ՞ն եկար ըսելու
Երդիս վըրայ քու փութկոտ ու միալար մեղեդին:
Հոս, այս խորշին մէջ հիւսեմ ու երազեմ պիտ՝ աղու
Հընօրեայ սէ՞ր մը որպէս, ես քու ցընորքը կըրկին:

Տեսնեմ պիտի քու մրթին, տամուկ աչքերդ վըհուկի
Եւ ամպերէն պատրաստուած քու հանդերձանքը տըմոյն.
Եւ ունկընդրեմ պիտի ես, — ո՛վ գընչուհի երկընքի —
Թախծատրխուր դափը քու՝ պատուհանի՞ս ապակւոյն:

ՊԱՐՏԷԶԸ

Բերկրածիծաղ պարտէզն առած էր այն օր,
Երանաւէտ այն առտուան մէջ անցեալ,
Աղուորութիւն մը տօնական, եւ շընո՛րհ
Մը՝ զոր երբեք պիտ՝ չունենայ ան դարձեալ:

Ամէն կողմերն, աղուաքընքոյշ լոյսին մէջ,
Կը ծըփային սաղարթներու ըստուերներն:
Կ՝անցնէինք մենք եւ անոնք մեղմ ու անվերջ
Կը պաչէին ծոծրակը քու որ մերկ էր:

Ի՜նչ տօն էր այն: Կ՝օրօրուէին յուլաբար,
Ճիւղերն, ու այն թըռչնիկները սիրասուն,
Մեր խօսքերը կը խըլէին ու խելառ՝
Ե՛րգ կ՝ընէին ու կ՝երգէին անդադրում:

ՅՆՈՐԱԿԱՆ ՁԵՐԹ ՍՏՈՒԵՐ...

Յընորական զերթ ըստուեր հայլիին մէջ լըճակին,
Իբր հեռամոյն, կորսըւա՜ծ եւ գեղեցիկ ամէն բան,
Վերասըլաց ծուխի՞ն պէս, ինկող ցօղին պէս անգին
Օ՜, կը սիրեմ քեզ, ինչպէս՝ վախճանաւոր ամէն բան:

Բայց, երբ երկուքս ալ իջնենք եղիւսին մէջ Հոմերի,
Աննիւթական կըղզեակներն, հոգիներու հանգըրուան,
Շուշաններն որ Մայիսի պարտէզէն քեզ չըբերի՝
Պիտ՝ հաւաքեմ՝ երազի՜ ափունքներէն հոտեւան:

ԽԸՄԷ՛ ԳԻՆԻԴ...

Խըմէ՛ գինիդ ծովափնեայ մութ գինետան մէկ անկիւնն,
Այժմ, ըսկըսան աշնային երբ անծրեւները նորէն.
Նաւորդներու հետ խըմէ, ձկնորսներո՜ւ դէմ կըքուն,
Մարդերու հետ՝ տանջըւած խեղճութենէն ու ծովէն:

Խըմէ՜ գինիդ, եւ ըլլայ հոգիդ անփոյթ թող այնքան,
Որ եթէ գայ բախտը չար՝ անոր ժըպտի՜ս անայլայլ.
Նո՜ր վիշտեր ալ գան եթէ՝ թող անո՜նք ալ արբենան.
Եթէ գայ Մահն իսկ, անխռով՝ մատըռուակէ անո՛ր ալ:

ԾՈՎՈՒ ՁԱՅՆԵՐ

Այսօր նորէն արեւոտ է ծովափունքն ու ամայ՝
Ճանապարհն որ կ՛երկարի ծովեզերքի քովն ի վեր:
Անծրեւները վանեցին այլեւս ամառը հիմա
Մըթին աշունը սակայն, կարծես հոս չէ՞ հասեր դեռ:

Ա՛յնքան անդորը եւ այնքա՞ն խաղաղութիւն մը կայ որ՝
Նաւերն անգամ հեռամոյն, առագաստները պարզած,
Կա՞նգ են առեր — նայէ՛ հեղ մ՛ — ու զղջացեր որ աղուոր,
Այսպիսի լոյս մը թողած՝ կ՛երթան աւիեր մըթամած:

Սեւ ծուխերն իսկ նաւերուն, կը կուտակուին այերին
Մէջ աներեր եւ անշարժ, հիմա նըման ամպերու,
Կը հանգչին շուրջըս ամէնքն խոնջէնքներէն այս կեանքին,
Ամէ՞նքն՝ ու լոկ ծովափի աւազուտքին վրայ հեռու՞

Միայն այնտե՞ղ, ո՛վ Անդորը, սարսռուն ալիք մը հրծծել
Կ՛ուզէ տաղիկ մ՛այսօրուայ ոսկիդ ի փառ լուսավառ,
Բայց, չի՞ ըսեր, կարծես մե՞ղք կը համարէ խրոխտել
Երկրանքն որ դուն հեշտանոյշ այս լռութեան մէջ գըտար:

ՅՈԳՆԱՎԱՍՏԱԿ ԷՐՈՍԸ

Յոգնավաստակ էրոսը ուռին ի վեր մագըլցեր՝
Ու պահուեր էր գարնային սաղարթներուն մէջ արծաթ,
Բայց, թըռչնիկներն անշուշտ, զայն տեսե՞ր էին, ըզգացե՞ր՝
Որ կ՛երգէին այնպէս քաղցր, այնպէս յըստա՞կ, խանդակաթ:

Եւ թըռչնիկ մը խենթեցած, սէրէն անհուն, անսովոր,
Ամենաբարձր կատարին, փոքրիկ ճիւղի մը ծայրին,
Դայլայլելէն կը ճօճուէր, կ՛իյնա՞ր կ՛ելլէ՞ր, մինչեւ որ,
Կեցաւ հոն՝ ուր կը մընայ հազի՞ւ արցունքը ցօղին:

ՍԷՐ ԻՄ ԹՇՈՒԱՌ

Սէր իմ թըշուառ, անբախտ կին, ահ, քիւրիցըս եղո՞ւկ քեզ,
Յաւերժական, սու՛րբ ու քա՞ղծր էիր դուն միշտ ինձ համար.
Սակայն, յանկարծ, երկինքէդ վար սահեցար գաճաւէժ
Եւ չնկար խորն աւօթին, բամահրանքի՞ն մէջ ինկար:

Օ՜, արդ գիտեմ քեզ հեռուն պիտի տանի այդ ճամբան,
Ըստոր, սակայն ցընծունակ եւ գարշ տիղմով ըսբօղուած.
Ըսէ՞ սակայն, ի՞նչ ըլլամ պիտի ե՛ս՝ որ Աւետման
Տեսայ շուշանն ըսպիտակ՝ պիղծ տիղմին մէջ գլորած:

ՀՆՕՐԵԱՅ ԲԱԿ

Կը յորդէին գերեվարուած քու մազեր
— Հէք աղջնակ, գըլխաւաթէդ սեւափայլ —
Զորըս ծըմրան արեւացոլքը կ՛ուզէր
Գըգուել դալուկ իր շողերովը մըռայլ:

Սարբինայիին ներքեւ մերին թարշամած,
Իմ ձեռքերուն կը հըպէր ձե՛ռքըդ նըրբըին,
Միա՞կ թիթե՛ռը ծըմեռէն ազատուած,
Որ արեւուն ներքեւ կ՛ապրէր տակաւին,

Չէի՛ն ելլեր լաց ու խօսքեր դառնահամ
Ըսելու մեր բաժանումը տըրտմաթոր,
Մընջօրէն զիս կը դիտէիր, եւ թարշա՜մ
Ճիւղերը լոկ կ՛ըսէին ցաւը մեր խոր:

Կորաքամա՜կ, զառամած մա՛յրդ ալ մեր քով,
Սեւ հանդերձներ հագած, դըրան մէջ այնպէս,
Ա՜հ, կը կենար երբ համր, աչքերն արցունքո՜վ՝
Մեր բաժանման ճակատագի՞րն էր կարծես:

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Սրեւափառ օրն՝ երա՞զ անպատում: Քանի մ'հնօրեայ
Ընկերներու հետ եւ աղջիկներու, ե՛ս եւ Սննուլան՝
Մրտանք կապտաթոյր, գինո՞վ նաւակի մը մէջ եւ ահա՛
Կը թիավարենք դէպի հեռակայ կղզին Ցընծուքեան:

Ոչ ամպ կայ, ո՛չ ալ սեւ ծուխ օդին մէջ, երկի՞նքն է պայծառ,
Մեր մօտ սիրահեւ կուրծքե՞ր ու եռման վիզեր ծիւնաւէտ,
Լո՞յս շէկ մազերուն, լո՞յս՝ ծովուն վրայ եւ լո՞յս ծայրէծայր
Ցընծուքեան կղզին, բայց ո՞վ է կըրցեր երթալ, օ՞ր մը գէթ:

Օ՞, ինծի ի՞նչ փոյթ թէ կը հաանի՞նք հոն: Ի՞նչ փոյթ: Կը խընդա՞ն
Բոլոր սիրելի ընկերներս, տըխուր կեանքն ալ կը խընդայ.
Անհունին մէջ մենք կը սահինք — կ'երգէ՞ անոյշ Սննուլան՝
Եւ պիտ՝ երեւի, Ցընծուքեան կղզին՝ ո՞ւր որ ալ ըլլայ...:

ԾՈՎՈՒ ՁԱՅՆԵՐ

Հո՛ս են ժայռերը թախծասուգ՝ որոնց վրայ կը բողբոջին
Լոկ շրէզներ: Ու այստեղ է ծովափունքն ալ, ահաւասիկ,
Ուր ճնճղուկները միմիայն կը թեւածեն ու կը շըրջին
Ձրմեռնային արեւուն մէջ, դանդաղօրէն, յուշիկ-յուշիկ:

Հո՛ս են նաեւ, պատրշգաճիները խարխըլած ու փայտաշէն
Պահակներովը Մայիսի՝ որ վար կախուած են թարշամած,
Եւ երդիքները սեւաթոյր, բակերը՝ մո՞ւնջ յաւերժօրէն
Ու տնակներն ալ վայրահակ ու վըշտահար ու մրթմամած:

Ա՛լեւոր, հո՛ս են նաւորդներն, որ՝ շատ տեսան փոթորիկներ,
Բայց, հալումաշ կապաններով՝ կորաքամո՞ւկ հիմա կ'երթան,
Հո՛ս են նաեւ հին աղուորներն, պառաւացած ու ալեհեր,
Հո՛ս, մեր կեանքերը պարմանի, հոս մեր սէրերն ալ ցիրուցան:

Բեթրոս Վլասթոս

Ծնած է Հնդկաստանի Կալկաթա քաղաքին մէջ 1874-ին: Աքէնի մէջ իրաւագիտութիւն ուսանելէ վերջ, կրկին անցած է Հնդկաստան, առեւտրական հաստատութեան մը վարիչի պաշտօնով: Հրատարակած է ֆերթուածներու երկու հատորներ «կեանքի երգերը» եւ «Աղօթ», ինչպէս նաեւ «Թզենիի Շուրին Տակ» պատմուածքներու հատոր եւ համբարդական ճոխ նկարագրականներ: Վլասթոս պատրաստած ու հրատարակած է նաեւ հոմանիշներու սեռուար բառարան մը:

ՍԻՐՈՅ ԳԻՒՂԸ

Կը կամարուի մը թընշաղն՝ փողոցներուն վրայ գիւղին,
Ու կը մըթնեն շարէ շար, ահա՛ սեմերն հիւղերուն:
Կենդանիներն կը լենան բակերն, ու շուրջն աղբիւրին՝
Իրենց կուժերը շարած, աղջիկները կը զբօսնուն:

Ցանկապատին վրայէն՝ թըզենիին կը ցըցուին
Ցանցառացած տերեւներն: Ոսկիափայլ որթերուն
Մէջ սեղմըւած բաղեղներն կը կարմըրին: Խազմուզին
Խունկն օդին մէջ կը լեցուի՝ հրնձաններէն հեռամոյն:

Հա՜ց կը հանեն փուռէն տեղ մը: Սալարկուած ճամբուն վրայ
Ջօջ մը նըստած կ'որոճայ ու կը նայի քովընտի.
Հանդերուն ու հրնձըւած հովիտներուն մէջ հիմա՝

Կը կուտակուին որաններն ոսկիի՜ պէս ու սաթի:
Ու կը յիշէ անցորդին հոգին՝ ե՜րգ մը հրնամեայ,
Ջի այսպիսի գիւղի մէջ կ'ապրէր սիրոյ իր բոյնն ալ:

Մ Օ Ր Ս

Կը հիւսէր մայրըս կըքած պատուհանին առընթեր,
Դուրսը՝ անծրեւ կը մաղէր, դաշտերուն վրայ թաւշագեղ,
Ցանկորմերո՞ւն ալ խոնաւ։ Գարնան աչքերը բիւրեղ՝
Կ'արտասուէին ժըպտելով, մինչ՝ յուլօրէն կը հոսէր

Դալարուտին վրայ հողին՝ արտասուքը կուսական:
Մեր պարտէզին քովն ի վեր, կաղամախի մը արծաթ
Սաղարթներն իր կը լարէր եւ կայլակները հատ-հատ
Տերեւներու սանդուղները սահելով, դիւթական,

Կ'իջնէին վար, երգելէն: Աղօտափայլ, սուզուելէն
Մայրամուտն ե՞տ կը նայէր ճաճանչումովն իր վերջին
Ճիւղերուն վրայ վառելով՝ կայծեր դողդոջ ու ջընջին:

Կարծես չորս դին բարութի՞ւն մը կը ծըփար քաղցրօրէն,
Ջեռագործն իր ծըգեց մայրս ու կանգնեցաւ լըսելու՝
Անծրեւաթո՞ւրմ, զով կեանքի դայլայլումները աղու:

Մ Ա Յ Ր Ի Ն

Մեր ծեր մայրին, կը յիշե՞մ, ամէն ամառ կ'ունենար
Տաղաւաձներ շատախօս: Ամօլ ճրպուռներն, օրն ի բուն,
Կ'աղմըկէի՞ն ճիւղերուն վրայ անոր արեւառ:
Կը բուրէի՞ն թանձրախիտ խէժին շիթերը կիզուն:

Կ'երթեւեկէր կախօրրա'նը կըշռոյթով մը խելառ,
Հատո ճիւղերուն ընդմէջէն: Կատարէն՝ մէ՞կը թաքուն,
Անծրեւի պէս, անընդհատ, կոնգոճներ վա'ր կը տեղար:
Կը դարձնէինք մենք անդին, խորունկ հորին ճրագնչուն

Ճախարա'կը՝ խըմելու համար ջըրի՞կ զովարար:
Սակայն, Մաղի'կ, ջրհորին հայելիին վրայ ծրուած
Այդպէս ինչո՞ւ կը դիտես անուշիկ դէմքըդ պայծառ:

Դէ'հ, վազէ: Տե'ս, գընդակը հո'ն, մուրտերուն մէջ գընաց,
Վազէ՞, բեզի չըհասնին: Վազէ', տեսնեմ, հիանա՞լ
Ձու անվըթար մարմինին գեղեցկութեան առնական:

Սոֆիրիս Աքիբիս

Բանաս-եղծ, արձակագիր եւ թատերագիր: Ծնած է Լարի ա 1881 ին: Հրատարակած է շուրջ յիսուն հատորներ, որոնց մեծագոյն մասը էերթոզու գրքեր են: Սֆիֆիս մէկն է այն սակաւաթիւ հելլէն բանաստեղծներէն՝ որոնք միջազգային հռչակ ուն ն եւ որոնց գործերը թարգմանուած են եւրոպական մէկ քանի լեզուներու: Սֆիֆիս իր մայրենի լեզուին հատասար չափով տիրացած ըլլալով նաեւ Քրանսերէնի՝ այդ լեզուով գրած է մէկ քանի ինտուագրական եւ ուսումնասիրական գործեր: Յունարէնի թարգմանած է Օմար Խայամի «Ռուպայաքներ»ը:

Մէկ քանի տարիէ ի վեր Սֆիֆիս ընտրուած է անդամ Աքէնֆ Ակադեմիին:

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ

Գեղեցկութի՞ւն, գեղեցկութի՞ւն: Ինչ առ քիչ
Ի՞նչ փոյթ կեանքին թէ շիջեցան տեսիլներ:
Դուն յաւիտեան պիտի զերթ ա՛ստղ բսփուփիչ՝
Խաւարին մէջ հոգւոյս՝ շողա՞ ոսկեհեր:

Ո՛վ դիցուհին իմ աշխարհիս: Պիտ՝ անմահ
Դաշնակութի՞ւն ըլլայ խորհուրդդ յաւիտեան:
Ո՞ւր որ շընչէ՝ մարմարին կեա՞նք պիտի տայ,
Եւ երգին ալ՝ տայ սոխակնե՞ր մոգական:

Ո՛վ դիցուհին իմ աշխարհին: Գասթալեան
Աղբիւր է կրօնքդ, հետեւորդնեորդ՝ դարերու
Ընտրանիներն որ պիտ՝ ծարաւն իրենց գան՝
Գեղեցկութի՛ւն, միայն քեզմո՞վ մարելու:

Ո՛վ դիցուհին իմ աշխարհին: Անհանդարտ
Զգացումն իմ սորվեցուր ինծ քաղցրացնել՝
Եւ հանդերձել ցաւս ըզգեստով ոսկեզարդ,
Եւ անթառամ քեզի երգե՞ր յօրինել:

ԳԵՏԵՄ ՔԱՂԱՔ ՄԸ

Գիտեմ քաղաք մը կախարդուած
Զոր տեսած չեն մարդու աչքեր:
Գիտեմ քաղաք մը կախարդուած՝
Պալատներով զըմրուխտայեռ:

Գիտեմ քաղաք մը ցընորքի
Ուր թըռչուններ կ'երգեն կապոյտ,
Կը փըչէ հով մ'հոն գարնայնի,
Զունի՜ վիշտեր ու ցաւեր մութ:

Գիտեմ քաղաք մ'երջանկալի
— Ոչ ոք գիտէ թէ ո՞ւր է ան —
Անժառանգնե՜րն այս աշխարհի
Կը բընակին այնտեղ միայն:

Անվերջ համբոյր մ'է առաջին
Սիրոյ, անոնց ջինջ կեանքն համայն,
Երազագեղ այդ քաղաքին
Սէ՜րն է Աստուած եւ պահապան:

Գիտեմ քաղաք մ'անդրերկրական
Զոր հիմնեց միտքն իմ խորագէտ,
Եւ պիտի օր մ'ալ թաղուի ան՝
Գերեզմանիս մէջ, ինձի՜ հետ:

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԱՐԵՒԱՄՈՒՏ

Օրուան գործերէն յոգնած ու նըկուն,
Իրենց սեմերուն վըրայ նըստեր են՝
Գաղթակա՞ն կիներ — ըստուերնե՛ր տըժգոյն —
Բերուած՝ ո՞վ գիտէ ո՞ր տրխուր երկրէն։

Կը խօսին յուշերն անցած օրերուն,
Օրրելով գլուխներն իրենց ցաւակոծ,
Յետոյ՝ կը լըռե՞ն արցունքն աչքերնուն։
Ա՞հ, ո՛րքան է խոր լըռութիւնն անոնց՝

Կը մայրամըտի աշնային օրուան
Սրեգական երբեր, ծո՞յլ եւ անվըրդով,
Եւ Սարոնիկի խորերէն, բուրեա՞ն
Կը փըչէ հովիկն՝ անհո՞ւն կարօտով։

Ի Ն Ծ Ի Ը Ս Ի Ր

Ինծի ըսիր, թէ՝ հայրենիքդ ամենա՞յն.
Ամենայն տեղ է, ե՛ւ Հարաւ եւ Հիւսիս,
Եւ Սրեւելք ու Սրեւմուտք: Մի՛միայն
Բաւ է, որ դուն ըընութեան մո՞տ գըտնըւիս:

Բաւ է, որ դէմդ ըլլան ծառեր դալարուն,
Եւ թըռչուններ քեզի երգե՞ր մընջերգեն.
Եւ հովիկներ քաղցրաքընքուշ ու բուրուն՝
Պարմանուհեանդ դեռու, ողջո՞յնը բերեն:

Բաւական է, որ զերթ կանթեղ, մէջդ անմար
Սըրտիդ տրուիները ունենաս միայն դուն:
Ինծի ըսիր թէ՝ հայրենի՛քդ՝ արփափառ
Են պարտէզնե՞րն, են պարտէզնե՛րը համբուն:

ԱՆՅՈՒՍՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿԵԱՆՔԻ ՀՈ՛ԳԸ ԵՐԲՈՐ...

Անյուսութիւնն ու կեանքի հո՛գը երբոր
Կը կաշկանդեն յամառօրէն յաճախ վիս՝
Ո՞վ Քերթուքիւն քեզի՞ կու գամ անմոլոր,
Դուն անոյշ բոցն ու զովութիւննն հոգիիս։

Բայց, չեմ ուզեր, որ ասկէ վերջ տաս ինծի
Ոչ մէկ խոստում, ոսկոր էիր ինչպէս դուն
Երիտասարդ իմ օրերուն, որ մոմի՞
Պէս հալեցան պաշտամունքիս մէջ անհուն։

Քեզ կը սիրեմ, ի՛նչպէս որ ես, դաւաճա՞ն
Այլ մըշտապէս շրքեղագեղ ճակտի գիր.
Դո՛ւն ակնաղբիւրն իմ ցաւերուն տեւական,
Եւ հրբճուանքին իմ վաղանցիկ ու պատիր։

Դուն՝ եթէ ծո՞վն ես որ տարիր քու վայրագ
Ալիքներուդ յորձանքին մէջ իմ հոգին,
Անդորրածուփ եղիր ափո՞ւնքը հիմակ.
Ուր նաւաբեկ՝ բերեմ քեզ շո՞ւնչս ալ յետին։

ԳՐՈՒԱԾ Է

Գիտե՞մ։ Գըրուա՛ծ է որ քաղաքն իմնայ։
Ոսոխներն անոր այնքա՞ն են հըզօր՝
Որ, ոչի՛նչ անոնց այլեւըս կըմնայ
Կասեցնել խըրոխտ խոյանքն ահաւոր։

Բայց, հաւատարիմ իմ փոքր ուժերով,
— Ճակատագըրուած արքա՛ն իր վերջին —
Պիտի իմ սըրտին ամբո՞ղջ կորովով
Ես պաշտպանեմ զայն հարուածէն վատին։

Վասընզի՝ հա՛րկ է, որ մահովն իմին
Հիւսուի վիպերգը պերճ ու գեղեցիկ,
Որ երգը դառնայ գալոց սերունդին
Եւ մեկնակէտը՝ արշաւին գալիք:

Այսպէս. ունենամ պիտի սփոփը ես,
Մինչեւ շունչս յետին, թէ՝ գաղափարիս
Ջաղաքն անծկալի, պիտ՝ առաջուան պէս,
Կանգնի վերըստին, շըքե՞ղ, հըմայի՛չ:

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Մտածումս է թախծատրխուր՝ շոգենաւի սուլոցին պէս,
Եւ տենչերս ալ՝ ճիչերուն պէս կառաշարին վիթխարհսկայ.
Ռունգերուս մէջ քարափունքի ունիմ խըռի՞ւ բոյրերը ես
Եւ աչքերուս մէջ յար օտա՞ր կայարանի պատկերը կայ:

Ես ո՛րքան կեանք ըսպառեցի անծայն անտե՞ղ ըսպասելով,
Սակայն, կ՛ըղծամ որ շոգեկառք եւ կամ ալ նա՞ւ մը գայ նորէն
Եւ զիս առնէ, ու տանի զիս դէպի քաղաք մը հեռաթով
Որ դէմս իբրեւ գիրք մ՛անծանօթ պիտի բացուի՞ յանկարծօրէն:

Պիտի շըրջիմ ես միայնակ փողոցներուն մէջ հընամեայ,
Նայուածքներըս լողան պիտի պատկերներու մէջ նորանոր,
Հրապարակին վըրայ երգիչ մ՛երգէ պիտի հոգեհըմայ
Եղանակներ եւ ունկընդրեն զայն պիտ՝ կիներ գեղաշընորհ,

Եւ իրիկուան, գըտնել երթամ պիտ՝ գինետան մէջ, բարեկամ
Նաւազներն որ ճանչցայ ուրիշ երկիրներու մէջ ատենով.
Ու կուլ տալով գինին՝ ես հոն պիտի անոնց կախարդական
Ձամբորդութեանց մըտիկ ընեմ, պատմութիւնները ժամերով:

ՄԵՐ ՀԻՆ ԽՈՐՇԻՆ ՄԷՋ

Հին օրերու մեր սիրելի խորշին մէջ՝
Նոյեմբերեան յետ-միջօրէ մը ցըրտին,
Ապակիէն կը դիտէինք դուն ու ես
Լոյսը դալուկ ու տերեւնե՞րը դեղին:

Կը յառէիր աւելի՝ ա՛ւելի սակայն,
Մազերուս՝ որ, կը սկսէին ճերմըկնալ.
Եւ առաջին հեղ ըլլալով միմիայն,
Կը տեսնէի ճակտիդ կընճիռը ես ալ:

Դուն չուզեցիր որ խորհուրդներըս թաքուն
Յայտնեմ քեզի, եւ ո՛չ ալ ե՞ս ժըպրհեցայ
Լըսել պատճա՛ռը թախիծին քու անհուն
Որ, յանկարծոյն տարածուեցաւ դէմքիդ վրայ՝

Մինչեւ որ մո՛ւթը մեզ պատեց վերջապէս
Ու չկրցանք տեսնել այլեւս մենք իրար
Աչքունքներն, որ կը հոսէին դառնակէզ՝
Մեր վաղամեռ պարմանուհեանը համար:

ՔԻՔ ԵՂՈՒՆԵՐ

Կը վերյիշեն, ծիւնանման
Հոգիները մեռելոց,
Երկիրն՝ ուր մերթ ապրեցան՝
Բուրում նաւէտ զերթ ծաղկոց:

Եւ զարունին, վերերչէն
Երբ կը տեսնեն զայն ծաղկած,
Կ՛առնեն թեւեր ու կ՛իջնեն՝
Իրերուն վրայ պաշտուած:

Ու կը թառի՞ն, կը թեւե՞ն,
Ծաղկէ ծաղիկ գունաթով,
Եւ անոնց հետ կը զրուցեն
Թաւշաքընքուշ բարբառով:

Եւ կը վազեն, կը խաղա՞ն
Ձերթ խելագար աղջնակներ.
Մեռելներուն ծիւնանման
Հոգինե՞րը — թիթեռնե՞րն:

NEGATIO ET IN SOMNIO

Երէկ, եկա՞ր երազիս մէջ
Եւ ըսիր, մա՞յր.
Թէ ա՛լ օտար ափունքներէն
Վերադարձար:

Վազեցի քեզ դիմաւորել
Ծովափունքին.
Եւ առաջուան պէս գըրկի՞դ մէջ
Իյնալ կըրկին:

Բայց, ամայի գըտայ ափունքն
Ու ալիքն ալ,
Եւ բըռնեցի դամբաններո՞ւն
Տանող ճամբան:

Երէկ, եկա՞ր երազիս մէջ
Եւ ըսիր, մա՞յր,
Թէ դուն օտար ափունքներէն
Ետ չդարձա՞ր:

ԳԻՆԵՏՈՒՆ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Գինետունին մէջ հասարակ, տախտակաշէն,
Ջոր Հայազգի մը կանգնեցուց, կը հաւաքուին
Ամէն իրկուն գաղթականներն ու կը խրմեն.
Որ սըրտերուն դառնութիւննե՛րը փարատին:

Ամէն մէկ խումբ, կարծես, թէ մէկ գի՛ւղըդ կ'ըլլայ,
Արբեցուցիչ ո՛վ արեւելք կախարդական,
Ա՛հ, այս իրկուն նորէն անոյշ ո՞վ պիտ՝ կըսկծայ
Սիրտ ծակծըկող ձայնով՝ կարօտըդ անդարման:

. . . . . .

Ո՛վ ալ ըլլայ սակայն — այդ դո՞ւն ըլլաս պիտի
Սիրաթըրթիռ ու հեռաստյզ ո՞վ արծագանգ,
Բրնաջընջուած ու մոխրացած Փոքր-Ասիայի
Որ, չըմարի՞ս պիտ՝ երբեք ո՛չ մէկ ժամանակ.

. . . . . .

Ի՞նչ փոյթ ճիւղերըդ կայծակէն եթէ յանկարծ
Կըտըրուեցան ու այրելով մոխի՞ր դարձան
Թէ՝ վըրայէդ փոթորիկներ անցան կատղած
Եւ աւելի՞ մեծ չարիքներ թէ քեզ հասան:

Ցաւերժակեաց ո՛վ ծառ, արմատըդ անսահման
Խորութեանց մէջ է մընըրճուած ու պիտ՝ նորէն
Ծըլարձակուին ու տարածուին ճիւղերդ համայն
Առաջուընէ աւելի ե՜ւս ըմբռնատօրէն:

. . . . . .

ԵՐԱՆԻ՞ԿՈՒ ՏԱՄ

Երանի՞ կու տամ անոնց՝ որ կըրցան
Շըրջելէ յետոյ երկիրներ օտար,
Ոդիսեւսի պէս, օր մ'հայրենական
Դառնալ տեղն իրենց ու կարօտավառ,

Հեռուէն տեսնել անո՞յշ ծըխանին
Ծըխանքն՝ ու թափել վրճիտ արցունքներ.
Կը սպասէր իրենց՝ հաւատարիմ կին,
Մանչուկ մ'ու նաեւ՝ հա՞յր մը ալեհեր:

Ո՛չ ոք կը սպասէ քու վերադարձին,
Եւ տունըդ այլեւս թափո՞ւր է, անտէր:
Ոմանք՝ մահացան, ուրիշներ՝ գացին,
Եւ ուրիշներ ալ՝ դարձըդ չե՞ն ուզեր:

Բայց, ի՞նչ փոյթ: Մի՛շտ ալ, պիտ՝ կըղզիիդ մէջ
Գըտնըւի՞ տաճար մը Ապողոնի.
Գընա եւ խընդրէ՛, եթէ կը կարծես
Թէ քրնարահա՞ր մըն ես արժանի՛:

Սթեֆանոս Տաֆնիս

Բուն անունով՝ Թրապիզոնցոս Զոյեռոպուլոս: Ծնած է 1882-ին Արդոսի մէջ: Երկար տեղ եղած է մաթեմաթիկի ուսուցիչ եւ Ազգային Մատենադարանի դիւանապետ: Գրած է բանաստեղծութիւն, պատմուածք, թատերգութիւն եւ պատմական ուսումնասիրութիւն: Հրատարակած է ճերմուածներու երկու հատորներ «Ծաղկաւէտ ձամբան» ու «Խաց Պատուհանը»: Այս երկու հատորներէն դուրս ունի բաւական անտիպ ճերմուածներ եւ թարգմանութիւններ՝ մասնաւորաբար Գերմանի, Շուէտ եւ Իտալացի բանաստեղծներէ:

Մեռաւ՝ 1946-ին:

ՎԱՅՐԻ ՍԱՐԲԻՆԱՅ

Ուռին ի վեր մագլցար, ո՛վ սարբինայ ծաղկավառ,
Եւ կը խըմես լոյսն այգուն, գերերջանի՞կ ու խելառ.
Մինչ՝ հիւսկէններդ կը կախուին դէպի գետին, շնորհագեղ,
Բոյրում նաւէտ ու շքեղ
Որպէս վարսեր կուսական:

Դըղեակին մէջ փըլատա՛կ՝ դուն կը մընաս միայնիկ
Որպէս նըշանը անցած ժամանակին երջանիկ.
Երբ՝ ըստուերիդ տակ խօսքեր կը լսէիր սիրաջեր
Եւ ուր, հիմակ՝ ա՛լ իջեր
Է լըռութի՞նը մահուան:

Ո՛վ սարբինայ, որ փարած ուռենիին կ՛ելլես վեր՝
Ասպրէ՛ եւ բոյրդ արծակէ հովիկին մէջ այգաբեր.
Եւ, հոս եղիր միշտ հոգի՞ն այն ազուրին սիրական՝
Որ զերթ ծաղիկ մ՛իրական
Խամրած՝ իջա՞ւ գերեզման...:

ՀՈՂՄԱՂԱՑՆԵՐ

Լեռնակատարի մը վըրայ՝ հըսկայ երեք հողմաղաց
Կը թափահարեն, օդին մէջ, թեւերն իրենց անդադար.
Կարծես, երկինքին անհունութեան մէջ են անոնք կեցած
Եւ ըստուերն իրենց՝ կը ծըփայ մինչեւ նաւակայքն ի վար:

Եւ երբոր կ'իջնէ անոյշ երեկոն հորիզոններէն՝
Մըրըրկահաւերն ալ կը թեւթափեն շուրջն անոնց թեթեւ,
Մըթընշաղին մէջ, մարմիններն անոնց գորշ գոյներ կ'առնեն,
Եւ կը նըմանին աշտարակներու՝ մոգուա՜ծ, ծանրահե՜ւ,

Ուր կ'երթեւեկեն ուրուականներու պէս ծիւնասպիտակ
Աղօրեսաններն, Ջո'վը՝ կը փըչէ եւ անոնց թըրթռուն
Թեւերուն կու տայ սարսուռներ՝ որոնք կ'աճի՜ն շարունակ:

Կ'աղօթեն երբեմն, իբրեւ բազուկներ երկինք կարկառուն,
Հայցելով ըսփոփ, հայցելով անդո՜ր՝ խո'ր եւ քարերար,
Եւ մերթ ալ, այնպէս անյոյս եւ անուժ՝ կ'իյնա՜ն դէպի վար:

ԾՐԳԵՐ

Մարմինէդ վար սահեցաւ նըրբահիւս քօղը յանկարծ,
Ու դուն պահիկ մը այսպէս ժայռին եզերքը կեցար,
Ա.պա, ջուրերն յուզուեցան, ընդունեցին գեղապանծ
Երբ մերկ մարմինդ կուսական՝ իրենց ծոցին մէջ պայծառ:

Եւ արեգակն, որ կ'երթար դէպ մայրամուտ, տըրտմօրէն,
Երբ քեզ տեսաւ՝ ազնեցաւ եւ ըզգաց խինդ մ'այնքան խոր՝
Որ կանգ առաւ, ետ վանեց թանձըր ամպերը ամէն
Եւ վարդերով իր վերջին՝ ներկեց ջուրե՜րը անդորը:

ԱՂՔԱՏԻՆ ՅՈՒՂԱՐԿԸ

Իրիկնաժամ՝ անծրեւէն վերջ: Տըրտմութիւնը աշնանային՝
Ամբողջ երկիրն է ոռոգած արցունքներովը երկինքին:
Եւ բարձրերէն կախուած ամպերն՝ շրղարշներու կը նըմանին:

Հեռակորոյս եւ փալփլուլուն ճամբէն հիմա դէպ՝ գերեզման
Աղքատիկ կի՞ն մը կը տանին, դանդաղաքայլ ու տըրտմական:
Ջունն անոր քաղցր ըլլայ պիտի՝ այս իրիկուն, առջի՛ անգամ:

Անպաճոյճ է յուղարկն անոր, պարզ մէկ դագաղ սիպտակաւուն,
Քահանայ մը աւելի՞ ծեր՝ իր սրբեմին մէջ քրլքրլուն:
Սրգակիրներ երեք որոնք՝ կը զբսպեն ժա՞յթքը ցաւերնուն:

Իրիկունը, անծրեւէն վերջ. թա՞ց է, խոնա՛ւ, սըրտերն են մռայլ.
Ուղեւորները կը դիտեն յուղարկը, լո՞ւռ եւ անայլայլ.
Եւ ծառերու ճիւղերէն վար՝ կը սկսին շիթերը ծա՛նր իյնալ:

Եւ մինչ սուգով ու լըռութեամբ անոնք դագաղը կը տանին,
Վարը՝ շուքերն իրենց նըրբին, կը տատանին վըրան մայթին,
Հոգիներուն նըման որոնք՝ մեռելներու լի՞ճը կ՛անցնին,

ՆԱՄԱԿ՝ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԸՆԿԵՐՈՋ ՄԸ

Ընկե՛ր,
Երգերն կը գըրուին սակաւաթի՞ւ բաներով.
Սեղան մը, ճի՞ւղ մը դալար՝ երկու փոքրիկ թըռչունով,
Երկու մեխակ կարմրավառ՝ բաժակի մէջ ու նաեւ
Ջաղցրութիւնը գարունին, անոր թովչանքն արփահեւ.
Ըսպիտակ թուղթ՝ լոյսին դէմ բացուած սըրտի մը նման,
Ժանգի բուրմունք արտածող սեւաթոյր քիչ մը մելան,
Ուրկէ՝ կաթիլ առ կաթիլ ըմպէ թըռչունը ծայրին.
Ու բան մըն ալ, Սէ՛րը-Սէ՞րն՝ ամբողջ սանդո՛ւղը ցաւին:

Աբոսթոլոս Մելախրինոս

Ծնած է Ռումանիոյ Պրայլա քաղաքին մէջ 1883-ին: Դեռ երիտասարդ տարիքին անցած Պոլիս՝ ուր ապրած է մինչեւ 1922: Հրատարակած է երբուածներու երեք հատորներ եւ հեղինակ մը գրողներու գործերէն թարգմանութիւններ: Խմբագրած է նաեւ «Կեանք» ու «Շրջանակ» պարբերաթերթերը:

ԷՐԻՖԻԼԻԻ ՍՏՈՒԵՐԸ

Ճակատին վրայ, ըստուերներն յուշիկ կը խաղան ամէն
Իրիկնավերջին, երբ հոն կը խոկայ սէ՛րն իմ անծկալի.
Բուրաստաններէն զայն կը խընկարկեն ծաղկունքն յուլօրէն
Եւ մարմըրելով կը հրծծեն ամէնքը — Էրիֆի՛լի:

Ու կը ծրփծրփա՞ն՝ ու կը դողդըղայ դալարն հեզօրէն
Յանգ ու կըշռոյթի կախարդանքներէն քաղցր ու լուսաւէտ.
Եւ սոսափիւնը. մըրմունջն ու ճողփիւնը կը դաշներգեն.
— Ո՛վ Էրիֆի՛լի, եկուր, ա՛հ, եկուր խաղա՛լ մեզի հետ:

ԶԱՅՆԴ

Ձիս կը խըռովէ ծայնիկդ հեշտալար՝
Որպէս թէ սիրոտ տատրակի ըլլար:

Յուզի՛չ է որպէս ջուրթակ թըրթըռուն,
Հեշտալի՝ որպէս մերկ մարմին բուրուն:

Կը խըլէ խոկերս ու զիս հիացիկ
Կը տանի ուրի՛շ ափեր գեղեցիկ:

Կը լըսեմ ծայնիդ թըրթիռը հեշտին՝
Որպէս գանգիւնը կորսուա՛ծ դըրախտին,

Որ այս թըմբիրին մէջ երանական՝
Կու գա՛յ, կը թափի բոյրի մը նրման,

Արեւելքի ծանր բոյրին պէս թովիչ.
Ըսէ՛.— Ինո՞վ եմ թէ՝ դո՛ւն կը խօսիս:

ԵՈՐԿԻՈՍ ԲԵԼԼԵՐԷՆ

Իսկական անունով՝ Եորկիոս Հանիս: Ծնած է Եպիրոսի մէջ 1883-ին: Բանաստեղծ, գրագէտ եւ հրապարակագիր: Ատեն մը բժշկութեան ետեւած ապա բոլորովին նուիրուած է հրապարակագրութեան: Լոյս ընծայած է «Անիծուած Մանեակը» տրամը եւ «Մատանիներ», «Մեղր եւ Թոյն» եւ «Հրաբուխներ» էրթողագրէրը, ինչպէս նաեւ «Տէլի Օրման» դիւցազներգական ճառավէպը:

Հրատարակած է նմանապէս բազմաթիւ պատմուածքներ՝ ներշնչուած Եպիրոսի ժամանակակից կեանքէն:

Կ'ՈՒԶԵ՞Ս

Ասյա հէք երկրի վըրայ կու տայ ամէն ոք ի'նչ որ ունի:
Արեւուն քաղցը ու շողուն ջերմոյթը՝ լո՞յս ու բերկրանք.
Աստղերն իրենց անմեկին գեղեցկութիւնն ու հրմայք,
Հովիկը՝ կեանք եւ երկինքն՝ իր բարութի՞ւնը ծաւի:

Թրոչնիկը՝ ե՞րգ աղուաղուր, ծաղիկը՝ բո՞յր խընկենի,
Փափկաքընքուշ դալարիքն իրենց դաշտերն ընդարձակ,
Ծառն՝ իր պըտուղն, պարմանի կեանքը ժրպի՞տ անուշակ.
Թիթեռնիկն ալ՝ մետաքսէ շիրիմ, երբոր վախճանի:

Միմիայն ես, ով իմ սէր, ես՝ տալիք բա՞ն մը չունիմ.
Բացի սըրտէն այս այնքան բոցավառուած, հըրակէզ,
Որ կը վառի՞ ու կ'այրի, կէս գիշերին, աստղի պէս:

Կը յանդգնի՞ս հըրեղէն ու բոցեղէն իր ցանցին
Մէջ ինծի հետ շըղթայել թարմատոկ սի'րտըդ, դուն ալ,
Կ'ուզե՞ս.— բայց ո'չ, մի՞ ուզեր դուն ալ ինծ հետ մոխրանալ:

Միրթեօթիսա

Ծնած է Պոլիս 1883-ին: Բուն անունով՝ Թէոնի Տաճոբուլու: Հրատարակած է «Երգեր» «Դեղին Բոցեր» «Սիրոյ Երգեր» եւ «Ճիչեր» բանաստեղծական հատորներ, ինչպէս նաեւ դպրոցական արտասանութեանց երկու հատորներ եւ. Կոմսուհի Տր Նոայի բանաստեղծութեանց ու Եւրիպիտէսի «Մէտէա»ի թարգմանութիւններ:

Միրթեոթիսա իրաւամբ կը նկատուի Յունաստանի ապրող բանաստեղծուհիներէն մեծագոյնը եւ ամենէն օժտեալները:

ԿԸ ՍԻՐԵՄ ՔԵԶ...

Կը սիրեմ քեզ, ուրիշ բան
Ալ չե՞մ կրնար ըսել ես,
Աւելի պա՞րզ, անսահման,
Ու դեռ մեծ:

Ուրբերուդ տակ սիրական
Ես կը ծրգեմ իմ կեանքին,
Բազմաթերթ վարդն հոտեւան,
Ու անգին:

Ո՛վ իմ մեղուս, ծրծէ՛ դուն
Անկէ անոյշ եւ անբիծ
Բուրմունքները, անկշտո՛ւմ,
Հոգիի՛ս:

Երկու ձեռքերըս, ահա՛,
Ես կ'երկարեմ ագուցուած
Որ հանգչեցնեն անոնց վրայ.
Գլո՛ւխդ յոգնած:

Նախանձակէզ սիրտս ալ տե՛ս,
Կը թըպըրտայ ու ի՛նք ալ
Կ՛ուզէ, քեզի՛, անոնց պէս
Բա՜րձ ըլլալ:

Իսկ մահճի տեղ փետուրէ՝
Ամբո՛ղջ զի՜ս առ, սէր իմ, ա՜հ,
Կըրակիդ բոցը մարէ՝
Իմ վըրայ:

Մինչ՝ քովդ ի վեր ես լըսեմ
Պիտի հոսի՜լը կեանքին
Կըշռոյթովը լուսեղէն
Ջու սըրտին...

Կը սիրեմ քեզ, ի՞նչ կըրնամ
Ո՛վ սիրական, ըսել ես՝
Ամեհի պարզ, անսահման
Ու դեռ մեծ:

ՍԷ՞ՐՆ Է ԱՐԴԵՕՔ

Սէ՞րն է արդեօք, որ այսպէս
Ջիս կը մըղէ մըշտապէս
Մըտերմութիւնդ ըղձալու.
Որ, երբ կ՛ըլլայ իրիկուն,
Կը թափառիմ՝ լուսօծուն
Պատուհաննե՜րդ տեսնելու:

Սէ՛րն է արդեօք լռութիւնն
Որ, տեսնելուս քեզ, իսկո՞յն,
Շրթներս ամուր կը փակէ.
Որ, երբ մինա՞կ իսկ կ՛ըլլամ
Ժամերով լո՞ւռ կը մընամ,
Տարուած անոյշ հիացքէ:

Սէ՛րն է արդեօք՝ թէ՛ աղէտ
Հըրեշտակի մ՛արփաւէտ
Որ ✱ անցուցերհ՛թեւեր,
Ու կու գայ հեղ մ՛ալ կըրկին
Ընծաներով ծանրագին
Ջիս կախարդել, հըմայել:

Բայց, կ՛ըղծամ ինչ ալ ըլլայ,
Թո՛ղ չարիքն ալ բարո՞վ գայ
Եթէ քեզմէ պիտի գայ.
Ոտքերուդ տակ սիրասուն
Մեռնիլն՝ ըլլայ գերագո՛յն
Պիտի բարիքն ինծ համար:

ԿԱՏՈՒՍ

Հանդիպեցայ քեզի, օր մը ցըրտաշունչ
Ու տըրտմաւէտ, ճամբու մը վրայ լայնաբաց.
Փողոցային կատու մ՛էիր անտէրունչ
Երկու ոսկոր, աղուամազով թափթըփած:

Եւ ես, որ հոն կը շըրջէի միայնակ
Սիրտով մը ծանրը ու վիշտով առլըցուն,
Փայփայեցի զորովագին քու կըռնակ,
Ու քայլերուս հետեւեցար դուն իսկոյն:

Ինձ պահեցի, ով խեղճ: Միտքս էր քեզի տալ
Սրնունդ եւ ուժ, քեզ խրնամել, տալ անո՜ւն:
Սակայն, երբեք չէի կրնար հաւատալ՝
Թէ մեծ ընկերս պիտ՝ ըլլայիր օր մը դուն:

Շուտով եղար տրնակիս զա՜րդն իրական.
Շրքեղ մուշտակ հագար, ճերմակ ծիւնի պէս.
Ձամբորդութեանս ամարնային անբաժան
Հաւատարիմ ընկերն էիր մըշտապէս:

Կը տաքցնէիր սենեակըս ցուրտ, եւ երբոր
Ձիս տեսնէիր սեղանիս դէմ գըլխահակ՝
Թուղթերուս վրայ կը բազմէիր վեհանդորը
Կարծես շիրիմ մը փակէիր դուն քու տակ:

Ե՞ս արդեօք քեզ կը պահէի թէ՞ դո՛ւն զիս,
Կուգայիր հետս երազանքիս ափերուն:
Մերթ ալ, քեզի ըսած եմ, ո՜վ սիրելիս,
Ինչ որ երբեք դեռ չեմ ըսած մարդերուն:

Ով իմ ընկերն առանձնութեան եւ միակ
Ով պերճանքը դուն աղքատիկ իմ կեանքիս.
Կը ջընջըւի, կ՛անհետանայ ալ հիմակ
Գեղեցկութեանդ ալ լըրութիւնն աղուագիծ:

Քեզ ըսպաննեց, վայ ինծի, մարդ մ՛անօրէն,
Ու ծեռուըներն այն որ առին քեզ նըշան.
Հըրացանով, շինուած էին Ա.րարչէն
Քեզ փայփայող զոյգ ծեռքերուն այս նըման:

Բոյն է դըրեր խայթը խըղճի՝ խորն հոգւոյս,
Ջի՝ ըսպաննիչդ է իմ եղբայրը, ան ալ:
Եւ սակայն դուն, ազնիւ, բարի ո՞վ կատուս,
Ներէ՞, ներէ՞, անասունին մարդացեալ:

Իմին ծունկերը կը պահեն տակաւին
Քու մարմինին ջերմութիւնն ու շոյանքներ.
Եւ այն թեթեւ քու թաթիկներն, իմ կեանքին
Մէջ ըսպիտակ իրենց հետքերն են ձըգեր...:

Նիքոս Խանթարաս

Ծնած է Իրէա 1884-ին: Հրապարակագիր եւ բանաստեղծ: Հանդէսներու եւ օրաթերթերու մէջ գրած է բազմաթիւ նուրբ ու ճոռոմալի բանաստեղծութիւններ, զորս մէկ հանի տարի առաջ ամփոփեց «Հովաւերգաճիճեր» խորագրով հատորի մը մէջ:

Մեռաւ 1949-ին:

ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆՍ ՄԷՋ

Յիշողութեանըս մէջ թարշա՞մ, յո՛ւլօրէն,
Ցօղի կաթիլ մը կաթեցաւ, Հե՛ղինէ:

Պըզտիկ էիր, դաշտերուն մէջ ծաղկատես՝
Կը վախցնէին սագերը քեզ, կը յիշե՞ս:

Շուշանաթոյր ոտքէդ խածուած, արցունքո՛տ,
Կը յիշե՞ս, օր մը վազեցիր դուն իմ մօտ:

Ու կը յիշե՞ս ոսկեփեսուր այն աքլոր՝
Որ, կը խըլէր ձեռքէդ հացի՞կդ ամէն օր:

Հեղինէ՛, ձա՞յն կը հանէիր ծիծառի,
Ի՞նչ յիշատակ շընորհալի՞, հընամի:

Կ'ԱՆՑՆԻ ԱՂՋԻԿԸ ԹԵԹԵՒՈՏՆ...

Կ'անցնի աղջիկը թեթեւոտն
Այգուն, դալար դաշտին մէջէն,
Ուր՝ կ'արածէ հովուհիկն իր հօտն
Միզոտակաբուրդ, արի՜նգ ածելէն:

Հայեացքով մը բոցե՜ղ, անո՛յշ՝
Աղջկան անցքը կը դիտէ,
Ու մեղմօրէն, իր նորաբոյս
Պեխին թելե՜րը կ'ոլորէ...:

ՍՊՐԻԼԻ ՋԻՆՋ ԱՅՆ ԱՅԳՒՆ

Անցքիս՝ ծորէն աղուագեղ
Ապրիլի ջինջ այն այգուն՝
Զըգեցի ձա՛յնըս բիւրեղ,
Այերին մէջ մըշկօծուն:

Դաշտի ծաղկո՜ւնքն երգեցի,
Եւ թըռչուննե՛րը նաշխուն,
Ես գետա՜կը երգեցի.
Իր ջրերով արծըթուն:

Ու քրչիկ մը իմ բիւրեղ
Ցածցրնելով ապա ձայնն՝
Երգեցի քե՜զ ալ, այնտեղ
Գարնան առտուն, սիրակա՛ն:

Էմիլիա Սթ. Տաֆնի

Կողակիցը՝ բանաստեղծ Սթէֆանոս Տաֆնիսի: Ծնած է Մարսէյլ: Ուսումը սացած է Աթենքի մէջ եւ երկար ատեն ուսուցչութեամբ զբաղած: Գրել սկսած է շատ կանուխէն, 1901-ին: 1903-ին հրատարակած է իր բանաստեղծական առաջին հատորը, «Ոսկեծաղիկներ» խորագրով: 1922-ին հրատարակած է «Ոսկէ Բաժակներ» հերքուածներու հատոր՝ Փոսիս Բալամասի յառաջաբանով: Գրած է նաեւ «Ձմեռոյի Տաղանդը» եւ «Օտար երկիր» վէպերը եւ բաւերական գործեր, որոնցմէ «Փա՛ռք Պարտուածներուն»ը մրցանակի արժանացած է: Թարգմանած է նուկոսլաւ բանաստեղծներու գործերէն գեղեցիկ ընտրանիներ:

Մեռաւ 1942-ին:

ՓՐՓՈՒՐՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Լեռան վրայէն ծագեցաւ
Անդորրանքը լուսնակին,
Եւ հեղհեղեց ծովուն վրայ՝
Ոսկեգետե՜ղն իր կըրկին:

Ու մեր սէրին հետ, մենք ալ,
Լոյսին դիմաց երկնային,
Ձիւն թեւեակներն օրրելով
Ծոցամանդին մէջ ծովին՝

Պայծառ իզձե՜ր կը ցանենք,
Ու կ'որոնենք, աւա՜ղ, դեռ,
Փըրփուրներուն վըրայ ճերմակ՝
Վաղո՜ւց կորսուած երազներ:

ՀԱՍԿԵՐՆ ՈՒ ՀՈՂԸ

(ԱԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ)

Խորախորհուրդ պահերուն, երբոր աստղե՛րը կու լան,
Եւ սիրազեղ ըղձանքներ կը ծաւալին արտերէն,
Հասկերն ամէն հակելով դէպի հողը, ծայն կու տան,
— Մրնաս բարո՞վ, ո՛վ Մայրիկ, պիտի մարդիկ մեզ ուտե՞ն։

Անդորրաւէտ պահերուն, հովիկն երբոր կը փըչէ,
Եւ շո՞ւնչ կու տայ ծառերուն, բուրմունք կ՚առնէ շուշանէն,
— Երթաք բարո՞վ — կը հրծծէ Մայր Երկիրը — եւ կ՚ըսէ՝
Մարդին ուտեն պիտի ձեզ՝ զանոնք ալ՝ ե՞ս պիտ՝ ուտեմ։

ԼՈՅՍ ԳԱՐՆԱՅԻՆ

Ամպերէն վար ա՛յնքան խաւար՝
Ա՛յնքան թախիծ կը թորայ՝
Որ, կարծես թէ՝ ահա՛, իսպա՞ռ
Պիտ՚ հեւքն երկրէն չըքանայ։

Նորաբողբոջ տերեւներն իսկ
Կը դողան ա՛յնքան տրժգոյն,
Ո՛րքան՝ սըրտին մէջ անոքիկ,
Նորածին յոյսը մարդուն։

Լո՞յս գարնային, ա՛հ, ցաթէ՞ դուն
Հոգիիս մէջ տըխրամած,
Ի՞նչ փոյթ եթէ ծառին գըլխուն՝
Կայծակին պէ՛ս դուն ըլլաս։

ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՍ Աթ. ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆԻՏԻՍ

Ծնած է Նիկոմիդիա (Փոքր Ասիա) եւ ուսումը սացած Հալէքի առեւտրական վարժարանին մէջ: Հրատարակած է հայրենասիրական, սիրային եւ այլ բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ, զոր ամփոփած է երկու հատորներու մէջ. մէկը՝ լոյս տեսած 1921-ին եւ միւսը՝ 1937-ին: Թարգմանած է Վիքթոր Հիւկոյի «Արեւելեան» բանաստեղծութիւնները եւ Օսքր Ուայլտի «Ոիտինկի Բանտարկեալը»:

Քոնսթանթինիւսիս (Քսենաֆիս) հին ու անկեղծ Հայասէր մըն է, որ հայաջինջ ջարդերու շրջանին շատ մը հայերու կեանքը փրկած է: «Հայաստանի» նուիրուած իր հետագայ երթուածը, գրուած՝ 1920-ին, բանաստեղծը իր ձեռագրով տրամադրած է թարգմանիչին.

ՓՐԻՆԻԻ ԱՆՊԱՐՏԱՁՈՒՄԸ

Եւ հրեշտորն — տիմոսթենեան ո՛վ շարժում —
Պարեգօտին ճարմանդն յանկարծ կը քակէ՝
Ու կ՚իյնայ լաթն, ալիքի պէս, ոտքերո՞ւն,
Ու փըրփրածին՝ Փըրինին մե՞րկ կը յառնէ:

(Դատաւորաց ողիմպոսեան լըրջութիւնն՝
Կայծակ մը — մե՛ղք ալեւորաց — կ՚ակօսէ:
Անաղմուկ կայծ՝ որ կը մարի յանկարծոյն,
Ջինջ երկնին մէջ): Արդեօք որո՞ւն բերանն է

Որ ձեր վրճռին դէմ բարբառիլ պիտ՝ կըրնար,
Դեղեցկի զոհ դատաւորնե՞ր Աթէնքի:
Աստուածուհի՞ւն է այս մարմինն հրաշափառ:

Անոր տեսքէն՝ կը թարմանան ծերերն իսկ,
Արձակեցէ՛ք: Չի՝ ժամանակը արդէն
Դեղեցկութիւնը կը պատժէ խըստօրէն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

Քամբա՜խտ երկիր, կը մոռնամ չարչարանքներն իմ ազգին՝
Մի՛միայն քո՜ւ ցաւին դէմ եւ քու անհո՛ւն տանջանքին:
Զըյոգնեցաւ տակաւին անօրէն ձեռքն ոճրագար,
Զըյագեցա՜ւ արիւնի ծարաւն՝ որ դուլ չի՛ ճանչնար:

Բագի՜ն ես դուն եւ դո՛ւն զոհ: Կ՛աշտարակուին, կը փըրփրի՜ն,
Բոցերն, ու զերթ ողջակէզ՝ որդիքդ ահա, կը հալին:
Իսկ անոնք՝ որ նախճիրէն ճողոպրեցան, ա՛փ մ՛հողի
Համար հիմա կը կրռուին իբր առիւծնե՜ր կատաղի:

Եւ ո՛չ իսկ ձայն Մեծերէն: Ցաղթականները ո՞ւր են:
Զըլլա՞յ մէկէն չըքացան այս աշխարհի երեսէն:
Զըլլա՞յ դըժոխքի ընդերքէն ժայթքած հրէշն աւերման
Վրէժխընդրութեան կուլ տըւաւ յանկարծ, գետերն հրահ..սան:

Ա՜յքերս՝ այպէ՜ս կը խըրխեմ, կըսկի՛ծէս սի՛րտս կ՛այրի...
Ցլանտրի՛, Մարնի՛, ը՛Սքրայի չէ՞ մեռած կամքը արի,
Լոկ զանիկա կալուկապ կը պահէ ուժ մ՛որ արձա՜կ
Կ՛ուզէ, կարծես, ձեռուըներն հորդաներուն շարունակ:

Օրուան հզօրնե՛ր, փըրկեցէ՜ք դուք Հայաստանն անոքիկ
Եղերաբախտն օրհասին՝ չունի՞ նըզովք, նախատինք,
Միայն, մաղթանք մը նըւաղ կ՛արտաբերեն շըրթունքն հեզ,
«Աստուածային զայրոյթը՝ վառին սուրէն պահէ՜ ձեզ...»:

Անկելոս Սիկելիանոս

Ծնած է Լէվխաւա 1884-ին: Կարճ ատեն մը ետեւ է համալսարանի իրաւագիտութեան ճիւղին: Համբարդած է բազմաթիւ երկիրներ: Հրատարակած է «Թերեւասուեր» «Նախաբան կեանքին» (4հատոր) «Երգեր», «Հելլէններու Ջատիկը», «Ջօն» երեքողգրերը եւ երկու տրամներ:

Վ Ե Ր Ե Լ Ք

Թեւերըս բաց կ'ելլեմ վեր, ահա՛, այգուն լոյսին մէջ
Երանելի, վարդագոյն,
Ծովուն անդորրն երկնային, զիս կը կանչէ որ երթամ
Դէպի եթերն ամազուն:

Բայց, օ՜, շունչերը երկրի յանկարծ վըրաս կը խուժեն
Ու զիս ամբողջ կը ցընցեն.
Օ՜, Ջեւս, հասիր, ծա՜նր է ծովն ու մազերս ալ քարերու
Պէս զիս անդո՜ւնդ կը քաշեն:

Կիւմաթօէ, ո՛վ Կլաւքէ, հոգե՛ր, եկէ՜ք ըրտնեցէք
Զիս ուժգնօրէն անուէշս,
Չէի յուսար ես այսպէս յանկարծ ինքզինքըս գտնել
Սրեզակի գըրկին մէջ:

ՏԱՂ ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՍԻՐՈՅ

Տըժգոյն արեգակ մը թըւեցաւ դուն
Ու արշալոյս մը սըփռեցիր աղու,
Ամպերուն մէջէն այն մըշուշագոյն՝
Ուրկէ՝ մարմինը յայտնըւած էր քու:

Ըսպիտակ թեւերդ բարձրացուցիր վեր,
Թափահարեցիր զանոնք մեղմօրէն,
— Որպէս թէ երա՞զ մ'ուզէիր վանել —
Ամպ, անոնց վրայ մազերդ ոսկեղէն

Հանգչեցուցիր դուն քաղցրիկ, անխըռով,
Եւ սակայն, փըչել չըսկսա'ծ տակաւին,
Աչքերէդ — երբոր փակեցիր զանոնք —
Արդէն կաթիլներն ինկան առաջին.

Եւ թանձըր ամպերն պատեցին երբոր
Լըռութիւնով մը ծանրածանր ու համր,
Կորսըւեցար դուն, թափահարումովդ՝
Առաջին կայծակը ծըգելով վար։

Քոսթաս Վասնալիս

Ծնած է Պուլկարիոյ Պուրկազ քաղաքին մէջ 1884-ին: Աքէնքի համալսարանին մէջ ներեւած է գրականութեան ճիւղին: Հրատարակած է «Բջիջներ» «Այրող Լոյսը» եւ «Պատառուած Սրտեկներ» երբուածներու ոտանաւորները:

ՁԱԿԱՏԱԳՐԻ ՁԱԻԱՆՆԵՐ

Գինետունին մէջ գետնափոր,
Ծուխերո՞ւ մէջ, հայհուչներո՛ւ,
(Լաթեռնան վե՛րը կ՛ոռնար կոր)
Կը խրմէինք երէկ իրկու.
Ամէն օրուան պէս խրմբովին,
Որ թոյները վար երթային:

Մին միւսին քով կը սեղմըւէր.
Ու կը թըքնէր, մերթ ալ գետին.
Օ՜, այս կեանքի տանջանքը մեր
Ո՜րքան է մեծ ու ահագին:
Միտքը ո՛րքան ալ տանջըւի՝
Չի յիշեր օ՛ր մը արեւի:

(Ով արեգակ, ծով կապուտակ
Եւ երկինքի խորք անսահման.
Ով այգային քօղ դեղնորակ
Ու մեխակներ վերջալուսեան,
Դուք կը շողաք, կ՛անցնի՜ք անդարձ
Մեր սըրտերուն չըմօտեցած:)

Անդամալոյծ է, տաս տարի,
— Ճիշտ ուրուական — հայրը մէկուն.
Միւսին կինը՝ լո՞ւռ կը ծիւրի,
— Թոքախտաւոր — տան մէջ լըքուն:
Մէկուն տըղան բանտ է նետուած՝
Միւսին աղջիկն՝ բոզնոց ինկած:

— Մերին չար բա՛խտն է յանցաւոր,
— Աւտուա՛ծ է լոկ մեր թըշնամին.
— Յանցաւորը՝ գլո՞ւխն է մեր չոր,
— Եւ ամենէն առաջ գինին.
«Միղաւորն ո՞վ է, ո՞վ»: Դեռ մարդ
Չըհասկըցա՞ւ ու չըսաւ այդ:

Ա.յսպէս, մըթին գինետան մէջ
Միշտ կը խրմենք մենք գըլխահակ,
Ամէն կըրունկ ճըճիի պէս՝
Կը կոխոտէ՞ մեզ շարունակ.
Ճակատագրի զաւակները մենք՝
Գուցէ, հրաշքի՞ մը կը սպասենք:

ՑԻԿԱՆԱԿԱՆ

Դաւիդ ո՛ւժգնօրէն հընչեցուր, ո՛վ քաջ տըղայ սըրարբած:
Ջուռնայիդ վրայ կատաղի կը կապեմ շա՞ռ երիզները,
Կուրծքիդ ոսկի՞ կը փակցնեմ, ո՞վ պարուհի Ջըլեբաց.
Պորտըդ կըլո՞ր կը դառնայ ու կը նետէ լանջդ ալ վեր՝
Պըղընձափայլ մանեակներդ, ապարանջներդ հաստակուռ:
Կախարդօրէն կը խաղան սեւ ու խոշոր քու աչքեր,
Կը բերէ պարդ ալ յայրատ ցանկութիւնը ցայգաբոյր...:
Թող չըդադրի՞ն ծորելէ գինի խըռի՞ւ մեր պեխեր:
Հէ՛յ, դո՛ւն, հայրիկ, բարձիս վրայ պիտի աղջիկդ այս գիշեր՝
Ինձի պատմէ ցիկանի սիրատարփիկ հէքեաթներ:

ՎԵՐՋԻՆ ՆԱՄԱԿ

Վերջին նամակդ սիրագորով,
Որ կը թըրթռայ ահա իմ դէմ,
Մաշեցուցե՞ր եմ շըրթներով,
Համբուրելէ՞ն, համբուրելէն,

Առանց երբեք վախնալու որ,
Թուղթի կտորին այդ, ով լո՞յս իմ,
Պիտ՝ նախանձիս, լըսես երբոր՝
Թէ տեղդ անո՞ր հետ կը խօսիմ:

Ֆոսթաս Աթանասիատիս

Գրական ծածկանունն է՝ Լաէրթիս Լարմիս: Ծնած է 1878-ին, Ա-թէնք: Հանգուցեան կոչուած ոչ ծովակալ: Հրատարակած է «Մթնշաղի երգեր» եւ «Սիրային երգեր» ճերմուածներու հատորները, ինչպէս նաեւ «Թատերական երկեր» անունով հատոր մը, ուր ամփոփած է 1917 էն ի վեր գրած իր թատերգութիւնները:

Պարբերաբերբերու մէջ ունի վերոյիշեալ հատորներէն վերջ գրուած նոր բանաստեղծութիւններ եւ ուսումնասիրութիւններ եւ հրատարակութեան պատրաստ վէպ մը:

SPLEEN

Ամպամած է կինը, ո՛չ մէկ հեւք հովի.
Ոչ վայրի ծաղիկ ու ճի՞ւղ մը ծաղկեալ.
Ոչ թրռչնոյ գեղգեղ, ո՛չ սըրինգ հովուի
Ոչ ա՞ղ մը զուլալ:

Լոկ ճահճին անծիր փըտոյթը կանաչ.
Կըքած ու դեղին մէկ քանի եղէգ,
Ո՛չ փըրփուր եւ ոչ ալ սարսուռ, մեռած՝
Ջուրերուն մէջ հեղգ:

Միայն՝ ագռաւ մը անծիր երկնին մէջ
Կը թափահարէ թեւերը իր սեւ
Եւ աննըպատակ կը շըրջի անվերջ՝
Ճահիճին վերեւ:

ԱՇՏԱՐԱԿՆԵՐԸ

Պըզտիկ աղջիկն, աշտարակնե՞ր կը շինէր
Աւազին վրայ. բայց, երբ ալիքը կու գար՝
Աղջնակին աշտարակները կ՝աւլէր
Ու կը տանէր իր յորձքին մէջ խելագար:

Մեծցա՞ւ աղջնակն եւ աւազին վրայ կեանքի
Դեռ կը շինէ ու կը շինէ՞ երազներ.
Բայց, կը քանդէ զանոնք ալիքը կեանքի
— Ամառնային գիշերի մը երազներ:

Ֆոթոս Եոֆիլլիս

Բուն անունով՝ Սքիրոս Մուսուրիս: Ծնած է Բուրճու 1887 ին: Հրատարակած է այսպէս ըսե բանաստեղծական հատորներ, վէպ մը, ինչպէս նաեւ պատմա՝ ածքներ ու թատերական գործեր: Եոֆիլլիս գբաղած է նաեւ հրապարակագրութեամբ եւ վարած «Բոլիթիզմոս» պարբերաթերթի տեսչութիւնը:

Ք Ի Ի Ե Ր

Գրտայ թուղթերուս մէջէն դեղնուտած՝
Հընչեակը գըրուած տիկինին համար,
Որ այն ժամանակ աղջընակ մ'էր վատ
Տասնո՛ւքը տարին՝ հազի՞ւ բոլորած:

Քսաներեք տարի է անկէ անցած:
Աւելի՝ այո՛, պակաս՝ անհրնա՞ր.
Քառասունվեկնոց է այժմ անպատճառ:
Բայց, տառապա՞ծ է ան որ մը օրանց:

Անշուշտ, հիմա թարմ ըլլալու չէ ան,
Ո՛չ ալ դեռատի եւ ո՛չ թրթվըռուն.
Գուցէ, ծանրացած, եղած է լեցուն.

Բայց, դեռ ուններայ պիտ՝ բան մ'աղուական
Եւ ըսէ, «Քսանի՛ս՝ լըրացուցի նո՞ր»
Սակայն, գութ չունին թիւերը, մեղք որ:

ՊԵՆԵԼՈՊԷ

Պարտէզին մէջ, ծառերն բողբոջ, կը փըրփրի՞ն.
Ջաղցրանոյշ է հովիկն՝ հալա՞ծ մեղրի պէս.
Ինծմէ բացի, գարնան տո՞ն է բոլորին,
Ահաւո՞ր բան, ի՛սկապէս:

Տոկա՛, մարմին, «ոչ» մի՛ ըսեր տակաւին.
Ու տըղամարդը պիտի գայ գըրկել քեզ.
Մոռցի՞ր հըրայըքը դուն յայրատ: Անծրեւին
Պէս պիտի գայ վերջապէս:

Հիւսածս ամբողջ ես կը քակեմ անդադար.
Սակայն ի զուր կը թառամին ջուրերուն
Մէջ իմ գուռին, շատ շուշաններն յամրաքար,
Ըսպասելէն ըսպառուն:

Այնքան մարդոց վատ տենչանքները կը զգամ
Հըրայըքիս ինչ որ հարկ ըլլայ պիտ՝ գըտնեմ.
Եւ սակայն, սէրն ինչե՞ր կըրնայ: Ու կը հիամ՝
Հաւատարի՞մ: կը սպասե՞մ:

§

Աթանասիոս Քիրիազիս

Ծնած է Աղրիանոպի մէջ 1883 ին: Աթէնքի համալսարանին մէջ օրէնսգիտութիւն ուսանելէ յետոյ, եղած է եկեմտական նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայ: Հրատարակած է բերթուածներու մէկ հանի հատորներ, որոնցմէ կարեւորագոյններն են, «Հազարազոհ», «Ապրուած Պահեր» եւ «Սիրտը Օձերուն Հետ»:

ԽԱՅՏՈՆ

Դաշտին մէջ խրախ կայ եւ տօն.
Ու նրւագներ կան այնտեղ.
Կը դարձնէ պա՛րը խայտոն՝
Որ ունի յո՞նք նըրրագեղ:

Բոլոր աչքերը, անո՞ր
Կը յառին բո՛ւռն ըղձանքով.
Գիւղին սըրտերը բոլոր՝
Կ՚այրին անոր կըրակով:

Սըրընգահարն ուզելով
Զրսպել արցունքը աչքին՝
Կը ծռէ գդակը մէկ կով՝
Եւ արբեցման վայրկեանին՝

Երեք անգամ յուսահատ
Կը հառաչէ թախծալիր.
Եւ թողլով պա՛րը կիսատ՝
Կը ջախջախէ սըրինգն իր:

ՈՒՌԵՆԻԻ ԲՈՒՆԻՆ ՎՐԱՑ

Ուռենիի բունին գըրուած՝
Մեր անուննե՛րը կողք-կողքի.
Տեսէ՛ք, աչքե՞ր իմ արտասուած,
«Իրկուն՝ Մայիս տասներկուքի»:

Կ՚անցնին մարդիկ՝ ու կը կարդան,
Ջոյգեր կ՚անցնին՝ ու կանգ կ՚առնեն.
Ու զըրոյցի դուռ կը բանան.
— Ա՛րդեօք որո՞նք էին — կ՚ըսեն։

Եւ պատասխան կու տայ ուռին
Պըզտիկ թրռչնոյ մը բերանով.
— Անոնք մեռած մարդիկ էին՝
Որ սիրեցին անհո՜ն սիրով:

Քոստաս Ուրանիս

Ծնած է Պոլիս 1890-ին: Երկար ատեն զբաղած է հրապարակագրութեամբ, Աբէնիք եւ Փարիզ: Եղած է Լիզպոնի եւ Մատրիտի հելլէն հիւպատոս: Հրատարակած է բերթուածներու երեք հատորներ, «Spleen», «Երազի Պէս» եւ «կարօտներ» խորագրերով: Ունի հրատարակելի հատոր մը՝ «Մեկնումներ» անունով: Ուրանիս լոյս ընծայած է նաեւ ճամբորդական նկարագրականներ եւ ուսումնասիրութիւններ, ու թարգմանութիւններ՝ օսար բանաստեղծներէ:

Ուրանիս մեծ ազդեցութիւն գործած է իր ժամանակակից սերունդին վրայ եւ վայելած բացառիկ ժողովրդականութիւն: Իր գործերը թարգմանուած են եւրոպական բազմաթիւ լեզուներու:

ԱՂՕԹՔ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ՝
ԲՈԼՈՐ ԴԺԲԱԽՏՆԵՐԸ ՀԱՆԳՍՏԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տէ՛ր իմ, թախծոտ ծրմեռուան այս գիշերին մէջ. երբոր
Մըշտագարուն վայրերէդ հրրեշտակներըդ բոլոր
Օթեականերէն իրենց վա՛ր հակած՝ երկիրն կը դիտեն,
Եւ զայն ճերմակ վարդերու թերթիկներով կ՛ողողեն,
Անհունութեան մէջ երբ ան կը թաւալի լըռելեայն,
Այս գիշեր, Տէր իմ, երբոր վայրագ հողմերը կ՛ոռնան
Դամբանավտար, մեղապարտ հոգիներուն պէս վրհատ,
Խորհէ՛ ամէն անոնց՝ որ մահիճներու մէջ աղքատ
կը քնանան որպէսզի վերկազդուրուին ու տոկան՝
Տակաւին վա՛ղն ալ, աւա՜ղ, իրենց ցաւին հրէկուան:

Տէ՛ր, մարդկային սի՜րտ ատ պահ մ՛ու մրտածէ դուն առաջ՝
Քերթողներո՜ւն ալեւոր, որոնք կ՛ապրին անտեսուած,
Զի՝ փառքն երբեք չըբախեց անոնց դրռներն աւերակ.
Խորհէ անոնց՝ որ խոնաւ խուցերու մէջ ինքնափակ
Կանգնեցընել կը ճրգնին կը տապալէ կեանքն ինչ որ.

Խորհէ անոնց՝ որ յոգնա՞ծ են յուսալէ, լուսաւոր
Վաղուան գալուն, որ գիտեն թէ ալ չգա՞յ, պիտ՝ չըգայ.
Խորհէ անոնց՝ որ տրգեղ են, ծաղրանքի՞ ենթակայ.
Մարդոցմէ միշտ ծանակուած՝ տըխմարներո՞ւն այն անչար,
Հիւանդներուն՝ յար մեռնող, սակայն ապրող մըշտաբար.
Աղջիկներուն՝ որ մեզի հաճոյ բաները չունին
Անոնց՝ որ միշտ կը տանջուին՝ որ ուրիշնե՞րը հանգչին.
Բարիներուն, հեզերուն, հէք մարդերուն հալածուած
Որ արտասուել չեն կրնար՝ զի՝ արդէն շա՞տ են լացած:
Տէ՞ր իմ, խորհէ՛ անոնց որ, դատապարտուած են այստեղ
Խոնարհելո՞ւ, սողալու եւ ցաւելու, լուսազեղ
Տաճարներուդ մէջ առանց կարենալու թեթեւնալ.
Զի՝ խեղճուկ ծայնը անոնց, Տէ՞ր իմ, այնքա՞ն է տրկար
Եւ բա՞րձր է, բա՞րձր է այնքան՝ քու գահոյքդ ալ ոսկեփառ:
Տէր իմ, խորհէ անոնց որ՝ կը տըւայտին անպատճա՞ռ,
Եւ իբր հատոյց, դուն անոնց երջանկութիւնը մի՛ տար,
Ահ, այդ բաւ չէ փոխարէն անոնց անհո՞ւն տանջանքին.
Այլ՝ այս գիշեր քունին մէջ երբ աչուընին փակեցին
Թոյլ տուր որ նե՞րս մըտնէ Մահն անոնց խեղճուկ տուներէն
Այնպէս հանդարտ ու յուշիկ՝ որ չարթըննան քայլերէն:
Եւ հակելով անոնց վրայ, քըրոջ նըման — ո՛չ մօր պէս.
Զի՝ կը գըրկէ մայր մ՛ուժգին, անյուսութեամբ աղեկէզ —
Զանոնք իրենց թարշամած շրթունքներէն համբուրէ
Եւ համբոյրով այդ՝ անոնց Տէ՛ր. թող շունչերը խըլէ...:

Տէ՛ր իմ, թախծոտ ծրմեռուան այս գիշերին մէջ, երբոր
Մըշտագարուն վայրերէդ հըրեշտակներդ քոլոր
Օթեականերէն իրենց վա՛ր հակած երկիրն կը դիտեն.
Եւ զայն ճերմակ վարդերու թերթիկներով կ՛ողողեն՝
Դըրախտիդ մէջ, ուր կ՛երթան երջանիկները ամէն
Մեռելներն այս մի՛ առներ, թո՞յլ տուր միայն որ թաղեն՝
Զանոնք այնպէ՞ս մը խորունկ՝ որ երկրի թոհն ու մորմոք
Ա՛լ չըխոովէ քունն անոնց, եւ հո՛ն՝ մոռցի՞ր դուն զանոնք:

ԽՈՇՈՐ, ՔԱՌԱԿԱՅՄ ՆԱԻ Մ'ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԴԷՄ

Խոշոր, բառակայմ նաւ մ'իրիկուան դէմ
Կը լքէ քարափն յուշի՞կ, մեղմօրէն:

Երբ ան կը ահեի, ջուրերն անխռով
Կը լեցուին ճերմակ լաթերու ցոլքով:

Ծովը նաւ մըն է. կողերուն վրան
Անունն իր, մարդիկ հազի՞ւ կը կարդան:

Ո՛ր հեռու երկրէն է եկած արդեօք
Եւ դէպ՝ ո՞ւր կ'երթայ, չի՛ գիտեր ոչ ոք:

Թաշկինակ մ'անգամ չողջերթեր զանի
Երբոր ափունքէն անաղմուկ կ'անցնի:

Պատրոյգաւներէն կը նային անոր
Կիները միայն, լռի՞կ, ինքնամոռ:

Մինչ ան՝ լքելով քարափն հապըշտապ՝
Կը թողու հրսկա՞յ ու պաղ մէկ պարապ:

Եւ այդ, երբ ծովուն վրայ կ'ընթանայ
Եւ արեւն անոր վրայ կը ցոլայ՝

Կը փայլին անոր կայմերը ոսկուն,
Եւ ծիրանիներ ալ՝ պարաններուն:

Ափունքէն դիտող մարդիկն հիմակ
Քաղաքն աւելի նե՞ղ կը զգան, դատա՞րկ.

Եւ կեանքն իրենց մե՞րկ աւելի, տարա՞ծ
Ըլլար կարծես բան մ'իրենցմէ՞ առած:

EDWARD VI

Աբբայարանին մէջ Ուէսթմինըսթրի, մունջ եւ անարեւ,
Տարածուած՝ իր մեծ նախահայրերուն ոտքերուն առջեւ,
Եդուարդ Վեցերորդն հիմա կը նիրհէ քունով մարմարեայ,
Բոլորէն մոռցուած — տասնեւվեց տարու դեռատի՜ արքայ:

Տղայ մըն էր ան լո՛ւրջ, ազնըւական եւ տրտումերես:
Իր գիրքերուն հետ ապրեցաւ անդորը, ցո՜ւրտ պալատին մէջ
Ընկերներն էին եպիսկոպոսներ, գիտուննե՜ր դաժան.
Եւ կեանքին միակ պատմութիւնն՝ իր մա՛հն էր արքայական:

Ան սէրեր չունէր եւ երբեք մըղած չէր պատերազմներ.
Եւ ատոր համար, դամբանին վրայ փորագըրուած չէր՝
Նըշանն յաղթական՝ որ նախահայրերն իր թողած էին:

Բայց, արքայական իբրեւ տոհմանիշ՝ հոն փորագրեցին՝
Շուշաննե՜ր կաթնեայ եւ Թիւտորի լոյս վարդերն աննըման:
Եւ իբր իրական ըլլային անոնք՝ դամբա՜նն է բուրեան:

ԿԵԱՆՔ

Կեանքըս կարօտ մ'է անհուն եւ տենչանք մը հրրակէզ:
Կառուցանել ուզելով մերթ ցնորական պալատներ.
Թերթատելով երբեմն ալ. մրտածումներս վարդի պէս,
Անցածներու շիրմին վրայ, ես՝ ապրի՜լն իսկ եմ մոռցեր:

Տարիները, երազկոտ մատուրներէս, սահեցա՞ն
Աւազի պէս, յամրաքար, եւ իմ հոգին, ակամա՞յ,
Կը հրնչէին կոչնակներն երբ իրիկուն մը աշնան —
Տեսաւ իյնալն անհրաւէր Իրիկունին, կեանքիս վրայ:

Նըման եմ արդ, ծովափնեայ նաւորդներու տընակին
Որուն այրերը գացին եւ նաւերուն հետ կորան.
Եւ իրիկուան մէջ մըրրիկն երբ կը սուլէ մոլեգին՝
Սեւահանդերձ մայրերը ու քոյրերն ալ լըռելեա՞յն
Գլուխնին կա՞ր կը կախեն, ահազարհո՞ւր, կը լըսեն՝

կարծես, ձեռքի՞ հարուածներ դըրա՛նը՝ փա՞կ մըշտօրէն...:

ԵՈՐԿՒՈՍ ԱՔԱՆԱՍ

Բուն անունով Ե. Աբանասթասիս, ծնած է Նաւթախօ 1893-ին: Հրատարակած է բերթուածներու չարս հատորներ եւ այլ աշխատութիւններ: Երկար ատեն զբաղած է նաեւ հրապարակագրութեամբ ու բաղաքականութեամբ եւ եղած երեսփոխան ու նախարար:

ՊԱՐ

Այսօր, Մարիոն ալ պիտի պարտատեղի գայ պնդէ:
Որքուքենէն ի վեր, ան՝ առջի անգամ կը պարէ:
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ
Հագած հարսի՞ նըմանակ:

Անոնք որ պա՛րն են տեսեր նայեցողներուն, թող տեսնեն՝
Նա՛խ պնդելը Մարիոյին՝ եւ ապա գովք թող հիւսեն:
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ՝
Ըսէ՛, ո՞վ է քու տատրակ:

Պարի մոգանքն ո՞վ գիտէ, օձն հըմայել ո՞վ կըրնայ:
Մէյ մը կ՛ըլլայ ժապաւէն, մէյ մը մատնի՞ կը դառնայ:
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ
Մէյ մ՛եղած տեղն կ՛առնէ կանգ:

Ինչպէս բոցը կ՛ոլորուի սըլացքին մէջ դէպ՝ երկին,
Մարիոն այնպէս ցունց կու տայ ու կը ճըկէ իր մարմինն.
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ՝
Հո՞ս, հո՞ն իյնայ պիտ՝ հիմակ:

Թեթեւութեանն իր երնչկ: Առանց թեւի կու գայ թիռ.
Հողին վըրայ չի՛ կոխեր, ոտքը գետնին չի՞ դըպիր:
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ.
Ո՞վ է վարպետդ, անուշա՛կ:

Նուագածուները հիմա պիտ՝ ջութակները փըշրեն,
Մարիոյին բաւ է միայն, որ նոր պընակ մը բերեն.
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ
Ինչ որ կ՛ուզե՞ս ոտքիդ տակ:

Մեր թանկագի՛ն արքունի, հազար-հազա՞ր երանի
Արքայորդւոյն այն արի՝ որ օր մը քեզ պիտ՝ տանի:
— Ձերմակ հագուստ ու լաջակ՝
Քեզ գովել ո՞վ է ատակ:

ԳԵՂԵՑԿՈՒԲՒՒՆՆ, ԱՆԴՈՐԻԿ...

Գեղեցկութիւնն անդորրիկ խաղաղ կեանքի մը անգին,
Որ իբր առուակ կը հոսի, ու կը ծաղկի զերթ ռահան.
Կը ճրոռուողէ ճընճղուկի նման ծայրը երդիքին,
Եւ տընական ծուխի պէս կը բարձրանայ իրիկուան —

Հեշտանոյշ կեանքն այդ անշուք, պարզուկ այդ կեանքին աննըման
— Որուն անմա՞ր է հըրճուանքն, կանանչ արեւն ալ անանց —
Կ՛ուզեմ առտու մը երգել՝ ես արտոյտի մը նման,
Գաւառացւոյ այս հոգին իմ մէջըս դեռ չըմեռած...:

ՔԱՌԵԱԿՆԵՐ

Ի՞նչպէս ըսիր։ Ինծի հետ կ'ուզես ելլել լեռն ի վե՞ր։
Պըզտի՞կ ես դեռ։ Շո՛ւտ յոգնիս պիտի աղջիկ շիկահեր։
Ու կէս ճամբան, եթէ դուն ուզես յենուլ իմ վըրաս՝
Ամայքին մէջ, կը վախնամ թէ՝ մէկէն մե՞ծ երեւաս...։

×

Հարց տըւի օր մը, յանկարծ, իմ խորամա՞նկ սիրածիս՝
Թէ՝ ան արդեօք աւելի կը սիրէ քո՞ւնը՝ թէ զիս։
Առանց երկար խորհելու՝ պատասխանեց մեղմաձայն,
— Կը սիրեմ քուն՝ ջերմիկ քու գըրկին մէջ մի՛միայն։

×

Պատըշգամին մէջ ծաղկուն ասեղնագործ կը բանի
Եւ քաղցրալուր դայլայլանք շըրթունքներէն կը կաթի.
Ձեռագործն իր, սրնդուսին վըրայ կ'ըլլայ մեղեդի
Եւ մեղեդին ձեռագործ՝ սըրտին վըրայ պարմանի։

×

Գեղջկուհիներ՝ ջաղացքին մէջ աղալո՞ւ կը սպասեն,
Եւ ալեւոր ջաղցպանին հետ գիշերն հո՞ն կ'անցընեն։
Փորձանաքեր է գիշերն։ Ո՞վ գիտէ, ա՛հ, ջաղացպան,
Թէեւ ծեր ես, բայց ի՞նչ փոյթ։ Ծերուկնե՞րն ալ շատ անգամ...։

×

Աղբերակէն կը դառնաս, քեզ կը տեսնեմ ճամբուս վրան.
Սափորն ուսիդ, ամօթխած ու գրլխահա՞կ ու վարան.
Անենգ ամօթդ, ո՞վ աղուոր, ո՞ւրկէ գիտնայ՝ թէ ե՞ս ալ
Քու սափորին սառնորակ կը խըմեմ ջո՞ւրը զուլալ։

ՆԱԲՈԼԷՈՆ ԼԱԲԱՔԵՈՔԻՍ

Ծնած է Ապէնի 1893 ին: Երիտասարդ տարիէն սկսած է աշխատակցիլ օրաթերթերու եւ հանդէսներու՝ բանաստեղծութիւններով, պատմուածքներով, ճնշադատական յօդուածներով, գեղագիտական ուսումնասիրութիւններով, կտուրբաւոր առձակներով եւ օսար բանաստեղծներէ թարգմանութիւններով:

Ունի «Բանաստեղծութիւններ» խորագրով հատոր մը:

1943 ին ճնշապատճառութեամբ վերջ տուաւ իր կեանքին:

ԱՐՑՈՒՆՔՆԵՐ

Տունին մէջ քա՛ն մը չըկայ. Մա՜յր,
Որ, քեզ իմ միտքը չըքերէ.
— Ո՛չ ալ կեանքիս մէջ բան մը, Մա՜յր,
Որ քու նըշա՛նը չըկըրէ:

Ոչ ալ արդ քայլ մը կ՛առնեմ, Մա՜յր,
Առանց որ զիս պատեն յուշերդ,
Քանի ըրոնեմ կամ տեսնեմ, Մայր,
Քու գործածած առարկաներդ...:

Եւ ոչ միայն անգին է Մա՜յր,
Ինծի համար ինչ որ քուկդ էր,
Այլ՝ սըրբացած կը սեպեմ, Մայր,
Նոյնիսկ՝ անցած քու ճամբաներ

Եւ ոչ միայն բան մ՛ունին, Մա՜յր,
Դըրախտային այդ տեղուանքներ,
Այլ՝ կը սիրեմ զի՜ս անգամ, Մա՜յր,
Որովհետեւ՝ քո՜ւ տըղան էր...:

Ի ԽՈՐՈՑ

Խըղճա՞ ինձ, Աստո՛ւած, այս ճամբուն համար,
Ուր ինկայ առա՞նց ինչո՞ւն գիտնալու.
Առանց գիտնալու՝ թէ քախտին այս չար՝
Ի՞նչ մեղք կը կապէ գիս, արդեօք ինչո՞ւ:

Խըղճա՞ օրերուս որ կ՛անցնին իբր հով,
Դեռ ծանրը գիշերը չիջած չորս դի.
Փընտռելով միւսներն, գի՞ւ ալ փընտռելով,
Փընտռելով ինչ որ՝ պիտ՝ չըգըտնըւի՞:

Խըղճա՞ բոլորին, որ կ՛անցնին ի զուր, .
Ջի՝ անոնց այսպէ՞ս է գըրուած. ըսին,
Որ, կը դառնան հող՝ փոսի մը մէջ լուռ,
Առանց հարց տալու երբեք այս մասին:

Անո՞նց ալ խըղճա, խըղճա՞ ինծի՛ ալ
— Ինծի՞՝ որ կ՛անցնիմ սիրտով մը նուաստ,
Ջանալով, Աստուած իմ, լուծո՞ւմ մը տալ՝
Բաներու օտար՝ որ չունի՞ն իմաստ...:

Հազի՞ւ թէ սիրտըս բանի մը կապած՝
Լոյս մ՛հազիւ փայլած խորունկը մութին,
Կը խըլէ զանի քախտըս չարախանձ,
Եւ գիշերն յանկարծ, կ՛իջնէ՞ վերըստին...:

Խըղճա՞ ինձ, Աստուա՛ծ, վըհատանքիս մէջ,
Խըղճա՞ բոցին՝ զոր կը սփռեմ դատարկ,
Խըղճա՞ ինձ, ո՛վ Տէր, իմ զայրոյթիս մէջ՝
Որ կ՛ապրիմ անմիտ եւ աննըպատակ...:

ՀԱՆԻՆ ՄԵՌԱՒ

... Հանդիպակաց տունին մէջ, մեռա՞ւ հանին այս գիշեր:
Ասպակիին վրայ մեղմիւ կը դողայ մո՛մ մ՛աղօտով.
Անկիւն մ՛ինկած կ՛արտասուէ իլիկը դա՛ռն տրտունջով,
Թոա՞ւ հոգեակը անոր Աբուսեակին քովը վեր...
Հանդիպակաց տունին մէջ, մեռա՞ւ հանին այս գիշեր:

Քնացա՞ւ... ո՞րքան քնքշօրէն կը ննջէ ո՛վ որ մեռնի...
Յանկարծօրէն համրացան բոլո՛ր, ու՝ սե՞ւ հագուեցան.
Կէս գիշերին մօտ թեւեց շուք մը՝ սիւքին մէջ անծայն...
Զըլլա՞յ հանւոյն տրտունջոտ, անոյշ հոգին էր անի.
Քնացա՞ւ... որքա՞ն քնքշօրէն կը ննջէ ո՛վ որ մեռնի...

Տարածեց հո՛վն ամէն դի յետնագոյն շո՛ւնչը հանւոյն.
Թարմ ծաղիկներն օրն ի բուն փոուած մնացին իր չորս դին.
Յուշիկ եկան հրեշտակներն ու քաղցրօրէն զայն պագին...
Այսպէս է մահը միայն՝ մանուկներուն, ծերերուն.
Տարածեց հովն ամէն դի յետնագոյն շո՛ւնչը հանւոյն...

Մանուկնե՞ր, ծերե՞ր լո՛յս հոգիներ, ո՞ւր կ՛երթաք
Խաղաղօրէն քընացող հանիին հետ առանձին,
Ինչպէ՛ս կ՛շողայ, կը դողա՞յ, կը շնչէ մո՛մը լռին,
Կը սարսռայ արհաւրա՞ծ, աղօտաշո՞ղ, դեղնորակ...
Մանուկնե՞ր, ծերե՞ր լո՛յս հոգիներ, ո՞ւր կ՛երթաք:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Երբոր գայ պահը կըրկին
Դէպի անհո՜ւնն իջնելու,
Առա՜նց այլոց հաւատքին՝
Բայց եւ առա՜նց վախնալու,

Հոգւոյս հետ, որ, այդ պահո՛ւն
Սիրածի՜ պէս կը սպասէ.
Ինչի՝ տանջուա՜ծ է անհուն,
Եւ այնքան շա՜տ յոգնած է.

Պիտ՝ չունենամ ես կոծումն
Ձայնի մ՚որ ինծ ըսփոփ տայ.
Այլ՝ — մեռցնելով մըտածում՝ն
Որ կը սպաննէ՜ զիս հիմա —

Պիտի իջնեմ վի՛հը խոր,
Որպէս դագա՜ղ մը փակուած.
Լոկ՝ փընտռելո՛վ անդորրն որ,
Ունէի՝ դեռ չըծընա՜ծ։

ՓԼԷՈՆ ԲԱՐԱՍԽՈՍ

Ծնած է 1894-ին: Հրատարակած է բանաստեղծութեանց հատորիկ մը եւ Պոլերի բանաստեղծութիւններէն թարգմանութիւններ, ինչպէս նաեւ ճնճաղատական ուսումնասիրութիւններ: Փլէոն Բարասխոս, երկար տեսեն է ար, կը զբաղի միայն ճնճաղատութեամբ, իր աշխատակցութիւնը բերելով գրական ամենէն լուրջ հանդէսներուն:

ՈՒՐԻՇ ՈՉԻՆՉ

Ուրիշ ոչի՛նչ կ՛ուզեմ, ոչի՞նչ այս իրիկուն։
Ծառերուն տակ լոկ այս հատնումը յամրագին.
Անոնց անկամ, երանելի՞ այս երերումն.
Դէմքիս վրայէն՝ լոկ թեթեւ ա՛նցքն այս հովիկին:

Մութը դանդա՞ղ իջնէ հեռու ճամբու վրան,
Եւ բարձրանան ուրախ ծայներն աղջիկներուն.
Եւ յամենա՞ն ամէնն, աղօ՞տ, ամէնն ըլլան,
Երգ մ՛իրիկուան ըստուերներուն մէջ մարմրուն.

Ուրիշ ոչի՞նչ կ՛ուզեմ. ոչի՞նչ այս իրիկուն,
Կ՛ըղձամ լըսել լոկ քու շըշունչը աղուահեզ,
Եւ հեւքդ՝ որ արդ կ՛անցնի մէջէն սա ծառերուն,
Ամա՞ռ. որ վաղն երթա՛ս պիտի, ո՛ր՝ գացե՞ր ես:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՕՐԸ ԱՆՑԱՒ

Աղմուկներով ցընծաթինդ անցաւ օրը այսօրուան.
Թաղիս տրղաքը խաղեր րրին ուրախ ճիչերով,
Եւ իրիկուան դէմ, լեռնէն՝ իջաւ խումբ մը, որ ճամբան
Երկար ժամեր ողողեց ծիծաղներով, ձայներով,
Իմ սենեակըս ջերմացուց աշնան արեւն հեշտանոյշ
Իրերուն եւ գիրքերուն տարածուելով վրա՛յ լրոին:
Տաղտկացուցիչ, սեւաթո՜յր եւ անփարա՜տ, դառնացող
Այսօր ազատ թողուցին զիս վիշտերն իմ նոր եւ հին:
Եւ, լոկ խինդեր, խենթ խինդեր հոգիիս խորն արթընցան
Ու ցընծացին, ճրչացին, ամէնուն հետ երգեցին՝
Օրուան մէջ՝ որ ա՛հ, անցաւ գանգիւններով քաղցրածայն:

ՆԻՆՋՆ ԱՂՈՒԱՆՈՅՇ

Նինջն աղուանոյշ թարթիչներդ ծանրացընէ՞ պիտի դեռ:
Եւ ցընծուրախ լոյսն այգուն՝ սենեակին մէջ ըսպիտակ,
Եւ անկողնին մէջ մեր խոր, մերկ կուրծքերուն վրրայ մեր՝
Պիտի սահի՞, սեւաթոյր վարսերուդ վրա՛յ ալ արծակ:

Նի՛նջն աղուանոյշ թարթիչներդ ծանրացընէ՞ պիտի դեռ,
Անշարժ մրնայ պիտի մերկ, թրմրած մարմինդ տակաւին.
Եւ ես՝ հակած լուսագեղ դէմքիդ վրրայ, անհամբեր
Պիտ՝ ըսպասեմ ժրպիտիդ եւ նայուածքի՞դ առաջին:

Ռոմոս Ֆիլիրաս

Իսկական անունով Եուանիս Իֆոնոմոբուլոս: Ծնած է Կոնիթոսի Ֆիաթօ գիւղին մէջ 1888 ին: Հրատարակած է «Վարդ եր Փրիւուրին Վրայ», «Գալոցներր» «Վերագարձ», «Ջոհաքերում» երթուածներու հատորները եւ «Կեանքի Դերասանը» ուրուակը: Ֆիլիրաս տարիներով զբաղած է նաեւ հրապարակագրութեամբ եւ բազմակողմանութեամբ:

Կեանքի վերջին տարիներուն մտային խանգարում ունենալով՝ դրեւած էր հոգեբուժարան, ուր եւս կը շարունակէր ստեղծագործել:

Մեռաւ 1939-ին:

MADONA MIA

Թեթե՜ւ, փափկիկ, թիթեռնիկի նըմանակ,
Շուշաններուն վըրայ ինկոտ ցօղին պէս,
Թաւիշներու ըլսուող զերթ շո՜ւնչ անուշակ
Իբրեւ, այգուն անդրանիկ շողն ոսկեգէս՝

Եկար դանդա՜ղ, եկեղեցւոյն մէջ ինչպէս
Պիտի մըտնէր Աստուածամայրը Թախծուն,
— Մայրամուտին մէջ լուռ ըստուկ մը որպէս —
Թեթեւ հառաչ մ՝ալ շրթներո՜ւդ վրայ թրթռուն:

Եկա՜ր... եւ ես կը զգամ գալուստդ աղուահոտ՝
Զերթ բա՜ն՝ մ՝որուն տենչով հասնիլ չեմ կրնար,
Իբր յաւտնութի՛ւնը աշխարհի մ՝անծանօթ՝
Որ իմ լոյսին առջեւ շողա՜ց հրաշափառ:

ՎԱՐԴԵՐ

Վարդերն, այսօր, պարտէզին մէջ բնա՛ւ լոյս չըմպեցին.
Արշալոյսէն՝ քամիներն ուղիներուն վրա՛յ ինկան.
Ու բուրաւէտ, ու պայծառ ամենայն ինչ խեղդեցին.
Եւ օրն ունէր վայրութիւնն ու սարսափներն գիշերուան:

Կը բարձրացնեն սրբազան ազերս մ'ամէնն ալ, լոյսի՛ն,
Իրիկնային կը փչէ մինչդեռ հովիկը հեզիկ.
Ահա՛, թափօր են կազմեր բոլոր վարդերն ածուին.
«Վաղն ըլլայ լո՛յսն յաղթական, եւ չըլլայ ամպ մ'իսկ պզտիկ»։

Եոսիֆ Ռաֆթոբուլոս

Ծնած է Արեւելեան Թրակիոյ մէջ 1890-ին: Ուսումը սացած է Հալիի եւ Աբէնիի համալսարանին մէջ: Հրատարակած է «Սիրոյ Գիրքը» խորագրով ճերմուածներու հատոր մը:

Մեռած է Աբէնի՝ 1923-ին:

ԿՈՉՆԱԿ ՄԸ

Կոչնակ մը հեռուն կու լայ մահալուր,
Եւ դագաղ մը յար կ'ընթանայ անծայն.
Ոչ ոք անոր հետ կը քալէ տրխուր,
Ո'չ ոք գերեզման կ'ուղեկցորդէ զայն:

Անոր մէջ հոգիս է փակուած, բաքէ՞,
Որ, տրտմաթաթաւ կը մարի՞, կ'երթա՞յ,
Կը հնչէ կոչնակն երբ ամէն րոպէ
Ու դագաղն ալ յա՛մր՝ առա՞ջ կ'ընթանայ:

ՍՏՈՒԵՐ

Ըստուերի պէս կը շրջիմ պալատներուն դէմ մահուան
Ա՛հ, քիչ յետոյ զիս խեղդէ պիտի անդունդը խաւար:
Իմ հիացիկ աչքերուն, վերջին պահուն, իրական
Եղեմ մը դուն կը թուիս, ո՜վ կեանք, ցընծուն ու փառաւոր:

Արծագանգնե՞ր, կրշտոյթնե՞ր, շեշտեր ադո՛ւ, արբեցում.
Անակընկալ բայց, ո՜վ մահ, եւ երիցըս սեւ մորմոք,
Տակաւին չե՞մ ապրած ես կեանքի խորհուրդը խորուն,
Ու դուն, ահա՛, կը պատես զիս պատանքովդ արտորնօք..:

Ի Ց Ա

Իցա, ո՞ւր ես, ո՛վ իմ սէր, վայ ինձ, ո՞ւր ես դուն նորէն.
Իցա՛, պահի՞կ մը միայն դարձիր օտար ափերէն..
Այսպէս, պահի՞կ մը միայն, յետոյ գընա՛ դուն դարձեալ՝
Յետոյ գընա՛, եւ ուրի՞շ, ուրի՞շ անգամ մի՛ գար ալ:

Բայց, շո՛ւտ եկուր, թռչնիկին նըման եթերն ճեղքէ դուն.
Եւ հասիր ո՛ւր որ ալ ես, օրը չեղած իրիկուն,
Ո՛ւր որ ըլլաս, ա՛հ եկուր. չիջած գիշերն արհաւրոտ,
Զի՛ սէր իմ, ալ չըծագի՞ պիտ՛ ինձ համար առաւօտ:

ՑՐՏԱՇՈՒՆՉ ՁՄԵՌ

Սառնաշունչ ձըմեռ մ՛է զիս պարուրած:
Ամէն ծառ՝ չորցած ճիւղե՞ր է պարզած,
Ոչ մէկ թռչնոյ երգ կը լսուի այլեւս
Մեռա՞ծ են բոլոր տեսիլներս, երազներս:
Ձեզի՝ նոր գարուն պիտ՛ գայ, ո՛վ ծառեր,
Հեղեղի՞ն նորէն պիտ՛ թռչնոց երգեր:
Սակայն, մահուան շո՛ւնչն է ինձի հրպած,
Սառնաշունչ ձըմե՞ռ մ՛է զիս պարուրած:

Վ Ա Ր Դ Ե Ր Ը

Կարմիր վարդերն առաւօտ մը բացուեցան.
Տեսան ա՛յգը, տեսան՝ արե՞ւն ալ աղուոր,
Տեսան երկինքն՝ աչուըներով ըղձական,
Սոխակներու լսեցին ե՛րգն հեշտօրօր:

Բընքուշ աղջնա՞կ մ՛անցաւ իրենց քովիկէն,
Մայրամուտի տեսան բռնկո՛ւմը լրին,
Մութ գիշերին՝ աստղերու շո՛ղքն երկինքէն.
Եւ փակեցին աչքերն՝ ու ա՛լ չըբացին:

Լէոն Քուքուլաս

Ծնած է Իզմուպոլիսի մէջ 1894 ին: Նախնական կրթութիւնը իր ծննդավայրին մէջ ստանալէ յետոյ Եւրոպա մեկնած է բժշկագիտութիւն ուսանելու. սակայն, ինչ յետոյ բոլորովին նուիրուած է գրականութեան: Երեք տարի չափ Գերմանիա ապրած՝ ու ապա վերադարձած է իր հայրենիք:

Քուքուլաս հրատարակած է «Կեանքի եւ Մահուան» եւ «Անաւոս Մը» խորագրով երկուածներու հատորները: 1921 էն ի վեր կ'աշխատակցի բոլոր կարեւորագոյն պարբերաթերթերուն եւ յաթերթերուն: Թարգմանած է գերման երիտասարդ գրողներէ ընտրազան գործեր: Լէոն Քուքուլաս աշխատած է նաեւ թատրոնի համար:

ՄԵՆԱՒՈՐ ԿԱՂՆԻ

Մենաւոր կաղնի', որ կը բարձրանաս որպէս ճիգ մը զուր
Վերը հասնելու, այս ծմեռնային պարտէզին մէջ դուն,
Կոտրած ու մե՞րկ է քու ամէն մէկ ճիւղն, որ անդորը ու լուռ
Բնութեան մէջ, հիմա կ'երգէ օրն ի բուն ուրախ ու խրնդուն:

Ո՞ր տենչանքը քեզ կ'օրրէ լրռելեայն կամ ո՞ր ցընծութիւնն
Այս աղօտափայլ իրիկունին մէջ, մահո՜ւ նման ցուրտ.
Անկանջ կուտամ քեզ ու կ'երգես իբրեւ տաւիղ մը թրրթռուն
Զոր կը համբուրէ գարնան սիւքը ջերմ զերթ սիրածի շուրթ:

Երբեք չըվախցայ, քեզի պէս ե'ս ալ, մենաւո՜ր կաղնի,
Փոթորիկին դէմ կանգնելէ հրպարտ ու բարձրաճակատ.
Քեզի՜ ալ, անշուշտ, պիտ' ժըպտի տեսիլ մը վառ գարնանի
Քանի որ ըզմեզ կը խեղդէ ծմեռն ու կ'երգենք մինչ այդ...:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ցընորական, տեսլանըման իրիկուն
Մը, բազմամբոխ ճամբուն վըրայ տեսայ քեզ։
Արշալոյս մը կար՝ շըրթներուդ վարդագոյն,
Եւ յոյս՝ անոյշ նայուածքիդ մէջ հըրակէզ։

Նայեցար ինծ, մըտերմուհի մը որպէս,
Ժրպիտդ անդո՛ւր էր, արեւո՞ւ ճառագայթ,
Ճակատագի՛րն ըզքեզ ղրկած էր կարծես
Իբրեւ հոգի՛ հայրենիքէ մը անյայտ։

Եւ եթէ ես ճամբաներուն վրայ երկրի,
Ա՛լ չըտեսայ քեզի, սակայն, իմ տըժգոյն
Մըտածումը միշտ դէպի քե՞զ կը թըռի,

Մրշտադալար, լուսեղ գարնան մը հանգոյն։
Դուն եղար իմ միակ հըրճուանքն, որ բընա՞է
Բընա՞է ինծի հալուէի համ չըտըւա՞ւ։

Սբիրոս Բանաեօթոբուլոս

Ծնած է Արդոս (Կորնթոս) 1895 ին: Հրատարակած է բանաստեղծական երկու հատորներ, պատմուածքներու ժողովածու մը, եւ ուրիշ գործեր: Հելլէն պարբերաթերթերու մէջ ունի նաեւ գեղագիտական բազմաթիւ յօդուածներ:

ՈՐՍՈՐԴՆԵՐ

Եկքանիկները անհամար ուռենիի ճիւղերուն
Թառած՝ զանոնք կ'օրօրե՞ն բերկրանքի խօ՞լ խաղերով.
Ճիւղերէն վար մարգարտի նըման ցօղեր սարսռուն
Ճակատներուն կ'իյնան մեր՝ ծանրացած՝ քա'դցըր նիրհով:

Մեր դէմ, տաքրակ մը թառած է անխըռով ու անդոյդ
Ու բարձրերէն հոգիի մ'հանգոյն արծի՞ւ մը կ'երթայ —
— Ընկե'ր, նետէ՛ հըրացանդ խոտին վըրայ, ու եկուր
Լսենք մէկտեղ այգայլին մերին աղօթքը հիմա:

ՇԱՏԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Գիշերն, երբոր կը դնեմ գըլուխըս բարձին
Ձիս կ'օրօրեն աղուոր յոյսեր ոսկեվառ.
Պիտի ըլլամ ես զօրաւոր՝ ու ջընջին
Ակերս մէջ պիտի մարեմ այն անմար
Վիշտերն որ զիս կը մրըմրկեն: Ես պիտի
Լստեղծեմ բան մ'որ հասցընէ զիս փառքի:

Երբ բացուի լոյսն՝ իսկոյն կ'ելլեմ անկողնէս,
Ծըրագիրներս փութով կարգի կը դընեմ:
Պիտ՝ ընեմ սա՛, պիտ՝ ճամբորդեմ այնտեղ ես,
Նըպատակըս պիտի գործքով յաջողցնեմ.
Կամաց-կամաց, ըսկսելով փոքրերէն՝
Պիտի հասնիմ ես մեծերուն յամրօրէն:

Ու կը սկսիմ: Բայց, ճամբաները կեանքին՝
Նեղ են ա՛յնքան ու խուճերով առլըցուն.
Եւ հրմայիչ ա՛յնքան գեղեր ալ ունին՝
Որ մեր քայլերը կը կեցնեն, ըզմայլուն:
Մերթ աշխատանքը ծանր, հաճո՞յքը երբեմն՝
Պատմանութեան մեր օրերը կը խլեն:

Ու ժամանակը կը սահի՜ գետի պէս.
Եւ երազներս դարձեալ երա՜զ կը մընան.
Տըկա՜ր, վըտիտ, անտէր եղէգ մը որպէս՝
Կը թողում որ, հովերն ո՛ւր որ կամենան՝
Առնեն տանին զիս ու նետեն այնտեղ որ՝
Մարդուն կամքը կ'իյնայ ըսկոր առ ըսկոր:

Արկիս Քորաքաս

Ծնած է Բաանքի 1888-ին: Հրատարակած է «Գիշերներ», «Երգեր», «Բառոր Վարդեր» բերթուածներու հաւաքածոները եւ հինգ վէպեր, ինչպէս նաեւ պատմուածքներու հաւաքածոյ մը: 1936-ին լոյս ընծայած է Թրակիացի բանաստեղծներու ծաղկաքաղ մը:

Մեռաւ 1940-ին:

Ն Ա Խ Ա Ն Ձ

Օր մը, երկուքըս մէկտեղ կը թերթէինք գիրք մ'որուն
Մէկ էջին վրայ երբ տեսայ աղջկան դէմք մը սիրուն՝
«Ի՞նչ աղուոր կին» գոչեցի, անմեղօրէն, մեղմաձայն:
Չըխօսեցաւ ան ըընաւ: Ուրիշ անգամ մը սակայն,
Երբ նոյն այդ գիրքը կրկին կը թերթէինք մենք դողդոջ,
Տեսայ թէ նկարն այն չըկար, փրցուած էր է՞ջը ամբողջ:

Ք Ո Յ Ր Ը

Կոկոն մըն էր մըշկածոր,
Վեշտասնամեա՞յ տակաւին:
Եկաւ մըրրիկ մ'ահաւոր՝
Առաւ, նետեց զայն գետին:

Անցան՝ անթի՞ւ տարիները,
Այլ՝ բոյրն անոր կը մընայ՝
Անցան անթիւ տարիները՝
Բայց, ցաւն է լե՞ռ մը հըսկայ:

ԵԹԷ ԳԱՍ

Թէ Գարունին հետ գաս դուն՝ պիտ՝ վարդերո՞վ զարդարեմ
Շագանակի գոյն մազերդ, քեզ համբուրեմ քաղցրօրէն.
Թէ Ամրան հետ երեւիս՝ քե՛զի պահեմ պիտի ես
Մեկոններով լիագիրկ, հասուն հասկեր ոսկեգէս:

Թէ Աշունին յայտնուիս՝ պիտ՝ մեր այգին երթանք մենք
Եւ կարմրողկոյզ խաղողներ, թուզեր անուշ ճաշակենք.
Իսկ Ձմեռին եթէ գաս, կը խոստանամ գաղտնօրէն,
Փրոել կապերտը իսկոյն ու քընանա՞լ քեզի հետ:

Եորկիոս Ցուքալաս

Բանաստեղծ ու թարգմանիչ: Հրատարակած է «Սիրոյ երգեր» եւ «Իլեօրաւօ» երերուածներու հատորները: Տարեգիրերու եւ գրական հանդէսներու մէջ ունի բազմաթիւ թարգմանութիւններ օսար գրողներէ եւ մասնաւորաբար Ֆրանսացի եւ Ռուս բանաստեղծներէ:

Կ Ն Ո Ջ Ս

Ջերթ ուխտաւոր, յիշատակը կ'ելլէ վեր
Դէպի սիրոյ մեր երեկոն առաջին:
Կը վերյիշե՞ս դուն ճիւղերուն մէջ լուսինն
Ու լռութիւնն ու մոգակա՞ն այն գիշեր:

Տարաշխարհիկ որպէս կանթեղ, սիրտը մեր,
Հըրավառուած՝ կը բոցկըլտա՞ր անծկագին.
Ծա՛նըր էին բոյրերն աղու գարունին.
Սէրի՞ն էինք մեր հոգիները յանծներ:

Կասեցընել տարիներն, ա՛հ, ո՞վ կըրնայ.
Տենչը թըռչուն մ'է, կը գաղթէ անպատճառ,
Բայց, չմարի՞ պիտի հո՛ւրն՝ որ կը մընայ:

Մեզ իրարու դեռ կը կապէ՝ մեր խոնարհ
Տընակին կեանքն եւ անկէ եւս աւելի՝
Թիզ մ'հող՝ դամբանը մեր զաւկի՞ն սիրելի:

ԵՈՐԿԻՈՍ ՏՈՒՐԱՍ

Ծնած է 1895 ին, Աղեքսանդրիա: Աբէնի համալսարանին մէջ ուսած է իրաւագիտութեան ճիւղին: Հրատարակած է կրճատուն երեք հատորներ, «Սուրբ Գէորգ», «Հաւատարմօրէն, Տէրը կուգայ» եւ «Փառք»:

ՏԷՐ, ՋՕՐՈՒԹԵԱՆ, ԳՈՒԹԻ ԱՂԲԻՒՐ

Տէ՛ր, զօրութեա՛ն, գութի՛ աղբիւր մըշտակայ,
Ա՛լ մինչեւ ե՞րբ յաղթանակէ թըշնամին
Եւ կոխտուի ճըշմարտութիւնն երկրի վրայ.
Ու ժողովուրդդ՝ ըլլայ ծանա՛կը չարին:

Ա՛լ ժամն հասաւ: Բաւակա՛ն է՝ Զուշանա՛յ
Թող զայրալից իջնել բազուկըդ ուժգին
Ու բանալ վէրքն անբուժելի անոր վրայ՝
Որ դարերէ ի վեր կ՚իշխէ՛ աշխարհին:

Ելի՛ր ու թող լեռներն հալի՛ն մոմի պէս,
Ջեզ ատողները թող յանկարծ սարսափին,
Մէկէն զանոնք թող գըտնէ նե՛ռդ հըրակէզ,

Երբ կը ճըգնին խըլել բա՛ժի՛նն աղքատին:
Ու թող դատէդ ցընծայ Սիոնն ով Աստուած
Եւ արդարներն՝ աղաղակե՛ն քու դիմաց:

Քոստաս Քարեօքաքիս

Ծնած է Թրիբոլիսի մէջ 1895-ին եւ անձնասպան եղած Բրեվեզայի մէջ, 1928-ին:

Աքեմի համալսարանի իրաւագիտութեան ճիւղը աւարտելէ յետոյ, տարիներով եղած է պե-ական պաշտօնեայ: Ճամբորդած է եւրոպական բազմաթիւ երկիրներ: 1919-ին հրատարակած է «Մարդուն եւ Իրերուն Ցաւը», 1921-ին, «Մանկութիւն»ը եւ 1927-ին «Երերերգներ ու Ծաղրերգներ»ը:

Խ Ա Մ Ա Ճ Ի Կ Ն Ե Ր

Որպէս թէ մենք բընաւ չըկանք երկրի վրայ.
Իբրեւ թէ մենք անեղութեան մէջ ենք դեռ:
Մեր շուրջ, առանց ցոլքի խաւա՞ր գիշերեայ.
Ուրիշներու կարծիքով ենք լոկ մարդեր:

Վարանմունքէ եւ թուղթերէ ըստեղծուած՝
Խամաճիկնե՞ր ենք կոյր ձեռքին մէջ բախտին.
Պա՞ր կը դառնանք, կ'ընդունինք այլ ու հարուած՝
Աստղներուն յառած անգո՞ր մեր աչուքին:

Հեռու աշխարհ մ'է մեզ ամէն մէկ հրթռուանք:
Ցընորք են լոկ՝ յո՛յն ու տարի՞ք պարմանիւ:
Ուրիշ ո՛չ ոք չի գիտեր թէ մենք ալ կանք,
Բացի անկէ՝ որ կոխելով մեզ կ'անցնի՛:

Օրերն անցա՞ն՝ ու ժամանակն ալ անցաւ:
Օ՜, մարմնին մէջ թէ չըլլար վիշտն այս անտէր.
Օ՜, թէ չըլլար հոգւոյն մէջ ցա՛ւն այս անբաւ՝
Զրգիտնայի՞նք պիտի թէ կանք, կ'ապրի՞նք դեռ...:

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՍՊԱՆՆԵՐ

Կը դարձնե՛ն դըրան բանալին, եւ հին
Նամակներն իրենց մէջտեղ կը հանեն.
Կը կարդան հանդարտ, եւ ապա՝ վերջին
Անգամ քա՜րշ կու տան քայլերն յամրօրէն։

Կ՛ըսեն՝ թէ իրենց կեանքն ողբերգ մըն էր.
Ո՜վ Տէր մարդերու քրքիչն ահաւոր.
Ցի՛րուը, արցունքնե՛րն, երկընքի անմեռ
Կարօտն, ամայքն ալ՝ տըխո՜ւր վայրերու։

Պատուհանին քով կանգնած կը դիտեն
Ծառե՜րը, տըղա՛քն, բնութի՛ւնը շուրջի,
Մարմարագործներն՝ որ մուրճ կը շարժեն,
Արեւն՝ որ ընդմի՜շտ ալ պիտի շիջի։

Լրացա՛ւ ամէն ինչ։ Թըղթիկ մը միայն.
Հարկ հազածին պէս, կըտրո՛ւկ, պա՜րզ, խորո՛ւնկ,
Անտարբերութիւն, ներո՜ւմ դէպի այն՝
Որ պիտի կարդայ եւ թափէ արցունք։

Ժամը կը նային եւ հայհոյին,
Ցիմարութի՛ւն է՝ թէ սըխալ-կ՛ըսեն,
«Վերջացաւ ամէն ինչ» կ՛հծծեն, խորքին
Մէջ անկասկած թէ՝ պիտ՝ յետադըգեն։

Ա Թ Է Ն Ք

Քաղցրանո՞յշ պահ: Ա.թէնքն՝ ազի՞ճ գեղանի,
Ցանծնըւած է Ա.պրիլի խօլ թեւերուն:
Բոյրերն՝ հեշտա՞նք են եթերին մէջ ծրփուն,
եւ չի՛ սպասեր հոգին ալ ո՛չ մէկ բանի:

Տուներուն վրայ երեկոն յոյլ կը հակի
Ու կը ճընշէ արծաթովն իր կոպերուն:
Ա.կրոպոլիան ալ արքունի, հոն հեռուն,
Վերջալո՞յն է հագած՝ որպէս ծիրանի:

Լոյսի՛ համբոյր, կը ցաթի աստղն առաջին:
Վարդերես հարս դափնիներուն կը փափսայ՝
Իլիսոյի մէջ խօլ հովիկը հիմա:

Ուրախութեան եւ սիրոյ պա՞հ երկնային,
Կը հալածեն ուր թռչնիկները զիրար
Հովխըփելով Ջեւսի սիւնին յուլաբար:

Մ Ի Ա Յ Ն

Ա՛հ, ըլլալո՞ւ էին ամէնն՝ ինչպէս եղան,
Պէ՛տք է յոյսերն ու վարդերը թառամէին.
Նաւականերու պէս, պէ՛տք է որ, երազահամ
Իմ տարիները անցնէին:

Կը բաժնուէինք ինչպէս ամէն երեկոյեան՝
Պէտք է ընդմիշտ բաժնըւէի՞ն բարեկամներ.
Պէ՛տք է իրկուն մը լըքէի այլեւս վայրն այն՝
Ուր մանկութեանս անցա՞ն օրեր:

Պէ՛տք է կեանքը — ինչպէս պարի մէջ — իմ ձեռքէն,
Առնէ՞ր աղուոր աղջիկներն ալ — ո՛վ սիրուններ —
Նո՛յնիսկ ցաւը, որ կ՛արբեցնէր զիս տարօրէն՝
Պէ՛տք է ամուլ այսպէս ճնշէր:

Պէ՛տք է ամէ՞նը ըլլային: Մ՛իայն այսպէս
Անոյշ պէտք չէ որ այս գիշերն հիմա ըլլար.
Պէտք չէ աստղեր հոն շողային աչքերու պէս
Ու ժրպտէին լինձ սիրավառ:

Ղևոնդոս Ալիշէրսիս

Բուն անունով՝ Միխայիլ Հաճիտիմիթրիու: Ծնած է Կիպրոս 1897-ին: Հետեւած է Աքէնճի համալսարանի իրաւագիտութեան ճիւղին: Տարիներէ ի վեր հաստատուած է Եգիպտոս ուր կը զբաղի ուսուցչութեամբ: Հրատարակած է «Ծովափունճի Շուշաններ», «Պարզ Մատուցում» ճերպուածներու հատւածոները, «Անգլիական Ծաղկաքաղ» մը, անգլիացի բանաստեղծ Ռուպէրթ Պրուքի ամբողջական գործը (թարգմանութիւններ) եւ «Մերկ Մարդը» պատմուածքներու հատորը:

Ղ Ե Ա Ի Ք Ի Ի Ն

Զաւա՛կս, երբոր քեզ ծունկերուս իմ վրան
Կը խաղցընեմ մերթ, հա՛րց կու տամ ինծի ես՝
Թէ՝ արդեօք ո՞ղջ՝ կամ ա՛լ մեռա՞ծ պիտ՝ ըլլամ,
Այն օրն՝ որ դուն պիտ՝ այս քերթուածս ըմբռնես:

Պիտի ամբողջ պարմանութեանդ ընթացքին
Երգս ըլլայ պա՞րզ, անուշ հէքեա՞թ մը միայն,
Եւ հետագայ մրթութեան մէջ քու կեանքին՝
Ջեզ պիտ՝ վարէ բնեռային աստղի նման:

Բերկրանքներուդ մէջ, պիտ՝ կոչնա՞կ մը ըլլայ,
Որ՝ պիտ՝ հընչէ հանդիսաւոր, հրճուագին.
Եւ երբ ցաւիս՝ պիտ՝ մայր մ'իբրեւ քեզի գայ
Ու քաղցրօրէն ըսփռփէ խոռո՛վ քու հոգին:

Ծաղկուն ճիւղի պիտ՝ ունենայ բոյրն հեշտին,
Ու թարմութիւնը զովանուշ առուտան.
Ու գերագոյն ազնուութիւնը վըշտին.
Եւ, քեզ օրհնէ պիտ՝ որպէս ծի՜ռք մ՝աստուածեան։

Դո՛ւն հոն գըտնես պիտի իմաստը յըստակ
Շուքերուն որ կը շարժին մէջըդ տարտամ,
Անհիւթական ըզգայնութեանց բովանդակ,
Որոնցմէ զուրկ են երկինքները ա՛ւգամ:

Եթէ ապրիմ՝ ականջդ ի վա՜ր ըսեմ ես՝
Պիտ՝ զայն մեղմիւ, իբր հա՜յր, ընկեր ու եղբայր.
Իմաստն հոգւոյդ մէջ պիտ՝ մընայ այլապէս՝
Ջաղցրիկ յոյսի՜ ու լոյսի՜ պէս երկնավառ:

Թեւլոս Աղրաս

Բուն անունով Իփանկեղոս Եուանճու: Ծնած է 1899-ին: Աքէճի հա մալարանին մէջ ուսած է իրաւաբանութիւն եւ երկար տարիներ պատասխանատու Ազգ. յին Մասնադարանին մէջ: Հրատարակած է երիտասարդ բանաստեղծներու ծաղկեփունջ մը, ժան Մորէասի բանաստեղծական գործերէն թարգմանութիւններ եւ «Մանկականիմ ու Գովքեր» խորագրով երբ-ասածներու ստուար հատոր մը: Գրած է նաեւ բազմաթիւ գրական ուսումնասիրութիւններ եւ գրադատական յօդուածներ:

Աղրաս արկածահար մեռաւ 1944-ին:

ՇԻԿԱՀԵՐ ՏԸՂԱՅ

Ոսկեմազ տղայ, քա՛ղցրօրէն դալուկ,
Փունջ-փունջ յասմիկներ կը ծախէիր դուն,
Եւ մանիշակներ, բոյրերով մըշկուն,
Կայարանին մէջ երէկ, անադմուկ:

Հոգիս շողշողաց աչուրներուս խոր՝
Գըգուելու համար դէմքըդ քաղցր ու հեզ,
Որ ինծ կը ժրպտէր, խորհուրդի մը պէս,
Աստեղապայծա՞ռ, կուսափա՛յլ, աղուոր:

Ձակատէդ ի վար — ծիգ ու ոլորուն —
Քունքերըդ մինչեւ, կ՛իյնային ցանցառ,
Եւ անօսր մազերդ, որ պիտ՝ անպատճառ
Տանջանքն ըլլային նըկարիչներուն:

Պըզտըլիկ, տրհա՞ս գըլո՞ւխ մանուկի,
Կատարելատիպ ծիրի մէջ աղու —
Բերնի՞ պէս աչքեր, ժրպիտներ երկու,
Երկու անմեղուկ կոչե՞ր շոյանքի:

Եւ, կեցած քանի կը դիտէի քեզ,
Հոգիս կը ճրգնէր զօդել այդ ամէնն
Այն բաներուն հետ՝ որ ա՛լ ինկեր են
Անցեալ օրերու խորունկը դէզ դէզ...։

Ք՛ընքշանո՛ւշ, անփոյթ եւ անվիշտ տղեկ,
Տիեզերք մ՛իմ մէջ տեսար քովանդակ
Զոր եօթ կրնիքով փակեր են, կրղպանք
Մ՛ալ դրրեր որ ալ, չըբացուի՜ երբեք:

Եւ՝ ինծի յուսա՜լ տըւիր տակաւին,
Թէ իմ մանկական արցունքն աղաւէտ
Որ չէ ցամքած դեռ, պիտի իմ նամէտ
Աչուըներէն ես ճաշակեմ կըրկին:

ԿԱՌՔՆ ԱՆՁՐԵՒԻՆ ՏԱԿ

Կը սպասէ կառքն անձրեւին
Տակ ժամերով առանձին,
Եւ փոյթ չի՛ ըներ.
Կարծես թէ՝ ա՛լ աւելի
Զայն կը նեղէ ստելի
Թա՛ղն՝ որ զինք չուզեր:

Զիուկներն իր քովէ քով,
Նո՛յն ծածկոյթին տակ կարգով.
Ու լո՜ւռ կը սպասեն.
Այս վայրին մէջ տըրտմահամայ
Շատոնց է որ ոչի՛նչ կայ՝
Որ ընկե՜ր ընեն:

Փեղկեր չկա՛ն, ո՛չ բակեր,
Ո՛չ ալ սարսռուն բաղեղներ.
Մէ՞կ հատ չըմընաց՝
Լապտերներէն այն կարգով,
— Պըղինձէ զոյգ թեւերով —
Աչառնեւ բացուած:

Վերնասեն՝ ու ռուքն ինկան,
Եւ, հովանցի՞կ. նեղ ա՛յնքան
Միջնասեննեակն ալ —
Եւ ահաբեկ փախ տըւին
Յիշատակներն, որպէս հին
Կինե՞րն հեզափայլ:

Դատարկ ո՞վ կառք, խեղճ ու հին,
Ա՞ռ քեզի հետ իմ հոգին
Մէկտե՞ղ առ, զի՛ս ալ,
Որպէս համբոյր, եւ իսկոյն,
Երթա՞նք, ուրկէ եկար դուն՝
— Դէպ՛ օրե՞րն անցեալ:

Միջոս Բաբանիքոլաոս

Ծնած է 1900-ին Հիտրա կղզիին մէջ: Փոքր տարիքէն հաստատուած է Բիրէա՝ ուր գիմնազիոնի շրջանը աւարտելէ յետոյ մտած է համալսարան իրաւաբանութիւն ուսանելու: Ինքնագիր եւ բարգմանածոյ բանաստեղծութիւններով ախտաստկցած է բազմաթիւ գրական հրատարակութիւններու:

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ըսպասեցի՛, ըսպասեցի՛, չեկա՛ր սակայն,
Բայց, սըրտէս ալ չըհեռացա՛ւ յոյսը իսպառ —
Ըսպասեցի՝ որ քեզ յանկարծ քերէր ճամբա՛ն,
Եկան ամէնքն՝ ու միայն դո՛ւն չերեւցար:

Եւ մընացի սըրճարանին մէջ միայնակ,
Այնպէ՛ս մինակ՝ ինչպէս մարդ չէ՛ մընացած դեռ,
Ձեռուըներուս մէջ ամփոփած գլուխս իբրեւ գանկ
Մը, զոր կեանքի եւ մահուան ցուրտ ցա՛ւն է կընքեր:

Ու, փակեցի այնտեղ, աչքերըս յոգնալիր.
Ու կոպերուս ետին յանկարծ տեսայ ըզքեզ.
Ջըխոստացուած ժամադրութեա՛նն եկած էիր՝

Որ, այդպէսով, քեզ աւելի՛ շատ սիրեմ ես:
Ու քեզի սի՛րտս բացի զերթ դուռ, որ վերչն վար
Ծածկուած էր մահուան քօղով մըթախաւար:

Թեոքրոս Անթիաս

Ծնած է Կիպրոս: 1929 ին հրատարակեց իր բանաստեղծութեանց առաջին հատորը, «Ստահակի Սուլոցներ» եւ 1930 ին, «Սուրբ Սատանայ, Ողորմեա Ինձ», որոնք լաւ ընդունելութեան արժանացան հելլէն գրադատութեան կողմէ: Տարիներէ ի վեր վերադարձած է իր ծննդավայրը՝ եւ կը պաշտօնավարէ Մելհոնեան հաստատութեան մէջ, իբրեւ Յունարէնի դասատու:

ՍՏԱՀԱԿ, ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆՆ Է...

(ՎԵՐՋԱԲԱՆ)

Ստահա՜կ: Այս իրիկունն է ա՛յնքան աղուո՜ր, ա՛յնքան աղո՜ւոր.
Կրնաս երթալ ու քնանալ նստարանի մը վրա՛յ, Ստահա՜կ.
Միտքը այս կեանքն ընդարձակեց, ա՛հ այնքա՜ն շատ, ա՛հ
այնքան շա՜տ՝
Որ՝ մարդ տունի փոխեց երկիրն ու տիեզերքը բովանդակ:

Արցունք չունիս որ արտասուես, ոչ ալ կորով որ տանջուիս դուն,
Ո՛չ ալ ճիչեր ջղագալա՜ր, կրնաս հանել յուսատութեան.
Դուն լուռ ալիքն ես փոթորկի մը ահաւոր ու յարատեւ
Որ կ՛անդորրի միշտ անհանգիստ, իրիկուան մէջ խաղաղական:

Ու երբ գտնես ազատութիւնն նստարանի մը երկարած,
Եւ ա՛լ լռէ մոլեգնաշունչ փոթորիկը քու այս կեանքին՝
Երբեք չըսես պիտի թէ դուն յոգնած էիր, ո՜վ Ստահակ
Դաժան ու խո՜ւլ պայքարներէն քու դաշնազուրկ, խո՜ւլ հոգիին:

Ստահա՜կ: Այս իրիկունն է այնքա՜ն աղուոր, այնքա՜ն աղուոր.
Կրնաս երթալ ու քնանալ նստարանի մը վրայ, Ստահա՛կ,
Միտքը այս կեանքն ընդարձակեց ա՜հ, այնքան շատ, ահ,
այնքան շա՜տ
Որ՝ մարդ տունի փոխեց երկիրն ու տիեզերքը բովանդակ:

ՔԼԷՐԷՔԻ ՏԻԲԼԱ ՄԱԼԱՄՈՒ

Ծնած է Բրեվեզա: Հրատարակած է ճերքուածներու հատոր մը, «Անցքիս վրայ» խորագրով (1922): Հրատարակած է նաեւ «Քիչ Մը Սիրոյ Համար» եւ «կանացի Հոգիներ» խորագրերով պատմուածքներու հատորները՝ որոնցմէ առաջինը արժանացած է Աթէնքի Ակադեմիի մրցանակին: Տիկին Մալամու ի յոյս ընծայած է «Փոխրերու Համար» պատմութիւններու հատորը, աշխատակցած զանազան հանդէսներու՝ բանաստեղծական թարգմանութիւններով եւ քննադատական ու նկարագրական յօդուածներով:

ՕՐՆ ԱՂՈՒՈՐ Է

Օրն է աղուոր եւ այգն՝ անո՞յշ աւելի.
Կը թօթուրուին ծառերն՝ որպէս յայնաբաց
Կանանչ թեւեր արեւազօծ — սիրալի
Ե՞րգ կը հրծծէ ակն անտառին սըրարբած:

Օդին սըրտին մէջ զերթ նաւակ, յուլաբար
Կը նաւարկէ թրռչուն մը մեծ — ճիւղերուն
Մէջ կը սահի, վերէն, երկինքն հոյափառ,
Լոյսն իր ծաւի թորելով խո՞րն իմ հոգւոյն:

Հեռո՞ւ եմ ես կապանքներէն մահաբեր,
Մինակ այնպէս, այս տաճարին մէջ ազատ.
Ազատութիւնն իմ տօնելու համար, Տէ՛ր,
Թրռչուններուն նման երգե՞լ կ'ուզեմ արդ:

Ու կո սկսիմ: Նորէ՞ն, նորէ՞ն...: Ի՞նչ կեղծ ձայն:
Սըրտիս խորքը, կաչծես թէ մո՞ւնջ է, օտա՞ր:
Սակայն, ինչպէ՞ս, միթէ տըխո՞ւր եմ այդքան,
Ա՛յդքան մեռա՞ծ որ տակաւին չե՞մ ըզգար:

ԵՈՒԱՆԻՍ ԲԱՆԱԵՕՓՈՒԼՈՍ

Ծնած է Էքոլիֆօ 1901-ին: Աքէնի համալսարանին մէջ ուսած է գրականութիւն: Հրատարակած է «Միութեան Դիրքը» եւ «Քնարական Ուրուագծեր» երբուածներու հատորները, վէպեր, պատմուածքներ, ուսումնասիրութիւններ եւ թարգմանչական այլեւայլ գործեր:

Եուանինիս Բանաեօփուլոս հետեւեցաւ ժամանակակից գրականութեան մէջ կը գրաւէ կարեւոր դիրք մը՝ թէ իբրեւ բանաստեղծ-գրագէտ եւ թէ իբրեւ ներհուն ճնճադաս:

ԱՂՕՓՔ ՍԻՐԱՅԻՆ

Ոչի՞նչ այլեւս, որ վիշտըս քաղցրացընել կարենար,
Քեզմէ զատ բա՛ն չըմընաց, ո՛վ անյագուրդ իմին սէրս
Որ զերթ երակ մ'առըցուն կը տըրտփես սըրտէս ներս
Եւ արբեցման մ'ես նըման, մըթախաւար, անդադար:

Իշխանատիպ սատանայ. հե՛ւք որ իմ մէջ կը հեծես
Կախարդական զերթ սըրինգ եւ սուլակի մը հանգոյն.
Ով հեռատոյզ ու չըքնաղ երկրի գանգիւն հեշտագոյն,
Ա՞ւրծ հըրեղէ՛ն նետերու, կ'ախորժիմ որ ցաւըընես՝

Զիս առաւել յարաժամ, եւ աւելի՞ գաս միշտ դուն
Ատրո՞ւնկ: Պատրաստ ու անքուն ես կը սպասեմ ւտռանձին
Եւ սիրտս անքիծ է ինչպէս՝կոյսն հարսնութեան վայրկեանին.
Ու մըտածումս ալ թըռչուն մըն է ծովու աւիւնքին,

Ալիքի՛ն, խո՞ր այերին, երկինքին դէմ ասմազուն.
Այնպէս մինակ, անընկեր, պայծառութեան մէջ զըւարթ
Որ կը ծալէ թեւերն իր անդորրանքին դէմ անթարթ
Ու կը խոկայ պանդըխտութիւնն իր հեռուն:

ԽՈՆՋԷՆՔ

Գիշերն, գիշե՛րն իր յոգնած թեւերը ծա՛նր, յամրօրէն
Ճամաքներուն ու աննինջ ծովերուն վրայ կը պարզէ:
Աստղացոլքին մէջ լազուր, նաւերն ուրա՞խ կեցեր են,
Զարտճրճի սիւրը մինչ առագաստնե՞րն կ՛ակօսէ:

Երբ դիմացի լեռներէն բացուի վաղն ա՛յգը գերթ վարդ,
Երբ ցանկորմի պէս գարնան՝ ծիծաղի ծո՞վն համրօրէն.
Նաւաստինները կապեն պիտի թիերը զրւարթ՝
Ու հեռանա՞ն թախծալից ու հրնամի ափերէն:

Լոկ դուն, նե՛ղ սիրտ, որ ոչ մէկ հով ու քամի չի կրնար
Երկչոտ թեւերդդ շարժել դէպ նորանոր ափունքներ,
Կը խեղդըւի՞ս քու մրոայլ խորհուրդներուն մէջ յիմար,
Ու նըման ես բաց վէրքի մը որ գոցուիլ չի՞ զօրեր:

ՁԳԱՅՆԻԿ ՎԵՑ ՏՈՂԵՐ

Այս գիշերը՝ իմ թախիծն հեշտացուցած է այնպէս՝
Որ, ես կեցած եմ թաքուն քու մահիճին դէմ կարծես,

Ու կը շընչեմ հոգեւին քու սիրոյն վարդն հոտեւան
Որ ըլլամ ե՛ս ալ ազնիւ գեղեցկուհեանդդ նըման,

Եւ մարմինիդ անմեկին ծաղկին վըրայ դիւթական՝
Հակիմ, նընջեմ, մահանա՞մ:

ՓՈՒԼԻՍ ԱԼԵՔԻՍ

Հայ բանաստեղծութեան անկեղծ ու բանկագին բարեկամը: Ծնած է Լայոնիոյ Արէզցոյին քաղաքին մէջ 1903-ին: Ոքէնի համալսարանին մէջ գրականութիւն եւ օրէնագիտութիւն ուսած է եւ ներկայիս, եգիպտական նախարարութեան պաշտօնեայ է: Գրել սկսած է շատ կանուխէն, աշխատակցելով երիտասարդ գրողներու պարբերականներուն, իմիջայլոց բերքուածներով եւ Քրանսացի, Գերմանացի եւ Իտալացի բանաստեղծներէ թարգմանութիւններով: Հրատարակած է «Մենաւոր Պտոյտներ», «De Profundis» եւ «Սիրոյ Ստուերին Տակ» բերքուածներու հատորները, ինչպէս նաեւ եգիպտիէսի ողբերգութիւններէն «Մեէա»ի եւ «Էլեկտրա»յի թարգմանութիւնները: 1937-ին, այս հատորի թարգմանչին հետ ծանօթանալով, անոր գործակցութեամբ հոգելից ներիրուեցաւ հայ բանաստեղծներու գործերէն հատընտիրներու թարգմանութեան գործը 1938-ին ի լոյս ընծայեց «Արմենիի Մուսա» (Արմենական Մուսա), անուն հատորով, որ մէկ բանի ամիս յետոյ արժանացաւ Ք. տպագրութեան ու հելլէն գրադատներու գրեթէ միահամուռ ներբողին:

ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ամէն ինչ գեղեցիկ էր. շրթե՞ր աւելի.
Աւելի՞ էր աղուոր այգաստղին լոյսն անպակ.
(Կը յիշեմ, նրոնենուոյ ծանրաբեռն ճիւղ մ'հիմակ,
Որ բոյրով կը լեցնէր մեր տրնակը համակ)
Ամէն ինչ գեղեցիկ էր, շրթե՞ր աւելի:

Ամէն բան աղուոր էր եւ աղուոր ալ մընաց,
(Մեր տունը, նրոնենին եւ ծովը կապտագոյն
Ա՜, ծո՞վը մերթ ճիշտ լեռ. մերթ մեսա՜ քս ծրփծրփուն)
Ամէն ինչ աղուոր էր եւ մընաց միեւնոյնն
Ա՜հ, լոկ ես տարբեր եմ, միայն ե՜ս եմ փոխուած:

ՄԱՅՐԻԿԻՍ

Այս ժամուն երբ կ'անծրեւէ, մա՛յր, կը խորհիմ ես քեզի
Եւ կըսկիծէս կը հոսի
Կիզող արցո՜ւնքը իմին.
Ես չեմ կըրնար հաւատալ — այսչան ապրած ըլլալով —
Թէ պիտ՝ չըգանք իրար քով՝
Ա՛լ այս երկրի երեսին:

Կարծես զքեզ կը տեսնեմ: Շրջազգեստով պա՜րզ, երկայն,
Ջոր կը պատէր միմիայն
Բանուած երիզ մը խոնարհ.
Անսեթեւեթ շապիկով, եւ սրճագոյն լաջակով
Եւ անոր տակ՝ կապտածով
Քու աչուըները պայծառ:

Անգէ՜տ, անփորձ պատանի մ'էի դեռ ես, ապաշնո՜րհ,
Անպիտան հո՜ղը երբոր
Ըզքեզ խըլեց յանկարծոյն.
Եւ, որբութիւնը չէ՜ի գիտեր, մայրիկ սիրական,
Թէ հոմանիշ էր դաժան
Փոթորիկի մըշտագոյն:

Բայց ա՛րդ: Ուա՜ղ, դառն ունիմ փորձառութիւնը երբոր,
Եւ յափրացած եմ բոլոր
Սին տենչերէն ալ կեանքին՝
Կ'ըմբըռնեմ թէ շուքիդ տակ ապրիլն ինծի ի՜նչ կ'արժէր
Թէ՝ ինծ համար սիրտդ ի՜նչ էր,
Ի՜նչ տաքուկ լանջը քուկին:

Որովհետեւ, աւելի ո՞վ պիտ՝ հրբճուի ինձ համար
Երբ կեանքին մէջ, հոյափառ
Ծաղկի բան մը գեղեցիկ.
Եւ տակաւին, թէ չարիք մ՝ելլէ յանկարծ իմ դիմաց
Ո՞վ ցաւակցի պիտ՝ սըրտանց
Ցեզի չափ ինձ, ո՞վ մայրիկ:

Այս ժամուն երբ կ՝անձրեւէ, մայր, կը խորհիմ ես քեզի
Եւ կըսկիծէս կը հոսի
Կիզող արցունքը լմին,
Ես չեմ կարող հաւատալ — ա՝յսքան ապրած ըլլայով՝
Թէ՝ պիտ՝ չըգա՞նք իրար քով
Երբեք երկրի երեսին։

ՅՈՒԶՈՒՄ՝ ԿԵԴՐՈՆԻ ՄԸ ՄԷՋ

Դէ՝մս են նըստած. մօտի՞կ։ Ոտքերն՝ կուշտ-կուշտի։
Աւելի նէ կը խօսի, ան՝ կը ժըպտի:

Բայց, երբ լուռ իակ են շըրթունքներն երկուքին՝
Կը զգաս անոնց աչքն ու գորովը, կըրկին:

Փո՞քր, աննըշա՝ն բաներ անշուշտ. եւ սակայն,
Կ՝արցունքոտին իմ աչուրներն, երբ միայն

Անոնց ձեռքերն ես կը տեսնեմ ագուցուած։
Այսպիսի աչր մ՝ես տեսէի պիտի գա՞նձ...։

ՊԱՆԴՈՒԽՏ ԱԷՐ

Ուկո՜ւր կրրկին, պանդըխտացած ո՞վ իմ սէր,
Ռե՞զ կ'ողբայ տունն ամբողջ կ'ըլլայ երբ իրկուն.
Բակի աղբիւրն ու պատըշգա՛մը լըքուն,
Ծաղկանօթի գիրգ շուշաննե՞րն ու վարդեր:

Ռե՞զ կ'որոնեն՝ մեր նաւակին ղեկն անտէր,
Սիւքն, ալիքներն ալ ծովափին ծըփծըփուն.
Ռեզի՞ համար կու լայ սոխակն, օրն ի բուն,
Ռեզի՞ համար կը հեծեծէ սիրտն իմ դեռ:

Մերթ ալ, — վա՞յ ինծ — երբոր գիշեր ժամանակ
Կ'անծրեւէ դուրսն ու հովերը կը սուլեն՝
Կ'ըսեմ «կու գայ, ահա՛, անոր քայլերն են...»

Եւ կ'ելլեմ դուրս: Սակայն դուն չե՞ս: Մոլորանքն
Ա՛լ կը պատէ զիս թեւերով իր դաժան
Եւ կ'ուշանայ լոյսն ալ՝ որքա՞ն, ա՛հ, որքա՞ն...:

ՄԱՐՏ

Մա՞րտ է, Ծիլե՞ր ծաղկեցան
Գերեզմանիդ հողին վրան.
Եւ կը շողայ ոսկեվառ՝
Արեւն երկնին մէջ պայծառ
Ելի՛ր, հրեշտա՞կ սիրական,
Գերեզմանիդ հողին վրան՝
Մարգարիտնե՞ր ծաղկեցան:

ԿԸ ՆԸՆՋԵՍ ՔՈՎՍ ՔԱՂՑՐՕՐԷՆ...

Կը նընջես քովս քաղցրօրէն...: Շուշանի պէս դաշտային՝
Մարմինդ անո՞յշ կը բուրէ, սաւանին վրայ լեզակի:
Վաղուց է որ դայլայլանքր դադրեցաւ սոխակին,
Ու գիշերին մէջ անդորր, միայն հե՛ւքդ կը լսուի:

Մէկ թեւդ մե՞րկ, վարդաթոյր կուրծքդ ծրգած յուլօրէն,
Միւսն՝ անխորով երկարած բարձին վրայ ծիւնավառ.
Ինծ ցոյց կուտան քանդակեալ՝ վարանուհիներդ համօրէն,
Որ տենչաքիս դ'մ՝ անոյշ նահանջեցի՞ն յամրաբար:

Հիացիկ քե՞զ կը դիտեմ եւ չե՛մ եւ չե՞մ յագենար:
Նըման ես պերճ արծանի մը լոյսին տակ լուսնակին.
Որ, սողալով լայնաբաց պատուհանէն, քաղցրաբար
Կը պարուրէ հրմայքովը քեզ աղուո՞ր ամառին:

Մրաքէս իսկ չէ՛ր անցներ — Տէ՞ր — երջանկութիւն մ'այսքան խոր
Երբ ուռիին տակ, այնտեղ, կը նայէի քեզ ծածուկ.
Եւ յետոյ, երբ անցնելով ծառուղիէն մըշկաթոր՝
Եկար քովիկըս նըստիլ երկիւղանքո՞վ, կամացուկ:

Կեռասի պէս գեղեցիկ, բոսոր շրթունքդդ պըրկուած.
Կը դողդըղար յուզումէդ ու մեղմօրէն թըրջած էր,
Ջրտինքէն՝ որ դէմքիդ վրայ յանկարծակի էր պըտղած՝
Ջերթ աղամանդ, ու հոգւոյդ թաքուն յո՛յզր կը մատնէր:

Կը նընջե՞ս քովս, ո՞վ շուշան, եւ քաղցրօրէն պիտ՝ զարթնուս
Բայց, խուսափի՞ պիտի այս ադուոր վայրկեանը յոյզին,
Ու մեզ մընան պիտի լոկ յուշեր անմիտ ու անոյշ
Գիշերէն՝ զոր այնքան բո՛ւրըն ապրեցանք միասին:

Եւ խորհուրդիդ մէջ ամենէն պայծառ,
Ու թախիծիդ մէջ ամենէն խորունկ՝
Հառաչի՜ հեղեղ, կու գայ տենչը վառ,
Բարձրացընելու հոգիդ ի շըրթունք:

Ու դո՜ւրս կը նետուիս, ո՛եւէ ծեւով,
Խեղդելու հըրայրքն այս հոգեքաղիչ.
Կ՛ելլես՝ ո՛ր ժամուն ըլլայ, ուզելով՝
Ա՛յս, միմիայն այս, եւ ուրիշ ոչինչ,

Կ՛ելլես ցերեկին, գիշերներն անգամ,
Եռեւեփին մէջ քաղքին, կ՛օրօրուի՛ս,
Կը խօսիս հազար բանի շուրջ, սակայն,
Քեզ ա՛յս կը տանջէ եւ ոչինչ ուրիշ:

Ու տուն կը դառնաս, երբոր վերջապէս
Ա՛լ պաղած է քեզ մըրկող տենչը վառ.
Մարմինդ՝ թեթե՜ւ թըռչունի մը պէս,
Ա՛յլ սիրտդ սակայն, ծա՛նր՝ ինչպէս կապար...:

ՅԻՇԱՏԱԿ

Ձըմեռ էր: Ծո՛վը մեր քով գիշերուան մէջ կը լողար,
Ու կը հըպէր ձեռքերուդ՝ ձեռքս յուլօրէն, դողահար:

Չէ՞իր խօսեր: Ո՛չ ալ ես: Բայց, հընօրեայ հէքեաթին էր
Որ երկուքիս ալ կուրծքին տակ յամրօրէն կը հիւսուէր:

Ո՞ւր ես արդեօք: Ո՞ր ձեռքերն կը վարեն կեա՛նքդ հիմա.
Քե՜զ կը խորհիմ եւ աչքերս՝ կ՛արցունքոտի՜ն ակամայ:

Ա Շ Ո Ւ Ն

Կը ծեծէ ճիւղերը դո՞ղ մը ցրտին.
(Որքա՜ն գօս տեղիս խորունկն իմ սըրտին։)

Կ'երթան թըռչուններն շուքերու հանգոյն։
(Անցա՜ծ տարիներ, յուշե՜ր քաղցրագոյն։)

Մութ ու ծանր ամպեր կ'անծրեւէ յուշիկ։
(Ա՛հ, կանա՜չ օրեր, դուք ե՞տ դառնայիք։)

Կը ծեծէ ճիւղերը դո՞ղ մը դաժան։
(Սըրտիս մէջ ո՞րքան գօս տեղիս աշնան։)

ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐՈՒՆ

(Որպէս Ճախաբան «Ազգեցիկի Մուսա»ի)

Ա.րարատի կատարէն — ո՛վ արծիւներ —
Ուր հանգչեցաւ օր մը տապա՛նը Նոյեան,
Ա.հաւասիկ մեր մէջ էք դուք — եղբայրնե՞ր
Ճակատագրի, տառապանքի՞, դառնութեան։

Ո՛րքան ջերմին է զերընտիր ձայնը Ձեր։—
Թէ կը կանչես մեզ ոլորտներդ լուսաման,
Մո՛գ եղիշէ Դուրեան, կամ Դո՛ւն, կարեվէր
Կը զառանցես տրտմաթախիծ ո՛վ Տէրեան,—

Մեզ կը կարթէք, կ'արբեցընէք էովին,
Մեզ կը տանիք դէպ՝ աշխարհներ հոգեհմայ.
Ա.ստուածայի՞ն վ.արուժան, ո՛վ Գաթիպա.

Եւ դեռ այնքան եղանակներ, նո՞ր եւ հին։
Խորախորհո՞ւրդ Ձեր նուագէն երանի՝
Թէ սակաւի՞կ մ'այստեղ տրւած ըլլայի...

ՆԻՔԻՖՈՐՈՍ ՎՐԵՔԱՔՈՍ

Ծնած է Լակոնիոյ մէջ: Հրատարակած է «Մարդուն Ծաւածրուքիւնները», «կարապին Նաւակը», «Հրեշտակապետին Ճամբորդութիւնը», «կրակին Գագաթնացումը», «Պատկերներ Վերջալոյսէն» եւ այլ բազմաթիւ բանաստեղծական հատորներ ինչպէս նաեւ «Մեր կ Տղան», «Գազանը» արձակներ:

Վրեքաքոս իր հայրենակիցին Ռուլիս Ալեքիսի նման եղած է ջերմ եւ անշահախնդիր հայասէր մը եւ ամէն առթիւ ապացոյցը տուած իր հայասիրական զգացումներուն:

Հետագայ հերթուանը՝ գրուած 1938-ին, ձօնուած է այս գրքի թարգմանիչին:

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹ

Դա՛ւք՝ հրեշտակները անտէր ու թշդուառ,
Որ օր մ՚երկինքէն եկաք դէպի վար.
Եւ Արարատի լանջէն իջնելով
Մինչեւ հոս հասաք փոշեպատ ոտքով:
Կը շողան՝ դէմքերն ձեր փոթորկակէզ,
Երբ կորագլուխ կ՚անցնիք առջեւէս՝
Քարշ տալով ձեր վի՛շտը, ազնիւ ու հին,
Քառեակ անկիւնները այս աշխարհին:

Ի՛նչպէս ալ խորհիմ, ի՛նչ որ ալ ընեմ՝
Գաղտնիք մը կայ, զոր պէտք է որ ըսեմ:
Կուրծքիս տակ բո՞ց մը, ցա՞ւ մը կը շարժի
Ձի դեռ ժամանակն անդունդ կը վիժի.
Եւ ոչ մէկ տեղէ դեռ չի՛ երեւիր
Հրաշափառ աւօ՛տը խաղաղալիր.
Համամարդկային, քրիստոնէական,
Ջերեւաց դեռ լոյսն ալ կախարդական:

Երբ ճամբաներէն ցեխոտ ու մըթին
Կ'անցնիմ ես յաճախ ծեր հին կայանին՝
Դարձնելով աչքերս դէպ՝ երկինքն անհուն՝
Հարց կու տամ ինծի — ո՞վ երջանկութիւնն
Աբեւուն կրնայ մէկուն զըլանալ.
Միթէ եղբայրներ չե՞նք մենք ամէնքս ալ.
Միթէ հաւասար չե՞նք Ոչինչին եւ
Այս յաւերժական բրնութեան առջեւ:

Ինչպէ՛ս ալ խորհիմ, ի՛նչ որ ալ ընեմ՝
Գաղտնիք մը կայ զոր պէտք է որ ըսեմ.
Որքան մեր՝ ծե՞րն է երկիրն այս նոյնքան.
Լեռներն արիւնոտ, երկինքն անսահման,
Ջի՝ ազատութեան եւ սիրոյ համար.
Ով մարտ կը մղէ եւ ով անդադար
Կը բանայ այերն ա՛լ աւելի լայն՝
Ի խընդիր օրուա՛նը յաւերժական,
Ո՛վ հորիզոններն անդուլ կը պեղէ՝
Հայրենիք ո՛ւր որ ըլլայ՝ կը գըտնէ:
Ջի՝ արեւուն պէս, մարդն ալ կը ծընի
Առանց խըտրութեան, առա՞նց սահմանի
Լուսաւորելու աշխա՞րհն ամենայն:

Ինչպէ՞ս ալ խորհիմ, ի՛նչ որ ալ ընեմ՝
Գաղտնիք մը կայ զոր՝ պէ՛տք է որ ըսեմ.
Բաժակներն առէք ազնիւ թախիծով
Դէմքերն արեւելք դարձուցէք յոյզով,
Եւ խըմենք ամէնքս, ամէնքս այս իրկուն՝
Գաղթականի բախտազուրկներուն
Եւ ողջ աշխարհի անտէր ու թըշուառ
Մեր եղբայրներուն կենացը համար:

ԼՈՒՍԱԲԱՑ՝ ՍՈՒՆԻՈՅԻ ՄԷՋ

Համադրո՞յթ մըն եմ օտա՛ր մեծուքեան.
Ինչ որ իմ մէջս կը տեսնես դուն, օտա՞ր են,
Բան մը՝ քեզմէ՞, արեգակէ՞ն ու ծովէն.
Բան մ՝անտառէն ու տարերքէն գիշերուան:

Երբ ես մեռնիմ՝ պիտի իր տա՛րրն ե՞տ առնէ
Լո՛յսը, ծո՛վը եւ անտառն ու լուսընկան.
Ու տեղս պիտի մընայ լրո՞յթը միայն.
Իսկ այս հոգին՝ զոր կուրծքիս տակ կը կըրեմ

Անկէ ի վեր, որ երկինքէն հոս ինկայ՝
Երգերուս մէջ պիտի ցըրուի՞ երկրի վրայ:

REQVIEM

Տըրտում ողջոյնս յետնագոյն, ընդունէ՞, ո՛վ իմ արեւ,
Ու մի՛ փըշրեր լոյդ այլեւս կոպերուս վրայ ամբափակ.
Հիր ճաճանչներըդ կապէ մազերուս շուրջ զերթ պսակ
Որ ես երթամ գիշերին՝ պըճնեալ գառնո՞ւկ մը իբրեւ:

Ոսկորներուս ու սառած ծուծերուս մէջ. տակաւին
Լըսէ՛, առուակըդ ինչպէ՞ս կը գըլգըլայ հեշտօրէն.
Ո՛վ արեգակ, դուն շողա՞յ միւս տըղայոց վրայ նորէն
Գերեզմանիս հողին շուրջ երբոր խաղան հըրճուագին:

Նիքոս Հայէր-Պուճիտիս

Ծնած է Աքէնի: Կրթութիւնը ստացած է Գահիրէի Ֆրանսական Լիսէին մէջ: Հրատարակած է «Երգեր Աւդիական Եղանակներով», «Աւդիականի» «Նոր Մանիքեաս» եւ այլ բանաստեղծական հատորներ: Վարած է շաս մը շաբաթաթերթերու խմբագրութիւնը:

ԱՂԵՐՍ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ՓՈՔՐԻԿ ԿՈՒԶԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

Ձերեւեցաւ, իրա՛ւ... (գիշե՞ր է արդէն)
— Պատըշգամին մէջ, իրիկուան այս պահուս՝
Կը յայտնուէր ինչպէս ամէն օր դէմէն —
Պըզտիկ տըղան՝ որ հիւանդկախ է եւ կուզ...:

Պատուհաններն իր լուսաւո՞ր են սակայն.
Եւ փեղկերուն ետին, փակուա՛ծ ամբողջն,
Կ'երթեւեկեն շուքեր խըռով ու տարտամ,
— Ա՛հ, Տէ՞ր ըրէ՝ որ արտասուք չըթափեն...:

Ա՛նքան է հեզ, ո՛վ Տէր, այնքան, պարզունակ
Եւ իր հոգին՝ այնքա՞ն, ա՛յնքան վըշտահար.
Պատըշգամին մէջ կը կենայ միայնակ
Երբոր գիշերն իջնէ լըռին ու խաւար:

Միջօրէին՝ ան ժամերով կը կենայ
Փակ փեղկերուն ետին, եւ ո՛րքան ուշով,
Կը հետեւի միւս տըղայոց, ճամբուն վրայ,
Երբ կը խաղան ուրախ ու սո՞ւր ճիչերով...

Ան չի խաղար եւ նոյնիսկ չի՛ յանդգնիր
Փողոց իջնել ու վազվըզել հըրճուագին.
Օր մ՛երբ վազեց՝ միւս տըղաներն հեգնալիր
Փախան յանկարծ զինք ծըգելով առանձին:

Մօր հարցումին՝ թէ ինչո՞ւ ի՛նք ալ չերթար
Խաղալ ինչպէս միւս տըղաները ամէն.
«Չեմ ախորժիր» կ՛ըսէ ձայնով դողահար,
Ու զինքը շա՜տ տարօրինակ կը կարծեն:

Ապա՝ դասերն իր կը սերտէ, առանց որ
Ոեւէ մէկն օգնէ իրեն, բարձրաձա՜յն...
Ձայնն իր կարծես Մահուան կոչունքն է, երբոր
Կ՛արձագանգէ խաւարին մէջ տըրտմական:

Հազիւ մրթնած՝ կը բարձրանայ պատրգամ,
Կ՛ընդնրշմարուի ոչ իսկ մութին մէջ անհուն,
Կաւէ ճրնճղուկ մ՛է խաղալիքն իր միայն,
Որ, կը սուլէ նոյն եղանակն անդադրում:

Բայց, այս իրկուն չերեւցա՛ւ ան: Եւ փակուած՝
Իր սենեակին մէջ, կը դողա՜ն շուքերն յար...
Օ՜, կը վախնամ, ես կը վախնա՜մ, ո՛վ Աստուած
Թէ պատահած ըլլայ անոր բա՜ն մը չար...

Տըրտմութիւնո՜վ է միշտ հոգին համակուած...
Եւ հիւանդկախ, կո՜ւզ է փոքրիկ հէք տըղան...
Գէթ ըրէ՛, Տէ՜ր, որ իր հոգին ցաւատանջ՝
Ըլլայ խաղա՜ղ, ըլլայ հանգի՜ստ յաւիտեան...

Ու, թէ մեռնի պիտի՝ թող այդ չդիտնա՜յ..
Տեսիլքի մը մէջ բաղցրանուշ ու անմեղ՝
Թող տեսնէ թէ՝ իր թաղին մէջ կը խաղայ
Ի՛նք ալ ահա՛, միւս տըղայոց հետ մէկտեղ.....

Բաւլոս Քրինէոս

Բուն անունով խար. Մխայիլիսիս: Ծնած է Կիպրոս 1903-ին: Նախնական կրթութիւնը ծննդավայրին մէջ ստանալէ յետոյ եկած է Աթէնք եւ հետեւած ռամալսարանի փիլիսոփայական ճիւղին: Գրած է բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ որոնք ցրուած կը մնան թերթերու եւ պարբերականներու մէջ: Տարիներէ ի վեր մարզական շաբաթաթերթի մը խմբագրութիւնը կը վարէ:

Ա Ղ Ե Ր Ս Ա Պ Ր Ի Լ Ի Ն

Ապրի՛լ, դուն որ տրւիր բոյր նո՛յնիսկ ծիու մըսուրին,
Եւ քարերն ու խիճերն ալ դալարիքով պըճնեցիր.
Որ, պարգեւած ես անշարժ ջուրերուն իսկ ճահիճին՝
Փայփայանքներդ անուշակ եւ համբոյրնե՛րդ արփալիր.

Ապրի՛լ, դուն որ գօսացած եւ անծրեւէն ծերացած՝
Ճիւղերո՛ւն վրայ իսկ բացիր՝ գեղածիծա՛ղ կոկոններ,
Որ, եթերն՝ ուր քամիները կ՛ոռնային մոլեգնած՝
Դայլայլանքով ու լոյսի հեղեղով եւս ողողեր,

Դեղձան Ապրի՛լ գեղեցիկ, չեկար միայն իմ սըրտի՛ն՝
Որ քեզ վաղուց կը սպասէր, անծկակարօտ, յուսալով՝
Թէ ծաղիկ մ՛ալ կը բերես իրեն, հոգ չէ՛, դաշտային
Շուշա՛ն մը պարզ, մանիշակ եւ կամ յասմի՛կ մ՛արփաթով:

Միհայիլ Աքասինոբուլոս

Ծնած է Գալամաթա 1903-ին: Աքէնի համալսարանի իրաւաբանական ճիւղը աւարտելէ յետոյ պաշտօն ստանձնած է Պեյական խորհուրդին մէջ, ուր եւ կը գտնուի ցարդ: Աշխատակցած է գրական շատ մը հանդէսներու, իմաստասիրական բանաստեղծութիւններով: Իր ճերմուածներուն մէկ մասը հրատարակած է փոքրիկ պրակով մը:

Ա Զ Կ Ա Պ Ո Ւ Կ

Թաշկինակով մը ճերմակ
Աչուըններըդ կապեցին,
Ու ծրգեցին, աղջնա՛կ,
Որ փընտռես բախտդ առանձին:

Թա՛ք-թա՛ք, քեզի հըրաւէր
Կ՛ուղղեն մայթերը երկու,
Ու կը փընտռես՝ չե՞ս գըտներ,
Պըզտի՛կ աղջիկ, բա՛խտը քու:

Ամբողջ իրկունը, թաք-թաք,
Կը խաբխաբես, փո՛քր աղջիկ,
Կը շողայ շուրջդ արեգակ՝
Դուն՝ մութին մէջ անոքիկ:

Թաշկինակով մը ճերմակ
Կապեցին մեր աչուըներ,
Ու թողուցին մեզ մինակ՝
Փընտրռելու բախտը մեր

Թաք-թաք, կ'ելլէ արեգակ,
Կը կանչեն մեզ ամէն դի,
Խարխափելով ման կուգանք
Լոյսերու մէջ ու մութի։

Ու մինչեւ որ աչքերէդ
Այդ թաշկինակը քակեն,
Պզտիկ աղջիկ, տըրտմաւէտ
Պիտի գայ մութը արդէն։

Մինչեւ որ մեր աչքերէն
Քակեն հանեն թաշկինակն՝
Մեր օրն անցած, եւ արդէն՝
Բախտն ալ գըտա՞ծ պիտ՝ ըլլանք։

Աբոսթուղոս Մանկանարիս

Ծնած է Զմիւռնիա, 1904 ին: Աւարտած է տեղւոյն Աւետարանական վարժարանը եւ մեկնած Գերմանիա՝ բարձրագոյն կրթութեան համար: Աւարտած է նաեւ Աքէնի համալսարանի իրաւաբանական ճիւղը: Իր առաջին բանաստեղծութիւնները հրատարակած է ծննդավայրին մէջ, 1920-ին: Աքէնի մէջ հրատարակած է «Ճամբորդութիւնը», «Առաջին Հանգրուանին» եւ «Միւս Ճամբան» բանաստեղծական հատորները եւ պատմուածքներու հատոր մը: Գրած է նաեւ «Սեւ Թռչուններ» անունով թատերական միաբար գործ մը: Ունի բազմաթիւ թարգմանութիւններ եւ գրադատական յօդուածներ պարբերականներու մէջ:

ԱՂՈՒՈՐ ԱՇԽԱՐՀ

Ի՜նչ աղուոր է, Տէր, աշխարհդ արդարեւ,
Այժմ որ կը կրքին ծառերն անտերեւ,
Ու կը ծորեն վի՛շտն իրենց մեր վերեւ:

Բուռ մը աստղերը մեր ճամբուն վրայ
Կը հեղուն իրենց լոյսերն արծաթեայ
Եւ հոսանքին մէջ կը խաղան ահա՛:

Կ'ըսես կուլ տամ ես իմ փակուած ափով
Ամէն մէկ կաթիլ անծրեւին քու զով
Կը բերէ զոր հովն անոյշ բոյրերով:

Մերթ ընդ մերթ ալ, Տէ՜ր, լոկ ծաղկով մը մեզ
Կը խաբէ աշունն ու առաջուան պէս՝
Կը ծրփայ դարձեալ գարո՜ւնը կարծես:

Նիքողայոս Քավստիաս

Նաւատեխ-բանաստեղծ: Հրատարակած է «Մարտպու» եւ «Բուսի» խորագրեռվ բանաստեղծութեանց հատորներ: Կ'ապրի գրական կարեւոր հանգէսներու:

Կ'ՈՒԶԷԻ

Ես կ'ուզէի մընալ միշտ փոքրիկ. անմեղ այն տղան՝
Որ, սենեակէն իր ցրտին երբեք, երբեք դուրս չելլեր.
Որ, գլխահակ կը թերթէ անվերջ գիրքեր այլազան,
Մինչ՝ դէմը գինք կը դիտեն կարգով կեցած հրտպիտներ:

Որ, ունի սիրտ մը խաղաղ, երկչոտ՝ փոքրիկ թըռչոյ պէս.
Որ, մայրիկէն զատ ուրիշ եւ ոչ մէկ կին կը ճանչնայ.
Որ, ժամերով կը մընայ անխօս, անկիւն մը, այնպէս,
Իր սիրական պուպրիկը սեղմած ամուր կուրծքին վրայ:

Որ, ցրտաշունչ ու մրոայլ իրիկուններն աշնային
Պատուհանին քով նըստած, ճամբաները դիտելով,
Ձամբորդութիւն, անծանօթ կ'ըղծայ ափեր հոգւոյին,
Որոնց մասին կարդացած, երազած է օրերով:

Եւ իրիկուն մ'ալ ծրմրան, երբ ամէն ինչ ըսքօղած
Է դուրսը ծիւնն, իր մրոայլ սենեակին մէջ կը մեռնի՞.
Եւ Մահը, զայն տանելու, արդէս հրտպի՞տ է եկած
Ու դէմը գինք կը դիտեն՝ խեղկատակնե՞րն երբեմնի:

Մարիա Բուլհուրի

Ծնած է Գալամաքս 1905 ին: Հրատարակած է «Խաղաշտապներ Որ կր Մարին» եւ «Սրձագանգ Քառսին Մէջ» բանաստեղծութիւններու հատորները, գրաւելով հեղինէ բանաստեղծութեան մէջ իր արժանաւոր տեղը՝ իբրեւ վշտի եւ սիրոյ լաւագոյն երգչուհիներէն մէկը: Բոլհուրի մեռաւ հիւծախտէ՝ 1930-ին:

ՔՈՒ ՄՕՏ

Քու մօտ՝ չե՞ն ոռնար հողմերը վայրի,
Քու մօտ՝ անդորրանք ու լոյս է բարի.
Ոակեայ կարժառին վրրայ մեր մրտքին՝
Վաղագոյն խոկեր լոկ կը փաթթըւին:

Քու մօտ՝ լռոյթն է ժըպիտին նըման,
Զոր կը ցոլացնեն աչքեր դիւթական,
Եւ մերթ, երբ զրուցենք՝ բերկրանքը յանկարծ՝
Տեղ մը կը թօթուէ թեւերը թըմրած:

Քու մօտ՝ կը փըթթի թախիծն որպէս վարդ,
Ու կը թափանցէ կեանքին մէջ հանդարտ.
Քու մօտ՝ ամէն ինչ քընքո՞ւշ է այնքա՛ն,
Գըգուանքին, ցօղին ու հեւքի՞ն նըման...:

Օ՜, ԻՄ ԼԱԼՈՒՍ ԴՈՒՔ ՄԻ՛ ՆԱՅԻՔ...

Օ՜. իմ լալուս դուք մի՛ նայիք,
Հոգիիս մէջ թախիծ չկա՜յ:
Ունէի ի՛նչ որ գեղեցիկ՝
Գրնա՜ց, մինա՛կ եմ ես հիմա:

Շրնորհ չունի՜ այլեւըս կեանքս,
Չունի՜ բերկրանք, չունի՜ եւ վիշտ.
Ու չեն խըլած եթէ նայուածքս՝
Բացակա՜յ է իմ միտքը միշտ:

Շուքերուն հետ կը շըրջիմ յար.
Չիս պատած է առանձնութիւնն,
Այլեւս վայրերը չե՜մ ճանչնար,
կը զգամ թէ թանձր կը տեղայ ծիւն:

կը կախարդէ զիս հոս ոչի՛նչ,
Այնտեղ՝ ոչի՜նչ զիս կը տանի.
կը սեղմուի խոհըս քիչ-քիչ,
Մինչ սիրտս անդուլ վա՜ր կը հակի:

Օ՜, մի՛ նայիք լալուս: Թերեւս՝
Սովորութի՜ւն մ'է հընամեայ.
Գաղտնիքներս ո՜ղջ կ'ըսեմ այլեւս.
Չեն աբրեցներ երբ զիս հիմա:

Ֆոսթաս Էլլինաս

Բուն անունով Ֆոսթաս Տարինկոս: Ծնած է Աթենք 1906 ին: Գերմանիոյ մէջ ուսած է ֆիմիագիտութիւն: Աշխատակցած է բազմաթիւ գրական պարբերականներու: Հրատարակած է «Միջօրէ» խորագրով երբուածներու հատոր մը: Գրած է նաեւ պատմուածքներ եւ թատերական գործեր: Թարգմանութիւններ կատարած է Գերմաներէնէն: Ներկայիս կը խմբագրէ «Մեր Դարը» գրական-գեղարուեստական ամսագիրը:

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵՆԷՆ ՅԵՏՈՅ

Միրոյ պատմութիւնը նաւագի մը՝ որ գինեվոլ դարձաւ՝ շատ խմելէն: Ան՝ այս պատմութիւնը ինծի պատմեց իրիկուն մը, ծովափնեայ գարշահոտ գինետան մը մէջ:

Ձամբորդութենէս երբ վերադարձայ՝
Միասին շա՜տ քիչ զուարճացանք մենք:
— Ման եկանք ոտքով՝
Ու պրտրտեցանք մերթ ալ սոնքալով՝
Թաքսիո՜վ, կառքով։
Մինչեւ որ, օր մ'ալ, վերադարձիս տուն.
Իմացայ՝ որ դուն
Ա՛լ մեռած էիր:
Քանի որ մեռար՝ թաղեցի՜ քեզի։
Դուն ինծի այնքա՛ն, ա՛յնքան սուղ նստար՝
Որ, այդ դրամով, ճիշտ երեք ամիս.
Պիտի կրնայի ես զուարճանալ:

Երկու օր անցաւ — եւ ես յիշեցի
Ցանկարծ, որ քեզի՝ համբուրած չէի:
Եկա՜յ գիշերանց, եւ քեզի, հողէն,
— Պահակը վրոնտա՛ծ էր զիս ցերեկին —
Ես դո՜ւրս հանեցի: Ինչ մ'էիր կանաչ
Մէկ ոտքդդ, արդէն, հալի՜լ էր սկսած·
— Ա՛լ ծիւնին նման ըսպիտակ չէր ան —
Եւ կանա՜չ, վարնո՜ց՝
Ալակիին պէս էր մորթըդ ամբողջ.
Եւ կակո՜ւղ, խոնա՜ւ, դալարին նման...:
Եւ երբ համբուրել ըսկըսայ քեզի՝
— Վերջին բարիքը զոր քեզի ըրի —
Մոռցայ պահ մը զիս—եւ յանկարծ խածի՝ շրթունքըդ վարի.
— Ով դառնութիւն — ի՜նչ հալուէ:

Գիշեր երբ ըլլար՝ կը հանէի քեզ.
Եւ առտուն՝ դա՛րձեալ կը թաղէի ես.
Եւ կ'համբուրէի՜, կը սիրէի՜ քեզ,
Բայց, վեցերորդ օրն — թաղմանդ ութերորդն —
— Ո՛վ աշխարհ, գըթա՜ —
Քեզ՝ միայն, միա՛յն մէ՜կ համբոյր տուի.
Ա՛լ չէի՜ կրնար, ա՛լ չէի՜ կրնար.
Շա՛տ կը հոտէիր...:

Սոֆիա Մավրոյեան-Բաբաջանեան

Ծնած է Կրեթէ: Կանուխէն հաստատուած է Աթէնք ուր սկսած է աշխատակցիլ գրական հանդէսներուն՝ իմաստիր բանաստեղծութիւններով, զոր հետագային ամփոփած է «Սիրոյ Պահեր» խորագրով հատորին մէջ: Ազատագրումէն յետոյ ի լոյս ընծայեց բանաստեղծութեանց երկրորդ հատոր մըն ալ, ներշնչուած գրաւման շրջանի կեանքէն ու բռնակալներու դէմ մղուած պայքարէն: Տիկին Բաբաջանեան թարգմանած է Էլիզապէթ-Պռաունինկի «Բորթուկալեան Հնչեակներ»ը եւ մէկ հանի վէպեր ալնգլ. գրականութենէն:

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆ

Քանի՞ անգամ կ'առանձնանայ,
Կ'երթայ հեռու տրղաներէն,
Ու զինք տանջող հոգերուն վրայ
Կը մրմնջայ ան դառնօրէն:
Օ՜, ոսկեղէն կեանքն անցեալի.
Երազներով ո՜րքան էր լի:

Յաջողութիւն, թոշակ մ'ահա,
Փոխհատուցիւն մը գէթ բախտի.
Երեք տարի մը պաշտօնեայ,
Ապա՝ պարման մը ծաղկատի՝
Որ պիտի գար ու զինք ընէր
Իր տրնակին ու սրբտին տէր:

Բայց, ըքաւոր էր տունն իրեն,
Ու, կերակրել, աւաղ, պէտք էր.
Ծրնողք, բոյրեր իր թոշակէն,
Ու վրճարել հին-հին պարտքեր.
Թոշակն ալ, փոքր էր, չէր բաւեր.
Ու, միշտ կանխաւ զայն կը գանձէր:

Մարա՞ծ է ալ, դէմքին վրայ,
Ամէն նըշան պարմանուԹեան,
Հիմա, ո՛չ իսկ կը հաւատայ
Իր ուսուցած բաներուն ան.
Եւ օրէ օր, հէք վարժուհին
Կը դառնայ ծեր ու ջըղային:

Ամուսնացա՞ն շատերն արդէն,
Փոքրերն՝ եղան աղջիկներ մեծ,
Ջընջըւեցա՞ն մըտքին մէջէն
Թէ ինք քանի՞ սերունդ կըրԹեց:
Անոնց փրԹԹող գարունին մէջ
Կը համրէ ան օրերն իր շէջ:

Բայց, ամպիոնին վրայ կանգուն՝
Անխոնջ, անդուլ կը քարոզէ
Ա.րդարուԹիւն, Ա.զատուԹի՜ւն,
Ճաթած ձայնով մ՛որ կը հընչէ
Միշտ աւելի խըռպոտ ու ցած՝
Հազագախտէն իր հընացած:

Կեսար Էմմանուիլ

Բանաստեղծ ու թարգմանիչ: Հրատարակած է «Տարածայն Սրինգ» խորագրով հերթուածներու հատոր եւ գրական պարբերականներու մէջ բազմաթիւ թարգմանութիւններ անգլիացի եւ ֆրանսացի բանաստեղծներէ եւ մասնաւորաբար Բոլ Վալերիէնի:

ԵՐԿՈՒ ՍՐՏԵՐ ԵԼԵԿՏՐԱՑԱԾ՝ ՇՈԳԵԿԱՌՔԻ ՄԸ ՄԷՋ

Շոգեկառքին մէջ, ծեր դիմաց, առաւօտուն,
Միշտ միեւնոյն կը գրաւեմ երբոր իմ տեղ,
Ինծ կը բաշխէք ծեր գլխիկը, պա՞րզ ու սիրուն,
Որպէս պըտո՞ւղ՝ պտղամանի մը մէջ բիւրեղ:

Կը դառնամ ծեր առջեւ. պարզո՞ւկ ես պատանի
Մ'որ լուսայորդ ցուցափեղկի մը դէմ կանգուն՝
Կը զգայ սրտին իր շղթայուիլն, յա՛մր ու զաղտնի՝
Խաղալիքի մը հետ աղուո՞ր ու կապտագոյն...:

Կը ճամբորդենք, տարիննր, նո՛յն շոգեկառքով.
Օրօրելէն երազանքնե՛րը մեր տարտամ.
Ճամբորդութեան մէջ այս վարա՞ն, սիրազորով՝
Օ՜, թող օտա՞ր մրնանք երկո՛ւքս ալ յաւիտեան...:

Մ Ե Լ Ի Ս Ա Ն Ք Ի

Բուն անունով՝ Իվի Ֆուլիա-Սմալտալաֆի: Ծնած եւ ուսումը ստացած է Ալէնիի մէջ: Գրել սկսած է շատ փոքր տարիէն: Բանաստեղծութեանց իր առաջին հատորը հրատարակած է Քրանսական Ակադեմիի ուսանողուհի եղած միջոցին. (1930) եւ արժանացած ֆինադատներու միաձամուռ գովեստին: Յաջորդ տարին հրատարակած է իր երկրորդ հատորը, «Մարգարէութիւններ» խորագրով, որ արժանացած է Ակադեմիի գրական մրցանակին: 1935ին հրատարակած է «Բոցավառ Մոռեցի» հատոր: Իր վերջին գործը՝ «Անառակին Դարձը» (1935) որ Ակադեմիի գնահատանքին արժանացաւ, երկրորդ տպագրութեամբ լոյս տեսաւ 1938 ին:

Շ Ո Ր Ս Յ Ի Շ Ո Ւ Տ Ա Կ Ի Ն

Երբ կը հայիմ փոքրիկ տղոց ես ամէն օր,
Առաւօտուն, դպրոցական պայուսակով,
Մի՛շտ կը տեսնեմ պարզուկ հագած աղջնակ մ՛աղուոր,
Պայուսակովն իր հրնամաշ, հայրիկին քով:

Գորովագին կը բռնէ փո՛քր անոր ձեռքէն,
Երջանի՞կ են, այդ միջոցին, երկուքն այնքան:
Ո՞րքան անմեղ լրջութիւնով կը զբուսցեն:
Աղջնակն, հարցում կ՛ընէ անվերջ, ամէ՛ն վայրկեան,

Լո՛ւրջ կը խօսի ան ալ, անո՞ր կը բացատրէ...
Ինչքա՞ն գիտուն է հայրն: Որքա՞ն գիտէ բաներ,
Մեծ ափին մէջ անոր՝ ո՛րքան ապահով է:
Թէ զայն բռնէ՝ ա՛լ զինք ոչի՞նչ չի՛ վախցներ,

Յանկարծ, անոր կ՛ըսէ փոքրիկն, «— երբոր մեծնամ...»
«— Ես խեղճ ծերուկ մ՛ըլլամ պիտի այն ժամանակ,
Ու քեզ վերցնել ծեռքերուս մէջ, պիտ՝ չկրնամ.
Ինծի ըսես պիտի, հայրի՛կ, կըրծնէ երթանք։

«Երբ օտարները գան ու քեզ առնեն տանին՝
Մութ անկիւնիս մէջ ես մընամ պիտի մինակ.
«— Ամէն օր քեզ պիտի տանիմ կառքովս իմին»
Կ'ըսէ, պատրաստ լալու՝ փոքրիկը տըրտմունակ:

Կը զգայ այնպէս զինք անհամբեր, ազդուա՜ծ այնպէս.
Կ'ուզէ իսկոյն մեծնալ, շուտո՜վ մեծնալ կ'ուզէ,
Թէ կարելի է այդ պահուն, անմի՛ջապէս,
Որպէսզի՝ սէրն իր անսահման անոր փաստէ՜:

Ու մինչ փոքրիկ ձեռքով ուժգին կը սեղմէ զայն,
Ծերուկն յոգնած՝ կը զգայ այնքա՜ն վըստահութիւն,
Որ փոքրիկն ինք կ'ըլլայ, կարօտ պաշտպանութեան,
Ու փոքրիկն ալ՝ պահապան հա՜յրը մըշտաբթուն:

ԵՐԳ ԱՐԵՒՈՒՆ

Լոյսիդ մէջ անոյշ՝ թըռչո՜ւն կը դառնամ,
Եւ, խայտիտին պէս, կ'երգե՜մ օրն ի բուն.
Թիթեռի թեթեւ թեւե՜ր կը ստանամ,
Ձիւնաթոյր, նրման՝ թա՛րմ շուշաններուն:

Կը փակեմ կոպերս՝ լո՜յս է ներսս ահա՛,
Կը բանամ՝ լո՜յս է ամէն դի կըրկին.
Եւ կ'ըսեմ, Ա՛ստո՜ւած, այս ի՜նչ շրքեղ մահ՝
Լուսահեղեղէն մէջ աստուածային:

Ռիթա Պոմի-Բաբա

Ծնած է Սիրա կղզին: Բարձրագոյն կրթութիւնը ստացած է Իտալիա: Հրատարակած է՝ «Սիրոյ երգեր», «Լուսթեանս Ձարկերը» եւ «Նոր Դալարիք» հերթագրերը: Խմբագրած է «Կիկլատներ» պարբերականը: Ունի բազմաթիւ թարգմանութիւններ իտալացի բանաստեղծներէ: Կազակիցն է բանաստեղծ Նիքոս Բաբասի:

ՍԻՐՈՅ ԵՐԳԵՐ

Համբոյրներս ինչպէ՞ս փրթթեցան կըրկին.
Ու երաշտ շրթներս ծաղկաստան դարձան.
Ու թրմրած կուրծքիս տակ խըլըրտացին՝
Մոռցըւած զարկերը, հի՞ն, վաղընջական:

Ցարեա՞ւ, ո՛վ Աստուած, տենչանքը սէրին,
Որ մահացած էր վիշտէն բաժանման.
Այս գիշեր, խորունկն իմ հիւանդ սըրտին՝
Ուրկէ ցաւն ու վիշտն են միշտ անբաժան,

Ցաւերս՝ ծաղիկնե՞ր եղան հոգեհմայ,
Եւ կը ժըպտի մեղմ, բերանս ամրափակ,
Կարծելով թէ սէրն ա՛լ կը մօտենայ...

Կը տըրտփէ սիրտս՝ աւելի՛ արագ
Խորհուրդէն՝ որ մէջս հազիւ հազ ծընած՝
Ամպի մը նըման անցա՛ւ ու գընաց...

Օրէսթիս Լասքոս

Ծնած է Իլեւսինա 1907-ին: Հրատարակած է «կեանքի Ֆիլմը» եւ «Վայրի Սագեր» բանաստեղծական հատորները: Ապեն մը ի վեր նուիրուած է շարժանկարի արուեստին՝ իբրեւ սենարիօ գրող ու բեմադրիչ:

ԶԸՄՐԱՆ ԳԻՇԵՐ

Օ՜, իսկապէս չըկայ հեշտանք մ՚աւելի խոր՝
Քան ձըմեռուան գիշեր մը ցուրտ, ինչպէս հիմակ,
Գաւառի մը մէջ գըտնըւիլ, խո՜ր, հեռաւոր,
Եւ օճախի մը քով գեղջուկ՝ ըլլալ մինա՜կ:

Ունելիով, աննըպատակ ու յամրագին,
Ժամեր անվերջ, այնտեղ կըրա՛կը խառնակել.
Տարտամ հայեացքդ յառած անշարժ հիր կըրակին,
Եւ անընդհատ... նոյն եղանակը սուլըրլել:

Եւ հոն, այսպէս, այս դիրքին մէջ, հանգիստ-հանգիստ
— Առանց թախծի՝ նաեւ առա՜նց երանութեան —
Անցեալըդ որ անցաւ գնաց այլեւս ընդմիշտ՝
Մըտաբերել ամբողջ անցեա՛լըդ լըռելեան:

Ու տակաւին, իմաստութեամբ մը պարզունակ,
Ունայնութիւնը այս կեանքին վերհասատատել.
Պայքարներուդ ըզգա՜լ ըլլալն աննըպատակ,
Եւ անխըռո՜վ՝ իղձերդ ամէն մահացընել,

— Եւ օ՜, չըկայ աւելի խոր հեշտանք մը այլ,
Քան՝ այդ գիշերն — երբ ի վերջոյ ալ յոգնած ես.
Փակել աչքերըդ բաղցրօրէն ու քնանալ
Ու կարելի եթէ ըլլայ՝ մեռնի՜լ այսպէս:

Միխայիլ Բերանթիս

Բուն անունով Միխայիլ Բաբաոռքուլոս: Հրատարակած է բանաստեղծութեանց երկու հատորներ, «Առաջին երգեր» եւ «Երեկոռնական Պարտէզին Մէջ» խորագրեռով, ինչպէս նաեւ վէպ մը եւ գրական բնդարձակ ուսումնասիրութիւն մը:

Կր զբաղի հրապարակագրութեամբ: Անկեղծ հայասէր մրն է:

Ա Ն Տ Ա Ռ Ն Ա Մ Ր Ա Ն

Կ'արծագանգէ տըրտմագին, հիմա, անտա՞ռը ամրան,
Երբ՝ հոն այլեւս չեն հընչեր քայլերը քու սիրական:
Ձրգած հետքերդ՝ անծրեւնե՞րն ամէն սըրբեր տարե՞ն են,
Եւ սըրտիս մէջ թախիծը, եկեր թառեր է նորէն:

Սիւքի նըման կուգայիր գալարուտին վըրայէն:
Կը դողային ծաղիկներն քու գարնային հագուստէն,
Եւ երբ ափով, ինծ փո՞ւնջ-փո՞ւնջ կը ղըրկէիր դուն համբոյր՝
Գալը մինչեւ, կը լըսուէր, զերթ թըռչնոյ ծայն աղուալուր:
Կ'անցընէիր մազերուս մէջ մատուըներդ, մե՞ղմ այնպէս,
Որ առաջին լըռուԹեանս կը հրպէիր դուն կարծես:
Ու գորովանքն, աչքերէդ կը ծորէր խո՛րն իմ սըրտին՝
Երդիքներէն ծիւնն ինչպէս կը կաԹկըԹի Ծրնունդին:
Ծաղիկներով առլըցուն ճիւղերը վա՞ր քաշելով
Գլուխներուն վըրայ մեր, կ'երգէիր քա՛ղցրը ծայնով:
Եւ, կ'անցնէր ամպ մ'երբ ցածէն, անոր շուքին ետեւէն
Կը վազէիր, գետնին վրայ մանկան նըման խընդալէն:
Տեսանք ճերմակ Թըռիչքնե՞ր, բաց, որ՝ անցան, գնացին,
Գոյնե՞ր, պէսպէս խեփորներ՝ զորս չըտեսնեմ պիտ՝ կըրկին:
Լըսեցինք մեղմ շըշրիւններ՝ մետաքսին պէս աղջիկին՝
Որ կը հանուի գաղտնօրէն, պահուած ետե՞ւը ծառին:

Իրիկունէն՝ որ ոսկի թարթիչներով կը մարէ՞ր՝
Մինչեւ ծագիլն անապակ արշալոյսին ոսկեհեր,
Երկինքը մեր խօսքերուն կը լսէր կէ՛սը միայն,
Աստղ արցունքներ թափելով երկրի վրայ, լռելեայն:
Վերջապէս, ա՛նցքը իրենց ծիծեռնակներն օրրեցին՝
Ցետմիջօրեայ երկընքին, այերի՞ն մէջ զո՛վ, ջընջին:
Իմաստն անոնց պահուեցաւ մեր աչքերուն մէջ ահով,
Կ՛ոգեվարէր մինչ հովտին ծայրը ամա՞ռն հոգեթով:
Մայրամուտին մէջ արեան գոյնով վարդեր կային դեռ.
Բայց, քեզ իմ քով պահելու այլեւս յոյս չէ՞ր մրնացեր:

Օ՜, չըկայ ո՛չ մէկ ճամբայ արդ աւելի՛ տըխրամած՝
Քան այն ճամբան՝ հեռացաւ ուրկէ էա՜կը սիրուած:

Եորկոս Միլոնեանիս

Հրատարակած է «Պէպի Լոյսը» եւ «Տօնէն Յետոյ» հերթուածներու հատորները: Պարբերաբերթեռւ մէջ ունի բազմաթիւ գրադատական յօդուածներ ու թարգմանութիւններ Ժռանսացի բանաստեղծներէ:

Ա Ն Է Ծ Ք

Անէ՞ծք ծեզի, ո՛վ գիրեր, հազար անէծք ալ ծեզի՝
Իմաստութեամբ լի գիրքեր, գիտութիւննե՞ր պերճալոյս,
Հազա՞ր անգամ զըղջացի՝ ըզծեզ սորված ըլլալուս
Մե՞ղք օրերուս՝ զորս ի զուր ծեզի համար վատնեցի:

Առանց ծեզի՝ ըլլայի պիտի հովիւ մը զըւարթ
Հայրենական գիւղիս մէջ, հոն, ծովուն դէմը, հեռուն,
Աչքերս՝ անամպ ըլլային պիտի, երեսս՝ խընդուն,
Արտասուքներըս անգամ՝ պիտ՝ ըլլային ադամանդ:

Բոլորովին աներկիւղ պիտ՝ նայէի երկընքին,
Հոգիիս մէջ ո՛չ մէկ յոյզ ունենայի պիտի ես.
Հաւատայի պիտի դեռ ամէն ինչի, եւ այսպէս
Թերեւս օր մ՝ալ հասնէի երջանկութեան բաժակին...

Եանիս Խոնտրոեանիս

Ծնած է Լակոնիա: Աքէնի համալսարանի իրաւաբանական ճիւղը աւարտելէ վերջ, երկար տարիներ եղած է դատախազ, զանազան հաղարհներու մէջ: Հրատարակած է ճերքուածներու երկու հատորներ եւ աշխատակցած երիտասարդ գրողներու պարբերաթերթերուն:

ԳԱՐՈՒՆ

Եկա՜ր, Գարո՛ւն հրմայիչ: Քու աւետիան առաջին՝
Ես ըզգացի իմ ոըրտին խորքերուն մէջ լիանդորը:
Եկար, Գարո՛ւն հրմայիչ, եւ սըփռեցիր քու չորս դին,
Ու սըփռեցիր ամէն դի՝ սէր ու բերկրա՜նք անպըղտոր:

Եկար, քեզ ո՞վ չի ցանկար, ո՞վ չըսպասեր քու դարձին.
Գալուդ մասին ինծ ըսին՝ ծիլերն, ջուրե՜րը բոլոր,
Ինծ խօսեցան թըռչուններն ալ այն դալա՜ր անտառին,
Թափհարելով խօլաբար իրենց թեւերը աղուոր:

Եկա՜ր: Եւ դուն ամէն կողմ գըրեցիր թէ պիտի գա՜ս.
Այերին մէջ ու երկնին, երկրի վըրան ու ծովուն
Արդ, ամէն կողմ կանաչով ու կապոյտով ես նաշխած,

Ու վարդերով ալ պըճնած՝ գուռն աղբիւրի՜ն գըլգըլուն:
Ձքեզ, Գարո՛ւն, ես այսօր ըզգացի երբ ծաղկալիր
Մեր պարտէզին մէջ նըստայ՝ տըրտմութիւնո՜վ մը անծիր...:

Եորկիոս Գալամաքիանոս

Ծնած է Լակոնիա: Հրատարակած է «Երգեր եւ եղերերգներ» եւ «Երազներ ու Վիշտեր» բանաստեղծական հատորները՝ ինչպէս նաեւ գրական ու գրադատական մէկ քանի գործեր: Իբրեւ դաստիարակ-ուսուցիչ՝ գրած է նաեւ մանկավարժական այլեւայլ յօդուածներ:

Խ Ե Ն Թ Ը

Ճակատագրի խորթ զաւակն ես: Եւ աշխարհ՝
Անգթօրէն ծաղրուծանակ քեզ ըրաւ:
Անոր համար խենթ մըն ես դուն, բայց, պայծառ
Նոր արշալոյս մը քեզ համար ծագեցաւ:

Հիմա, քու մէջ արե՞ւ մը նոր կը շողայ.
Միտքդ այլեւս ազատօրէն կը ճախրէ
Դէպ ոլորտներ կապուտագեղ (օ՛, հիմա՝
Գահդ ի՞նչ ցոլքեր ու ի՞նչ ցինծեր կը սրփոէ):

Իշխանուհի՞ մ՛է սիրելիդ, ոսկեմա՛զ.
Արքայական՝ ունիս սէրեր, գա՞նձ ու փառք,
Վառ ծիրանի է հագուստդ պատրաստած
Եւ մընացորդն հին գըլխարկիդ՝ ոսկի թագ:

Հէ՞ք բարեկամ, գըրկէ պատրանքը աղուոր,
Որ քաղցրացնէ լեզի թոյները մարդոց:
Տէր, այս շընորհն ըսէ ոնոր, մինչեւ որ՝
Առուս մը քովդ կանչես հոգին բազմախոց:

ԵՈՐԿԻՈՍ ԳՈՃԻՈՒԼԱՍ

Բանաստեղծ ու թարգմանիչ: Հրատարակած է հերթուածներու երեք հատորներ: Պարբերականներու մէջ ունի բազմաթիւ գրական ուսումնասիրութիւններ եւ թարգմանութիւններ՝ մասնաւորաբար հելլէն հին գրականութենէն:

ԲՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻԻՆ

Այսօր, անհուն՝ կ'ըմբռշխնեմ
Խաղաղութի՞ւնը աշնան.
Խորհուրդս՝ առաւ վարդի գոյն,
Իսկ բնութիւնը՝ դեղձա՛ն:

Մէգի շղարշին տակ աշխարհն
Արդ կը տեսնեմ բերկրաւէտ.
Կարեննայի՞ այս պահուս՝
Վե՞ր սըլանալ ծուխին հետ:

Ծանօթ ժայռին վրայ հին,
Մինչ երկարած կ'երազեմ՝
Սիւքը կ'ըլլայ փափուկ ծեռք,
Ու կը շոյէ իմ մազերն:

Անդին՝ ծովուն վրայ լայն,
Ճերմակ նաւակը բացուած,
Կարծես ըլլար իմ հոգին՝
Այս աշխարհէն հեռացած:

Ձեռքերըս վեր վերցուցած՝
Կ'օրհնեմ օրը՝ երբ ծընայ:
Եթերին մէջ ջինջ, ծաւի,
Կ'որսամ թիթե՞ռ մը հիմա:

Սթեֆանոս Պոլեցիս

Հրատարակած է «Երեկոյեան Լոյսեր» անուանով հերթուածներու հատոր մը: Կ'աշխատակցի գրական տարեգիրքերու եւ հանդէսներու՝ իմաստասիրական բանաստեղծութիւններով:

Կ Ն Ձ Ի Ռ Ն Ե Ր

Կը տեսնե՞ս գիծն այս խորունկ,
Շա՜տ հին մէկ մա՛հըս է ան:
Մահ՝ նընչեցեալը որուն
Կը կըրեմ մէջս յարաժամ:

Շըրթներուս մօտ,
Իմ անժըպիտ բերնին քով,
Գրծուած որպէս
Թէ շիկացած գըրիչով,
Կրնե՞ր մըն ալ:
Կնիք լըռութեան,
Ճակատագրէն զարնըւած...:

Ծըրագիրնե՞ր, երազնե՛ր, իղձե՞ր, յոյսե՞ր ոսկեման՝
Կրնե՞ր ամէնը դարձան:
Գարնան վարդի մը փուշն է այս հոս թողած,
Այն առեն, սիրտս՝ ո՜րքան անոյշ էր լացած...

Անհաւասիկ հա՛տ մըն ալ
Անհա՛, ուրիշ մ'ալ այտոդ.
Ասոր մասին պատմութիւն մը պիտ՛ ըսեմ:
Ա՛հ, ապրէի՜ զայն նորէն:
Ծըրագիրնե՞ր, երազնե՞ր, իղձե՞ր, յոյսե՛ր աղուական՝
Կրնե՞ր ամէնը դարձան:

Նիքոս Սֆիրոէրաս

Ծնած է Նախոս կղզին: Հրատարակած է «Հրթիռներ» խորագրով բանաստեղծական հատոր մը: Կ'աշխատակցի զանազան հանդէսներու իմաստագիր բանաստեղծութիւններով եւ գրական այլ գործերով:

ԵՐԳԵՐ՝ ՓԻՂԼԻՍ ՀԱՄԱՐ

Ձակատագիրըս ոխերիմ՝ այսպէս, անտէր որբի նման,
Չիս կը քշշէ հետո՞ւ քեզմէ.
Սակայն, երբեք չի՛ եղեր երգ մը շրթներէն իմ տըրտմական՝
Որ, ո՛վ ըլլալըս չըյայտնէ:

Եւ, ուրիշներ երբեք տալու անունդ կ'ամբչնա՞ն
Ու կը ծածկեն ծագումն իրենց՝
Ես՝ աւելի՞ այնքան, քեզի՛ մօտիկ կուգամ, զո՞վ իմ շուշան,
Մըրրիկի՝ թէ անդորրի մէջ:

×

Զո՞ր հող, անծա՛ռ ըլլուրներ, դադրած ջախջա՛խ ջաղացներ,
Աբեւագուրկ քարանձաւներ խորախոր,
Որոնց մէջ կեանքը բարակ պատրոյգէ մըն է կախուեր,
Անհաւասի՛կ գեղեցկութիւնդ բոլոր:

Բայց, թէ բնութիւնը եղաւ ժըլատ մօրո՞ւ քեզ համար,
Եւ ճոխ գանձերը իր այլո՞ւր շըռայլեց,
Դուն դառըն կեանքդ անցընել գիտես երգով՝ ուր պայծառ
Ամբողջ սի՞րտդ պարպեր ես:

ՏՊԱԳՐ. «ԱԶԱՏ ՕՐ» — ԱԹԷՆՔ